

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

**KOMENTARI POSTANJA 1-11
OPŠTA ISTORIJA SVIJETA**

Naziv djela:
Komentari Postanja 1-11 – Opšta istorija svijeta

Priredivač:
Pavle Simović

Izdavač:
Institut za izučavanje religije
www.religija.me

Dizajn korica i priprema za štampu:
Pavle Simović

Štampa:
„Donat Graf“ Beograd

Prvo izdanje, 2024. godine

Sadržaj

1. Stvaranje za 6 dana	5
2. Dodatni detalji Stvaranja i Edenski vrt	22
3. Pad čovjeka	37
4. Kain i Abel – polarizacija čovječanstva	68
5. Rodoslov od Adama do Noja i njegovih sinova	86
6. Pretpotopni svijet pred uništenjem	99
7. Globalni potop	124
8. Završetak potopa i iskrcavanje sa arke	144
9. Božje instrukcije posle Potopa i Nojev incident	156
10. Tablica naroda	169
11. Vavilonska kula i Šemov rodoslov	186

Komentari Postanja 1-11 – Opšta istorija svijeta

1. Stvaranje za 6 dana

Pisac knjige Postanja je Mojsije (1575-1455. prije n.e.). Smatra se da je pisanje završeno u kasnom periodu lutanja Izraelaca po pustinji, do 1460. prije n.e. Najvjerojatnije je Mojsije ili primio direktno, božansko otkrivenje u vezi s događajima i ljudima kojima nije imao direktan pristup ili je kopirao pisane zapise o Adamu (svitke koji se pominju u Postanju 5:1), ili je možda usmeno predanje prenijeto preko Šemove linije. Bilo putem direktnog, božanskog otkrivenja ili iz pisanih ili usmenih zapisa (tačno sačuvanih pomoću svetog Duha), Mojsije je imao pristup znanju o sedmici stvaranja i ljudskoj istoriji sve do vremena Josifa i njegovih sinova Jefrema i Manasije.

Dan prvi

U početku stvori Bog nebesa i zemlju. Zemlja je postala bezlična i prazna, i tama je bila nad spoljašnjošću bezdana, a duh Božji treperio je nad površinom voda. I Bog reče: „Neka bude svjetlost.“ I nastala je svjetlost. Bog je vidio da je svjetlost dobra, i Bog je razdvojio svjetlost od tame. Bog je svjetlost nazvao dan, a tamu je nazvao noć. I bilo je veče i bilo je jutro – dan jedan. (Postanje 1:1-5)

Prva knjiga Biblije počinje s dvije jednako ogromne tvrdnje: postojao je „početak“ i Bog je sve stvorio. Ovo je odmah u suprotnosti sa gledištem o vječnom ili cikličnom univerzumu, i bilo kojem religijskom gledištu koje smatra da je svemir slučajnost, proizvod mnogih bogova ili dio nekog drugog procesa. Istorija pokazuje da je ideja „početka“ toliko teološki opterećena da joj se sekularna nauka opirala sve dok je doslovno nije postalo nemoguće poreći.

Postanje 1 je kontroverzno poglavlje. Vode se debate o značenju i implikacijama mnogih riječi. Prije koliko vremena je Bog stvarao? Kako je tačno stvarao? Koje su bile Njegove metode? Da li je opis postanja istorijski izvještaj ili ga treba shvatiti metaforički? Da li je ovaj početak bio trenutak „nultog vremena“, kada nije bilo „prije?“

Ili, da li je ovo referenca na „početak [Božjeg stvaralačkog djela]“ ili jedne od „sezona stvaranja“?

Iz teksta Svetog pisma nema apsolutno nikakvih naznaka da je bilo koji od njegovih autora (i što je najvažnije božanski autor) smatrao Postanje kao bilo što drugo osim doslovne istorije. Stil Postanja 1-11 jeste istorijski narativ, isti kao i ostatak Postanja, kao i drugih istorijskih knjiga kao što su Izlazak i 1. i 2. Dnevnika. Ovaj stil pisanja je način na koji su stari Izraelci i njihovi preci bilježili istorijske događaje. Nema sumnje da je autor Postanja 1-11 namjeravao da se događaji opisani u njemu shvate kao doslovna istorija. Važno je zapaziti da u biblijskom svjetonazoru ništa nije „praiistorijsko“ jer je početak svemira zabilježen u istoriji Postanja 1:1. Ne postoji nešto „prije početka“ ili početak ne bi bio početak. Ako događaji iz Postanja nisu doslovna istorija, onda ne mogu poslužiti kao temelj za biblijski pogled na svijet. Stvarnost se ne može temeljiti na fikciji! Biblijski pogled na svijet je zaista utemeljen na istorijskim događajima zabilježenim u Postanju 1-11. Stoga, ako je Postanje 1-11 fikcija, onda je to i biblijski svjetonazor. Istina se ne može zasnivati na fikciji. Nema sumnje da događaji zabilježeni u Postanju čine temeljnu osnovu biblijskog pogleda na svijet starosaveznih vjernika i novosaveznih hrišćana.

Naše razumijevanje Svetog pisma mora biti izvedeno iz Svetog pisma, a ne naših filozofskih preferencija. Kada tumačimo tekst na određeni način, moramo imati biblijski razlog za to tumačenje. To je egzegeza. Kad god se događaji iz Postanja prepričavaju u kasnijim spisima, oni se uvijek uzimaju kao direktna istorija. I naš pristup treba biti istovjetan, bez obzira na popularna mišljenja, spekulacije filozofa i sekularne poglede na porijeklo.

Hebrejski pojam „bara“ znači „stvoriti nešto što prije nije postojalo“. Tvorac se služio svojom stvaralačkom silom, i **ne postoji apsolutno ništa** što On nije stvorio. „*U početku je bila Riječ, i Riječ je bila sa Bogom, i Bog je bio Riječ. ... Sve je kroz nju postalo, i bez nje ništa nije postalo što je postalo.*“ (Jovan 1:1-3)

Duh Božji je aktivna Božja stvaralačka sila i takođe Božja životodavna sila.

„Riječju Gospodnjom nebesa su stvorena, i duhom usta njegovih sva vojska njihova.“ (Psalam 33:6)

Bog stvara na samom početku nebesa (heb. *šamajim*, množina) i Zemlju u osnovnom, bezličnom i praznom stanju. Prema ovom tekstu, zemlja je bila prazna i bukvalno u haosu. Hebrejske riječi koje se ovdje koriste su *tōhu* i *bōhu*, što se prevodi kao „bez oblika“ i „praznina“. Zemlja je, dakle prva imenovana u prostoru univerzuma, što znači da Tvorac za nju ima najvažniju svrhu. „*Nad prazninom on je sjever razastro, Zemlju je objesio ni na čem.*“ (Knjiga o Jovu 26:7)

„Nebesa“ stvorena u početku mogu biti definisana samo materijalnim elementima tj. nebeskim tijelima u prostoru. Na savremenom jeziku Postanje 1:1 bi glasilo „U početku stvori Bog univerzum i zemlju.“ Sasvim je logično da je Bog stvorio svu materiju i stavio je u pokret – nebeska tijela potčinjena zakonima nebeske mehanike. Zemlja se nalazi u fokusu cijelog stvaranja.

Planeta Zemlja je kompletna bila prekrivena dubokim vodama (Biblija koristi termin „bezdan“) na početku prvog dana Stvaranja i prekrivala je potpuna tama – nijedno nebesko tijelo još uvijek nije davalo svjetlost Zemlji. Vodena masa izvjesno je bila od višestrukog značaja za stvaranje uslova za život na Zemlji.

Tvorac svojom Riječju – stvaralačkom silom – proizvodi svjetlost. Odvajanje svjetlosti od tame je prvi pokazatelj da je Zemlja okrugla i da rotira **proizvedeći ciklus dan-noć**. Tama je jednostavno odsustvo svjetlosti. Imenovanje nečega, u drevnom načinu razmišljanja, predstavlja pravo na vlasništvo. Imati pravo da se nešto imenuje znači polagati pravo na suverenitet nad tom stvari. Kasnije će Bog zadužiti Adama da imenuje životinje kao dio njegovog ljudskog rada u vladanju zemljom.

Taj obrazac – dan od 24 sata u smjeni noćnog i dnevnog ciklusa – kao što vidimo, ustanovljen je odmah na početku Stvaranja. Od samog početka, ljudi su znali da dan počinje uveče, u zalasku sunca, i

da se nastavlja do zalaska sunca narednog dana. Ne postoji nikakva opcija da se radi o bilo kakvom drugom vremenskom periodu, jer na kraju svakog dana u izvještaju stoji „i bilo je večer i bilo je jutro, dan...“

Isto tako možemo zapaziti da se u izvještaju o Stvaranju daje perspektiva koja je razumljiva čovjeku kao **posmatraču sa Zemlje**. U izvještaju o Stvaranju se ne navode precizni naučni podaci o mehanizmima stvaranja, niti mu je to cilj. Za povjerenje u Boga takvi detalji nisu potrebni čovjeku: „*Vjerom shvatamo da su eoni uređeni prema Božjoj objavi, tako da ono što se opaža ne proističe iz pojavnoga.*“ (Jevrejima 11:3) Pisac ovdje ukazuje na neophodnost vjere da se pravilno shvati svijet u kojem živimo i da bez Božje objave nije moguća spoznaja istine samim posmatranjem onog što se vidi.

Dan drugi

Zatim Bog reče: „Neka bude nebeska sfera između voda i neka se razdvoje vode od voda.“ Tada je Bog načinio nebesku sferu i razdvojio vode ispod atmosfere od voda iznad atmosfere. I bilo je tako. Bog je nebesku sferu nazvao nebesa. I bilo je večer i bilo je jutro – dan drugi. (Postanje 1:6-9)

Već drugog dana, Tvorac počinje da se bavi uređivanjem prvobitno stvorenog prostora i elemenata.

Hebrejski pojam „rakia“ uglavnom je preveden kao „nebeski svod“, što odgovara riječi „firmament“ u starim engleskim Biblijama. Pošto izraz „svod“ ostavlja pogrešan utisak na većinu čitalaca koji ga zamišljaju kao neku vrstu kupole, i koji jeste tehnički pogrešan, najprikladniji prevod je „sfera“. Najprije treba imati na umu da su stari prevodioci sa hebrejskog imali pogrešnu predstavu o modelu svijeta poznatu kao geocentrični sistem po kojem se u centru nalazi Zemlja dok ostala nebeska tijela kruže oko nje. Ovaj sistem svijeta razvili su starogrčki filozofi Aristotel i Ptolomej, a zahvaljujući crkvi održao se više od 15 vijekova. U svom Zborniku, Ptolomej je govorio je da su zvijezde „zakačene“ na nebeskom svodu, da se Zemlja nalazi u

njenom centru, a da Sunce i planete (tzv. lualice) kruže oko Zemlje. Ovaj (pogrešan) pogled uočljiv je i u načinu na koji su se prevodioci Biblije odnosili prema „svodu“. Pažljiv čitalac će zapaziti da stari prevodi koriste predlog „na“ svodu (Postanje 1:15), umjesto predloga „u“ kako stoji u hebrejskom originalu. Očito je da su pod pojmom „svod“ podrazumijevali neku vrstu „kupole“, slično kao današnji ravnnozemljaši, na kojoj su „načičkana“ ostala nebeska tijela. Važno je napomenuti da „tradicija“ prevođenja „nebesa“ u jedini počinje još od Septuaginte, što možda nije slučajno ako znamo da je taj prevod sa hebrejskog na grčki jezik rađen u Aleksandriji u vrijeme kad je bila dominantna paganska i pogrešna kosmologija. Upravo tom istom pogledu dugujemo i pogrešan prevod hebrejske riječi „rakia“ u „čvrsti svod“ (kupolu), lat. *firmamentum*, eng. *firmament*.

Stoga moramo otkriti šta zapravo stoji u originalu.

Postanje 1:6-7: „Zatim Bog reče: Neka bude nebeska sfera između voda i neka se razdvoje vode od voda. Tada je Bog načinio nebesku sferu i razdvojio vode ispod atmosfere od voda iznad atmosfere.“

Iz ovog teksta ne možemo izvlačiti druge zaključke osim da je Bog razdvojio vode koje su prekrivale kompletnu Zemlju od voda iznad Zemlje (tako još ne znamo šta je zapravo „svod“ ili „sfera“ – „rakia“ na hebrejskom). Ali da bi Zemlja bila potpuno pod vodom (kao što se desilo i kasnije prilikom globalnog Potopa) ona svakako mora biti onakva kakvu znamo da jeste, dakle okrugla, sa svim fizičkim zakonima koje danas poznajemo.

U nekim od najboljih međurednih Biblija naći ćete da je pojam „rakia“ preveden kao „atmosfera“ u svim slučajevima. Međutim, to nije sasvim tačno. Kako znamo? Pogledajmo sledeći stih:

Postanje 1:8: „Bog je **nebesku sferu nazvao nebesa**.“

Dakle, **sfera** = **nebesa** (rakia = šamajim). Jako je važno da zapazimo da su **nebesa** u množini (šamajim na hebrejskom). Dakle, nije riječ samo o atmosferskom nebu koje okružuje našu planetu, već se **rakia** odnosi na sveukupni prostor, kako atmosferu tako i svemir. Takođe treba imati na umu da je Bog taj koji daje ovu definiciju. Drugim

riječima, mogli su (i možda jesu) i stari Jevreji (pogrešno) vjerovati u „svod“ ali to **nije definicija** koju je dao Bog u knjizi Postanja.

Iz izvještaja za četvrti dan Stvaranja ovo postaje očigledno:

Postanje 1:14-17: „Zatim Bog reče: Neka **u nebeskoj sferi** budu izvori svjetlosti da dijele dan od noći, i da služe kao znakovi za posebna vremena, dane i godine. Neka svijetle **u nebeskoj sferi** i obasjavaju zemlju. I bilo je tako. Bog je načinio dva velika izvora svjetlosti, veći da upravlja danom i manji da upravlja noći, a uz to i zvijezde. Tako ih je Bog postavio **u nebeskoj sferi** da obasjavaju zemlju.“

Vidjeli smo da je „šamajim“ množina, tako da ako uzmemo u obzir razumijevanje apostola Pavla, „šamajim“ čine atmosfersko nebo i međuzvezdani svemirski prostor, dok je „treće Nebo“ mjesto Božjeg prebivanja koje je moralo postojati **prije** stvaranja opisanog u Postanju (vidi: 2. Korinćanima 12:2-4).

Logično je da se Božje prebivalište nalazi nezavisno od našeg univerzuma, jer je postojalo od vječnosti, **prije** stvaranja našeg univerzuma i Zemlje koje, prema biblijskoj hronologiji, datira prije nešto više od 6.200 godina. Vjerovatno najbolje objašnjenje o tome dao je poznati fizičar Robert Džentri koji smatra da Bog stvara univerzume sa određenim zakonima nebeske mehanike koje i mi dijelom poznajemo, a koji svi zajedno kruže oko Božjeg prijestola (prebivališta). Drugi važan dokaz u ovom rezonovanju je to što u cijelom našem univerzumu (koliko je to nauci poznato) vlada zakon propadljivosti materije kao posledica grijeha, i koji će biti na snazi sve do okončanja Plana spasenja. Jasno je da ovaj zakon ne vlada na „Trećem nebu“ niti u ostalim nepalim svjetovima, stvorenim prije Zemlje. Kako znamo da postoje druga inteligentna stvorena bića, osim čovjeka? Jer to stoji u Bibliji. U Knjizi o Jovu opisana je radost nebeskih bića prilikom Stvaranja Zemlje: „*Na čemu su uglavljena postolja njena, i kojoj je kamen ugaoni položio, dok su zvijezde jutarnje u veselju zajedno pjevale, i svi sinovi Božji klicali od radosti?*“ (Jov 38:6-7)

Atmosfera je bila neophodna za budući život na Zemlji, i u skladu sa znanjem koje nam je danas dostupno iz fizike i hemije,

Tvorac je strukturirao elemente, razdvojivši vode u dva dijela: a) okeanske i podzemne vode; b) vode nad atmosferom.

Da nije riječ samo o atmosferskim vodama odnosno padavinama koje nastaju zbog kondenzovane i sublimirane vodene pare u vazduhu, ukazuju nekolike činjenice:

1) Čini se da do Potopa na Zemlji nije bilo atmosferskih padavina, vodena para se podizala sa zemlje i obezbjeđivala joj potrebnu vlažnost (vidi: Postanje 2:6).

2) Sveopšti potop prouzrokovan je obrušavanjem ogromnih količina vode iz atmosfere (koje očigledno nisu mogle biti samo kondenzovane u atmosferi) i provalom podzemnih voda (vidi: Postanje 7:11). U ovom tekstu nalazimo podatak da su se „otvorile brane na nebesima“, što očito znači da je uklonjen mehanizam koji je omogućavao zadržavanje „vode iznad atmosfere“. Mi ne znamo u kojem agregatnom stanju je bila ta voda, ali vrlo je izvjesno da se nalazila u gornjim slojevima ili iznad atmosfere, u protivnom ne bi se mogla obrušiti na zemlju. Ovaj vodeni omotač takođe je imao funkciju održavanja atmosfere čistom, nalik uslovima u hiperbaričnoj komori, i sprječavao štetna kosmička zračenja. Važno je uočiti, iako to nije tema ovog rada, da se sa progresijom grijeha uvećava prokletstvo kroz pokretanje i uvećavanje različitih mehanizama propadanja.

3) Prisustvo ovog vodenog omotača omogućavalo je efekat staklene bašte na Zemlji sa ujednačenom klimom, bez izražene smjene godišnjih doba i ekstremnih klimatskih promjena kakve se bilježe tek poslije Potopa (vidi: Postanje 8:22). Takođe pojava duge kao novog i dotad neviđenog fenomena za čovjeka mogla je poslužiti kao znak saveza između Boga i ljudi da takvog sveopšteg potopa nikada više neće biti u budućnosti (vidi: Postanje 9:12-17).

4) Odnos vodenih i kopnenih površina se značajno promijenio na uštrb ovih drugih nakon Potopa (veliki dio vodene mase „zarobljen“ je u ledu na polovima).

Napokon, u zaključku drugog dana Stvaranja, možemo napomenuti da malu zbrku u razumijevanju hebrejskog pojma „rakia“ može

činiti to što nema jasnog odvajanja između atmosferskog neba i svemirskog prostora ali, kao što je već rečeno, ova vizura je data iz ugla posmatrača sa Zemlje.

Dan treći

Zatim Bog reče: „Neka se vode ispod nebesa sakupe na jedno mjesto i neka se pokaže kopno.“ I bilo je tako. Bog je kopno nazvao zemljom, a sakupljene vode nazvao je morima. I Bog je vidio da je to dobro. Zatim Bog reče: „Neka iz zemlje nikne trava, bilje koje nosi sjeme, plodno drveće koje po svojim vrstama na zemlji rađa plod u kome je njegovo sjeme.“ I bilo je tako. Zemlja je pustila iz sebe travu, bilje koje nosi sjeme po svojim vrstama i drveće koje rađa plod u kome je sjeme po njegovim vrstama. I Bog je vidio da je to dobro. I bilo je veče i bilo je jutro – dan treći. (Postanje 1:9-13)

Razdvajanje vodenih i kopnenih površina – konfiguracija tla – logičan je nastavak aktivnosti Tvorca na pripremi uslova za život. Adekvatnom konfiguracijom suve zemlje i velikih vodenih bazena napravljen je prvobitni odnos kopna i mora, uključujući i izvore slatke vode. To je bio preduslov za stvaranje kompletne vegetacije koja će koristiti tlo za dalji razvoj i održavanje života.

Trećeg dana Stvaranja po prvi put se pominje termin preveden kao „vrsta“, hebrejski „min“. Tačniji prevod bio bi „prototip“. Tvorac je u genetsku strukturu svakog prototipa stavio veliku mogućnost varijacija u zavisnosti od sredine u kojoj žive, ali i granicu unutar vrste koju varijacije ne mogu da pređu. To važi kako za biljni tako i za životinjski svijet.

Ovaj stvaralački čin vrlo vjerovatno uključuje i podmorsku vegetaciju. Izvještaj ukazuje da je sve bilje stvoreno tog istog dana u svom potpuno funkcionalnom obliku, što potvrđuje i tekst sa dodatnim detaljima iz 2. glave Postanja: „Gospod Bog je zasadio vrt u E-denu, prema istoku, i tamo je smjestio čovjeka koga je oblikovao. Tako je Gospod Bog učinio da iz zemlje nikne raznovrsno drveće prijatno za gledanje i čiji je plod dobar za jelo, kao i drvo života usred

vrta i drvo spoznanja dobra i zla.“ (Postanje 2:8-9) Ovaj tekst ukazuje da je i Edenski vrt, kao zasebna specijalno dizajnirana lokacija, vjerovatno bio pripremljen trećeg dana za čovjeka. Tvorac u svojoj ljubavi obezbjeđuje sve uslove za život svim svojim stvorenjima koja na taj način imaju mirno i prijatno iskustvo ulaska u život u, za sve njih, savršenom i adekvatnom ambijentu (za razliku od surovih trauma u nemogućim misijama „prelaznih formi“ i grčevite borbe za opstanak koju predlaže teorija evolucije). Napokon treba znati da hebrejski pojam „dobro“ („Bog je vidio da je to dobro“) ima značenje „funktionalno“ (suprotno od toga je „loše“ odnosno disfunkcionalno).

Dan četvrti

Zatim Bog reče: „Neka u nebeskoj sferi budu izvori svjetlosti da dijele dan od noći, i da služe kao znakovi za posebna vremena, dane i godine. Neka svijetle u nebeskoj sferi i obasjavaju zemlju.“ I bilo je tako. Bog je načinio dva velika izvora svjetlosti, veći da upravlja danom i manji da upravlja noći, a uz to i zvijezde. Tako ih je Bog postavio u nebeskoj sferi da obasjavaju zemlju, i da upravljaju danom i noći i da dijele svjetlost od tame. I Bog je vidio da je to dobro. I bilo je veče i bilo je jutro – dan četvrti. (Postanje 1:14-19)

„Jer on reče, i postade; on uredi, i pokaza se.“ (Psalam 33:9)

Zapazimo da izvještaj konstatuje da je Bog načinio Sunce, Mjesec u svrhu razdvajanja dana i noći. Tvorac **tog četvrtog dana** čini ova nebeska tijela **funktionalnim tako da odmah počinju da ostvaruju svoju svrhu u odnosu na Zemlju**. Sugestija je da je Bog prvog dana stvorio sva nebeska tijela u nefunktionalnom stanju pa ih učinio funkcionalnim četvrtog dana, što se čini vrlo vjerovatnom pretpostavkom, imajući u vidu ustrojstvo univerzuma. Nelogično je da su prvog dana stvorena samo prazna nebesa tj. prostor za naš univerzum. Tvorac je vrlo vjerovatno prvog dana obavio stvaranje svih nebeskih tijela u njihovoj materijalnoj formi i sa zadatim putanjama.

To takođe znači da je **sve** stvoreno sa **prividnom starošću (simultano funkcionalno)**, što kasnije, zbog pada u grijeh, zbog kršenja

primarnog moralnog i duhovnog zakona i poretka života, te pokretanja mehanizama propadanja i destrukcije u kompletnoj tvorevini, stvara problem oko datiranja i uopšte razumijevanja starosti Zemlje i materije. Da se nije dogodio Pad u grijeh i izazvao destruktivne procese, starenje i propadanje materije takođe se ne bi javljalo kao problem.

Zašto se u izvještaju pominju samo ova nebeska tijela? Razlog je to što imaju direktni uticaj na našu planetu koji je dvojak. Ona su: 1) izvori svjetlosti koja dopire do Zemlje i ima uticaj na zemlju i život na njoj; 2) regulatori ciklusa smjene dana i noći; 2) regulatori sistema računanja i određivanja vremena.

Pomenuta nebeska tijela klasirana su prema količini svjetlosti koju emituju ka Zemlji. Da bi smjena osvjetljenog (dnevnog) i tamnog (noćnog) područja na Zemlji bila moguća kakvu poznajemo i danas kroz ustanovljenu podjelu na 24 vremenske zone po vremenskim pojasima (zonama) širine 15° ($24 \times 15 = 360$ stepeni), jasno je da je naša planeta okrugla¹ i da rotira kao svako drugo nebesko tijelo.

Hronologija (grč. hronos = vrijeme i logos = nauka) je nauka koja se bavi vremenom i računanjem vremena. Teoretska (matematička, astronomska) hronologija bavi se osnovnim vremenskim mjerne jedinicama (dan, mjesec, godina), koje se izvode iz periodičnih kretanja nebeskih tijela, uglavnom Zemlje, Mjeseca i Sunca.

Osnovni elemenat u računanju vremena u svim kalendarima jeste dan. Dan je vrijeme koje protekne u jednoj rotaciji Zemlje oko njene ose.

Mjesec je Zemljin satelit koji, posmatran sa Zemlje, prolazi kroz različite mijene koje ukupno čine period od mjesec dana. U astronomiji potrebno je da kretanje Mjeseca oko Zemlje dovedemo u vezu sa kretanjem Mjeseca i Zemlje oko Sunca. Da bi prošao kroz sve faze

¹ Nebesko tijelo u obliku lopte pored brojnih vrlo praktičnih prednosti koje se uklapaju u zakone nebeske mehanike (rotacija, revolucija, gravitacija...) takođe ima i najveću prednost u veličini korisne površine. Racionalnost i Božja logika uočljive su u svemu stvorenom.

Mjesecu je potrebno 29 dana, 12 sati, 44 minuta i 2,78 sekundi, što se naziva sinodički mjesec. Siderički mjesec predstavlja vrijeme kruženja Mjeseca oko Zemlje s obzirom na zvijezde, a sinodički s obzirom na Sunce. Jedan mjesec predstavlja period od pojave jednog mladog Mjeseca do pojave drugog.

Zemlja se kreće oko Sunca od zapada ka istoku i treba joj 365 dana i šest sati da kompletira jednu revoluciju. Taj period nazivamo godinom. Putanja po kojoj Zemlja obilazi oko Sunca nije kompletno okrugla, tj. nije kružnica već ekliptika (elipsoidnog oblika). U odnosu na ravan ekliptike po kojoj se Zemlja okreće oko Sunca, osa po kojoj se Zemlja rotira je nagnuta i iznosi $66,5^\circ$. Pravac i ugao nagiba se ne mijenjaju tokom kretanja Zemlje oko Sunca. Sjeverni pol je uvijek okrenut prema zvijezdi Sjevernjači.

U toku godine mijenja se količina toplote koju dobijaju pojedini dijelovi Zemlje i tako dolazi do smjene godišnjih doba. U vrijeme ravnodnevice Sunce podjednako zagrijava i južnu i sjevernu hemisferu. Od 21. marta obdanica na sjevernoj polulopti postaje duža od noći i nastaje proljeće, a od 23. septembra postaje kraća i nastaje jesen. Od prolječne do jesenje ravnodnevice sunčevi zraci duže zagrijavaju mjesta na sjevernoj polulopti. Najveće zagrijavanje je 21. juna, tada je dugodnevica i od tada počinje ljeto. Od jesenje do prolječne ravnodnevice je kontra – Sunce manje zagrijava sjevernu hemisferu. Najmanje zagrijavanja imamo za kratkodnevicu 22. decembra kada počinje zima.

Broj dana i mjeseci u godini određen je kretanjem Zemlje i Mjeseca. Zemlja obiđe Sunce za 365 dana i šest sati, zbog toga jedna godina ima 365 dana, a svake četvrte godine dodajemo još jedan dan da nadoknadimo onih šest neuračunatih sati. Dodajemo ga u februaru, koji onda ima 29 umjesto 28 dana. Mjesec se u tom periodu od 365 dana okrene oko Zemlje 12 puta, odakle dobijamo 12 mjeseci u godini.

Tako računamo vrijeme po savremenom kalendaru. Kao što smo već uočili, svaki kalendar je manje ili više neprecizan zbog preciznih astronomskih zakonitosti koje se sasvim ne poklapaju sa računanjem

u danima i mjesecima. Sati, minuti i sekunde ne odgovaraju nijednom prirodnom ciklusu u danima, mjesecima i godini. Oni jednostavno predstavljaju podjelu dana.

U biblijska vremena korišćen je lunarni kalendar, jer logično, mjeseci su se računali opažanjem mladog Mjeseca. Pošto dani ostaju takvi kakvi jesu i ne može se prenositi dio dana u sledeći mjesec, mjeseci su stoga brojali puni iznos od 29 ili 30 dana. Jevrejski kalendar je lunisolarni kalendar, ili „fiksna lunarna godina“ koja se sastoji od 12 lunarnih mjeseci od 29 ili 30 dana, pri čemu se interkalarni lunarni mjesec (trinaesti) dodaje 7 puta u svakih 19 godina (svakih dvije ili tri godine), kako bi se 12 lunarnih mjeseci sinhronizovalo sa, nešto dužom, solarnom godinom. Istovremeno teče sedmični ciklus, što odgovara sedmodnevnom periodu Stvaranja iz Knjige Postanja, koji nema nikakve astronomske konotacije. Biblijski praznici sistematizovani su u 3. knjizi Mojsijevoj 23. glava.

Dan peti

Zatim Bog reče: „Neka u vodama provrvi mnoštvo živih duša, i neka leteća stvorenja lete nad zemljom po nebeskoj sferi.“ Tada je Bog stvorio velike morske životinje i sve žive duše što se miču, koje su provrvjele u vodama po svojim vrstama, i sva krilata stvorenja po svojim vrstama. I Bog je vidio da je to dobro. Tada ih je Bog blagoslovio riječima: „Budite plodni i množite se i napunite vode u morima, i neka se stvorenja koja lete namnože na zemlji.“ I bilo je večer i bilo je jutro – dan peti. (Postanje 1:20-23)

Vodena stvorenja svih vrsta uvedena su u život petog dana. Uslovi za život obezbijeđeni su im trećeg dana Stvaranja. Precizirano je da su sva ova potpuno nova stvorenja načinjena „po svojim vrstama“. Bog je od samog početka podijelio stvoreni život u kategorije: vrste biljaka, vrste riba, vrste ptica. U svako stvorenje bila je ugrađena informacija i sposobnost, potreba da se reprodukuje sopstvena vrsta. Postanje insistira na tome da je Bog taj koji blagosilja sva stvorenja sposobnošću da reprodukuju sledeću generaciju svoje

vrste. Reprodukcijska se ne događa bez Njega. Uz svu svoju ljepotu, izvještaj o stvaranju iz Postanja pruža vrlo malo stvarnih detalja. Međutim, ono što treba razumjeti je duboko: Bog i samo Bog je odgovoran za dizajn i postojanje života.

Sva vodena stvorenja, sve „žive duše“, bila su vegetarijanci, kao što ćemo se uvjeriti nešto kasnije.

Sva letuća stvorenja, „žive duše“, također su bila vegetarijanci.

Po prvi put u izvještaju o Stvaranju susrećemo se sa terminom „živa duša“, za koji ćemo vidjeti da se odnosi na spoj tijela i daha odnosno duha života od Tvorca. Svim „živim dušama“ data je sposobnost dalje biološke reprodukcije, što znači da su stvorene kao odrasle funkcionalne jedinice po svojim vrstama.

Dan šesti

Zatim Bog reče: „Neka zemlja pusti iz sebe žive duše po svojim vrstama, stoku, druge životinje što se miču i divlje životinje zemaljske po svojim vrstama.“ I bilo je tako. I Bog je načinio divlje životinje zemaljske po njihovim vrstama, stoku po njenim vrstama i sve druge životinje što se miču na zemlji po njihovim vrstama. I Bog je vidio da je to dobro.

Zatim Bog reče: „Hajde da načinimo čovjeka po svom obličju, sličnog nama, i neka upravlja nad morskim ribama, nad stvorenjima koja lete po nebu, nad stokom, nad svom zemljom i nad svim drugim životinjama što se miču po zemlji.“ I Bog je stvorio čovjeka po svom obličju, po obličju Božjem stvorio ga je – muškarca i ženu stvorio ih je. Zatim ih je Bog blagoslovio i rekao im: „Rađajte se i množite se, napunite zemlju i potčinite je. Budite dominantni nad morskim ribama, nad letućim stvorenjima po nebu i nad svim stvorenjima što se miču po zemlji.“

Zatim Bog reče: „Evo, dajem vam sve bilje koje nose sjeme po svojoj zemlji, i sve drveće s plodovima u kojima je sjeme. Neka vam to bude za hranu. A svim divljim životinjama zemaljskim i svim stvorenjima koja lete po nebesima i svim živim dušama što se miču po zemlji

dao sam za hranu sve zeleno bilje. “ I bilo je tako.

I Bog je pogledao sve što je načinio i bilo je veoma funkcionalno. I bilo je veče i bilo je jutro – dan šesti.

Tako su bili dovršeni nebesa i zemlja i svi njihovi elementi. (Postanje 1:24-31 – 2:1)

Izveštaj šestog dana Staranja je najduži. Možemo ga podijeliti na dva segmenta: i) stvaranje životinja, i ii) stvaranje čovjeka.

Kopnene životinje u osnovi su podijeljene po svojim vrstama u tri grupe: a) životinje koje se kreću ili gamižu po zemlji ili male životinje; b) velike ili divlje životinje; i c) stoka ili domaće životinje. Sve životinje prvobitno su stvorene kao vegetarijanci (Postanje 1:30). Sve životinje takođe su „duše žive“ (vidi: Postanje 6:17).

Stvaranje čovjeka predstavlja krunu stvaranja. Sedmica stvaranja sada dostiže svoj vrhunac sa stvaranjem ljudskih bića. Zapazite da je **samo čovjek stvoren po Božjem obličju**. Božje obličje podrazumijeva sličnost Tvorcu u moralnom karakteru i slobodnoj volji (vidi: Postanje 2:15-17), kreativnosti, mentalnim i intelektualnim sposobnostima za upravu nad Zemljom i ostalim stvorenjima (Postanje 2:19-20), te napokon sličnost u izgledu. To implicira da je čovjek Božji predstavnik na Zemlji.

Stih 26 uključuje referencu da Bog nije sam prilikom stvaranja. S kim Bog razgovara? Sveto pismo nas na drugim mjestima upućuje o kome je riječ. Bog se obraća svom Sinu (Matej 3:17; 8:27-29; 16:13-18; Psalam 2:7; Jevrejima 1:5-6; Jovan 1:34,49; 6:69), kroz koga je sve stvoreno (Kološanima 1:15-17; Jovan 1:1-3; 17:5), koji je Kanal života (1. Korinćanima 8:6; 1. Timoteju 2:5; 1. Korinćanima 10:4), Spasitelj (2. Petrova 1:11; 3:18; Isaija 63:8-9) i Zastupnik (1. Jovanova 2:1; Rimljanima 8:34; 1. Timoteju 2:5; Jevrejima 9:15,24). Biblija nigdje precizno ne objašnjava na koji način su u procesu stvaranja bili angažovani Bog Otac i Sin Božji, ali osnovna premisa je da Sin ima izvršnu funkciju ili autorizaciju od Oca, kao Izvora svega. U Bibliji se koristi princip zastupništva. Zastupnik osobe (hebrejski: šalija) se smatra kao sama ta osoba. Tako možemo razložno pretpostaviti

da je Sin Božji bio u stvari taj koji je direktno bio uključen u djelo oblikovanja čovjeka od „praha zemaljskoga“, a sila ili princip života je došla od Boga Oca.

Kako je čovjek stvoren?

„*Gospod Bog je oblikovao čovjeka od zemaljskog praha i udahnuo mu u nozdrve dah života, i čovjek je postao živa duša.*“ (Postanje 2:7)

Po Bibliji čovjek je stvoren od dva sastavna elementa:

1) prah zemaljski i + 2) duh životni (heb. „nišmat hajim“) = duša živa (heb. „nefeš haja“)

Prah zemaljski = zemaljski elementi. 99% čovječjeg tijela čine vodonik, kiseonik, ugljenik i azot, a oko 1% svi ostali elementi. Valja zapaziti i činjenicu da je čovjek jedino biće direktno **oblikovano** od Gospoda, što znači da mu je posvećana posebna pažnja i ukazana posebna čast.

Udahnjivanjem duha života od Boga čovjek je postao „živa duša“. Dakle, duša je kompletni sklop živog bića, bilo čovjeka ili nekog drugog živog stvorenja, kao što smo se mogli uvjeriti iz izvještaja o Stvaranju.

Duh životni (heb. nišmat ruah; grč. pneuma) nije neki svjesni element. U Bibliji stoji da i životinje imaju životni duh (nišmat hajim) (vidi: Postaje 7:14,15,21-23; Propovjednik 3:19).

To je iskra života koju je Bog pokrenuo u svim živim bićima, i u životinjama i u ljudima. To je životna sila, iskra života, to jest princip života koji Bog udahnuje stvorenju, nešto što ga čini živim.

„*Duh Božji stvorio me je i dah Svemogućega dao mi je život.*“ (Jov 33:4)

Čovjek je također stvoren da se hrani kao vegetarijanac (vidi: Postanje 1:29).

Bog je stvorio muškarca i ženu.

Pošto se u ovom aspektu stvaranja također naglašava Božje obličje, a o Bogu se govori u množini, to ukazuje da je zemaljska porodica stvorena po obličju nebeske Porodice. Biblija nam otkriva Oca i

Sina kao nebesku Porodicu. Sin se u Svetom Pismu naziva „jedino-rođenim“ i „prvorođenim“.

„On [Hrist] je slika nevidljivog Boga, prvorođeni prije svakog stvorenja. Jer je kroz njega sve bilo stvoreno na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo da su to prijestoli ili uprave ili poglavarstva ili vlasti. Sve je stvoreno kroz njega i za njega. On je prije svega, i sve je u njemu objedinjeno.“ (Kološanima 1:15-17)

Sin potiče od Oca i dijeli sa Ocem istu prirodu, istu kakvoću, ali je bliži materijalnom i stvorenom kao posrednik u stvaranju. To istovremeno znači da je Sin Božji jedini mogući Iskupitelj od grijeha.

Kao što je Sin potekao od Oca, tako je i Eva potekla od Adamovog tijela:

Gospod Bog je zatim rekao: „Nije dobro da čovjek bude sam. Načiniću mu pomoćnicu da ga dopunjuje.“ ... Gospod Bog pustio dubok san na čovjeka, i dok je čovjek spavao, uzeo mu je jedno rebro i zatim je to mjesto popunio mesom. Gospod Bog je od rebra koje je uzeo čovjeku načinio ženu i doveo je čovjeku. Tada je čovjek rekao: „Evo napokon kost od mojih kostiju. I meso od mog mesa. Neka se zove čovječica, jer je uzeta od čovjeka.“ Zato će čovjek ostaviti svog oca i svoju majku i prionuće uz svoju ženu i oni će postati jedno tijelo. (Postanje 2:18, 21-24)

Zemaljska porodica uspostavljena je po uzoru na nebesku i to je obrazac koji se trebao dalje ponavljati u osnivanju svih novih porodica. Djeca su dar i najveća radost koju generiše porodica, kao što za Boga i Sina Božjeg najveću radost čini stvaranje bića po njihovom obličju.

Čak i bez ovog izvještaja o stvaranju, logika i zdravi razum svjedoče da je prvobitni čovjek morao biti stvoreno biće, kao uostalom i sva druga živa bića na ovoj planeti. Da bi uopšte funkcionisala, živa jedinka mora biti „gotov proizvod“. Postoji nesvodiva ili neumanjiva složenost svih živih organizama i savremena nauka to potvrđuje.

Dakle, Bog je stvorio ljude kao polna bića, sa sposobnošću biološke reprodukcije. Rečeno im je da se „množe i napune zemlju“.

Ugrađena u blagoslov je sposobnost reprodukcije novih generacija ljudskih bića – i nalog da se to učini. Bog daje četiri uputstva: Budite plodni (ili „donosite plodove“, rađajte bebe); umnožite (jer svaka nova generacija ima više djece i imaju više djece); napunite zemlju (naselite); imajte dominaciju (ili autoritet i upravu) nad svim ostalim stvorenjima.

Gdje bi ljudi živjeli nakon što napune ovu planetu u uslovima bez grijeha? Ogromni univerzum savršeno se uklapa u Božju prvobitnu namjeru prilikom stvaranja čovjeka. Da li logično vjerovati da bi Bog ukinuo biološku funkciju razmnožavanja nakon što bi ljudska populacija dostigla optimalan broj? Da li bi ukinuo porodicu kao osnovnu jedinku načinjenu na sliku Oca i Sina? Naprotiv, Tvorac je obezbijedio u početku čovjeku **sve uslove** da može zauvijek da napreduje i da se množi i popunjava svemir!

Zbog svega toga na kraju šestog dana konstatovano je da je sve bilo **veoma dobro**. Nakon što je stvorio čovječanstvo da naseli i vlada ovim svijetom, Bog proglašava ono što je napravio kao „veoma funkcionalno“. Ravnoteža prirode, proces reprodukcije i prevlast čovječanstva su dio ove „dobrote“. Kao takvo, prvo poglavlje Postanja ne samo da opisuje Boga kao Stvoritelja, i razbija druge religiozne mitove, ono takođe uspostavlja Njegov pečat odobravanja prirodnog poretka.

Svakog dana, na svakom koraku na putu, Bog je objavio šta će napraviti, a onda je to napravio. Uspio je stvoriti savršenu verziju onoga što je, u svom savršenstvu, odlučio stvoriti. Nakon šest dana stvaranja, svemir ne samo da je postojao, već je bio besprekoran u ljepoti, funkciji, svrsi i potencijalu. Bog je sve to vidio i vidio da je veoma dobro.

2. Dodatni detalji Stvaranja i Edenski vrt

Tako su bili dovršeni nebesa i zemlja i svi njihovi elementi. Do sedmog dana Bog je dovršio svoje djelo koje je načinio, i sedmog dana je počinio od svih djela koja je načinio. I Bog je blagoslovio sedmi dan i posvetio ga, jer je tog dana počinio od svih svojih djela koja je Bog stvorio i načinio. (Postanje 2:1-3)

U ovom trenutku, ništa nije postojalo u kreaciji što je bilo loše, ili pokvareno, ili neusklađeno s Božjim planom i svrhom. Nebo i zemlja bili su ogromni, vrvjeli životom, i bili su upravo onakvima kakvima ih je Bog zamislio.

Bog je kompletirao svoje djelo stvaranja šestog dana. Međutim, sedmica nije bila gotova. Sedmi dan je bio važan Bogu i postao je najvažniji od svih dana u sedmici. Pošto je završio svoje djelo, Bog se odmorio. Ovo je tačka u kojoj je obrazac iz poglavlja 1 zaustavljen. U svakom od šest dana stvaranja, Bog je radio određeni posao i vidio da je dobro. Sedmog dana nije radio.

Šta znači da se Bog odmorio? Šta znači „odmarati se“ od rada, za osobu koja ima moć da stvara svjetove ni iz čega uz samo Njegovu naredbu? Bilo iz praktičnih, simboličkih ili drugih razloga, trebalo bi da ovo vidimo kao smislen izbor od strane Stvoritelja. Ovaj dan odmora će postati poznat kao subota, centralna tačka Božjeg zakona i bitna za bogoslužnje Božjeg naroda. Ali čak i sada, prije nego što je grijeh ušao u svijet, ovaj dan odmora je već značajan za Stvoritelja.

Bog se odmarao iz dva razloga: 1. Ono što je On stvorio bilo je savršeno. 2. Ono što je On stvorio bilo je potpuno.

Bog je opskrbljivač. Čovjek je primalac. Da bi uživao u stvaranju, Adam je morao ući u Božji počinak. Prvi dan za Adama i Evu bio je dan odmora.

Dakle, čovjeku odgovornom za Zemlju, sam Bog je dao primjer (Postanje 2:2-3) da odmara u sedmi dan – Subotu – kao uspomenu na

Stvaranje, koji Uput je takođe kasnije zapisan u Dekalogu (2. Mojsijeva 20:8-11). Sedmični odmor je uspostavljen odmah nakon stvaranja, znači prije pada u grijeh i aktivacije Plana spasenja. Svaka promjena ove ustanove nije ništa drugo do pobuna protiv Stvoritelja. Upravo to je slučaj sa „hrišćanskom nedjeljom“.² Stoga je svetkovanje Subote, sedmog dana u sedmici, direktno je povezano sa odavanjem zahvalnosti i poštovanja Stvoritelju, koji je i sam počinuo na taj dan. Božji blagoslov (odobravanje) počiva samo na subotnom posvećenom danu. Dok je trajanje dana, mjeseca ili godine određeno astronomski, sedmica ne zavisi ni od jednog takvog parametra, već ciklus 6+1 postoji samo zbog Stvaranja i od Stvaranja. Podsjetimo se da je Bog svojim glasom objavio Dekalog i zapisao ga na kamenim pločama, tako da sledeća izjava potvrđuje stvaranje Zemlje i našeg univerzuma za doslovnih 6 dana: „Jer je za šest dana Gospod stvorio nebesa i zemlju, more i sve što je u njima, a sedmog dana je počinuo. Zato je Gospod blagoslovio subotni dan i posvetio ga.“

Ovo je zapis o porijeklu nebesa i zemlje u vrijeme kada su stvoreni, onog dana kada je Gospod Bog načinio zemlju i nebesa. (Postanje 2:4)

Narativ u Postanju sada se vraća na više detalja oko stvaranja. Ovaj stih služi kao uvod u priču o Adamu i Evi i onima koji će je slijediti. Napisana je u poetskoj strukturi „hijazme“. To je piramida riječi u kojoj su fraze paralelne jedna s drugom na putu „gore“ i „dolje“. Drugi način da se ovo zamisli je kao ogledalo, usredsređeno na neku specifičnu tačku. Idejni obrazac u hijazmi je strukturiran kao ABCBA, ali može uključivati mnogo više tačaka oko središnje teme. Ovaj oblik pisanja je uobičajen u Postanju.

² Promjena svetkovanja Subote na nedjelju desila se kad je car Konstantin (272-337) zvanično proglasio „dan sunca“ (lat. *dies Solis*) danom odmora 321. godine. On je ostao obožavalac „nepobjedivog Sunca“ (lat. *Sol Invictus*), iako je proglasio vjersku ravnopravnost Milanskim ediktom 313. godine koja je uključila promjenu politike prema hrišćanima. Na saboru u Laodikeji 363/4. crkva je zabranila svetkovanje Subote i nametnula hrišćanima nedjelju.

I svaku biljku poljsku, prije nego što je bila na zemlji, i sav zeleniš poljski, prije nego je iznikao; jer Gospod Bog još nije bio pustio kišu na zemlju, niti je bilo čovjeka da radi zemlju. (Postanje 2:5)

Postavljajući pozornicu za dolazak čovjeka, dvije stvari nedostaju u ovom trenutku u priči o stvaranju: kiša i neko ko će obraditi zemlju. Ovaj stih opisuje svijet u kojem još nije niklo grmlje ili male biljke u polju. Hebrejska riječ za biljke koje je Bog stvorio tokom prethodnih dana, kao u Postanju 1:11, je *de'se*, što je veoma opšti pojam. Ovdje, u 5. stihu, korišteni su izrazi *siah* i *ē'seb*, koji su konkretniji. Ovaj odlomak, dakle, opisuje nedostatak kultivisanih usjeva koji se uzgajaju za jelo ljudi.

Bog je stvorio sve vrste biljaka da rastu na zemlji trećeg dana stvaranja, a vidjećemo u 8. stihu da će Bog posaditi drveće u Edenu s plodovima dobrim za hranu. Ovaj stih ukazuje na budući rad i svrhu čovjeka na zemlji, da sadi usjeve i obrađuje zemlju, da uvede red na zemlji brinući se o onome što je Bog stvorio.

Ali sa zemlje se dizala para i natapala svu površinu zemlje. (6. stih)

Ovaj stih nam govori kako je zemlja dobijala vodu bez kiše: iz zemlje su se dizala isparavanja. Stiče se utisak podzemnih tokova, takozvanog „slatkovodnog okeana“, koji bi zasitio kopno, možda na cikličnoj osnovi. Ovo odgovara opisu nadolazećih stihova o rijekama koje zalivaju Edenski vrt i područje oko njega. Takođe postoji snažna sugestija da prije Potopa kiša zapravo nije padala, iako ne možemo biti sasvim sigurni da ovaj stih to implicira.

Gospod Bog je oblikovao čovjeka od zemaljskog praha i udahnuo mu u nozdrve dah života, i čovjek je postao duša živa. (7. stih)

Ovo je trenutak kada počinje sav ljudski život. Postanje 1 opisuje stvaranje cijelog svemira. Kao dio te priče formiraju se i muškarac i žena (Postanje 1:27). Poglavlje 2. Postanja sužava fokus na stvaranju prvog čovjeka, dajući dodatne detalje i pomažući nam da vidimo da je čovječanstvo posebno među svim ostalim stvorenjima.

U Postanju 1:1, Božje stvaranje je opisano pomoću izraza *bā'rā*,

koji implicira „kreaciju“ u smislu „nastajanja“ ili „nečega iz ničega“. Ali ovdje, u Postanju 2:7, stvaranje prvog ljudskog bića koristi hebrejsku riječ za „oblikovati:“ *ji'ser*. Ovo opisuje postupke umjetnika, vajara ili grnčara. Ovaj izraz je specifičan po tome što se uvijek odnosi na rad na nekoj postojećoj supstanci. U ovom slučaju, Bog formira ljudski život iz same zemlje. Ta hebrejska riječ je *ā'pār*, koja se odnosi na prljavštinu, prah, krhotine ili pepeo.

Prateći priču ovog stiha, nakon što je „oblikovan“, on još uvijek nije bio živo biće. To se dogodilo tek nakon što je Bog, metaforički rečeno, „udahnuo dah života“ u njega. Ovo možemo lakše shvatiti u današnjim terminima „hardvera“ i „softvera“ – oboje zajedno omogućuju funkcionalan rad kompjutera ili nekog drugog elektronskog uređaja.

Sav život je nastao od Boga, ali ljudski život je Božjim ličnim angažmanom. Bez Boga jednostavno ne bismo živjeli. Ime Adam je direktno iz hebrejskog *ā'dām*, što doslovno znači „čovjek“. Ovo ime odražava prašinu od koje smo nastali: hebrejska riječ za tlo je *adamah*.

Sve ovo, kao što se može zamisliti, dodaje gorivo raspravi o tome kako je tačno Bog donio ljudski život na zemlju. Bez obzira na specifičan proces koji je uključen, ovaj stih jasno kaže da je sam Bog formirao čovjeka od „praha zemaljskog“ tj. od zemaljskih elemenata. Preko 95% čovječjeg tijela čine kiseonik, ugljenik, vodonik i azot, a ostatak svi ostali elementi. Bog je lično dizajnirao veličinu, oblik i detalje prvog čovjeka. Bog je bio namjeran, kreirajući upravo ono što je namjeravao napraviti. Prema knjizi Postanja, oblik tog prvog čovjeka bio je „veoma dobar“ (Postanje 1:31).

Gospod Bog je zasadio vrt u Edenu, prema istoku, i tamo je smjestio čovjeka koga je oblikovao. (8. stih)

Za stanište prvog para, Bog je zasadio vrt u regiji zvanoj Eden. Svi prevodi ovog stiha uključuju neki koncept „istoka“ u opisu lokacije ovog vrta. Originalni hebrejski kaže *gan b ē'den mi qe'dem*, što najbukvalnije znači „bašta prema istoku, u Edenu“. Treba istaći da je „Eden“, doslovno rečeno, teritorija na kojoj se vrt nalazi, a ne sama

bašta. Iz geografije date u sledećim stihovima, čini se logičnim zaključiti da je Eden bio u regiji Mesopotamije. Implicitno, izvorna publika knjige Postanja bila bi zapadno od tog područja.

Prvo poglavlje Postanja prikazuje Boga kao opskrbljivača. U svakom od prva tri dana, On stvara okruženje pogodno za kasniju kreaciju. Četvrtog, petog i šestog dana u sedmici stvaranja, Bog postavlja novo stvorenje na svako od tih pripremljenih mjesta. Ovdje vidimo kako Bog pravi opskrbu za čovjeka, priprema vrt i stavlja čovjeka tamo. Ovaj vrt bi bio čovjekov prvi dom.

Tako je Gospod Bog učinio da iz zemlje nikne raznovrsno drveće prijatno za gledanje i čiji je plod dobar za jelo, kao i drvo života usred vrta i drvo spoznanja dobra i zla. (9. stih)

Prema ovom opisu, na ovom lokalitetu je bilo mnogo različitih vrsta voćaka.

Dva specifična stabla se poimenice pominju kako stoje usred vrta: Drvo života i Drvo spoznaje dobra i zla. Uskoro ćemo saznati da je Bog dizajnirao ova dva drveta sa posebnim svojstvima. Drvo života imalo je regenerativna i ljekovita svojstva, što je prolongiralo ljudski život (Otkrivenje 22:2). Čini se da je funkcija ovog drveta da besmrtnost (vječni život) dolazi od kontinuiranog jedenja s njega. Bog nije zabranio Adamu i Evi da isprva jedu njegov plod, već se to dogodilo tek posle Pada kada su postali smrtni. To nam govori da je povezanost sa Bogom bila primarna garancija vječnog života čovjeka, a pristup drvetu života sekundarni mehanizam koji je osiguravao najbolje stanje organizma.

S druge strane, Drvo spoznaje dobra i zla otkriva da je čovjeku data uslovna besmrtnost. „Znanje“ ovdje nije nužno intelektualno, već iskustveno. Plod ovog drveta ne bi, sam po sebi, davao informacije. Međutim, to bi dovelo do toga da čovječanstvo iskusi i dobro i zlo na načine koje Bog nije namijenio. Jedenje sa ovog drveta učinilo bi čovjeka svjesnim postojanja zla i prožetim mješavinom dobra i zla – koje je suprotstavljanje Bogu odnosno otkazivanje pokornosti Božjem poretku i svrsi života, raskidanje veze sa Tvorcem.

U stihu 17, čućemo kako Bog daje uputstva čovjeku da nikada ne jede sa Drveta poznanja dobra i zla. U trećem poglavlju vidjećemo kako čovjek krši taj uput sa katastrofalnim posledicama.

Oba drveta su bila smještena u sredini vrta, što ukazuje na njihov posebni značaj.

Iz Edena je tekla rijeka koja je natapala vrt, i odande se dijelila u četiri toka. Prvom je ime Fison i on teče oko cijele zemlje Havile, gdje ima zlata. Zlato te zemlje je dobro. Tamo ima i smole od bdjela i kamena oniksa. Drugoj rijeci je ime Gihon i ona teče kroz cijelu zemlju Huš. Trećoj rijeci je ime Hidekel i ona teče istočno duž Asirije. Četvrta rijeka je Euftrat. (stihovi 10-14)

Sa narativnog stanovišta, ovaj odlomak bi se mogao povući u stranu bez ometanja toka priče. Ove riječi objašnjavaju geografiju Edenskog vrta i daju više informacija o tome gdje se nalazio. Glavna priča će se nastaviti u 15. stihu.

Prema stihu 10, moćna rijeka je zalivala Edenski vrt. Kao što je već spomenuto, „Eden“ uključuje više od vrta; čini se da je to geografska regija. Nakon što je napustila područje samog Edena, ova rijeka se dijelila u četiri odvojena toka. Oni su navedeni u stihovima od 11. do 14. kao Fison, Gihon, Hidekel (tj. Tigris) i Euftrat. Opis te četiri rijeke pomoći će da se locira oblast Edena – iako ne i konkretna lokacija vrta – u poznatom svijetu tog vremena (kad je pisao Mojsije).

Danas su poznate rijeke Tigris i Euftrat, u geografskom području koje je najvjerojatnije bilo u blizini Edena. Druge dvije rijeke, međutim, danas mogu ili ne moraju postojati. S obzirom na to da se radi o geografskom području prije potopa, ne postoji način da se sa sigurnošću kaže da li su ove rijeke potpuno iste kao plovni putevi koji se trenutno nazivaju tim nazivima.

Fison je opisan kako teče oko zemlje Havile. Naučnici sugerišu da je Havila možda Arabija, područje poznato po zlatu. Ako je to tačno, Fison bi bila arapska rijeka ili rijeka povezana s Persijskim zalivom. Opisuje se kvalitet tog zlata kao dobar. U regionu je pronađen i kamen oniks, koji će kasnije biti važan za Izrael, za ukrašavanje

hrama i tabernakula. Za ovu zemlju se kaže da je bila bogata bdelijumom, prozirnom supstancom – iako bi zbog drevne fleksibilnosti u opisivanju dragulja i minerala, ovo posebno spominjanje moglo biti nekog potpuno drugog kamena. „Bdjel“ je mirisna smola slična smirni. Ovi prirodni resursi bili bi značajni za čitaoca iz Mojsijevog vremena, i to je razlog zašto se pominju.

U svakom slučaju, region koji se opisuje je bogat specifičnim resursima. I, kao takvo, jasno je zamišljeno da se shvati kao doslovna lokacija.

Druga opisana rijeka je Gihon, ona koja je tekla oko zemlje Huš. Kako se koristi u Bibliji, regija „Huš“ obično se odnosi na zemlju Etiopiju, koja je prilično udaljena od drugih teritorija spomenutih u ovom odlomku. Naučnici sugeriraju da bi ovo moglo biti drugačije područje poznato u drevnim vremenima kao Huš, možda u planinama Mesopotamije.

Kao i sa Fisonom, ne možemo napraviti čvrstu vezu između ove rijeke i one poznate u modernom svijetu. Kako je ovo opis svijeta prije potopa, postoji realna mogućnost da je rijeka uništena i da više ne postoji (kao što ne postoji ni glavna rijeka). Takođe je moguće da ono što ovaj odlomak naziva Fison i Gihon mogu biti pritoke veće rijeke Euftrat.

Tigar i Euftrat su do danas dobro poznate rijeke u regionu. U stvari, ovi vodeni putevi su snažno povezani sa drevnom regijom poznatom kao Mesopotamija.

Tigris teče istočno od drevne asirske prijestonice Ašura (Asira). Rijeka Euftrat je zapadno od Tigra. Ove rijeke teku iz regiona današnje Turske, kroz današnji Irak, i spajaju se u jednu stazu prije nego što se izlivaju u Persijski zaliv.

Gospod Bog je uzeo čovjeka i smjestio ga u edenski vrt da ga obrađuje i da se brine o njemu. (15. stih)

Jedna od najvažnijih pouka koja iskače iz ovog stiha je da je prvi čovjek odmah nakon što je stvoren, imao Bogom danu svrhu. Bog ga je smjestio u Edenskom vrtu sa poslom koji je trebao obaviti. Bog je

stvorio svijet koji je uključivao posao koji je trebalo obaviti; On je stvorio čovjeka sa misijom da obavlja taj posao. Teoretski Bog nije morao strukturirati svijet na ovaj način. Mogao je stvoriti svijet koji je potpuno samoodrživ. Mogao je stvoriti ljudska bića da jednostavno žive u luksuzu i uživaju u cijeloj Božjoj tvorevini, a da nikada ne moraju ništa doprinijeti.

To, međutim, nije bio Božji plan. Čak i prije nego što je grijeh ušao u svijet, ljudska bića su bila namijenjena da rade, da pomažu u ostvarenju Božje svrhe. To je ugrađeno u nas, jer smo stvoreni po Božjem obličju kao kreativna bića. Treće poglavlje će otkriti da je grijeh promijenio prirodu našeg rada i našeg odgovora na njega, ali sam rad nije prokletstvo. To je dio naše svrhe kao Božjih stvorenja.

Posao ovog prvog čovjeka bio je relativno jednostavan i jasan: održavati Edenski vrt. Ova svrha će biti izgubljena kada sagriješ, kasnije u ovoj priči. Za one koji su vraćeni u zajedništvo s Bogom kroz vjeru u Hrista, počinje se vraćati i taj osjećaj svrsishodnog rada. Pavle piše u Efescima 2:10: „Jer mi smo njegovo djelo, stvoreni u Hristu Isusu za dobra djela, koja je Bog unaprijed pripremio da u njima hodimo.“

Tada je Gospod Bog dao čovjeku ove upute rekavši: „Sa svakog jestivog drveta u vrtu jedi. Ali s drveta spoznanja dobra i zla ne jedi, jer onog dana kada budeš jeo s njega, sigurno ćeš umrijeti.“ (stihovi 16-17)

Stihovi 16 i 17 čine potpunu misao koju treba pročitati i shvatiti kao jednu izjavu da bi se u potpunosti razumjela. Ovo je prvi Božji negativni uput ljudskim bićima, koji govori čovjeku šta ne treba da radi. Ovdje se koristi hebrejski korijen riječi *tsavah*, prvi put kada se ovaj koncept koristi u Bibliji.

Čak i tako, uput počinje onim što čovjek može učiniti, a to je praktično bilo šta drugo. Čovjeku je data sloboda da jede sa svakog drveta u Edenskom vrtu – osim jedne, jedine zabrane. Ova izjava odjekuje Božjim riječima zapisanim u Postanju 1:29: da su sve jestive vrste biljaka koje su nosile sjemenke i voćke sa drveća date za hranu.

Ovdje Bog daje granicu čovjekovoj slobodi. Uput se okreće negativnom, ograničenju: čovjek ne smije jesti sa Drveta spoznaje dobra i zla. Ako to uradi, umrijeće. Ova jednostavna zabrana naglašava biblijski osnovni pogled na grijeh i spasenje. Čovječanstvo neće pasti u grijeh jer ne uspijeva da se pridržava neke nevjerovatno dugačke liste pravila. Ili čovječanstvo neće uspjeti jer su ograničenja prezahtjevna. Uz gotovo potpunu slobodu i jedno jedino ograničenje, čovječanstvo će i dalje odlučiti griješiti i pasti.

Poznavajući ishod priče, ovo se čini kao nesiguran trenutak. U iskušenju smo da dovedemo u pitanje Božji sud. Zašto staviti to drvo u baštu pred očima čovjeka? Zašto dozvoliti čak i mogućnost neposlušnosti od samog početka ove potpuno nove veze sa potpuno novom osobom? Sledeće poglavlje će nam otkriti da se pobuna protiv Boga već dogodila, prije stvaranja čovjeka. Drugim riječima, otvorila se mogućnost da i čovjek prihvati taj novi koncept. Čak i da je čovjek tada bio jedino slobodno moralno biće koje je ikad Bog stvorio, takva mogućnost bi postajala kao alternativa Božjem poretku života. Stoga je čovjeku morala biti ostavljena mogućnost izbora, sa jasno predodređenim ishodom u slučaju pogrešnog opredjeljenja. Činjenica da Bog to čini govori nam neke bitne stvari o Njegovom karakteru i načinu na koji On namjerava da bude u odnosu s ljudskim bićima.

Od samog početka, Bog je želio odnos zasnovan na Njegovoj opskrbi, našem povjerenju i demonstriranju tog povjerenja kroz poslušnost. Božji prijedlog prvom čovjeku u osnovi je identičan onome što će On reći Mojsijevim prvim čitaocima mnogo godina kasnije: Poslušajte, i ja ću dati život i blagoslov. Ako ne poslušate, izgubićete oboje (Ponovljeni zakon 30:15-20).

Očito, čovjeku nije dat bezuslovan vječni život, niti čovjek posjeduje „besmrtnu dušu“. Detaljnije ćemo proći ta pitanja kroz 3. poglavlje.

Gospod Bog je zatim rekao: „Nije dobro da čovjek bude sam. Načiniću mu pomoćnicu da ga dopunjuje.“ (18. stih)

Po prvi put u Bibliji čujemo da Bog opisuje nešto što „nije dobro“.

Do ove tačke, Bog je sve što je napravio vidio kao dobro ili vrlo dobro, uključujući i prvog čovjeka. Sav stvoreni svijet bio je savršen u formi, funkciji i potencijalu do ove tačke. U ovom trenutku nešto još nije bilo kako treba.

Ono što je posebno interesantno u vezi sa ovom tvrdnjom jeste da je u ovom trenutku Bog u potpunosti odgovoran za stanje u svijetu. Ovo nije nakon pada čovjeka, već prije njega. Zašto se onda nešto što je Bog stvorio kvalifikuje da „nije dobro?“ I to od samog Boga, ništa manje? Ukratko, ovo je kraći period između stvaranja muškarca i stvaranja žene. Božja namjera još nije bila kompletirana za ljudski rod i u tom smislu trenutno stanje „nije bilo dobro“.

Šta je tačno problem koji Bog namjerava da riješi? Čovjek je bio sam. Bog nije osmislio ljudska bića da žive u samoći. Konkretno, brak između muškarca i žene bio je dio Njegovog plana za čovječanstvo od samog početka, čak i prije nego što je grijeh ušao u svijet. Bog izjavljuje da će napraviti pomoćnicu koja je prikladna ili koja „odgovara“ čovjeku. Drugim riječima, On će napraviti drugu osobu poput čovjeka: drugog čovjeka izgrađenog sa svrhom da bude čovjekov pomagač, kao idealnog partnera ili odgovarajućeg pratioca nasuprot njemu.

Neki smatraju ponižavajućim opis prve žene kao pomoćnice prvog muškarca. Neki pretpostavljaju da to znači da je manja u položaju ili svrsi. Međutim, Bog sebe često opisuje istim korijenom riječi koja se ovdje koristi za pomoćnika: *'ezer* (Psalam 33:20; Psalam 70:5; Psalam 115:9). U svakom slučaju, žena će biti pružena muškarcu za njegovo dobro. Ona je dio Božje opskrbe njemu, kao što će i on biti njoj. Božja namjera i plan je da muškarac i žena žive i rade i hodaju s Njim zajedno. Da bismo bolje razumjeli Božju namjeru, moramo se podsjetiti da je čovjek stvoren po Božjem obličju, a pred sami čin oblikovanja čovjeka, Bog se konsultuje sa svojim Sinom. Tako Adam i Eva reprezentuju u malom prvobitnu božansku porodicu – Adam je poglavar kao Otac i izvor (davalac) blagoslova, a Eva je trebala biti kanal porodičnog blagoslova. Naravno oboje su

trebali biti srećni i ispunjeni u svojoj ulozi.

Gospod Bog je od zemlje oblikovao sve divlje životinje poljske i sva stvorenja koja lete po nebesima, i dovodio ih je pred čovjeka da vidi kako će koje stvorenje nazvati. Kako je čovjek nazvao svaku živu dušu, tako joj je bilo ime. Tako je čovjek davao imena svoj stoci i svim stvorenjima koja lete po nebesima i svim divljim životinjama poljskim, ali se za čovjeka nije našla pomoćnica koja bi ga dopunjavala. (stihovi 19-20)

Ovi stihovi otkrivaju još jedan aspekt čovjekove svrhe u svijetu koji je Bog stvorio. Čovjek je imao zadatak da iskoristi svoj Bogom dati intelektualni potencijal, autoritet i kreativnost kako bi dao imena životinjama. Bog je stvorio divlje životinje i ptice, a zatim ih, na kraju, dovodi do čovjeka da otkrije kako bi ih čovjek nazvao.

Čini se da Bog uživa u gledanju kako čovjek obavlja ovaj zadatak. Čini se da Bog ni na koji način ne upravlja imenovanjem životinja; On zaista prepušta čovjeku da koristi vlastitu kreativnost, rasuđivanje i proces kako bi došao do ovih imena. I tada Bog dozvoljava da ta imena stoje kao prava imena životinja. To je zaista privilegija i čast koju Bog daje prvom čovjeku, dopuštajući mu da učestvuje u radu na izgradnji i održavanju ove nove kreacije.

Više od toga, čin imenovanja nečega ima značenje u knjizi Postanja. Ovaj čin često podrazumijeva vladavinu i odgovornost za tu stvar. Bog je već uputio čovjeka da pokori zemlju i vlada nad svim stvorenjima (Postanje 1:28). Prepuštanje čovjeku da imenuje životinje je još jedan način da mu se da odgovornost da vlada, upravlja i brine o životinjama.

Ovaj odlomak je takođe važan u kontekstu stiha 18, gdje je Bog iznio svoju namjeru da stvori pomoćnicu za čovjeka. Dovodeći sve životinje, Bog može naglasiti činjenicu da nijedna od njih nije prikladan partner. Čovjek će moći da vidi iz prve ruke da mu nijedno drugo stvoreno biće nije ravno. Samo sa drugim ljudskim bićem, u paru kao muškarac i žena, trebaju biti spojeni kao „jedno tijelo“ (Postanje 2:23) i dijele taj nivo povezanosti.

Zatim Biblija prvi put naziva čovjeka njegovim imenom: Adam. Sve do sada, ovo jedinstveno stvorenje se nazivalo *hā' ā'dām*, što doslovno znači „čovjek“. Ovo ime odražava prašinu od koje smo nastali: hebrejska riječ za „zemlju“ je *adamah*. Ovdje se, međutim, prvo ljudsko biće jednostavno naziva *ā'dām*, doslovno „Čovjek“, sada poprima prirodu ličnog imena.

Smisao priče u stihovima 19 i 20 je da je Adam, dok je davao imena životinjama i pticama, tražio onu koja bi mu mogla poslužiti kao pomoćnik i pratilac. Postaje jasno da nijedna životinja nije prikladna. Adamu je bio potreban neko ko bi mu „odgovarao“ (Postanje 2:18). Činjenica da nijedna životinja ne odgovara ovoj svrsi važan je aspekt Svetog pisma: čovječanstvo je zaista osobeno i namijenjeno je zaista jedinstvenom odnosu s drugim ljudima i sa Bogom. Vidimo da, za razliku od teorije evolucije, Sveto pismo povlači jasnu razliku između ljudi i životinja na više načina.

Zato je Gospod Bog pustio dubok san na čovjeka, i dok je čovjek spavao, uzeo mu je jedno rebro i zatim je to mjesto popunio mesom. (21. stih)

Čak i dok Bog stvara, On to često čini s namjerom da kasnije modifikuje tu kreaciju (Postanje 1:9-12). Dakle, sada Bog kreće na posao, poduzimajući akciju kako bi dovršio svoj zamišljeni dizajn ljudske rase. On uzrokuje dubok san na Adama: prva anestezija prije operacije. Dok Adam spava, Bog uklanja jedno Adamovo rebro i zatvara mjesto mesom. Nevjerovatno je pomisliti na Boga koji je formirao Adama od prašine koji sada izvodi operaciju na čovjekovom tijelu od mesa, krvi i kostiju.

Važno je zapamtiti nekoliko stvari o ovoj akciji. Ova operacija nije trebala ukloniti nesavršenost s Adamovog tijela, već dodati nešto bitno i lijepo Adamovom postojanju. Takođe snažno govori o simboličnoj vezi između muškarca i žene. Bog je mogao stvoriti ženu od zemlje, kao što je učinio sa muškarcem, ali je odlučio da to ne učini. Božje stvaranje žene iz Adamovog rebra trebalo je da se posmatra i kao doslovno i u figurativnom smislu.

Božje stvaranje Adama koristilo je hebrejsku riječ *ji'ser*, što predstavlja uzimanje neke postojeće supstance i njeno oblikovanje u formu. U slučaju žene, međutim, hebrejski korijen riječi je *banah*, što znači „graditi“ (napraviti). Bog je „izgradio“ ženu od temelja Adamovog rebra. Ta riječ je slična po značenju, ali nosi neki smisao „dodavanja“ onoga što prije nije bilo.

Kao što će Adam reći, ovo porijeklo povezuje muškarca i ženu na fundamentalnom nivou. Bukvalno su napravljeni od istih materijala. Odgovaraju i srodni su jedno drugom. Istovremeno, ovaj izbor hebrejskih riječi govori nešto važno o razlikama između muškaraca i žena. Muškarac je „formiran“ od postojećeg materijala, ali je žena „izgrađena“ od osnove muškog rebra. Drugim riječima, Bog je dodao nešto u stvaranju žene što nije bilo uključeno u to rebro. Dok su muškarac i žena intimno povezani i bukvalno stvoreni jedno za drugo, oni su takođe stvoreni kao jedinstveni i odvojeni polovi. Muški i ženski pol nisu zamjenjivi niti izmjenjivi: oni su posebni i različiti.

Gospod Bog je od rebra koje je uzeo čovjeku načinio ženu i doveo je čovjeku. (22. stih)

Kada je bila potpuna, Bog dovodi ženu Adamu. Bog koji opskrbljuje sada je Adamu dao najveći od svih mogućih zemaljskih darova: pomoćnicu, družicu, ženu. Bog je davalac svih dobrih stvari (Jakov 1:17), a Adamov odgovor će nam pokazati da je bio preplavljen dobrotom ovog blagoslova.

Tada je čovjek rekao: „Evo napokon kost od mojih kostiju. I meso od mog mesa. Neka se zove čovječica, jer je uzeta od čovjeka.“ (23. stih)

Adamov odgovor na ovaj dobar dar isporučen je u obliku ekstatične pjesme. Adamu je data prilika da imenuje sve druge Božje životinje (Postanje 2:19) i otkrio je da mu nijedna od njih nije prikladna (Postanje 2:20). Sada, „konačno“, pronalazi stvorenje koje mu savršeno odgovara.

Budući Izraelci i drugi koristili bi izraz „kost od mojih kostiju i meso od mog mesa“ da opisuju bliske porodične odnose. Za Adama je to bila i doslovno istina. Ova „žena“, kako bi je on nazvao, nije bila

nalik nijednoj od životinja koje je Adam vidio u Božjoj tvorevini. Nijedna od njih nije bila kao on. Ali „čovječica“ (hebrejski: *iša*) je bila od njegovih kostiju i mesa.

Žena, koju ćemo kasnije upoznati kao Evu (Postanje 3:20), bila je poput Adama na još jedan važan način. Ona će podijeliti njegov jedinstveni ljudski odnos s Bogom kao onoga koji je stvoren na Božju sliku (Postanje 1:27). Za razliku od bilo koje životinje, Adam i Eva i ljudi koji će ih slijediti imali bi sposobnost poznavanja Boga, istine, ljepote i razuma. Zajedno i odvojeno, njihovo postojanje bilo bi definisano njihovim odnosom sa Stvoriteljem.

Bog je stvorio muškarca i ženu da budu zajedno umjesto da budu sami. Dakle, ideja o ovoj bračnoj vezi uspostavljena je prije nego što je grijeh ušao u svijet, što važi i za subotu. To je bio Božji plan za čovječanstvo sve vrijeme.

Zato će čovjek ostaviti svog oca i svoju majku i prionuće uz svoju ženu i postaće oboje jedno tijelo. (24. stih)

Priča o Adamu i Evi zastaje kako bi ostavila poruku svima koji je čitaju: trebamo slijediti obrazac braka kako je otkriveno ovdje i u ostatku Božje Riječi. Muškarci moraju napustiti – ili „ostaviti“ – oba roditelja i čvrsto se držati – ili „prionuti“ – svojim žena. Oni moraju postati jedno tijelo zajedno. To je nepogrešivo, zbog načina na koji je Bog osmislio ovaj odnos između njih dvoje. Jer znamo da je brak od Boga. Jer za čovjeka nije dobro da bude sam. Zato što je Bog posebno istakao tu potrebu i dao je ženu Adamu kao pomoćnicu, družicu i ženu. Zato što je izvučena iz čovjeka i izgrađena od njegovog vlastitog rebra.

Ovaj stih implicira značajne ideje o tome kako bi kulture trebale funkcionisati. U antičkom svijetu, jedna od najviših vrijednosti bila je odanost i čast roditeljima. Međutim, Biblija jasno kaže da je dužnost muškarca da napusti svoje roditelje kako bi formirao novu porodicu. Davanje sebe, život sa ženom i briga o njoj mora imati prioritet u njegovom životu u odnosu na to da učini isto za svoje roditelje.

Drugo, muškarac se mora držati svoje žene na namjieran i trajan

način. Ideja zavjeta ili ugovora se podrazumijeva. Muževljeva predanost mora biti gvozdena.

Konačno, njih dvoje će postati jedno tijelo. To govori o njihovoj isključivoj seksualnoj vezi (seks je legitiman čin samo u okrilju braka), ali govori i o njihovom porodičnom odnosu. Kao jedno tijelo, muž i žena će postati porodica jedno drugome, sa svim pravnim i srodnim pravima i privilegijama koje dolaze iz tako bliskog povezivanja.

Oboje su bili goli, čovjek i njegova žena, ali se nisu stidjeli. (25. stih)

Sa završetkom Postanja 2, vidimo vrhunac ljudske nevinosti u Božjem novostvorenom svijetu. Adam i Eva su postojali bez ikakvog iskustva zla, ljubomore, prevare ili nesigurnosti. Oni su bukvalno stvoreni jedno za drugo kao muž i žena. Sve što im je trebalo bilo je u potpunosti dato od Boga. Nije im bila potrebna odjeća ili bilo kakva druga ograničenja. Nisu imali pojma šta znači stidjeti se bilo čega – činjenica da su goli bila je nevažna u njihovom bezgrešnom stanju. Njihov nedostatak stida nije bio posledica neznanja: to je bilo zbog nevinosti.

Kao što će treće poglavlje jasno pokazati, stid koji osjećamo zbog toga što smo goli vezan je za svijest o vlastitoj grešnosti i pobuni. Pokrivamo svoju golotinju iz želje da sakrijemo svoje „pravo ja“ od drugih i zato što se bojimo šta će drugi misliti o nama. Ne možemo promijeniti prirodu ovog palog svijeta, tako da ljudi s pravom treba da budu odjeveni. Adam i Eva nisu imali takav grijeh, i živjeli su u slobodi od bilo kakvog nagona da sakriju bilo koji dio sebe od Boga ili jedni od drugih.

Iako Biblija to ovdje eksplicitno ne otkriva, moramo uzeti u obzir činjenicu da je čovjek prije Pada imao Božju „slavu“ (kakvoću). Hebrejska riječ za kožu – „or“ – ista je kao riječ za svjetlost, što ukazuje da su prije Pada ljudi bili „obučeni“ u odjeću od svjetlosti slave Božje, te im stoga golotinja nije predstavljala problem (uporedi sa 2. Mojsijeva 34:35; 2. Korinćanima 3:7; Matej 17:2).

Na žalost, sve će se to promijeniti.

3. Pad čovjeka

Da bismo razumjeli šta se zapravo dogodilo u 3. glavi knjige Postanja, moramo imati širu sliku o pobuni protiv Boga koja je otkrivena kroz Sveto pismo. Ovo posebno iz razloga što je očigledno da već postoji nosilac/oci pobune u trenutku kušanja Eve i Adama.

Biblija govori o najvećem konfliktu svih vremena – velikoj borbi između Boga i Sotone. Razumijevanje ovog sukoba između dva koncepta pomaže nam da shvatimo uzroke i prisustvo zla na našoj planeti, razloge propadanja, starenja i smrti, te Božji Plan spasenja i Hristovu žrtvu.

Sveto pismo nas informiše o postojanju života i duhovnog svijeta izvan našeg univerzuma i prije života na Zemlji. U osnovi, biblijsku nauku po tom pitanju možemo sumirati na sledeći način: duhovna bića koja nemaju materijalnu formu kao čovjek, već ono što Biblija naziva „duhovno tijelo“ (1. Korinćanima 15:44; uporedi sa Jevrejima 1:14) zapravo su anđeli, stvorenja koja egzistiraju *prije čovjeka* i čije mjesto boravka je u blizini Božjeg prijestola, zvanog „treće nebo“ (2. Korinćanima 12:1-4).

Anđeli su duhovi ili duhovna bića. Stoga ih ne možemo vidjeti, osim ako nam Bog ne da posebnu sposobnost da ih vidimo (na primjer, Balam – 4. Mojsijeva 22:31; Elišin sluga – 2. Kraljevima 6:17; anđeo koji se obratio pastirima – Luka 2:9-15). Biblija pominje više vrsta anđela: *heruvimi*, anđeli sa četiri lica i po četiri krila (Ezekiel 9:3; 10:14, 20-22; Otkrivenje 4:6-8) koji su zaklanjači i čuvari svetih stvari (Postanje 3:24); *serafimi* sa šest krila koji su u neposrednoj Božjoj blizini (Isaija 6:2-3); te anđeoske sile i vlasti, nezvano za izgled (Efescima 6:12).

Anđeli imaju sposobnost materijalizacije u ljudskom obličju, ukoliko postoji potreba i svrha takvog njihovog pojavljivanja (Postanje 16:7-11; 18. i 19. glava; Sudije 6:11-22; 13:3-21).

Lucifer ili Svjetlonoša, u Bibliji, prema proroku Isaiji, je sin zore, čije prebivalište je prvobitno bilo na Nebu, u neposrednoj Božjoj blizini i koji je poželio božanski položaj (Isaija 14:12-14) tako što bi se izjednačio sa Sinom Božjim. Biblija ga takođe identifikuje kao anđela heruvima (zaklanjača) najvišeg reda (Ezekiel 28:12-15), kojeg je, nakon prvobitne pobune protiv Boga, pobijedio arhanđel Mihael odnosno Hrist kao Zapovjednik anđela (upoređi Danilo 10:13,21; 12:1; Otkrivenje 12:7, Juda 1:9 i 1. Solunjanima 4:16) i zbacio na zemlju sa trećinom drugih anđela pobunjenika sledbenika Lucifera (Otkrivenje 12:3,4,7-9). U istom pasusu ovaj pali anđeo se poistovjećuje sa Sotonom (u značenju „protivnik“), đavolom („diabolos“ koje znači opadač, lažni optužitelj, onaj koji je sklon klevetanju), aždajom i starom zmijom (referenca na Postanje 3. glava), koji je prouzrokovao pad ljudskog roda u grijeh.

Pali anđeli su zapravo demoni, tuđi lažni bogovi, potčinjeni Luciferu (Isaija 14:12-15; Otkrivenje 12:9), koji djeluju kao Božji neprijatelji koristeći pali ljudski rod za svoje ciljeve (1. Petrova 5:8; 2. Korinćanima 4:4; 11:14-15; 12:7). Biblija ih takođe opisuje kao zle (Matej 10:1) i nečiste duhove (Marko 1:27; Otkrivenje 16:13), kosmičke vladare tame (Efescima 6:12).

Kakvoća zla. Zlo kao personalni izbor i čin.

Osnovno pitanje je da li je zlo vječno ili privremeno. Postoje dvije mogućnosti: i) sila dobra je na ovom svijetu privremeno pod uticajem ograničene, podređene ili obuzdane sile zla; ii) sile dobra i zla postoje na svijetu i jednake su u snazi, nezavisne jedna od druge i su-vječne. Prvo je biblijski koncept, a drugo koncept dualizma. Ako u univerzumu zaista postoje dvije nezavisne, vječne sile dobra i zla, obje bi ravnopravno mogle tvrditi za sebe da su „dobre“, dok je ona druga „loša“ – imali bismo dva izvora istine. I to je upravo ono što nalazimo u ljudskim ideologijama. Dok će biblijski vjerujuća osoba dokazivati da je Lucifer prvi pobunjenik i uzročnik zla, s druge strane u učenjima raznih filozofa i okultista naći ćemo tvrdnje da je Lucifer

zapravo prosvetitelj i oslobodilac čovječanstva, bez obzira da li ga shvataju personalno ili kao naš unutrašnji antagonizam.

Su-vječno postojanje dobra i zla zahtijevalo bi i treću kategoriju u univerzumu: spoljni, nezavisni standard koji bi odlučivao između njih. Ako ovaj spoljašnji standard postoji, on je ustvari nadmoćan nad ove dvije sile i to je istinski Bog univerzuma. On postoji ili stoji sam po sebi i sam od sebe, bez zavisnosti od drugog, dodatnog standarda. Bog je izvor života i apsolut svih standarda i zakona. Iz tog razloga, **zlo zahtijeva postojanje dobra prije nego što ono stvarno može nastati.** *Zlo ne može stajati samo za sebe, ne može opstati nezavisno.* Stoga mi znamo da nadmoćni, objektivni standard u univerzumu („samopostojeći entitet“) **nužno mora biti sila dobra**, dok sila zla nužno mora biti podređena sila. Odatle zaključujemo da **svako zlo mora biti povezano sa personalnim, ličnim izborom.** Da bi sila zla djelovala na zao način, ona prvo mora **odlučiti** da dovede u sumnju i izopači nešto što je inače dobro (što postoji u svom prvobitnom, neukaljanom stanju). Odluka kao takva zahtijeva **inteligenciju i slobodnu volju.** Inteligencija i slobodna volja su atributi personalnih bića. **Stoga je zlo moralo nastati kroz voljni akt jednog personalnog bića.** Prvi nosilac zla može dalje uticati na druga personalna bića i na taj način raširiti zlo kao stvarnost u domenu njihove egzistencije. Svako personalno biće dalje u lancu širenja zla snosi vlastitu odgovornost za svoj (pogrešan) izbor i (po)grešnu akciju. Prema tome, zlo ima svoju progresiju, težnju ka širenju, koja je istovremeno samodestruktivna. Zato što je zlo moglo isključivo da bude aktivirano iz alternative do opcije od strane slobodnog moralnog bića, i zato što funkcioniše kroz koncept mješavine dobra i zla, zloupotrebljavajući dobro u svrhe koje Tvorac originalno nije postavio, problem zla se nikako nije mogao riješiti preventivnom akcijom od strane Boga ili rezom putem primjene (sve)moći. Prije nego što se zlo iskorijeni jednom zauvijek, moraju biti riješena sva pitanja istine i zablude koja pokreće inicijacija zla, uključujući i dovođenje u sumnju karaktera samog Boga i ustrojstva života. Dotle stvorenja obuhvaćena pobunom stradaju i

pate kao i kompletna tvorevina. Stoga Plan spasenja obuhvata sva pitanja velikog konflikta koja imaju za cilj opravdanje Božjeg koncepta i karaktera i spasenje čovjeka.

Zlo, prema tome, ne može biti fiktivno niti mistično i neuhvatljivo, već *ima svoje nosioce koji snose odgovornost za njegovu inicijaciju i širenje*. Kad takav koncept pokaže sve svoje rodove, tada će Superiorni Entitet (Bog) učiniti kraj zlu. Postojanje prvobitnog zlog, ograničenog i podređenog, ličnog bića (identifikovanog u Bibliji kao Lucifer ili Sotona) je razumljivo čak i izvan biblijskih tvrdnji. Ali takva razmišljanja prožeta su ograničenim filozofskim zaključcima ljudi koji i sami pate zbog zla prisutnog u svojoj prirodi za koje „prirodno“ traže iracionalno opravdanje. To je glavni razlog zašto filozofija podbacuje, lišena posebnog otkrivenja istine kakvo nalazimo u Svetom pismu.

Razmotrićemo sada pitanje razlike u odgovornosti pobunjenog Lucifera i pobunjenih anđela i pobunjenog čovjeka. Pošto su anđeli bića koja žive u neposrednom Božjem okruženju, s razlogom možemo pretpostaviti da su oni prva Božja stvorenja. Blizina Bogu i njihova dugovječnost znače najveće prednosti u živoj manifestaciji Božje ljubavi, pravednosti, istine i ostalih karakternih atributa. Ako se iko mogao osvjedočiti u savršenstvo Božjeg poretka života, to su bili anđeli. Stoga pobuna jednog takvog bića ima posebnu težinu. Ali zato što pobuna u svom začetku uvodi novo, dotle nepoznato stanje, i otvara sumnje i nedoumice u vjerodostojnost postojećeg poretka, Lucifer je takođe imao određeni period milosti, za koje vrijeme se mogao pokajati. Otvorena pobuna označila je prelazak te granice, te su Lucifer i njegove pristalice morali biti uklonjeni sa Neba. Za njih nije postojalo nikakvo više otkrivenje Božjih atributa i istine koje bi ih moglo privesti pokajanju i vratiti u prvobitno nepalo stanje (Jevrejima 6:4-6).

S druge strane, Zemlja sa čovjekom kao odgovornim upraviteljom njenih dobara bila je novostvorena planeta za život. Pred čovjekom, stvorenim po Božjem obličju, stavljen je test poslušnosti. Logično,

povjerenje u Boga i odanost Bogu garantovali su bezbjednost, sreću i mir Adamu i Evi i svim njihovim potomcima. Iako su bili upozoreni na djelovanje Lucifera, naši praroditelji su pali kao žrtve njegovog koncepta dualizma i obmanjivačkih obećanja o „nezavisnosti“ i sticanju statusa „boga“ za sebe, samodovoljnog i sopstvenog izvora života i kreatora vlastitih puteva i obrazaca ponašanja. Međutim, položaj Lucifera i palih anđela i položaj palog čovjeka nije bio isti. Težina njihovog grijeha nije bila ista, jer čovjek nije imao privilegije prethodnog iskustva i osvjedočenja kao anđeli. Čovjek je bio *zaveden*, ali, kao što smo već u prethodnom dijelu izlaganja konstatovali, to ne skida s njega odgovornost. Tako ni počinjeni lični grijesi Adamovih potomaka ne isključuju ničiju individualnu odgovornost i pored činjenice da se rađamo sa prirodom koja je podložna grijehu. Kolektivno nasleđe ne anulira individualnu odgovornost. Postoje nekoliko osnovna razloga koji podržavaju ovu tvrdnju: 1) posle pada u grijeh ljudi nisu prepušteni sami sebi; 2) čovjek je i dalje ostao slobodan u smislu donošenja moralnih odluka i izbora, sposoban da pravi razliku između dobra i zla; 3) *sklonosti ka grijehu su pasivne sve dok ih mi voljno ne aktiviramo i kasnije voljno upražnjavamo* (ako ovo nije tačno, sam Isus bi bio grešnik zbog ljudske prirode koju je ponio od Abramovog potomstva). Činjenje ili nečinjenje grijeha je uvijek voljni izbor. Iskušenje samo po sebi nije grijeh sve dok ne sazri do odluke o realizaciji, pa makar to bilo u mislima u nedostatku prilike za konkretnu akciju. Dakle, mi se ne možemo izgovoriti da smo „nepopravljivi i bespomoćni grešnici“ zbog nasleđa prvobitnog grijeha, najprije zbog Božjeg plana spasenja u našu korist koji podrazumijeva aktivnu Božju milost i zaštitu. Kad bismo mogli, to bi istovremeno značilo da su svi Božji uputi, Zakon, svjedočanstva, opomene i kazne tokom istorije grijeha bili besmisleni i nepravedni jer čovjek jednostavno nije u stanju ispuniti Božja očekivanja. Međutim, cijeli problem sastoji se u odbijanju čovjeka da saraduje sa Bogom ili njegovom voljnom opredjeljivanju za nevjerstvo i satanizam. Odatle i podjela na dvije grupe ljudi na Zemlji (Postanje 3:15).

Zaključujemo, dakle, da se pozicija palih anđela i palog čovječanstva bitno razlikuje: čovjek je sudionik Plana spasenja, pali anđeli to nisu (vidi: Juda 1:6). Biti sudionik Plana spasenja podrazumijeva aktivno Božje djelovanje u našu korist. To se odnosi na opštu i spasonosnu Božju blagodat, od kojih je prva raspoloživa svim ljudima, a druga dolazi na odgovor vjere i saradnje čovjeka sa Bogom u djelu spasenja.

Božji poredak, sloboda i pobuna

Bog je apsolut svih vrijednosti koji se ne mijenja (Jakov 1:17; Malahija 3:6), čiji moralni karakter i ljubav su vječni kao i On sam (Jeremija 31:3). Dakle, osnov za uspostavljanje poretka života je Božji savršeni karakter. Pojam „savršenstvo“ pokriva četiri najvažnija aspekta u apsolutnom smislu: ljubav, pravednost, istinu i milost (Psalam 85:10). U prožimanju četiri navedene vrijednosti postoji toliko prefinjena ravnoteža i perfekcija koja na određeni način sama sebi ne dozvoljava odstupanje ni za najmanju nijansu u nekom od tih aspekata, a opet se svi savršeno usklađuju. Stoga je Bog u svakom smislu isključen kao uzročnik bilo čega lošeg i bilo kakvog povoda za zlo i grijeh.

Bog, dakle, stvara bića po svom obličju. Ali postoji kvalitativna razlika između Stvoritelja i stvorenja. Stvorenje je srećno, ispunjeno i bezbjedno u sistemu sve dok se kreće u svom domenu, za čiju održivost ima sopstvenu odgovornost (zbog slobodne volje). Održivost života među stvorenim moralnim bićima počiva na dva osnova: zdravom odnosu ljubavi i povjerenja prema Tvorcu i zdravom, smislenom i svrsishodnom odnosu ljubavi i povjerenja sa drugim stvorenjima, bilo da se ona nalaze u istoj ravni ili podređena u hijerarhiji koju je Bog uspostavio.

Ali kroz čin stvaranja slobodnih moralnih bića po svom obličju, Bog se svjesno izlaže riziku da upotrebom svoje slobodne volje nekada neko biće ugrozi sistem tako što će okrenuti svoju volju i potencijale svog bića u alternativnom pravcu. To znači da su zlo i grijeh

od početka stvaranja postavljeni kao alternativa koji nisu imali apsolutno nikakve konotacije niti učinak na poredak do njihove eventualne aktivacije. Treba napomenuti da se ovo ne odnosi na Božjeg jedinorođenog Sina, koji je obličje samog Boga Oca i kroz koga je sve stvoreno (Kološanima 1:15-16), u jedinstvu sa Ocem (Jovan 10:30).

Sloboda je mogućnost samostalnog, voljnog djelovanja po vlastitom izboru, mogućnost samoodređenja moralnog bića u skladu sa svrhom života. Logično, ako ne razumijemo šta je svrha života, nećemo imati ispravno shvatanje slobode. U prethodnom izlaganju već smo zaključili da zlo mora biti povezano sa ličnim, personalnim izborom voljnog, inteligentnog bića. To nas dalje dovodi do jednostavnog zaključka da će zlo neminovno ugroziti našu slobodu. Zlo je aktivni razarajući samodestruktivni princip koji ima silu da ugrozi cijeli sistem i vuče ga u propast. Na personalnom nivou, pristanak na zlo oštećuje najprije duhovni aspekt ličnosti, izazivajući time poremećaj i svih drugih aspekata odnosno pokretanje mehanizama destrukcije.

Pošto su sva živa bića stvorena sa svrhom, međusobno zavisna i u određenoj korelaciji, personalno zlo jednog od njih izaziva neposrednu opasnost ugrožavanja ostalih i cijelog sistema, uključujući i prirodu. Prosto ne postoji opcija da ustanemo protiv sistema, koji počiva na ljubavi istini, pravdi i dobroti, kakav je Bog dizajnirao i stvorio, a da ne pokrenemo promjenu sopstvene ličnosti na zlo i napadnemo sve njegove vrijednosti, te se napokon distanciramo i od samog Tvorca. To je istovremeno način na koji slobodno moralno biće odbacuje svoju slobodu. Dakle, *sloboda se gubi kad ne ispunjavamo svrhu života (zbog toga pojam „griješ“ ima za jedno od značenja „promašaj cilja“)*. Jer zlo nema sposobnost da donese slobodu ili kvalitativno veću slobodu na božanskom nivou, kakvu je Sotona ponudio Adamu i Evi. Otvaranje opcije da možemo imati ličnu iskustvenu spoznaju dobra i zla (koncept satanizma) i uživati veću slobodu je utopija. Razlog je naravno progresija zla *koje parazitira uz dobro i koja se neće zaustaviti do konačnog samouništenja*.

Samo sistem, poredak života koji je Tvorac uspostavio, garantuje

održivost slobode. Zbog toga se u Bibliji Božji Zakon naziva zakonom slobode (Jakov 2:12). Moralni Zakon je definicija života i međusobnih odnosa u ravni Bog – stvorena bića i nadređen je prirodnim zakonima. Alternativa tome može biti samo bezakonje, spoznaja zla, koja po automatizmu uvodi ropstvo umjesto slobode. Ropstvo čemu? Grijehu, zlu ili bezakonju kojem robuju jednako prevaranti i prevareni (vidi: 2. Timoteju 3:13). Ropstvo grijehu znači ropstvo smrti. „*Svako ko čini grijeh, rob je grijeha.*“ (Jovan 8:34) „*Plata za grijeh je smrt.*“ (Rimljanima 6:26)

Kontaminacija zlom i grijehom neminovno urušava sposobnosti njihovog nosioca da ispravno vrednuje stvari. To znači da mi sami ne možemo biti standard za definiciju slobode, jer smo ne-slobodni. Slobodna volja znači da čovjek ima mogućnost odlučivanja šta će činiti, ali i da time ima odgovornost za svoje odluke. Slobodna volja znači da čovjek ima uticaja na svoju sudbinu. Ukoliko mogu da odaberem put kojim ću ići, ja sam kriv ako me taj put ne odvede do željenog cilja. Međutim, ukoliko je čovjek unaprijed determinisan bilo hemijskim procesima u mozgu, genetikom, bilo bogom ili bogovima koji u potpunosti gospodare njegovim životom ili „sudbinom“ tada su nam praktično vezane ruke da ga osuđujemo za bilo šta.

Laž kao oruđe protiv istine i Otac laži

Laž je tvrdnja suprotna istini. Laž i obmana su negiranje istine ili falsifikovanje istine. Laž proizlazi iz sebičnosti, usmjerenosti na sebi i težnje da se manipulacijom drugi dovedu u zabludu. Da bi bila uspješna, laž se zasniva na izopačenju istine. Otuda poslovice da u svakoj laži ima pola istine.

Kako Bog gleda na laž rečeno nam je u samom Dekalogu gdje deveti uput obavezuje na istinu i govori protiv upotrebe laži. U završnoj knjizi Biblije, u Otkrivenju 21:27, stoji da ništa nesveto i niko ko se služi lažima ne može ući u Božji grad i naslijediti spasenje.

Kao što postoji Izvor istine, koje je Bog, tako postoji i prvobitni inicijator laži. U Bibliji ta ličnost se identifikuje kao Sotona ili Đavo,

pali anđeo najvišeg reda, Lucifer.

„Vaš je otac Đavo i želite da postupate po željama svog oca. On je bio ubica ljudi od početka i nije ostao postojan u istini, jer u njemu nema istine. Kad govori laž, svoje govori, jer je lažov i otac laži.“ (Jovan 8:44)

Ovu svoju osobinu, Sotona je „imputirao“ ljudskom rodu kad je naše praroditelje naveo na grijeh. Od tada istorija čovječanstva je isprepletena lažima i obmanama svih vrsta.

U 1. Jovanovoj poslanici iznesena je jedna zastrašujuća činjenica: *„Cio svijet je u vlasti Zloga.“ (1. Jov. 5:19)*

Pad čovjeka

Nakon svog pada na Nebu, Sotona je naveo naše praroditelje na Zemlji da izađu izvan okrilja Božjeg poretka života i otkažu lojalnost Bogu.

A zmija je postala lukavija od svih životinja poljskih koje je Gospod Bog načinio, i rekla je ženi: „Da li je Bog zaista rekao da ne jedete sa svakog drveta u vrtu?“ (Postanje 3:1)

U ovom stihu se uvodi lik zmije. Nemamo razloga da pretpostavimo da su životinje imale moć govora i razuma u ovom trenutku. Rečeno nam je da je zmija najlukavija ili najpametnija od svih poljskih životinja. Ovo je od hebrejskog izraza *ā'rum*, koji takođe znači „razborit“ ili „lukav“. Sam pojam nije nužno negativan. Međutim, kao i kod svakog dara ili sposobnosti, način na koji se odluči da se koristi čini razliku između grijeha i pravednosti. U ovom slučaju, zmija koristi „lukavost“ kako bi pridobila ljude za svoje ciljeve.

Ne slažu se svi proučavaoci Biblije, ali većina razumije ovu zmiju kao medijuma – stvarnu životinju tj. zmiju – kroz kojeg govori Sotona. Čini se da je to u skladu s onim što znamo o Sotoni iz drugih odlomaka u Bibliji. Prije svega, Sotona i drugi demoni su duhovna bića, ne fizička, ali sa sposobnošću da preuzmu kontrolu i nad ljudima (Luka 22:3) i nad životinjama (Marko 5:11-13). Isus opisuje Sotonu kao oca laži (Jovan 8:44), a Postanje 3 opisuje prve zabilježene laži

koje su se čule na zemlji. Konačno, Otkrivenje se odnosi na Sotonu kao na aždaju, „drevnu zmiju“ ili „staru zmiju“ (Otkrivenje 12:9; 20:2).

Prve zabilježene riječi „zmije“ upućene ženi osporavaju Božje upute jednostavnim pitanjem, bacajući sumnju na Božje riječi. Čini se da zmija ili pogrešno navodi ili dovodi u pitanje Božja ograničenja o tome šta ona i muškarac mogu jesti: „Da li je Bog zapravo rekao da ne smijete jesti sa svakog drveta u vrtu?“ Insinuacija je odmah na određeno ograničenje koje bi isprovociralo Evu da rasuđuje o Božjim namjerama, karakteru i pravednosti. Ovo je podsticaj na sumnju i preispitivanje.

A žena odgovori zmiji: „Možemo da jedemo plodove s drveća u vrtu. Ali za plod s drveta koje je usred vrta, Bog je rekao: ‘Ne jedite ga i ne dirajte ga da ne umrete.’“ (Postanje 3:2-3)

Stihovi 2 i 3 opisuju ženinu reakciju. Ona odmah ispravlja zmiju: „Možemo jesti plodove drveća u vrtu.“ Ovaj dio odgovora je sasvim u redu. Njen odgovor je tačan, ali natjerati je da se upusti u diskusiju dio je đavolje zamke. Drugi dio odgovora pokazuje njeno nedovoljno razumijevanje. Žena je, slučajno ili iz iskrenosti, dodala dodatni sloj Božjoj izjavi. Ograničenje da im nije bilo dozvoljeno ni da dodirnu drvo nije bilo dio stvarnog Božjeg uputa (Postanje 2:16-17). Eva je vjerovatno namjerno pogrešno citirala u nastojanju da zabrana bude naglašenija.

Umjesto da pojača njenu spremnost da poslušna, ovaj dodatak Božjim riječima zapravo čini Sotoninu strategiju djelotvornijom. U kontekstu ovog razgovora, njena greška čini da Bog izgleda još restriktivnijim nego što jeste. Eva time suptilno otkriva svom zagonetnom sagovorniku da je zainteresovana za dalji dijalog i ono što on nagovještava. Na koji način? Zmija se već nalazila na drvetu i bila u neposrednom kontaktu sa stablom. Ako je Božji uput zaista uključivao i nedodirivanje drveta, time Eva već šalje signal sagovorniku da se takvo Božje ograničenje ne poklapa sa stvarnošću, jer zmija dira drvo i ne samo što je živa već pokazuje i odlike vanredne inteligencije

i sposobnosti koje nije imala. Time Eva aludira da je prvi korak ka kršenju zabrane već napravljen. I ništa se loše nije dogodilo. Ako nema nikakvih posledica po zmiju, zašto bi imalo po nju? To je razmišljanje koje vodi relativizovanju ozbiljnosti prestupa.

Zmija će se brzo usredsrediti na pitanje Božjeg karaktera, Njegovog poštenja i Njegove pravednosti.

Na to zmija reče ženi: „Ne, sigurno nećete umrijeti. Jer Bog zna da će vam se onog dana kada ga budete jeli otvoriti oči i da ćete postati kao bogovi, znajući dobro i zlo.“ (stihovi 4-5)

Nakon što je ženu uvukla u razgovor o Božjim ograničenjima za njihovu hranu, zmija sada potpuno protivrječi Bogu. Sotona preko zmije odbacuje Božje upozorenje da će ljudi umrijeti ako jedu voće sa Drveta spoznaje dobra i zla.

Ovaj razgovor služi kao prototip za iskušenje grijeha. Zmijina strategija počinje tako što započinje razgovor o tome, zatim suptilno dovodi u pitanje pravednost postavljenog ograničenja, a zatim otvoreno naziva Boga lažovom. Do današnjeg dana, svako iskušenje grijeha je, na nekom nivou, pitanje Božjeg karaktera koje koristi isti put: da li je Bog zaista dao tu izjavu... da li Bog zaista govori istinu... da li treba da vjerujem onome što On kaže... zar ne znam bolje... zar ne bih trebao izabrati svoj put? Ovo su pitanja, i put ponosa i grijeha, kroz koji će zmija voditi Evu.

Ova insinucija takođe je implicirala da čovjek ima samoodrživ život, nezavisno od Boga, koji ne zavisi od poslušnosti Bogu, tj. da i sam može postati kao bog kroz spoznaju dobra i zla. Lucifer je sugerisao da su on i njegovi pali anđeli taj red nezavisnih besmrtnih „bogova“ i da ljudski rod može steći to isto iskustvo. Eva mu je prethodno „pomogla“ da izrazi ovo kao činjenicu pošto je bilo očito da je zmija dodirivala „zabranjeni“ plod i ništa joj se loše nije dogodilo.

Ideja u urođenoj bezuslovnoj besmrtnosti postala je jedna od ključnih obmana satanizma iz koje su se razvila vjerovanja o nekom obliku zagrobnog života. Ali Božja Riječ uči da jedino Bog ima besmrtnost (1. Timoteju 6:16), dok je stvorena bića mogu imati samo

pod uslovom poslušnosti (Postanje 2:17) ili kao pali grešnici po Hristu (Jovan 3:16; 1. Jovanova 5:11-12).

Jedan ključni aspekt Sotonine strategije je, naravno, da on nikada u potpunosti ne laže. Uvjerljiva obmana je uvijek izgrađena na polu-istinama o Božjim namjerama i ograničenjima. Kao što ćemo uskoro vidjeti, Adam i Eva nisu odmah fizički umrli nakon što su pojeli voće sa Drveta spoznaje dobra i zla. Međutim, oni su umrli kao rezultat svoje odluke, i duhovno i fizički. Započeli su „sporo umiranje“ kroz proces starenja i odmah su izgubili vezu sa Bogom. Oni su se duhovno odvojili od izvora svega života. U Novom savezu, Pavle će ovo opisati kao mrtvost u svojim grijesima, stanje duhovne smrti u koje se svako od nas po rođenju nalazi (Efescima 2:1-2).

Sada Sotona otkriva u šta želi da Eva vjeruje: da je pravi Božji motiv za Njegovu vladavinu sebičnost. Prema Đavolu, Bog samo želi da ih uplaši kako ne bi postali kao On. Bog je takmičarski i ljubomoran. Ne može mu se vjerovati da daje naloge za njihovo dobro.

U stvari, kaže zmija, ako jedu to voće, otvoriće im se oči. Konačno će vidjeti svijet onakvim kakav zaista jeste, znajući sve stvari: „dobro i zlo“, baš kao Bog. Kao i u prethodnom stihu, ova obmana sadrži djelimičnu istinu. Gledajući unaprijed nekoliko stihova, vidimo da su se čovječanstvu otvorile oči. Spoznaju dobro i zlo. Ali to znanje im ne donosi ni Božju moć, ni Njegovu mudrost, ni sposobnost da vole. Znanje bez odgovarajuće zrelosti donosi izopačenost. Čovječanstvo nije opremljeno za ovo znanje, pa im ono donosi sramotu, strah i bol. Oni dobro upoznaju tako što ga napuštaju. Oni stižu znanje o zlu čineći ga po prvi put u ljudskoj istoriji.

Snaga u Sotoninom iskušenju bio je njegov napad na Božji karakter i motive: Ne slušaj Boga jer On nije ni dobar, ni pun ljubavi, ni dostojan povjerenja. Đavo kaže da Bog želi da nam oduzme iskustvo istinske moći, da dobijemo puno razumijevanje. Ovo pretpostavlja da je čovječanstvo u poziciji da sudi o karakteru Boga. Ta laž nastavlja tjerati ljude ka grijehu i dalje od dobrog Boga koji nas voli.

*Tada je žena vidjela da je drvo **dobro za jelo**, da je primamljivo*

i požudno za oči i za sticanje spoznaje. I uzela je plod njegov i jela ga. I takođe je dala i svom mužu, kad je bio s njom, pa je i on jeo. (6. stih)

Sotona ja naveo Evu na iskušenje grijeha, ali granica je pređena tek u trenutku koji je ovdje opisan. Stih otkriva Evina tri motiva za prelazak te granice: plod drveta sada je postao poželjan za jelo, za fizičko zadovoljenje hranom, drvo je bilo vizuelno privlačno, i drvo je moglo učiniti mudrijom u smislu sticanja uzvišenije spoznaje. Ti motivi su usko povezani sa opisom apostola Jovana stvari koje još uvijek pokreću svijet kakav danas poznajemo: požuda tijela, požuda očiju i oholost života (1. Jovanova 2:16).

Kao odgovor, Eva uzima voće i jede ga. Ona je tada faktički postala grešnica i nosilac iskušenja.

Profil nosioca iskušenja zahtijevao bi zasebnu analizu. Lucifer, anđeo najvišeg reda, samoinicirao je egocentričnost i oholost u svom biću, te pokrenuo pobunu protiv Boga na Nebu, dovodeći u pitanje Njegov karakter i poredak života koji je Bog uspostavio. Lucifer je nametnuo nedoumice lažnim predstavljanjem stvarnosti i lažnim prikazima navodne uskraćenosti stvorenih bića od strane Stvoritelja. Tvrdio je da anđelima nije potreban nikakav Zakon, da sami mogu birati svoj put i biti bogovi za sebe. Svojom politikom i lukavstvom obmanjivanja uspio je pridobiti trećinu anđela na svoju stranu, što se na kraju završilo njihovim protjerivanjem sa Neba.

Bog stvorenim moralnim bićima daruje slobodnu volju, i to je bio koncept primijenjen prilikom stvaranja čovjeka. Čovjek je stvoren kao kreativno i odgovorno biće sa svim potencijalima za život po Božjem dizajnu. Bog daje čovjeku najbolju polaznu poziciju ali ono što mu ne može dati je apsolutno savršenstvo, jer čovjek ima pred sobom ciljeve na kojima sam treba raditi. I ti ciljevi uvijek otvaraju nove perspektive i pružaju nove mogućnosti, dajući smisao životu. Upravo iz tog razloga, Bog testira lojalnost čovjeka, upoznatog sa prvobitnom pobunom.

Božji uput bio je vrlo jasan, sa predočenim posledicama: prestup

donosi smrt koja je suprotnost životu. A u stanje prestupa se ulazi tako što se poseže za spoznajom zla, ili tačnije za mješavinom dobra i zla. Mješavina dobra i zla je smrtonosna kombinacija. Zašto? Zato što spoznaja zla implicira da dobro nije samo po sebi dovoljno „dobro“ i da takav izbor podrazumijeva izlazak izvan okvira uspostavljenog poretka i otkazivanje lojalnosti Bogu, motive, želje i planove koji će pokvariti dobro i zloupotrijebiti ga u zle i sebične svrhe. Spoznaja zla neminovno donosi otuđenje i razdvojenost od Boga, Izvora života, ljubavi, dobra i pravednosti, jer takav sklopčnosti više nije podesan za zajednicu sa Bogom. Odvajanje od Izvora života jednako je propadanju i smrti.

Lucifer, s planom da izazove pad čovjeka, što bi mu omogućilo da stekne novo uporište za borbu protiv Boga, bio je svjestan kompleksnosti sprovođenja te namjere i da to nije lak zadatak. U svom iskušenju, Sotona se nije mogao samo pojaviti u pogodnom momentu, pokazati na drvo i reći: „Hajde, jedi taj plod“. Takav istup bi rezultirao neuspjehom, što bi ga još više udaljilo od mogućnosti da ostvari svoj plan. Zato je prvi korak u njegovoj strategiji bio da djeluje prikriveno preko medijuma – zmije. Prvi pokušaj bio je presudan. I stoga je odabrao slabiju kariku u zajednici – ženu, preko koje bi zatim, kao novog opasnijeg medijuma, naveo Adama na prestup (Adam se solidarisao sa Evom u prestupu).

Sotonin prvi korak u obmani Eve bio je da ona dovede u pitanje istinitost Božje riječi. Da bi je na to naveo, Lucifer je već imao adut u rukama još prije započinjanja dijaloga. To je bila zmija, upravo na drvetu spoznaje dobra i zla. Zmija koja govori! Životinje su po Božjem planu stvaranja bile podređene čovjeku, što je svakako bio slučaj i sa zmijom. To je bio razlog više da Eva ne doživi pojavu zmije kao opasnost po nju. Lično pojavljivanje Lucifera dakako bi imalo učinak pokretanja alarma. Dakle, scena za **lažiranje stvarnosti** je bila postavljena.

U prvom koraku, Sotona Božji uput za dobro čovjeka predstavlja kao određenu zabranu – uskraćivanje nečega što se može imati. Eva

je progutala mamac. Umjesto da kaže: „Ovo je Eden. Bog je to napravio, i sve je jako dobro. Nezamislivo je da dovodimo u pitanje Njegovu mudrost, dobrotu i ljubav. Ako On kaže da ne radimo nešto, onda je to za naše dobro. Nemam o čemu da razgovaram s tobom. Odlazi odavde!“

Vraćajući se opet Evinom kušanju, da li je održiva teza da je Bog naknadno dao uput da drvo spoznaje dobra i zla ni ne dotiču. Ne, iz prostog razloga što su baveći se dugim poslovima u vrtu to drvo mogli nehotice dotaći. To svakako ne bi moglo imati posledice po njih, jer ne postoji voljna namjera činjenja prestupa. Samo po sebi, to drvo nije bilo „opasno“ na bilo koji način. Prestup je mogao biti hotimičan samo jedenjem ploda. Pored obilja hrane u Edenu i drugdje, oni nisu imali nikakve potrebe za bilo čim drugim. Tako posezanje za plodom sa drveta spoznaje dobra i zla nije moglo biti pitanje fiziološke potrebe za hranom. Moglo je biti isključivo završni čin namjere da se uđe u prestup. Nehotični fizički kontakt sa drvetom sam po sebi ne bi morao značiti ništa.

Činjenica da nije imala namjeru konsultovati Adama za mišljenje dodatno potvrđuje Evinu odluku da se upusti u „avanturu“. Ona sama je već počela stvarati vizuru zabrane ili uskraćivanja nečega. To su iste indicije koje upućujemo diskretno i sada kada nam je primamljivo određeno iskušenje. Takva „signalizacija“ može biti odaslana i kroz pretjerano naglašavanje zašto ne bismo „smjeli“ nešto učiniti. To je psihologija priželjkivanja prestupa kada je podignut lažni odbrambeni mehanizam samo kao diskretni signal drugoj strani da nastavi što je započela. Tako se još više povećava napetost i stvara grozničava čežnja da se ide do kraja.

Eva nosi iskušenje dalje do Adama. Sotona sada može biti samo posmatrač. Vrlo je vjerovatna pretpostavka da je Adam shvatio što se dogodilo sa Evom i da je žrtva kušača. Pošto je Adamu data najviša odgovornost, grijeh je za sada bio samo Evinu lično iskustvo. Da bi se dogodio konačan i neopoziv pad čovječanstva u grijeh, neophodan je bio Adamov pristanak.

Zašto je Adam podlegao? Nije vjerovatno da je to bilo zbog Evine argumentacije kako je jela „zabranjeni“ plod i ništa loše joj se nije dogodilo. Može biti i da je djelovala veselo i razdragano kad je prišla Adamu noseći plod. Ono što je sigurno najteže bilo Adamu je pomisao na razdvajanje od žene s kojom se sjedinio. I on se jednostavno solidarisao s njom kako je ne bi izgubio. Uzeo je plod i jeo. Prema Bibliji, Adamov grijeh uzrokuje čovjekov pad (Rimljanima 5:12).

Koji plod su pojeli Eva i Adam? Gotovo svi ljudi – čak i oni „učeni“ – govore o Adamu i Evi koji su jeli „jabuku“. Ova ideja je postala toliko ukorijenjena u javnom znanju i govoru da je vjerovatno najraširenija zabluda. U stvari, istaknuti čvorić na grlu muškaraca – takozvana „Adamova jabučica“ – dobio je svoje ime po takvoj gluposti. Ne postoji biblijski dokaz da je jabuka bila plod drveta spoznaje dobra i zla. Ipak ilustracija zagrižene jabuke ili zmije omotane oko stabla su primarni iako možda ne i „najveći“ satanistički simboli.

Šta je bilo drugačije u vezi sa voćem na drvetu znanja? Očigledno da se radilo o **jedinstvenom drvetu** koje se nalazilo u sredini Edenskog vrta i **nigdje drugo**. Da se drvo s takvim plodovima nalazilo još na nekim mjestima u njihovom bližem i daljem okruženju, tada se iskušenje ne bi vezalo isključivo za drvo „usred vrta“ (Postanje 3:3). Dalje, da je to zaista bila jabuka, morali bismo pretpostaviti da je Bog na cijeloj planeti na početku stvorio jedno jedino stablo te voćke. Naravno ta pretpostavka potpuno je nerazumna. Nema nijednog razloga da mislimo da jabuka nije bila uključena u dostupno jestivo voće odmah po stvaranju. Možemo zaključiti da biblijski narativ i zdrava logika ukazuju da su „drvo spoznaje dobra i zla“ i „drvo života“ bila drveća jedina te vrste locirana samo u Edenskom vrtu. I dok je Bog posle Pada u grijeh iz razumljivih razloga onemogućio ljudima pristup „drvetu života“, pristup „drvetu spoznaje dobra i zla“ je izgubio smisao, jer to voće samo po sebi nije bilo otrovno ili nejestivo. Test se sastojao jednostavno u lojalnosti Bogu. Ipak, imajući u vidu činjenicu da su anđeli čuvali pristup „drvetu života“ i da su

Adam i Eva bili protjerani iz Edena, čini se sasvim vjerovatnim da nikom od ljudi više nije bio moguć pristup ni drugom jedinstvenom drvetu koje se nalazilo u neposrednoj blizini.

Ovdje se otvara još jedno pitanje: Zašto Bog nije spriječio Evin i Adamov pad?

Prinudno miješanje sa Božje strane prilikom Evinog iskušenja bilo bi kontraproduktivno. Šta bi se dogodilo da je Bog poslao anđele koji bi otjerali Sotonu i zaštitili Evu? Eva bi bila privremeno „spasena“ ali želja da ispita stvari tada bi bila dodatno podstaknuta sumnjama – sumnjama u sebe, u moguću opravdanost pobune i u Božje namjere i karakter. Odnosi bi bili dovedeni u pitanje. Kao što nije bilo mudro i svrsishodno da Bog nasilno spriječi Lucifera da zavodi druge anđele, tako ni Eva nije mogla biti zaštićena na taj način. Da je Eva reagovala kako je rečeno ranije, samo u tom slučaju Bog bi mogao da interveniše i zaštititi je, ukoliko bi to bilo nužno. Bog poštuje slobodnu volju i takođe vrednuje ličnu odgovornost moralnih bića. Adam i Eva nisu bili ugroženi od Sotone sve dok se kreću u okvirima Božjeg poretka i vjeruju Njegovoj riječi. Ali mogli su odlučiti da zlo-upotrijebe svoju slobodu i tu im se nije moglo pomoći nikakvom prinudnom intervencijom. Kad se posezanjem za alternativom pomiješaju koncepti, obmana u raznim oblicima može da se predstavlja kao istina i samo davanjem dovoljno vremena i jednoj i drugoj strani da pokažu rezultate mogu se trajno riješiti stvari. To je osnovna svrha Božjeg plana spasenja.

Tada su im se otvorile oči i shvatili su da su goli. Zato su spleli smokvino lišće i napravili sebi pokrivala za bedra. (7. stih)

U kontekstu priče, neposredna posledica njihovog grijeha je neočekivana i takođe tragična. Baš kao što je zmija rekla, otvorile su im se oči. Sada su shvatili mnoge stvari, uključujući i dobro i zlo. Ali ni ovo nije bila mudrost kojoj su se nadali.

Postanje 2:25 nam jasno govori da su Adam i Eva prije svog grijeha bili goli i bez osjećaja stida. Bili su zaista nevini. Sada su, istog trena, svjesni sebe i postićeni. Iako nikada ranije nisu nosili odjeću,

spoznaja o dobru i zlu stvara strašnu želju da se pokriju, da se sakriju jedni od drugih, da ne vjeruju u motive i misli druge osobe i da se zaštite.

Ipak, ovo je bio samo početak. Posljedice njihove grešne pobune biće duboko pogubne za njih i za sve nas koji smo došli posle njih.

I čuli su glas Gospoda Boga, koji je išao vrtom za dnevnog povjetarca, pa su se čovjek i njegova žena sakrili od lica Gospoda Boga među drvećem u vrtu. (8. stih)

Stid i krivica tjeraju Adama i Evu da se kriju od Gospoda – svog Tvorca! Njihov grijeh je prekinuo njihov bliski odnos s Njim. Oni su postali otuđeni od Gospoda.

Implikacija ovog stiha je da je Gospod redovno dolazio u vrt kako bi provodio vrijeme sa Adamom i Evom. Nemoguće je tačno znati kako je to tačno bilo. Odlomak izaziva mnoga tumačenja. Kakav je oblik Bog uzeo da bude s njima? Neki to vide kao čisto metaforički izraz. Drugi pretpostavljaju da je ovo Sin Božji, što je vjerovatno tačno, ako uzmemo u obzir detalje oko stvaranja čovjeka i izjavu u Jevanđelju po Jovanu 1:18 da niko nikada nije vidio Boga Oca. Sin Božji uvijek ima izvršnu i posredničku funkciju, a direktni susret sa Bogom Ocem koji „živi u svjetlosti kojoj se ne može pristupiti“ (1. Timoteju 6:16; uporedi sa Izlazak 33:20) bio bi fatalan za njih.

Ono što ćemo vidjeti je, međutim, da je jedna od najvećih posljedica grijeha gubitak tih trenutaka licem u lice sa Gospodom. Umjesto da uživaju u Njegovom prisustvu, Adamov i Evin prvi instinkt je bio da se sakriju od Njega. Grijeh nas uvijek odvaja od Boga.

Gospod Bog je dozivao čovjeka riječima: „Gdje si?“ (9. stih)

Adam se nikada ranije nije skrivao od Boga. Bog nikada nije morao da pita gde je taj čovjek. Nije da Bog nije znao, naravno. Božje pitanje se ovdje ne razlikuje od bilo kojeg drugog roditelja koji postavlja pitanje svom djetetu, kada već zna odgovor. Bog želi da Adam odgovori, da se otkrije Bogu i da prizna.

Gospod se u ovom trenutku obraća samo Adamu, ne poziva Evu,

niti izaziva njene postupke. On ne pita „gde ste [vas dvoje]?“ On konkretno pita: „Gdje si, [Adame]?“ Adam se, od samog početka, tretira kao onaj koji je konačno odgovoran za pad čovječanstva (Rimljanima 5:12).

On mu je odgovorio: „Čuo sam tvoj glas u vrtu, ali sam se uplašio jer sam go pa sam se zato sakrio.“ (10. stih)

Adam odgovara. Lako ga je zamisliti uplašenog, očajnog u svijesti o tome šta je učinio. Pun je srama zbog svoje novoprimitljene golotinje i boji se kako će Bog odgovoriti. Ključno je zapamtiti da je ovaj trenutak bez presedana. Ljudski grijeh se nikada ranije nije dogodio. Nije postojao proces priznanja, presude ili obnove. Adam, u ovom trenutku, iskreno nema pojma šta da očekuje. On ne zna kako će Gospod reagovati, i zna samo očajničku potrebu da sakrije svoj nesveti grijeh od svetog Boga. Priznaje svoj strah, vjerovatno potpuno novu emociju. Fokusira se na svoju golotinju, ne želeći da ga Bog vidi.

Tada on upita: „Ko ti je kazao da si go? Da nisi jeo s drveta s kog sam ti dao uput da ne jedeš?“ (11. stih)

Još jednom, Gospod postavlja pitanje na koje zna odgovor kako bi natjerao Adama da prizna svoje postupke. On traži objašnjenje koje je Adamu rekao o njegovoj golotinji. Jesu li mu bili neposlušni?

Svi mi stoljećima kasnije, svako od nas se može odnositi na ovaj trenutak na fundamentalnom nivou. Svi znamo šta je prepustiti se iskušenju, sagriješiti, biti uhvaćen i suočiti se s pitanjem šta smo učinili. Budući da je grijeh ušao u svijet, ovo je temeljno ljudsko iskustvo koje se odigrava po prvi put.

Čovjek odgovori: „Žena koju si mi dao da bude uz mene, ona mi je dala plod s drveta pa sam ga jeo.“ (12. stih)

Ovo je odgovor čovječanstva na naš prvi grijeh. Nažalost, to kao po pravilu uključuje pokušaj okrivljavanja drugih.

Sada vidimo da će njihov izbor da griješe zajedno zabiti klin u Adamov i Evin međusobni odnos. Grijeh nije samo pokvario odnos čovjeka sa Bogom, pokvario je i međuljudske odnose.

Ukratko, suočen sa sopstvenom krivicom, Adam traži nekog drugog da okrivljuje. Ovo je od tada ljudski instinkt, norma ponašanja. U jednoj vještoj rečenici, on upire prstom i u svoju ženu i u Boga: „Žena [okrivljuje je], koju si mi Ti [okrivljuje Boga] dao da bude sa mnom“ je to učinila.

Implikacija Adamovih riječi je optužba. On kao da implicira: „Ti si zapravo kriv, jer si je stvorio, Bože. Nešto nije u redu s njom. Da, složio sam se u očajanju, ali nikada ne bih ovo uradio da ona nije otišla prva. Cijela stvar bi trebala biti između tebe i nje.“

Ovo je ružan, sramotan trenutak, ali ga svi trebamo razumjeti. Naučiti da preuzmemo odgovornost za vlastiti grijeh ne dolazi prirodno.

Tada Gospod Bog upita ženu: „Šta si to uradila?“ A žena odgovori: „Zmija me je prevarila pa sam jela.“ (13. stih)

Gospod ne raspravlja sa Adamom. Ovdje On usmjerava svoj pogled na Evu i postavlja joj otvorenije pitanje: Šta si to uradila? Evin odgovor još uvijek prebacuje dio krivice, ali je daleko jednostavniji, direktniji i više izvinjavajući od Adama: „Zmija me prevarila i jela sam.“

Ono što vidimo u oba odgovora je početak još jedne posledice grijeha: narušenih ljudskih odnosa. U stvari, u Gospodnjim izjavama o tome šta će uslijediti nakon izbora čovječanstva da griješi postaće normalan tok života. To uključuje duboke napetosti u bračnim odnosima i u svim brakovima koji slijede.

Gospod Bog zatim reče zmiji: „Zato što si to učinila, neka si prokleta među svom stokom i među svim divljim životinjama poljskim. Na stomaku ćeš se vući i prah ćeš jesti u sve dane svog života.“ (14. stih)

Sada se Gospod okreće zmiji, ali sa značajnom razlikom: On ne pita zmiju šta je uradila. On ne traži priznanje niti ulazak u raspravu sa zmijom. Kao što je ranije rečeno, konzervativni proučavaoci Biblije dosledno shvataju ovu zmiju kao medijum Sotone. Međutim, iz ovog stiha je očito da se Gospod zaista obraća pravoj zmiji –

životinji – i izriče prokletstvo nad njom.

Zašto proklinjati zmiju ako je Đavo samo zaposjeo da počini svoje zlo? Očigledno, na određeni način i zmija je bila odgovorna, ali Bog je namjeravao da zmija služi kao podsjetnik svim budućim generacijama ljudi i na to ko je đavo i na Božju moć nad njim.

Zmija bi bila jedinstveno prokleta u poređenju sa svim drugim životinjama na zemlji. Da li to znači da su sve zmije ili ova posebna vrsta zmije imale noge prije tog vremena? Paganske drevne tradicije sugerišu da je prvobitna zmija imala krila, odakle potiče poznati simbol zmaja ili feniksa. Ovo je moguće, mada je takođe moguće da bi promjena fizičke prirode nakon Pada mogla biti dio ovog prokletstva.

„Staviću neprijateljstvo između tebe i žene i između tvog sjemena i njenog sjemena. Ono će ti glavu zdrobiti, a ti ćeš ga u petu raniti.“
(15. stih)

U ovom stihu, objava je u potpunosti fokusirana na Sotonu. Bog obećava da će stvoriti neprijateljstvo između Sotone i žene. U stvari, njihovo potomstvo – ili „sjeme“ – ostaće neprijatelji kroz sve generacije.

Evino potomstvo, naravno, uključuje čitavo čovječanstvo, rođeno jednu generaciju za drugom do današnjih dana. Ali ko je Sotonino potomstvo? Ovo se svakako ne odnosi na stvarnu biološku djecu Đavola, jer anđeli nemaju sposobnost reprodukcije. Sotonino „potomstvo“ je figurativan izraz koji uključuje one ljude koji će vjerovati i praktikovati njegove laži – sataniste.

Pošto su svi sagriješili „u Adamu“ (Rimljanima 5:17-18), neprijateljstvo koje Bog stavlja između dva tabora ljudi ne može biti nešto prirodno, što dolazi samo po sebi. Prije svega, pojam „ženino potomstvo“ ovdje se odnosi na budućeg Spasitelja – Isusa Hrista – koji će se utjeloviti kao čovjek za potrebe Plana spasenja. Stoga je ovo prva objava jevanđelja u Svetom pismu. Zahvaljući Božjem planu spasenja, vjerni ljudi svih vjekova su zaista „u neprijateljstvu“ sa „zmijinih potomstvom“. Razlika između ova dva tabora postaće još izraženija u sledećem poglavlju Postanja.

Božja konačna objava ili proročanstvo zmiji bilo je da će potomstvo žene smrskati ili zgnječiti Sotoninu glavu, a Sotona bi ga ranio u petu. Mnogi proučavaoci Biblije vide ovo kao referencu na Hrista, Sina Božjeg, najvažnijeg Evinog „potomka“. Sotona bi ranio i povrijedio Hrista, ali Hrist bi imao konačnu pobjedu u ime čovječanstva. U Hristu svi mogu iskusiti istu tu pobjedu!

Sušтина Božjeg prokletstva na Sotoni je sledeća: On je neprijatelj čovječanstva od početka. Nikada mu se ne može vjerovati. Kao što je Petar napisao, on nastavlja da lovi i pokušava da proždire ljude do današnjeg dana (1. Petrova 5:8), iako mu to neće biti dozvoljeno za uvijek.

Ženi reče: „Veoma ću umnožiti tvoje muke u trudnoći i u bolovima ćeš djecu rađati. Žudjećeš za svojim mužem, a on će nad tobom gospodariti.“ (16. stih)

Ovdje se Gospod okreće ženi koja je prevarena i namjerno jela sa Drveta poznanja dobra i zla. Njegovo proročanstvo ili prokletstvo za nju ima veze sa njenim odnosima i porodičnim životom. Imati djecu može joj donijeti veliku radost, ali sama trudnoća i rađanje bi zahtijevali bolan proces. Više djece bi uvijek donosilo više bola.

Bračni odnos bi sada bio zategnut umjesto da jednostavno bude izvor ljubavi, udobnosti i pripadnosti koju bi žena željela. Drugi dio prokletstva većina tumači kao da bi žena željela da ima kontrolu nad svojim mužem, ali bi on bio gospodar. Ovo implicira takmičarski odnos i zakon jačega. Drugi vide ovo kao nagovještaj da bi ženina želja za mužem bila frustrirana njegovom ulogom autoriteta u njenom životu.

Muško poglavarstvo u bračnoj vezi nije dio prokletstva i ova ideja se ovdje ne podrazumijeva. Naprotiv, Božji odgovor na ovaj incident dokazuje da je Adamova uloga vođe i zaštitnika bila namijenjena prije nego što je grijeh ušao u svijet. Novi savez jasno pokazuje da je Božji plan za ljude brak, sa mužem kao samopožrtvovanom glavom, trebao biti prekrasna slika Hrista i Zajednice. Pavle čak citira Postanje 2:24 kada opisuje tu sliku u Efescima 5:22-33.

Umjesto toga, čini se da ovo prokletstvo uključuje sukob oko bogomdanih bračnih uloga. Adam i Eva nisu uspjeli da podrže Božji naum duhovnog vođstva, što je izazvalo najveću katastrofu u historiji. Ovo se posebno osjeća u našim individualnim životima jer svaki supružnik ne uspijeva ispuniti Božji plan za nesebičnu ljubav i poštovanje između muževa i žena.

A Adamu reče: „Zato što si poslušao glas svoje žene i jeo s drveta za koje sam te uputio s njega da ne jedeš, zemlja neka je prokleta zbog tebe. S mukom ćeš jesti njen rod sve dane svog života.“ (17. stih)

Gospod se sada obraća Adamu. U poređenju sa kaznama koje su date Evi i zmiji, ova kletva je duža i detaljnija.

Adamov grijeh nije bio, pojednostavljeno rečeno, grijeh slušanja svoje žene. Primanje pobožnog savjeta je uvijek dobra stvar (Izreke 15:22). Umjesto toga, Adam je zgriješio što nije ustao i rekao istinu svojoj ženi kada ga je pozvala da učestvuje u njenom grijehu. Gospod jasno daje do znanja da je Adam bio nezavisno odgovoran za svoj izbor da jede sa drveta. Ne bi mu bilo dozvoljeno da se izvuče sa prebacivanjem krivice na nju ili bilo koga drugog.

Kao i kod Eve, Adamovo prokletstvo predstavlja teškoće u obavljanju neophodnog životnog posla, u činjenju nečega što bi inače donijelo veliku radost i smisao njegovom postojanju. Umjesto da se lako ubira plodove, kao što je to bio slučaj u vrtu do sada, zemlja će biti prokleta. Kompletna tvorevina je od tada pod prokletstvom, što je potvrđeno u Rimljanima 8:20-22. Adam, i naravno njegovi potomci, će s mukom dobijati od zemlje prinos jestivih usjeva. I ovo prokletstvo će ga pogađati sve dane njegovog života.

Zanimljivo je primijetiti da je Evino prokletstvo uključivalo bol i borbu u njenim porodičnim odnosima, dok Adamovo uključuje bol i frustraciju u njegovom radnom životu.

Trnje i korov će ti rasti, a ti ćeš jesti poljsko bilje. (18. stih)

Gospod je rekao da će Adamov doživotni posao opskrbe hrane iz zemlje sada donijeti veliku muku i frustraciju. Sama zemlja je bila

prokleta. Dio tog prokletstva, otkrivenog ovdje, uključuje trnje i korov koji dolaze s usjevima, što otežava njihovo održavanje i žetvu. Umjesto da zemlja bude kooperativni partner, to bi sada bio nekontrolisani pejzaž.

Međutim, koliko god to bilo frustrirajuće, Adam i svi njegovi potomci ne bi mogli napustiti posao. Morali bi da jedu poljske biljke da bi živjeli, tako da se bolan posao mora nastaviti.

Šta se podrazumijeva pod pojmom „poljsko bilje“? Čini se da ovaj stih snažno sugerise da hrana za čovjeka od Pada uključuje povrće i žitarice. Osim toga, „poljsko bilje“ obuhvata i ljekovite biljke koje su posle Pada čovjeku postale neophodne za održavanje zdravlja.

„U znoju svog lica ješćeš hljeb dok se ne vratiš u zemlju, od koje si i uzet. Jer si prah i u prah ćeš se vratiti.“ (19. stih)

Ovaj stih zaključuje Božje prokletstvo na Adamu zbog njegovog grijeha i ima razarajući prsten konačnosti. U prethodna dva stiha Bog je otkrio da će Adamov radni vijek biti obilježen mukom i frustracijom. Sama zemlja će biti prokleta, što bi ne samo otežavalo dobijanje usjeva koji će im biti potrebni za život, već i kompletnu materiju učinilo podložnu umanjenoj vrijednosti i propadljivosti.

Sada Gospod zaključuje govoreći da umjesto da rad bude radostan izvor svrhe i smisla u Adamovom životu, on bi bio doživotni izvor nužne frustracije, napora i znoja. Ali to je ujedno i blagoslov za čovjeka u grijehu, jer zauzet radom manje je podložan destruktiji. Takođe umanjene sposobnosti i skraćeni životni vijek znače snižene mogućnosti za produkciju zla. A završilo bi se Adamovom konačnom smrću. Bog, koji je stvorio Adama iz praha zemaljskog, najavljuje da će Adam jednog dana umrijeti i vratiti se u prah. Smrt bi bila konačna posledica Adamovog izbora satanskog koncepta mješavine dobra i zla, baš kao što ih je Bog upozorio.

Istina je da Adam nije prestao da diše onog dana kada je jeo sa tog drveta, ali je smrt ušla u njegov život tog dana. U modernom jeziku, ponekad metaforički označavamo osobu sa smrtonosnom povredom

ili bolešću kao „već mrtvu“. Adamovo srce je nastavilo da kuca mnogo godina, ali „zakon grijeha“ (Rimljanima 7:20, 21, 23) koji je ušao je u njegovo tijelo kada je sagriješio vodio je smrtnom ishodu kao neumitnoj konačnici (Rimljanima 6:23a).

Pored toga što će biti odvojen od Božjeg prisustva u smrti, svaki dan Adamovog života od ovog trenutka nadalje bio bi obilježen sviješću da će jednog dana umrijeti. To je prokletstvo pod kojim svi ljudi žive od tada (Jevrejima 2:15).

Zabluda „nećete vi umrijeti“ polazi od ideje da čovjek može postojati bez Boga. Njome se pretpostavlja da je čovjek samoodrživ bez obzira na njegovo porijeklo. Ova zabluda potkrepljuje srž svakog lažnog učenja. Biblija jasno govori da je ovakav način razmišljanja suicidan (vidi: Kološanima 1:16,17; Djela 17:24-28; Jovan 15:5). Lucifer je ponudio Evi svoj koncept nakon sopstvenog pada. Da bi se nosio sa gubitkom pravog izvora života i svjetlosti nakon odvajanja od Boga i kako bi sačuvao svoju laž o urođenoj unutrašnjoj moći, Sotona je ustanovio sistem na principima nalaženja vrijednosti kroz prikazivanje moći i učinka. On je stoga želio usaditi u ljudsku prirodu: (1) vjerovanje da čovjek ima život u sebi („sigurno nećete umrijeti“), i (2) sistem vrijednosti koji je zasnovan na dokazivanju postojanja tog života kroz učinak i demonstraciju moći.

Posle toga, Adam je dao svojoj ženi ime Eva, jer je ona postala majka svima živima. (20. stih)

Većina ljudi zna za prvu ženu kao „Evu“. Međutim, u knjizi Postanja, tek u ovom trenutku žena stvorena od Adamovog rebra zapravo dobija svoje ime. Zašto Sveto pismo bira baš ovaj trenutak da spomene njeno ime nije sasvim jasno. Moguće je da je ovo zamišljeno kao dio tranzicije sa propasti prethodnog odlomka na pozitivniji ton. Uprkos svemu što se do sada dogodilo, ovo je zaista stih koji daje nadu, posebno nakon Božjih razornih prokletstava nad čovječanstvom. Ostaje budućnost. Bog će nastaviti pružati podršku na neke specifične načine. A to je moguće zahvaljujući Planu spasenja koji obezbjeđuje opštu Božju blagodat za sve ljude. Drugim riječima, svoj

životni vijek su mogli iskoristiti za pomirenje sa Bogom i prihvatanje budućeg spasenja. Svi koji bi uradili tako u vjeri i poslušnosti su u kategoriji „sjemena ženinog“. Propuštanje te prilike i istrajavanje u „prirodnom“ (grešnom) stanju i sklonostima pečati etiketu „sjemena zmijjinog“.

Ime Eva je doslovno riječ „živa“ na hebrejskom, *hava*, i zapravo se koristi samo dva puta u Starom savezu: ovdje i u Postanju 4:1. Dajući joj ovo ime, Adam se raduje budućoj generaciji ljudi.

Gospod Bog je načinio Adamu i njegovoj ženi duge haljine od kože i obukao ih. (21. stih)

Kao i kod prethodnog stiha, ovaj odlomak sadrži nadu za Adama, Evu i čovječanstvo. Božja prokletstva za njihov grijeh bila su teška i bolna. Međutim, Evino ime ukazuje na buduće generacije. I ovaj stih otkriva da će Bog i dalje opskrbljivati ljude, počevši od odjeće za Adama i Evu. Njihovi na brzinu spleteni smokvini listovi ne bi bili dovoljni da i dalje prikrivaju njihovu golotinju. Odijevajući ih, Gospod pokazuje da je ispravno da nadalje nose odjeću. „Odijelo“ („begeđ“) potiče od glagola „izdati“ („livgod“), čime je postalo simbol izdaje Boga, i istovremeno „pokrivalo za tijelo“ odnosno sramotu (hebrejski „buša“) nastalu pobunom. Otuda biblijske sugestije za skromnost u odijevanju.

Međutim, da bi se napravila ova odjeća od kože, životinja je morala umrijeti. Ovo je prva zabilježena fizička smrt u Svetom pismu, čak i neke životinje. Nijedna smrt nije zabilježena sve dok nije počinjen ljudski grijeh. Sam Gospod je taj koji oduzima život životinji da bi pokrio „golotinju“ grijeha Adama i Eve. Ovim je uspostavljen bolni podsjetnik na grijeh i pomirenje u vidu životinjske nevine žrtve kao ilustracija žrtve budućeg Spasitelja za grijeh čovječanstva. Na ovom prvom primjeru, Gospod je pokazao da bez prolivanja krvi nema oprostjenja grijeha.

Zatim je Gospod Bog rekao: „Evo, čovjek je postao kao jedan od nas u poznavanju dobra i zla. A sada, da ne bi ispružio svoju ruku pa i sa drveta života uzeo plod, jeo ga i živio dovijeka...“ (22. stih)

Kome Bog govori u ovom stihu kada kaže da je čovjek postao kao „jedan od nas?“ Kao što smo već utvrdili, spoznaja grijeha se dogodila na Nebu prije stvaranja Zemlje i čovjeka. Dakle, ovo se može odnositi kako na Boga i Njegovog Sina, tako i na anđele. Anđeli su sudjelovali u tom iskustvu počevši od pobune Lucifera, zatim izgonjenja Lucifera i palih anđela koje je zavrbovao za svoje ciljeve, do zaduženja anđela za potrebe realizacije Božjih namjera i interakcija u ljudske poslove.

U svakom slučaju, Bog potvrđuje zmijinu poluistinu da je jedne sa Drveta spoznaje dobra i zla učinilo Adama i Evu poput bogova, na izvjestan način. Međutim, to sigurno nije način na koji ih je zmija navela da vjeruju. Oni su iskusili „nezavisnost“ ali po ogromnoj cijeni. Oni su sada, pored navedenih prokletstava od Boga, sposobni za zlo i to će uključiti njihovo potomstvo.

Iako dio prokletstva, Božje proročanstvo da će Adam na kraju umrijeti takođe je djelo milosrđa. Adamov težak život i sposobnost da se pobuni protiv Boga i nanese štetu drugima bili bi vremenski ograničeni – osim ako ne bi jeo sa Drveta života. To bi dovelo do veoma prolongiranog, beznadežnog postojanja odvojenosti od Boga.

Očigledno, plod drveta života bi Adamu i Evi obezbijedio fizičku dugovječnost. Za njihovo dobro i dobro svih, Bog to nije dozvolio. Biti duhovno mrtav, a ostati fizički živ, može donijeti samo veću patnju.

Ovdje možemo postaviti razložno pitanje: Šta je bila garancija vječnog života Adama i Eve: povezanost sa Bogom ili pristup drvetu života?

Iz 22. stiha može se steći utisak da su ljudi i po padu grijeh mogli obezbijediti sebi vječni život ako bi imali pristup „drvetu života“. Da li je ovo tačna pretpostavka ili nije? Postavićemo par premisa:

1. Vječni život čovjeka je primarno zavisio od njegove usklađenosti sa Božjim poretkom života tj. nalaženju u domenu svrhovitosti koje je Bog odredio za ljudski rod.
2. Vječni život čovjeka je zavisio od pristupa drvetu života, bez

obzira na status njegovog odnosa sa Bogom.

Kako da znamo koja premisa je tačna? Jednostavno na osnovu onog što je Bog kazao. Bog nije rekao: „Ako ne jedete sa drveta života, sigurno ćete umrijeti.“ Bog je rekao: „Ali s drveta spoznanja dobra i zla ne jedi, jer onog dana kada budeš jeo s njega, sigurno ćeš umrijeti.“ Dakle, jedenje sa „drveta spoznanja dobra i zla“ – opredjeljenje za pobunu – je donijelo smrtnost.

Ovdje dolazimo do sledećeg pitanja: Da li bi ljudi, da im je ostavljen pristup drvetu života, održali besmrtnost i vječitost, uprkos aktiviranim mehanizmima degeneracije i smrti **u njima samima i u njihovom okruženju**? Ako bukvalno shvatimo prevod iz Postanja 3:22 da bi čovjek „živio vječno“ izgleda da je tako, uprkos velikoj nelogičnosti koja se sama po sebi nameće. Ako bi to bila istina, odatle proističu daljnje premise:

1. Pristup drvetu života zapravo je imao prioritetan značaj za održanje vječnog života.
2. Pristup drvetu života mogao je anulirati Božju presudu čovjeku (čovjek bi vječno živio, a sve ostalo oko njega umiralo).
3. Povezanost sa Bogom nije jedini način za posjedovanje vječnog života, ako čovjek ima pristup „pravoj stvari“ koja mu omogućava to isto.
4. Nadahnuta izjava apostola Pavla u Rimljanima 5:22 ne bi imala smisla: „Zato, kao što je kroz jednog čovjeka u svijet ušao grijeh i preko grijeha smrt, i tako se smrt proširila na sve ljude jer su svi sagriješili...“ jer smrtnost nije nužno posledica stanja grešnosti.

Da bismo riješili ove dileme, moramo imati više informacija o „drvetu života“. Takve podatke nalazimo u Otkrivenju 22:1-2, stihovima koji opisuju uslove na obnovljenoj Zemlji: „I pokazao mi je rijeku vode života, bistru kao kristal, kako teče iz Božjeg i Jagnjetovog prijestola posred glavne gradske ulice. A s jedne i s druge strane reke nalazilo se drveće života koje je godišnje donosilo dvanaest rodova – svakog mjeseca davalo je plod. Lišće tog drveća bilo je za

liječenje naroda. “

Prema ovom tekstu, osnovna funkcija drveta života su regenerativna i iscjeliteljska svojstva koja sadrže njegovi listovi, a očito i plodovi. To znači da bi pristup drvetu života palom čovjeku izvjesno omogućio usporavanje procesa propadanja i starenja, što bi prolongiralo ljudski vijek do granica koje bi dovele do kvarenja Božjih namjera u planu spasenja i grešnicima dalo alibi da istraju na putu grijeha i nimalo se ne obaziru na Božje upute. Tako drvo života ne bi imalo više legitimnu upotrebu već zloupotrebu pa otuda i nužnost zabrane pristupa istom.

1. Da je ljudima ostavljena mogućnost pristupa drvetu života, nije teško zamisliti budući scenario:
2. Pali čovjek bi se osjećao potpuno sigurnim i nezavisnim.
3. Boga bi percipirao kao nepotrebno i strano ili sebi ravno biće.
4. Oholost čovjeka porasla bi do granica samog Lucifera (Sotone).
5. Ljudi bi ugušili i eliminisali svaku potrebu za spasenjem.
6. Jači (veći i ambiciozniji grešnici) bi uskoro uspostavili monopol nad drvetom života koje bi postalo objekat sukoba i krvoprolića među ljudima, sve žešćih kako bi rasla populacija.
7. Rast populacije bi bio potpuno nekontrolisan, što bi uz ograničenje staništa samo na Zemlju, izazvalo velika međusobna istrebljenja.

Dakle, vrlo su jasni Božji razlozi zabrane pristupa „drvetu života“ po padu u grijeh.

Sada da se vratimo Adamu u nepalom stanju. Da li je logično da je čovjeku bio neophodno drvo života koje je imalo svrhu regeneracije i iscjeljivanja? Apsolutno da, jer čovjek je stvoren kao materijalno biće (za razliku od anđela) čiji tjelesni kapaciteti bi se vremenom trošili i imali potrebu za regeneracijom ili iscjeljenjem u slučaju povrede.

Imajući u vidu prepotopnu dugovječnost patrijarha i bez pristupa drvetu života koja se kretala do skoro hiljadu godinu, teško nam

je zamisliti koliko se bi se to prolongiralo uz pristup drvetu života. Ono što izvjesno možemo pretpostaviti je da bi se određeni stepen degeneracije čovječanstva ipak morao događati sa vremenom i da bi se čak i ta dugovječnost neminovno smanjivala. Ali koliko bi vremena trebalo u takvim hipotetičkim okolnostima da se ljudi okrenu Bogu i Spasitelju, teško je i zamisliti, štaviše nemoguće, jer bi stopa moralnog propadanja brže došla do tačke bez povratka.

Napokon, možemo zaključiti da je uslovna besmrtnost slobodnih moralnih bića direktno povezana sa ostajanjem u živoj vezi sa Bogom – Izvorom života, a da je drvo života prije pada u grijeh imalo sekundarnu namjenu regeneracije i iscjeljivanja koju će takođe imati na obnovljenoj Zemlji.

Tada ga je Gospod Bog istjerao iz edenskog vrta da obrađuje zemlju od koje je i uzet. Tako je on otjerao čovjeka, i na istočnoj strani edenskog vrta postavio heruvime i plameni mač koji se stalno okretao, da bi čuvali put ka drvetu života. (stihovi 23-24)

Sada dolazimo do trenutka još jednog teškog gubitka čovječanstva, kao trajne posledice grijeha. Bog je prognao Adama i Evu od sebe i iz njihovog veličanstvenog staništa u život koji će biti okarakterisan bolom, frustracijom, teškim radom i konačnom biološkom smrću. Adamova sudbina je poetska i srceparajuća: formiran iz zemaljskog praha, on će proživjeti svoje dane radeći kako bi izvukao sredstva za život iz zemlje, sve dok ne umre i vrati se u zemlju.

Bog je već započeo svoj plan da otkupi svoj narod, da iskupi po cijenu života svog vlastitog Sina sve one koji će vjerovati u Hrista. Za njih će se ovo odvajanje od Boga jednog dana završiti.

Grešnom čovjeku se nije moglo dozvoliti da ikada više ima pristup Drvetu života. Iako ovo može izgledati okrutno, to je zapravo čin milosrđa. Sprječavanje pristupa Drvetu života je toliko bitno za Boga da On postavlja stražu na ulazu u vrt.

Biblija opisuje različite vrste anđela. Anđeli su posebno stvorena rasa natprirodnih bića koja služe Bogu i provode Njegove planove na Nebu i na Zemlji. Božja Riječ nam govori mnogo stvari o njima, ali

očito mnogo toga još ne znamo.

Ovo je prvo pominjanje heruvima u Svetom pismu. Anđeli heruvimi se spominju preko 90 puta u Starom savezu. Ezekiel 1 i 10 opisuju ih kao moćna krilata stvorenja. Oni gotovo uvijek služe u svojstvu čuvanja ili zaštite onoga što pripada Bogu ili čak u Njegovoj vlastitoj prisutnosti. Ovdje su određeni heruvimi da čuvaju put ka Drvetu života. Jezik iz narativa nam ne otkriva šta je zapravo „plameni mač“ koji je izgledao kao da se stalno okreće, i možemo razložno pretpostaviti da je taj opis sačuvan kroz usmeno predanje još od Adama i time moguće donekle izgubio na jasnoći. U svakom slučaju, Adamu, a i njegovim neposrednim potomcima, moralo je biti potpuno jasno da je daljnji pristup Edenskom vrtu trajno onemogućen. Prilikom ovog izbacivanja oni su geografski bili istočno od Edena.

4. Kain i Abel – polarizacija čovječanstva

I čovjek [Adam] je legao sa svojom ženom Evom i ona je zatrudnjela. Kada je rodila Kaina rekla je: „Dobila sam čovjeka od Gospoda.“ (Postanje 4:1)

Ovdje počinje priča o ljudskoj istoriji izvan savršenstva Edenskog vrta, jer prva generacija rođena u grijehu dolazi na zemlju. Adam i Eva su spavali zajedno, Eva je zatrudnjela i svom prvorodenom sinu dala ime Kain. Evina izjava zahvalnosti odražava njenu kontinuiranu vjeru u Božju dobrotu i opskrbu. Čak i izvan Vrta, Eva je shvatala da duguje svoj život i svaki dobar dar Gospodu.

Na neki način, ovo je izvanredno. Eva je nesumnjivo iskusila bol dok je nosila i rodila Kaina, nešto što je očekivala nakon što je čula Božje prokletstvo za nju (Postanje 3:16). Umjesto da zamjera Bogu zbog toga, ona mu odaje priznanje što joj je pomogao u procesu primanja ovog dara.

Ime Kain na hebrejskom je blisko povezano s riječi *kanah*, što znači „dobiti“ ili „steći“. Njegovo rođenje je sretna prilika i ispunjenje Božje namjere da održi ljudsku rasu u životu. Nažalost, ova radost će biti pokvarena Kainovim postupcima kasnije u životu.

Kasnije je rodila njegovog brata Abela. Abel je postao pastir, a Kain je postao zemljoradnik. (2. stih)

Nakon Kainovog rođenja, rođen je Abel, Kainov brat. Hebrejski „Hevel“ znači „para“ ili „dah“ – nešto što je danas ovdje, a nestaje sutra. U ovom stihu priča skače naprijed u vremenu, ostavljajući dosta detalja bez odgovora. To je normalno za knjigu Postanja, koja često opisuje glavne djelove istorije u samo nekoliko sažetih stihova.

Među neodgovorenim pitanjima u ovom konkretnom stihu je da li su Adam i Eva u međuvremenu imali još djece. Drevne genealogije često spominju samo „važno“ potomstvo, da tako kažemo. Dakle, sasvim je vjerovatno da su Kain i Abel imali drugu braću i sestre prije

sukoba. Glavna tačka u prilog ovom gledištu je Kainov strah od drugih ljudi u Postanju 4:14 i pominjanje njegove žene u Postanju 4:17. Ovo implicira da je u vrijeme njegovog sukoba s Abelom bilo živih drugih ljudi, što znači druge djece Adama i Eve.

Ovaj stih otkriva zanimanja braće. Abel je postao pastir. Kain je zemljoradnik, obrađuju zemlju za usjeve. Oboje su bila ugledna i neophodna zanimanja među drugom generacijom ljudi pionira.

Posle nekog vremena, Kain je prinio Gospodu prinos od plodova zemlje. A Abel je prinio od prvina svog stada, zajedno sa salom. Gospod je s naklonošću pogledao na Abela i na njegov prinos, a na Kaina i na njegov prinos nije obratio pažnju. Kain se žestoko razgnjevio i lice mu se namrštilo. (stihovi 3-5)

Prvo što primjećujemo je da Kain upražnjava neki religijski čin. On donosi Bogu prinos, proizvod njegovog rada kao zemljoradnika – plodove sa zemlje. Čak i živeći pod prokletstvom i odvojeno od vrta, ova druga generacija ljudi nastavlja da vidi sebe u odnosu prema Bogu i odgovornom prema Njemu. Bog nije potpuno napustio čovječanstvo, a čovječanstvo nije Bogu okrenulo leđa. Dok je Pad uništio naš odnos sa Bogom, nije ga izbrisao.

Opet, u ovom dijelu Biblije ima vrlo malo detalja. Nemamo konkretno saznanje o tome šta je Kainova ponuda bila, ali izvjesno je to bilo pogrešno. Ono što znamo, na osnovu stiha 5, jeste da Bog nije zadovoljan onim što Kain donosi. Prva Jovanova 3:12 sugeriše da je Kain bio zao, i da je to imalo veze sa ovim incidentom.

I Kain i Abel su donosili ponude iz svojih područja rada. Abel, čuvar stoke, prinio je debelo zaklano prvorodeno jagnje. I Bog s naklonošću gleda na Abela i njegovu ponudu.

Takođe bez mnogo detalja, ovaj stih nam govori da Bog nije imao obzira na Kaina i njegovu ponudu. Braća su morala znati da je sam Gospod ustanovio da se prinose životinje na žrtvu, tako da Božji odgovor nije nepravedan kako se može u početku činiti. I kasnije u ovoj knjizi, Bog će biti jasan u zahtjevu za žrtvovanje životinja od svog naroda. Očigledno je Kain po sopstvenom izboru prinio plodove

svog rada za žrtvu.

Kainove i Abelove profesije otkrivaju dublju pozadinu njihovog karaktera. Šta nam govori Abelov izbor zanimanja? Mnogi se pitaju kako to da je Abel postao pastir i brzopleto zaključuju da je to zbog mesne ishrane. Zar i on nije mogao poput brata da se opredijeli za zemljoradnju? Svakako da jeste. Zašto je onda izabrao da bude pastir, posebno ako uzmemo u obzir činjenicu da tada svakako nije bilo oskudice u biljnoj ishrani, određenoj za čovjeka (Postanje 1:29)?

Prvi razlog moramo potražiti u obavezi koja je data čovjeku prema nižim stvorenjima na zemlji (vidi Postanje 1:28; 2:19). Dakle, Abel je pokazao obzir prema životinjama koje su takođe podnosile posledice pada u grijeh (Rimljanima 8:22)! On je bio samopožrtvovana osoba!

Drugi razlog je još važniji i nalazi se u liniji sa Gospodnjom prvobitnom objavom jevanđelja (Postanje 3:15, 21). Žrtvovanje nevine životinje postalo je bolni podsjetnik na grijeh i potrebu za Iskupiteljem čovječanstva, kao i živi prikaz jevanđelja.

Isus je Abela prepoznao kao prvog mučenika za vjeru na svijetu (Matej 23:35). Jevrejima 11. glava pohvaljuje Abela za njegovu vjeru: „*Vjerom je Abel prinio Bogu veću žrtvu nego Kain, kroz koju je dobio svjedočanstvo da je pravedan, jer je Bog posvjedočio da prihvata njegove darove. I kroz nju [vjeru], iako mrtav, još uvijek govori.*“ (stih 4). Abel „govori“ time što je pokazao istinsku službu Bogu i njegovi postupci ostaju trajni primjer vjere i pravednosti.

Prinošenje životinjskih žrtava paljenica svakako nije bio ugodan zadatak, ali Abel je pokazao poslušnost u vjeri Bogu. Nasuprot tome, Kain se kao prvorodeni oglušio o Božje naloge i smatrao da može upražnjavati vjeru po vlasitom nahođenju (Postanje 4:3). Subjektivna mišljenja i pogledi na religiju iz perspektive pale ljudske prirode postali su jedno od najtežih prokletstava ljudskog roda, o čemu nam svjedoče kako biblijska tako i sekularna istorija.

Abel je istinsko obožavanje pokazao svojom vjerom i svojim postupcima. Znamo da ne možemo ugoditi Bogu osim doslovnom

vjerom i poslušnošću Njegovoj Riječi (Jevrejima 11:6).

S druge strane, za Kaina otkrivamo da je gajio zavist i mržnju koje su na kraju rezultirale bratoubistvom i prvim ubistvom među ljudima na zemlji. Moguće da je na razvoj njegovog karaktera uticao i izbor lakše profesije. On je zanemario ono što je jedino moglo biti odlučujuće za formiranje karaktera – vjeru i poslušnost Bogu. Kain je prinosem od plodova zemlje pokazao da smatra kako je on kvalifikovan da definiše religiju, a ne Bog. Teško je dovoljno naglasiti težinu ove smrtne zablude, čije posledice vidimo svuda u religijskom svijetu.

Štaviše, kad bi Kain i Abel bili naši savremenici, lako možemo pretpostaviti da bi Kain spremno optužio svog brata za „kršenje prava životinja“ i „surovost“, te osnovao Društvo za zaštitu životinja. To je poremećaj zdrave percepcije, poremećaj prioriteta i poremećaj pogleda na život. Hrist je rekao: „*Ko čuva svoj život, izgubiće ga, a ko izgubi svoj život radi mene, sačuvaće ga.*“ (Matej 10:39)

Tada Gospod reče Kainu: „Zašto si se razgnjevio i zašto ti je lice namršteno? Ako činiš dobro, zar nećeš biti prihvaćen? Ali ako ne činiš dobro, grijeh vreba na vratima, i on te podstiče, a ti trebaš vladati nad njim.“ (stihovi 6-7)

Nešto zanimljivo što se može izvući iz ove priče je to što često pretpostavljamo da su prve Božje instrukcije bile date Mojsiju na planini Sinaj, ali to očito nije slučaj. Bog je svoje upute, ili barem neke od njih, dao Adamu i Evi i njihovoj djeci, a iz pripovijedanja je vidljivo da se Abel pokorio tim uputima, ali Kain nije.

Budući da Bog nije poštovao Kainovu žrtvu, Kain je bio ljut i ozlojeđen. Tada mu Bog daje upute iz 6. i 7. stiha. Opomena je data Kainu da ga njegov kurs vodi u ozbiljne grijehе. Stoga mu je bilo neophodno ispravno vladanje nad sobom i samokontrola. Bog traži od Kaina da prilagodi svoje razumijevanje onoga što je dobro Božjem razumijevanju ispravnosti i dobrote. Ako Kain radi dobro po Božjim mjerilima, Bog će ga prihvatiti. Drugim riječima, nema razloga da se Kain ljuti zbog Božjeg odbacivanja. Lijek za to odbacivanje je

poslušnost: ako Kain čini ono što je ispravno, Bog će ga prihvatiti. Ako Kain nastavi da insistira na postavljanju sopstvenih standarda za ono što je prihvatljivo, grijeh „vreba na vratima“ i podstiče ga na pogrešan kurs akcije. Grijeh želi da nas posjeduje, a naše odbijanje da dopustimo Bogu da postavi standard za ispravno i loše u našim životima je brzi put do grijeha.

Bog priznaje realnost ljudske pale prirode. Zatočeni smo u borbi sa željom grijeha za nama (ili našom željom da grijeshimo). Bog kaže Kainu da je odgovoran da dobije tu bitku, da vlada nad svojim grijehom tako što će kontrolisati sebe i svoje postupke prema Božjim mjerilima.

Posle toga, Kain je rekao svom bratu Abelu: „Hajdemo u polje.“ I dok su bili u polju, Kain je nasrnuo na svog brata Abela i ubio ga. (8. stih)

Ovo je prilično direktan odlomak, ali je malo izmijenjen kako bi imao smisla. Nerijetko je slučaj da prevodioci „dorade“ tekst tako da ga čitalac može lako razumjeti. Kad se radi o narativnim izvještajima, to može biti korisno, ali takođe trebamo biti veoma pažljivi i slobodni od bilo kakve namjere da se tekstu daje drugi smisao. Zbog toga i služe napomene u fusnotama. Prvi dio tog stiha s hebrejskog zapravo glasi: „I Kain je rekao bratu svom.“

Šta je Kain rekao svom bratu? Ne znamo, to nedostaje u tekstu. Prevodioci King James Biblije su to popravili promjenom riječi iz „rekao“ u „govorio“. Ovo može zvučati trivijalno, ali morate shvatiti da svaki put kada Jevreji koristi *vai jomer* (i rekao) razgovor slijedi, ali ne ovdje. Pretpostavljamo da je u nekom trenutku kada se svitak kopirao, prepisivač slučajno preskočio ono što je rekao Kain.

„Idemo u polje“ je iz grčke Septuaginte. Ili su prevodili s hebrejskog svitka imali dio koji uključuje razgovor ili su tekst „popravili“ dodavanjem rečenice kako bi odlomak imao smisla.

Razlog zbog kojeg u tekstu iznosimo ovaj mali problem je taj što ćete prepoznati da ne znamo sa sigurnošću sve činjenice u ovom ubistvu. Ali u svakom slučaju, Kain ubija svog brata i zato je kažnjen,

što je usput dokaz više da je razumijevanje ovog slučaja ispravno, te da je Bog dao svoje upute Adamu i Evi, mnogo prije nego što ih je dao Mojsiju ili, drugačije rečeno, Božja volja i Zakon su bili poznati ljudskom rodu od samog početka, ali na Kainovom primjeru se odmah ispoljila tendencija ka neposlušnosti i preinačavanju stvari po vlastitoj volji.

Kada je Bog dao Kainu način da se obnovi, i upozorio ga na opasnu prirodu grijeha, Kain je umjesto toga odlučio još više odbaciti Boga.

Kasnije Gospod reče Kainu: „Gdje ti je brat Abel?“, a on odgovori: „Ne znam. Zar sam ja čuvar svog brata?“ (9. stih)

Kao što je učinio sa Adamom i Evom za njihov grijeh u vrtu, Bog počinje pitanjem na koje već zna odgovor: Gdje je tvoj brat? Bog daje Kainu priliku za ispovijed. Kada je Bog dao ovu opciju Adamu, on je nevoljko priznao ono što je učinio. To nije bilo idealno, ali je barem odražavalo spremnost da se pokori Bogu (Postanje 3:8-13).

Umjesto ovakvog pristupa, Kain laže Bogu i ostaje prkosan. On drsko tvrdi da ne zna gdje je Abel. Zatim postavlja pitanje koje braća i sestre citiraju svojim majkama generacijama: „Jesam li ja čuvar svog brata?“ Ovo ne predstavlja samo nepoštenje, već i nepoštovanje. Kain je lakomisleno odbacio bilo kakvu odgovornost za svog brata na način koji implicira da je pogrešno od Boga da čak i postavi to pitanje. Namjerno ubistvo pokušava prikriti namjernim lažima i lošim izgovorima.

Modernim jezikom, Kain u suštini govori Bogu: „Zašto je Abel moj problem?“

Tada mu Bog reče: „Šta si uradio? Krv tvog brata viče k meni sa zemlje. I sada, da si proklet sa zemlje koja je otvorila svoja usta da iz tvoje ruke primi krv tvog brata. Kad budeš obrađivao zemlju, ona će ti uskratiti svoj rod. Bićeš lualica i bjegunac na zemlji.“ (stihovi 10-12)

Abel je bio omrznut i progonjen zbog svoje vjere, kao što će biti svi istinski Božji i Hristovi sledbenici (Jovan 15:20; 2. Timoteju

3:12). Bog je čuo krik Abelove krvi i odgovorio; Bog pazi i na naš život i naše potrebe.

Abel je bio žrtva stvarnosti ljudske grešnosti, ali on će biti sudionik vječnog života koji ne može biti oduzet grešnim ljudskim akcijama (vidi Matej 10:28)!

Koristeći poetski jezik, Bog kaže da može čuti glas Abelove krvi koja mu vapi sa zemlje gdje je prolivena. Kako je Kain pokušao prikriti svoj zločin, ne znamo. Možda je sahranio Abela ili ga je samo ostavio negdje da leži. U svakom slučaju, izvan Božjeg vlastitog sveznanja, ostali bi neki fizički tragovi koji povezuju Abelovo ubistvo s Kainom. Nijedan dio Kainovog poricanja neće djelovati, bilo protiv Boga ili protiv drugih ljudi.

Ovo prvo ubistvo počinje otkrivati Božja načela i pravde i milosti. Krv prolivena u nepravednoj smrti vapi da se osveti, da se nepravda ispravi. Bog će preuzeti odgovornost za izvršenje te pravde, kao i za stvaranje načina da se grešniku pokaže neka količina milosrđa. Kao i kod Adama i Eve, Bog bira milost i izgnanstvo umjesto uništenja.

Kain će biti „proklet sa zemlje“. Kain je ubio svog brata na polju. Zemlja je primila Abelovu krv. U obliku poetske pravde, zemlja više ne bi vraćala Kainu očekivane plodove. Kainovi dani kada je obrađivao zemlju kako bi zarađivao za život su prošli. Ova kazna odgovara zločinu na više nivoa. Kainov izbor da ne poslušna, već da tone dublje u grijeh, doveo je do toga da je izgubio sve. Ovdje je pokazana direktna korelacija između sve dublje degradacije čovjeka u grijehu i prokletstva u prirodi. Drugim riječima, Bog je kroz ovaj slučaj jasno pokazao ljudima da nije svejedno da li će i koliko griješiti jednom nakon što su pali i izgubili Božju slavu. Svaki grijeh, zavisno o njegovoj težini, ne samo što će voditi daljoj degradaciji (kao što se vidjelo kasnije kod Kainovih potomaka), već će dodatno uvećavati i komplikovati življenje i sam opstanak čovječanstva. Gubitak sredstava za život bio je prijetnja Kainovom daljem postojanju, ali to nije kraj njegovog prokletstva.

Kain će postati bjegunac i lutilica po zemlji. Biće primoran da se odvoji od porodice i traži druga mjesta da nađe hranu i sklonište da preživi.

Sada je Bog oduzeo ono što je donijelo neki smisao i svrhu njegovom životu. Osim toga, naravno, Bog je otjerao Kaina od ostatka ljudske porodice kao što je otjerao Adama i Evu iz njihovog doma u vrtu. Grijeh uvijek vodi do razdvajanja.

Zanimljivo je da Bog još ne traži Kainov život kao odgovor na njegov ubilački čin. Bog će kasnije tražiti upravo to od svog naroda, kao odgovor na ubistvo nevinih. On ne ubija Kaina da bi zadovoljio pravdu za ubistvo njegovog brata, i ne traži od Kaina da prinese bilo kakvu životinjsku žrtvu da bi se iskupio za svoj grijeh. Čini se da je ovo prošireno kao poslednji gest milosrđa. Kain nadalje neće samo prkositi Božjoj kazni izgradnjom grada (Postanje 4:17), već će proizvesti kulturu zlih, buntovnih ljudi.

A Kain na to reče Gospodu: „Moje zlo je preveliko da bi se moglo nositi. Gle, danas me tjeraš s ove zemlje, i biću skriven od tvog lica. Biću lutilica i bjegunac na zemlji, i ko me god nađe sigurno će me ubiti.“ (stihovi 13-14)

Prva kazna za Kaina je ta što je navukao dodatno prokletstvo na zemlju koja će nadalje uskraćivati svoje rodove. Druga kazna bila je protjerivanje.

Kain je uznemiren ovom kaznom. Umjesto da prizna svoj grijeh i primi posledice, on se žali da je to previše. Tvrdi da to ne može podnijeti. To implicira da se Kain istinski ne kaje i više ga brine njegova kazna nego zlo djelo koje je počinio svom bratu i pokvaren odnos sa Gospodom.

Međutim, hebrejska riječ prevedena kao „zlo“ ili „kazna“ je *avon*, što znači „bezakonje“, „pokvarenost“ ili „krivnja“. („Zlo“ je širi pojam koji objedinjuje Kainov problem.) S tim razumijevanjem, on zapravo priznaje da je svjestan problema i svoje krivice.

Ovo tjeranje značilo je odvajanje odnosno daljnju polarizaciju ljudskog roda u dva tabora: „sjeme Ženino“ i „sjeme Zmijino“ i bilo

je svakako neophodnost za očuvanje Božjeg naroda i pronošnje izvornog Božjeg djela.

Kain smatra da će biti nezaštićen u svijetu dok ga drugi pokušavaju pronaći i ubiti, očigledno u znak odmazde za ono što je učinio Abelu.

Koga se konkretno Kain bojao? Do sada u tekstu, jedini ljudi koji se posebno spominju u Svetom pismu su Adam, Eva, Kain i Abel koji je sada mrtav. Najrazumnije tumačenje je da se Abelovo ubistvo dogodilo decenijama – možda mnogo decenija – nakon što su Kain i Abel rođeni. Ovo bi dalo dovoljno vremena Adamu i Evi da dobiju druge sinove i kćeri, pa čak i da ta djeca počnu imati svoju djecu. Kao što ćemo vidjeti u sledećem poglavlju, životni vijek prvih generacija ljudi nakon vrta trajao je stotinama godina. Kain je do tog vremena imao priličan broj braće i sestara, nećaka i nećakinja. Mnogi od njih bi razumljivo bili ogorčeni zbog Abelovog ubistva.

Tada mu Gospod reče: „Zbog toga će ko god ubije Kaina pretrpjeti sedmostruku osvetu.“ Gospod je postavio znak za Kaina, da ga niko ne ubije kad ga nađe. (15. stih)

Čini se da je Kain dobio manju kaznu nego što je zaslužio za ubistvo. Zašto Kainu nije izrečena smrtna kazna?

Gospodnji odgovor je prikladan da primiri uznemirene Kainove grudi. „Zbog toga.“ Budući da tvoji strahovi od onoga što zaslužuješ prevazilaze ono što je moja namjera da dozvolim, dajem ti garanciju slobode od ličnog nasilja. „Biti sedmostruko osvećen“ znači biti potpuno osvećen. Kain će bez sumnje primiti pravedni sud od Svemogućeg. Uvjeravanje dato Kainu je znak, čija priroda nije dalje precizirana.

Ovaj odlomak nam otkriva način ophođenja s prvim ubicom koji je na prvi pogled pomalo teško razumljiv. Najveći zločin čovjeka bila je neposlušnost božanskoj volji; a svaki poseban oblik zločina koji je tome pridodat bio je relativno manje važan. Nepravda učinjena stvaranju nije se mogla porediti u smislu krivice sa nepravdom učinjenom Stvoritelju. Teški element zločina svake društvene nepravde je njeno

praktično zanemarivanje Božjeg autoriteta. Štaviše, svaki drugi grijeh do kraja vremena pobune je samo posledičan razvoj tog prvog čina neposlušnosti nebeskom poretku života na kojem je čovjek pao; i prema tome svaka kazna je sažeta u toj smrti koja je sudska posledica prvog čina pobune protiv Neba.

Takođe treba da imamo na umu da je Bog još uvijek držao mač pravde u svojim neposrednim rukama i da nije delegirao svoju vlast ni jednom ljudskom sudu. Stoga nijedan čovjek nije imao takve ovlasti da Kainu presudi za zločin koji je počinio. Obrušiti se na njega u namjernom činu privatne osvete, bilo bi uzimanje zakona u svoje ruke, a samim tim i prekršaj protiv Veličanstva Neba, koji Sudija svih ne bi mogao dopustiti da prođe nekažnjeno. Jasno je da nijedan čovjek nema inherentno pravo da nanese sankciju prekršenog zakona prestupniku. Ovo pravo izvorno pripada Stvoritelju, a izvedeno samo onima kojima je on povjerio raspodjelu građanske vlasti prema utvrđenim zakonima. Drugim riječima, Bog je kroz ovaj slučaj prvog ubistva na zemlji dao pouku da lična osveta nije rješenje i da bi to proizvelo lančanu reakciju niza drugih osveta i ubistava. Čak i sekularno zakonodavstvo prepoznaje težinu problema osvećivanja sprovođenjem lične pravde. Interesantno je da je Kain bio vrlo svjestan te opasnosti, iako nije postojao prethodni istorijat ili iskustvo u takvim stvarima.

Kainovi prekršaji bili su veliki i teški. Ali nemojmo ih preuveličavati. On je prije svega bio manjkav u karakteru svoje vjere i obliku njegove žrtve (zapravo je mislio, poput mnogih drugih u kasnijoj istoriji ljudskog roda, da može formirati religiju po vlastitom nahodjenju). Njegov tjelesni um je još više izlazio na vidjelo u bijesu i ljutnji koje je osjećao kada njegova neadekvatna ponuda nije bila prihvaćena. Iako se Gospod sada zauzima da ga zamoli i upozori ga da ne ustraje u nepokajničkoj šutnji i nezadovoljstvu, da će se time samo još dublje uplesti u grijeh ako se ne bude kontrolisao, on se ne povlači, već, naprotiv, nastavlja do namjere ubije svog brata u napadu ljubomore; i na kraju, grubo i lažno poriče svako znanje o njemu i svaku obavezu

da bude njegov zaštitnik. Bez obzira na sve ovo, ostaje za pamćenje da je smrtna presuda s neba već visila nad njim. To je u milosrdnom poretku stvari bilo relativno sporo izvršenje u svom punom obimu, ali u isto vrijeme apsolutno sigurno na kraju. Pogoršanje prvog zločina čovjeka grijesima samovolje, mrzovolje, zavisti, bratoubistva i prkosne laži, bio je samo prirodni plod tog početka neposlušnosti. Shodno tome, pohode ga dodatni znakovi božanskog nezadovoljstva, koji se manifestiraju u ovom životu, i milostivo su sračunati da još više upozoravaju Kaina da se pokaje.

Čini se da je Kainova krivica sada donekle privedena njegovoj savjesti; i on ne samo da je zaprepašten presudom o protjerivanju, već instinktivno strepi, da ga, po principu retributivne pravde, ko god sretne ne ubije na smrt, kao što je on učinio svom bratu. Božja dugotrpeljivost, međutim, interveniše da se takva katastrofa spriječi, pa čak i poduzima korake da oslobodi uzdrhtalog krivca od straha od nasilne smrti. Ovo nas navodi da shvatimo da je Bog, budući da je stvorio svrhu milosrđa prema ljudskoj porodici, marljivo bio naklonjen da to iskoristi čak i prema ubici brata. Stoga, Gospod ne kažnjava njegove ponovljene zločine „trenutnom smrću“, koja bi porazno uticala na Njegov plan da svima pruži priliku da razmisle, pokaju se i vrate Bogu. Čitav postupak Svemogućeg bio je sračunat tako da omekšava, budi savjest i uliva nadu u srce prestupnika.

Kainova kazna bila je stroga, jer je njegov zločin bio rezultat loših i nasilnih strasti, ali mu život nije oduzet. Ubistvo je bilo mnogo više nego što je mislio. Ali kako bi svako ko bi ga ubio iz osвете i sam počinio ubistvo, stoga bi osвета bila sedmostruka: to jest, potpuna, jer sedam je broj savršenstva. U ovome imamo klicu milosrdnog zakona koji je odvojio gradove utočišta za nehotičnog ubicu.

Bog je rekao: „Moja je osвета, i moja je odmazda.“ (5. Mojsijeva 32:35) „Ne osvećujte se za sebe, voljeni, nego dajte mjesta gnjevu [Božjem], jer je pisano: ‘Moja je osвета, ja ću uzvratiti, govori Gospod.’“ (Rimljanima 12:19; uporedi sa Jevrejima 10:30) U Kainovom slučaju, bila bi smjela uzurpacija za bilo koga da uzme mač iz

Božje ruke. Da je Bog to dopustio, to bi sigurno posledično proizvelo seriju osvetoljublja i ubistava, po tjelesnim zamislima sprovođenja ljudske pravednosti. Stvorio bi se ubilački mentalitet kod ljudi.

Postoje razna nagađanja oko Kainovog „znaka“. Uzalud je ispitivati šta je bio znak za Kaina. Bilo je to bez sumnje poznato, i kao znak sramote za Kaina, i kao znak od Boga da ga ne bi trebali ubiti.

Prikaz ovog „znaka“ može sugerisati potpuno pogrešnu ideju. Kain nije bio žigosan niti obilježen na bilo koji način. Hebrejski tekst kaže: „I Jehova je postavio“, odnosno odredio, „znak za Kaina, da ga niko ne ubije kad ga nađe.“ Na sličan način Bog je odredio dugu kao znak Noju da čovječanstvo nikada više neće biti uništeno potopom. Moguće da je i ovdje znak bio neka pojava, čije bi redovno ponavljanje osiguralo Kainu njegovu sigurnost i tako smirilo njegova osjećanja tjeskobe i straha, dok bi ostale opominjala da se okanu loših namjera jer će, u protivnom, snositi odgovornost pred Vladarom univerzuma.

Tada je Kain otišao od Gospodnjeg lica i nastanio se istočno od Edena u zemlji Nod. (16. stih)

Kain se udaljava od Gospodnjeg prisustva seleći se još istočnije od Edena, gdje su se našli Adam i Eva posle protjerivanja. „Nod“ znači „izbjeglištvo.“

Posle toga, Kain je legao sa svojom ženom i ona je zatrudnjela i rodila Enoha. Tada je sazidao grad koji je nazvao po imenu svog sina Enoha. (17. stih)

Kain je počeo graditi grad za sebe i svoje potomke gdje se nastanio u zemlji nazvanoj Nod. Rekli bismo, pa šta, zar je loše biti neimar? Kain i njegovi potomci zapravo su težili da u svojoj sili pronađu svrhu života kroz dostignuća i postizanje „zavidnog“ društvenog statusa, moći i slave (Postanje 4:17, 23, 24; uporedi sa Postanje 6:4-5, 11-12; 10:8-10). Odvajajući se sve više od Boga i božanskog poretka stvari, oni su gradili vlastiti identitet i „tjelesni“ (satanistički) sistem izopačenih vrijednosti.

Linija vodećih pobunjenika protiv Boga u prepotopnom periodu

može se pratiti od Kaina, Enoha i Lameha (Postanje 4:17-24), da bi se nastavila posle Potopa preko Hamovih potomka Hanana i Huša i dalje od Nimroda (Postanje 9:18, 21-27; 10:6-12, 15-20; 11:1-9). Tajna društva se pozivaju na ovo nasleđe. Masoni (slobodni zidari) računaju godine od gradnje pomenutog grada i stoga se ta računica razlikuje u zbiru od biblijske hronologije koja počinje od Stvaranja.

Da li je važno gdje je Kain našao svoju ženu? Mnogi ljudi danas ne vjeruju jevanđelju zato što ne vjeruju knjizi iz koje jevanđelje dolazi. Uvjereni su da je Biblija opovrgnuta evolucijom i njenim navodnim ljudima-majmunima, stijenama starim milijardama godina i tako dalje.

Dakle, pitanje poput: „Gdje je Kain našao svoju ženu?“ može biti prava prepreka za njih. Ako hrišćanin odgovori: „Ne znam, ali važno je vjerovati u Isusa!“ njihov logičan odgovor je: „Zašto? Ako Biblija nije u pravu u vezi s historijom, zašto onda vjerovati onome što kaže o vječnom spasenju?“ Ateistički pogled na historiju potkopava autoritet Biblije, uključujući ono što ona kaže o grijehu i spasenju. Dakle, ovo pitanje zahtijeva jasan odgovor.

Biblija jasno kaže da je Adam bio prvi čovjek (1. Korinćanima 15:45), Eva je „majka svih živih“ (Postanje 3:20), a svi ljudi su „od jedne krvi“ (Djela 17:26). Činjenica da su svi ljudi potomci Adama i Eve znači da postoji samo jedna biološka rasa. (To je ujedno i razlog zašto smo svi grešnici kojima je potreban Spasitelj.)

Dakle, s kim se Kain oženio? Postanje 5:4 je ključ: „Nakon što mu se rodio Set, Adam je živio osamsto godina. Za to vrijeme **radali su mu se sinovi i kćeri.**“ Jevrejska tradicija sugerise da su Adam i Eva imali 33 sina i 23 kćeri. To znači da su se uzimali bliski rođaci poput braće i sestara. Tako je Kain oženio sestru ili možda nećakinju.

Treba imati na umu da opšta historija Postanja bilježi samo ono što je zaista bitno za nas, u smislu ključnih događaja. Na primjer, to što Sveto Pismo ne navodi neke druge događaje iz Adamovog života u ukupnom trajanju od 930 godina jednostavno znači da su se on i Eva posle Pada istinski pokajali i živjeli mirnim pobožnim životom,

bez „avantura“. S druge strane, žene Lameha (Kainovog potomka), Ada i Sila (Postanje 4:19, 23), vjerovatno nikada ne bi bile pomenute da naglasak nije na prvom slučaju poligamije i Lamehovo nasilničkoj i osvetoljubivoj naravi.

Ali zašto je ženidba/udaja za bliskog rođaka/u prvobitno bila u redu, a kasnije od Boga zabranjena? Jedan od razloga zašto se ljudi danas ne žene bliskim rođacima je taj što su ljudi akumulirali mutacije (oštećene genetske informacije) unutar svog DNK hiljadama godina. Bliski rođaci vjerovatno imaju zajedničke mutacije, koje, ako ih prenesu obje strane, često rezultiraju genetskom bolešću. Ako se neko oženi/uda za dalekog rođaka, manja je vjerovatnoća da će imati iste mutacije, pa je manja vjerovatnoća da će prenijeti genetsku bolest ili nedostatke na svoju djecu.

Ali u početku to nije bio problem. Adam i Eva su bili genetski savršeni, unaprijed programirani direktno iz Božje ruke. Nakon što su grijeh i prokletstvo ušli u svijet, na scenu su došli propadanje i mutacije. Prvobitno nije bilo problema stupiti u brak sa bliskim rođakom. Međutim, posle trećeg velikog prokletstva koje je došlo kroz Potop zbog ljudske nepopravljive moralne pokvarenosti i zloće, ljudski rod je dodatno degradirao, a uslovi života postali su znatno otežani u svakom pogledu. Genetske mutacije su se ubrzale i nagomilale do opasnog nivoa i tada se Bog umiješao. Nestupanje u bračne odnose sa bližim rođacima (Levitski zakonik 18:6) postalo je ne samo stvar očuvanja zdravosti potomstva već i značajno moralno pitanje, regulisano zakonom u većini zemalja.

Enohu se rodio Irad. Iradu se rodio Mehujael, Mehujaelu se rodio Matusal, a Matusalu se rodio Lameh. (18. stih)

Ovaj stih sadrži prvu od mnogih genealogija u Postanju i Bibliji. Genealogije imaju vrijednu ulogu u usidrenju teksta u istorijski kontekst i pomažu u približavanju prolaska godina i generacija. Narativi u Postanju govore o stvarnim muškarcima i ženama koji su rođeni, živjeli i umrli u stvarnom vremenu. Genealogije nam pomažu da to zapamtimo i prepoznamo.

U isto vrijeme, ključna stvar koju treba zapamtiti u ovim rodoslovima je da oni nisu posebno detaljni. Mnogo je imena koja se ne spominju – braća i sestre i drugi koji nisu posebno imenovani. Takođe, vremena su data u tipičnom antičkom stilu: nejasnim terminima. Smisao rodoslovlja je da pokažu tok krvne loze od jedne osobe do druge, a ne da daju iscrpne detalje o cijeloj porodičnoj liniji.

U ovom slučaju, loza koja se daje je loza Kaina i njegovih značajnijih potomaka. Neka od imena koja se koriste u ovom stihu su slična ili identična imenima različitih likova viđenih kasnije u Postanju. Kao i kod modernih porodica, imena u ovim pričama nisu uvijek originalna. Kainov sin Enoh – ne onaj poznatiji koji se vidi u sledećem poglavlju – ima sina po imenu Irad. Irad ima sina po imenu Mehujael. Ovaj ima sina po imenu Matusal kojemu se rodio Lameh. Opet, ovo nije isto što i Nojev otac spomenut u sledećem poglavlju.

Lameh je uzeo dvije žene. Prva se zvala Ada, a druga Sila. (19. stih)

Priča je sada fokusirana na duhovne i karakterne mane Lameha i njegove porodice.

Lameh je uzeo dvije žene, Adu i Silu. Oženiti više žena bilo je uobičajeno kroz istoriju, uključujući i istoriju Božjeg naroda Izraela, ali ovo je prvi spomen u Svetom pismu. Mnogi naučnici vide Lamehov izbor da oženi dvije žene kao pobunu protiv Božjeg plana za brak kako je opisano u Postanju 2:24. Ljudi su vremenom osilili u izborima po svojoj grešnoj prirodi.

Ada je rodila Jabala. Od njega potiču oni koji žive pod šatorima i drže stoku. Njegov brat se zvao Jubal. Od njega potiču svi koji sviraju harfu i frulu. Sila je rodila Tubalkaina, kovača raznovrsnog alata od bakra i gvožđa. Tubalkainova sestra bila je Nama. (stihovi 20-22)

Lameh je sedma generacija od Adama, preko Kaina. Jedna od njegove dvije žene, Ada, rađa sina po imenu Jabal. Rečeno nam je da je Jabal postao otac onih koji žive u šatorima i imaju stoku. Drugim riječima, Jabal i njegovi potomci su vjerovatno postali nomadski narod

koji je upravljao stadima nekoliko vrsta životinja, možda uključujući ovce, goveda i druge.

Jubal je postao muzičar i rodio niz muzičara. Konkretno, Jubal i njegovo potomstvo svirali su liru (harfu), koja je žičani instrument, i frulu.

Fascinantno je primijetiti da samo osam generacija od Adama, kreativna kultura cvjeta. Ljudska bića, stvorena po liku Boga Stvoritelja, počinju da izražavaju svoju kreativnost u jednom od oblasti koje su centralne za kulturu neba: muzici. Nažalost, ovaj odlomak takođe pokazuje da Kainovi potomci nastavljaju njegovo mrsko, arogantno odbacivanje Boga. Oni se radije „dokazuju“ kroz sopstvena dostignuća pa tako i preko muzike.

Od samog početka, pokazalo se da je čovječanstvo sposobno za kreativnost, inovacije, industriju i produktivnost. Kao bića stvorena na sliku Božju (Postanje 1:27), čovječanstvo je jedinstveno sposobno stvarati i otkrivati.

Većina antikvarijata – ljudi koji proučavaju drevna vremena i artefakte – kaže nam da su Hetiti razvili metalurgiju gvožđa oko 1500. godine prije nove ere. Međutim, Mojsije u Petoknjižju govori nam drugačije. Na primjer, on nam govori da je obrada gvožđa zapravo prethodila Potopu budući da je Tubalkain obrađivao gvožđe i bakar. Ovdje očito pada sekularni koncept tri doba: „kamenog doba“, „bronzanog doba“ i „gvozdenog doba“.

Kainov potomak po imenu Tubalkain uputio je druge majstore kako kovati oruđa od bronzne i željeza prije potopa. U kojoj mjeri su Noje i njegovi sinovi bili upoznati s ovom tehnologijom, Biblija ne precizira, ali Noje je vjerovatno koristio gvozdene alate za oblikovanje arke.

Tubalkainova sestra Nama je vjerovatno i sama bila poznata po nečemu, iako se ovdje ne otkrivaju ti detalji.

A Lamah je rekao svojim ženama, Adi i Sili: „Čujte glas moj, žene Lamehove, poslušajte besjedu moju: Ubio sam čovjeka koji me je ranio, mladića koji me je udario. Ako će Kain biti osvećen sedam

puta, onda će Lameh sedamdeset i sedam puta. “ (stihovi 23-24)

Lameh pokazuje da je dijelio Kainov bijes, nasilje i aroganciju – a zatim i neke druge loše osobine. U ovom govoru on se hvali svojim grijehom na gotovo nevjerovatan način.

Svojim dvjema suprugama objavljuje da je ubio čovjeka iz osvete jer ga je ranio i/ili udario. Očigledno ne znamo cijelu priču. Međutim, Lamehov odgovor ukazuje da je njegov postupak bio nesrazmjeran onome što mu je učinjeno. Hebrejska riječ koja se ovdje koristi za „ubiti“ potiče od korijena riječi *hā'rag*, koja se koristi za opisivanje ubistva Abela u Postanju 4:8 i Mojsijevo ubistvo Egipćanina u Izlasku 2:14.

Činjenica da on ovo priznanje ubistva posebno usmjerava na svoje supruge može se tumačiti na više načina. Jedna istaknuta mogućnost je da ovo treba da bude prijetnja: „pogledajte šta se dešava ljudima koji mi se suprotstavljaju.“

Lameh je očigledno dobro znao Kainovu priču, uključujući i dio o tome kako je Bog obilježio Kaina znakom. Ovo je trebalo da potkrijepi Božje obećanje da će se sedmostruko osvetiti svakome ko bi ubio Kaina zbog ubistva Abela. Lameh traži istu zaštitu za sebe, ali bez očiglednog Božjeg odobrenja. Ili možda izjavljuje da će on i njegov narod sami izvršiti osvetu bez Božje pomoći. Teško je znati.

Ako Lameh traži Božju zaštitu, to pokazuje da on još uvijek nosi svijest o Bogu kao zaštitniku. Ali to bi takođe impliciralo duboko pokvareno razumijevanje Boga, vjerujući da se Božja moć i zaštita mogu pretpostaviti. Druga mogućnost je da je Lameh prkosan i arogantan – „pljuje u lice Bogu“, da tako kažemo – i slavi svoje zlo.

Izjave poput ove su ključne za razumijevanje konteksta potopa, gdje je čovječanstvo opisano kao duboko, perverzno izopačeno (Postanje 6:5).

Adam je opet legao sa svojom ženom i ona je rodila sina i dala mu ime Set, jer je rekla: „Bog mi je dao drugog potomka umjesto Abela koga je Kain ubio.“ (25. stih)

Adam i Eva su imali puno djece. Ovaj fokus samo na značajnijim

ličnostima uobičajena je karakteristika drevnih spisa.

Korisno je primijetiti da je Eva i dalje žena od vjere, koja izražava svoje povjerenje u Boga kao opskrbljivača sinova čak i nakon što je Kain ubio Abela. Vidjela je Seta kao direktnu Božju zamjenu za svog izgubljenog Abela. „Set“ znači „dat, dodijeljen, naknada.“

Rečeno nam je u sledećem poglavlju da je Adam imao 130 godina kada je rođen Set. Eva bi naravno bila istih godina. Sveto pismo izvještava da su ove prve generacije nakon vrta živjele stotinama godina, sa reproduktivnim prozorom daleko iznad onoga što bi se danas smatralo normalnim.

A i Setu se rodio sin kome je dao ime Enos. U to vrijeme počelo se prizivati Gospodnje ime. (26. stih)

Saznaćemo da je Set imao 105 godina kada mu se rodio sin Enos.

Rečeno nam je da su, počevši od vremena Enosovog rođenja, ljudi počeli da prizivaju ili oglašavaju ime Gospodnje. Ovo je možda bio direktan odgovor, i svakako kontrast, Kainovim potomcima. Kao što je prikazano u prethodnim stihovima, njegovo potomstvo bilo je duboko grešno. I taj bi se grijeh na kraju proširio i zagadio gotovo čitav ljudski rod (Postanje 6:5).

Slijedeći Evin primjer, ljudi od Seta su očito izrazili svoju zavistnost o Bogu i možda su ga obožavali javno. Dakle, zbog sve izraženije polarizacije između pobožnih i nepobožnih u to vrijeme je vjerovatno zaživio neki oblik organizovanog bogoslužjenja.

5. Rodoslov od Adama do Noja i njegovih sinova

Ovi svici su rodoslovna hronika Adamova. Onog dana kada je Bog stvorio čovjeka, po obličju Božjem ga je načinio. Stvorio je muškarca i ženu. Zatim ih je blagoslovio i onog dana kada su bili stvoreni nazvao ih je čovjek. (Postanje 5:1-2)

Poglavlje 5 počinje kratkim ponavljanjem Božjeg stvaranja čovječanstva, a zatim daje specifičnu genealogiju potomaka Adamovih preko Seta i narednih generacija do Noja i njegovih sinova.

Stih 1 opisuje ovaj dio kao svitke. U doba originalnog pisanja to je najvjerojatnije značilo glinenu ploču. Ovaj odlomak sebe opisuje kao „rodoslovnu hroniku Adamovu“. Hebrejska riječ ovdje je *ā'dām*, koja se koristi i za vlastito ime prvog čovjeka, kao i za generički izraz za one koji su došli poslije njega. Ista riječ koja se koristi za čovjeka ili čovječanstvo takođe se prevodi kao Adam kada se govori o ovom prvom čovjeku. Ovo je, dakle, knjiga generacija „čovjeka“.

Prvi stih ponavlja tvrdnju iz Postanja 1:27 da je Bog stvorio Adama, čovječanstvo, po svom obličju. To znači da i sam Bog ima određeni oblik, iako je duhovno Biće (Jovan 4:24). Kao Njegovi predstavnici na zemlji, mi vladamo i pokoravamo Njegovu kreaciju. Ovo takođe nosi ideju da se čovječanstvo suštinski razlikuje od svih životinja koje je Bog stvorio. S Njim dijelimo iskustvo istine, ljepote, smisla, volje i razuma. Konačno, istina da su svi ljudi stvoreni po Božjem obličju znači da svi ljudi imaju ogromnu vrijednost i da su vrijedni velikog poštovanja (Jakov 3:9).

Ovdje je specifično naglašeno da „čovječanstvo“ uključuje muško i žensko, počevši od Adama i Eve. Bog je blagoslovio našu ljudsku rasu i dao joj ime. Bog je to učinio jer je bio Stvoritelj. On je posjedovao čovječanstvo i preuzeo je odgovornost za to. Sa te pozicije moći, On nas je blagoslovio.

U Božji blagoslov uključeni su plodnost i reprodukcija. Važno je zapamtiti da je Bog namijenio čovjeka da se umnoži i napuni zemlju prije Pada (Postanje 1:28).

Kada je Adam imao sto trideset godina, rodio mu se sin, njemu sličan, po njegovom obličju, i dao mu je ime Set. Nakon što mu se rodio Set, Adam je živio osamsto godina. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Adam živio ukupno devetsto trideset godina, a zatim je umro. (stihovi 3-5)

Adam je imao 130 godina kada se rodio Set. Ovaj stih se povezuje sa prethodna dva stiha u napomeni da je Adam dobio Seta koji mu je bio sličan, po njegovom obličju. Na taj način ljudi nastavljaju obrazac koji je Bog uspostavio kada je stvorio čovjeka na svoju sliku. Obličje Božje nastavlja se prenositi s jedne generacije na drugu. Naslijediti Adamovo obličje u ovom kontekstu uključuje i palu, smrtnu ljudsku prirodu. Dugi životni vijek koji je ovdje opisan takođe bi poslužio još jednoj važnoj svrsi: održavanju života svjedoka istorije kako bi lično podučavali buduće generacije. Gledajući brojeve date u ovom poglavlju, vidimo da Set umire samo 14 godina prije Nojevog rođenja – što je izvanredno očuvanje prošlosti za ljudsku rasu prije Potopa.

Kao što smo vidjeli, Set nije bio Adamov prvorođeni sin. I Kain i Abel su rođeni, odrasli i započeli svoju profesiju prije nego što je Kain ubio Abela. Vjerovatno su Adam i Eva imali mnogo druge djece prije nego što se Set rodio kao zamjena za ubijenog Abela (Postanje 4:25). Setova linija je, međutim, ona koja vodi do Noja i, preko njega, do ostatka ljudske rase kakvu danas poznajemo. Ovo je takođe linija pobožnih Adamovih potomaka.

Adam je živio još 800 godina nakon Setovog rođenja. Ovaj dugi životni vijek izgleda nevjerovatno, ali ima smisla kada se uzme u obzir svijet bez zagađenja, većine bolesti i većine genetskih poremećaja.

Bilo bi neophodno, naravno, da Adam i Eva imaju mnogo, mnogo djece. Bez drugog izvora čovječanstva na planeti, njihova

djeca bi stupala u brak jedni s drugima, imala bi još djece, a zatim bi nastavili da se vjenčavaju sa članovima porodice koja se stalno širi. Kasnije je Bog ograničio praksu sklapanja braka sa bliskim rođacima.

Adam je živio 930 godina. Tokom vjekova, neki naučnici su sugerisali da starosti koje su ovdje navedene ne predstavljaju stvarne godine kako ih mi razumijemo. Neki su predložili da su ovi brojevi u mjesecima (12 puta više od stvarne starosti), godišnjim dobima (4 puta više od stvarne starosti) ili desetinkama godina (deset puta više od stvarne starosti). Drugi su nagađali da postoji neki oblik simboličke ili metaforičke namjere autora. Sam tekst, međutim, ne daje eksplicitan odgovor na ovaj ili onaj način, niti bilo kakav poseban razlog za sumnju da je riječ o stvarnim ljudima koji su živjeli izuzetno dugo.

Naučnici su takođe spekulisali da je idealizovano okruženje stvaranja prije Potopa omogućilo ljudima da žive toliko godina. To ne samo da je moguće, već je u skladu sa modernim razumijevanjem genetike. Ukratko, životni vijek živog bića mnogo više zavisi o njegovoj okolini nego o njegovom dizajnu. To znači da je takođe moguće, ako nije vjerovatno, da je Božja odredba da ograniči koliko dugo će dopustiti ljudima da žive bila posebno namijenjena ograničavanju štete koju bi mogli učiniti svojim grešnim životima (Postanje 6:3). Evo nekoliko naučnih razloga za pretpotopnu dugovječnost.

1. Potencijali čovjeka i posle pada u grijeh bili su višestruko veći od današnjih generacija u svakom smislu. Ljudsko tijelo bilo je genetski zdravo, a time i sposobnost regeneracije organizma neuporedivo veća, te su se tako organi znato sporije „trošili“, čime se proces starenja i propadanja jedinke veoma odlagao. Tako sa aspekta današnje nauke ne postoji nijedan poznati biološki razlog zašto ne bi bio moguć životni vijek od 900 i više godina ako je genetski limit bio postavljen na drugačijoj tački.

2. Prije Potopa sve je bilo kvalitetnije i sa mnogo nižom stopom propadanja i kvarenja nego u drastično izmijenjenim uslovima nakon Potopa. Ljudi su sporije sazrijevali tako da su obično u dobi od 70 ili

više godina stupali u brak.

3. Pošto se sa aspekta današnje genetike čini da je starenje stvar genetske kontrole, gubitak nekih gena zaduženih za dugovječnost može biti jedan od glavnih razloga za pad životnog vijeka posle Potopa. U situaciji u kojoj je cijeli ljudski rod bio sveden na Noju i njegovu ženu (s kojom posle Potopa više nije imao djece), njegova tri sina i njihove žene, sasvim je moguće da neke forme gena u Noju nijesu prenesene dalje.

4. Štetne mutacije akumulirale su se po znatno većoj stopi posle Potopa. Neke od tih mutacija mogle su, na primjer, uzrokovati gubitak dužine telomera. (Telomera je kratki ponovljeni niz nukleotida na kraju hromozoma eukariota koji štiti hromozom od razgradnje egzokleazama.)

5. Prema biblijskom izvještaju o Stvaranju, Zemlja je prije Potopa bila zaštićena nekom vrstom vodenog omotača iznad atmosfere (Postanje 1:6,7; ref. Postanje 7:11) koji je ne samo štitió od ultraljubičastih i drugih opasnih zračenja iz svemira, već takođe obezbjeđivao ujednačenu klimu po svojoj zemlji. Nakon što se klima radikalno promijenila nakon Potopa, ljudi su prosječno živjeli mnogo kraće do vremena kad se „dobrim životnim vijekom“ počela smatrati dob od 70 ili 80 godina (Psalam 90:10).

6. Fosilni dokazi sugerišu da je nivo ugljen-dioksida (moguće i kiseonika) bio veći u prepotopnom svijetu. Kvalitet vazduha (posebno kiseonika) radikalno je oštetió efekat koji se danas vještački postiže u hiperbaričnoj komori. Ipak, činjenica da je Noje živio još 350 godina nakon Potopa pokazuje da je genetika prepotopnih generacija bila programirana tako da je mogla podnijeti čak i nedaće izmijenjenih životnih uslova.

7. Dokaz da date životne dobi u Bibliji nijesu mitovi nalazimo takođe u razumijevanju eksponencijalne stope propadanja prirode. Sve propada po određenoj stopi. Prosječni životni vijek prije Potopa bio je 857 godina. Posle Potopa trebalo je da prođe nekoliko generacija da se dostigne novi životni vijek od oko 70 godina!

8. Promjena kakvoće i režima ishrane svakako je sledeći jako bitni faktor koji je uticao na pad životne dobi posle Potopa. U pretpotopno vrijeme, ljudi su mogli uživati u blagodatima zdrave raznovrsne vegetarijanske hrane, čiste vode i nezagađenog vazduha. Potop je opustošio zemlju, a klimatske, geološke i druge promjene, usled gubitka efekta staklene bašte, uslovile su znatno oskudniji biljni svijet. Iz tog razloga uvedena je i mesna ishrana od čistih životinja. Značajno nezdravija ishrana svakako je fizički oslabila čovjeka, te uzrokovala brže propadanje organizma, veću podložnost bolestima i sve slabije genetsko nasleđe (sa uvećanim brojem oštećenih gena i štetnih mutacija).

9. Posle Potopa ljudi su u radikalno različitom životnom okruženju postali znatno izloženiji stresu i raznim psihičkim i mentalnim problemima i nedaćama, što takođe bitno utiče na kvalitet života i skraćenje životne dobi.

Sa teološkog aspekta, jasno je da progresija grijeha dovodi do uvećanja prokletstva na Zemlji u svakom smislu, te otuda i neophodnost smanjenja sposobnosti i prilika ljudskim bićima da proizvode zlo i samodestrukciju. U tom kontekstu treba shvatiti mehanizme degradacije i drastičnog smanjivanja životnog vijeka čovječanstva posle Potopa, tako da razumijevanje na koji način oni tačno funkcionišu nije nužno.

Kada je Set imao sto pet godina, rodio mu se Enos. Nakon što mu se rodio Enos, Set je živio još osamsto sedam godina. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Set živio ukupno devetsto dvanaest godina, a zatim je umro. (stihovi 6-8)

Set je dobio sina Enosa sa 105 godina, što nam opet sugerise znatno dužu dob sazrijevanja. Znamo s kraja 4. poglavlja da je rođenje i život Enosa bila neka prekretnica: „U to vrijeme ljudi su počeli prizivati ime Gospodnje“ (Postanje 4:26).

Još jedna karakteristika ovih rodoslovlja su imena ili imena slična onima iz Kainove loze. Ovo se ne razlikuje od modernog trenda korišćenja uobičajenih imena, ili izvedenica od imena i pojmova.

Linija koja vodi od Kaina i linija koja vodi od Seta ne samo da su odvojene, već će se i završavati u različitim datumima. Kainova linija će biti prekinuta nadolazećim Potopom.

Osim bržeg rasta populacije, još jedna prednost ovih dugih životnih dobi je svjedočanstvo svake generacije. U ovom ranom svijetu bilo je moguće da dijete čuje direktno od nekoga ko je vidio i proživio događaje iz prošlih vjekova. Ovo ogromno preklapanje generacija učinilo bi gotovo nemogućim da se istorijske istine izgube.

Rast stanovništva smatra se „neutralnim“ u područjima sa niskim očekivanim životnim vijekom kada prosječna žena ima troje ili četvero djece u svom životu. Zamislite svijet s mnogo nižim stopama bolesti ili rata, čistijom hranom, vodom i zrakom i dramatično dužim prirodnim životnim vijekom. Nije nerazumno izračunati populaciju zemlje koja eksplodira eksplozivnom brzinom tokom generacija opisanih u ovom poglavlju.

Kada je Enos imao devedeset godina, rodio mu se Kajinan. Nakon što mu se rodio Kajinan, Enos je živio još osamsto petnaest godina. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Enos živio ukupno devetsto pet godina, a zatim je umro. (stihovi 9-11)

Setov sin Enos sada je otac Kajinana, dovodeći nas do četvrte generacije u Adamovoj liniji preko Seta. Primarna svrha ovog odlomka je dokumentovanje rodoslovlja Noja, kao Setovog potomka. Drugi ponovljeni komentar, koji je izričit od strane autora, je da su svi ovi muškarci umrli. U ovom trenutku u priči Postanja, činjenica da čovječanstvo doživljava smrt je primarna posledica Pada. Dug ili kratak, život svakog čovjeka je predodređen da se završi, na ovaj ili onaj način.

Enos je umro sa 905 godina, u poređenju sa njegovim ocem Setom sa 912 godina i njegovim djedom Adamom sa 930 godina.

Dok stignemo do 32. stiha, vidjećemo da je Nojev otac, Lameh, rođen prije nego što je Adam umro. To znači da su Noje i njegov sin Šem imali priliku razgovarati s nekim ko je bio udaljen samo jedan korak od direktnog očevica porijekla čovječanstva!

Kada je Kajinan imao sedamdeset godina, rodio mu se Mahalalel. Nakon što mu se rodio Mahalalel, Kajinan je živio još osamsto četrdeset godina. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Kajinan živio ukupno devetsto deset godina, a zatim je umro. (stihovi 12-14)

Kajinan, četvrta generacija od Adama, živio je samo 70 godina prije nego što je rodio Mahalalela. U kontekstu ovog odlomka, čini se da je ovo prilično rano očinstvo!

Zanimljivo je da se Kajinanov život preklapa sa Adamovim za skoro 600 godina. Ovo je važna stvar koju treba imati na umu kada čitate rana poglavlja Postanja. Istorija svijeta, do tog trenutka, nije bila nešto izgubljeno za desetine prethodnih generacija. Bila je živa u obliku iz prve ruke, ili u najgorem slučaju, iz druge ruke, sve do trenutka Potopa. To čini grijeh i zlo koji su preovladavali u Nojevim danima još bezobzirnijim, drskijim i strašnijim.

Kada je Mahalalel imao šezdeset pet godina, rodio mu se Jared. Nakon što mu se rodio Jared, Mahalalel je živio još osamsto trideset godina. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Mahalalel živio ukupno osamsto devedeset i pet godina, a zatim je umro. (stihovi 15-17)

Mahalalel je dobio Jareda u relativno „mladalačkoj“ dobi od 65 godina. Jared postaje šesti u redu od Adama. Od devet patrijarha koji su prethodili Noju, Jared će biti posljednji koji će umrijeti mnogo prije Potopa. Enoha će Bog na neki način uzeti, prije njegove prirodne smrti (Postanje 5:24), dok će Metuselah i Lameh umrijeti neposredno prije skoro potpunog uništenja čovječanstva.

Uz Enosa i Kajinana, Mahalalel i Jared će takođe živjeti mnogo godina istovremeno s Nojem. Važno je primijetiti da su sva četiri ova čovjeka živjela stotinama godina paralelno s Adamom. U stvari, prema ovom odlomku, prvi patrijarh rođen nakon Adamove smrti je sam Noje. Svjedočanstvo očevidaca o Bogu i Njegovom odnosu prema čovječanstvu još uvijek je bilo živo sve do Potopa.

Mahalalel je imao još sinova i više kćeri i živio je još 830 godina

nakon što je postao otac Jareda. Činjenica da se navodi da ima dodatnu djecu važna je iz više razloga. Prije svega, to nas podsjeća da ovdje navedena imena nisu nužno prvorodena osoba bilo kojeg od ovih muškaraca. Ovaj odlomak ima za cilj da prati Nojevu lozu, od Adama. Kao takav, navodi samo ona imena koja su u toj direktnoj liniji. Neki od njih su možda bili prvorodeni, dok su neki mogli biti rođeni kasnije.

Kada je Jared imao sto šezdeset i dvije godine, rodio mu se Enoh. Nakon što mu se rodio Enoh, Jared je živio još osamsto godina. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Jared živio ukupno devetsto šezdeset i dvije godine, a zatim je umro. (stihovi 18-20)

Jared je postao otac Enoha u dobi od 162 godine. Enoh postaje sedma generacija od Adama preko Setove loze. Jared i Enoh će biti posljednji od patrijarha koji će otići mnogo prije Potopa.

Gledajući životni vijek dat u ovom poglavlju, logično je da mnogi, ako ne i većina, Enohovih vršnjaka vjerovatno nisu bili Božji sledbenici. Moguće je, ako ne i vjerovatno, da su barem nekoliko Enohove braće i sestara, i sigurno mnoge njegove nećake i nećaci, ubijeni kada je Bog poslao uništenje da ukloni to zlo.

Godine smrti onih koje su do sada navedene u ovoj Adamovom rodoslovlju su sledeće: Adam-930, Set-912, Enos-905, Kajinan-910, Mahalalel-895 i Jared-962.

Izraz „i on je umro“ ponavlja se za svakog od patrijarha koji vode do Noja, osim za Enoha (Postanje 5:24). Ovo je najneposredniji i neumitni efekat Pada: fizička smrt.

Kada je Enoh imao šezdeset i pet godina, rodio mu se Metuselah. Nakon što mu se rodio Metuselah, Enoh je hodio s Bogom još trista godina. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Enoh živio ukupno trista šezdeset i pet godina. Enoh je sve vrijeme hodio sa Bogom i nestao, jer ga je Bog uzeo. (stihovi 21-24)

Osim Adama, Seta i Noja, dva od najpoznatijih imena u ovom poglavlju rodoslovlja su Enoh i Metuselah. Enoh je rodio Metuselaha u dobi od samo 65 godina, relativno mlada dob za ovaj odlomak.

Metuselahovo ime ima dvojako značenje: može se tumačiti kao „čovjek od strijele“ ili kao „njegova smrt donosi presudu“. Prema ovom poglavlju, Metuselah će umrijeti iste godine kada je došao Potop.

Oba muškarca predstavljaju zanimljiv ekstrem u ovom poglavlju.

Enohov životni vijek je najkraći zabilježen za ove patrijarhe. Sa „samo“ 365 godina, bio je na zemlji manje od upola kraće od ostalih u njegovoj porodici. Međutim, Enohova je jedina priča koja se ne završava ponovljenom frazom „i umro je“. Umjesto toga, stih 24 jednostavno kaže da je Bog „uzeo“ Enoha. Iako nismo sasvim sigurni šta to znači, kontrast sa svakim drugim muškarcem navedenim u ovoj genealogiji je upečatljiv. Najvjerojatnije, ovo je bio događaj sličan onome što se događa Iliji na kraju njegove službe: Bog ga je uzeo prije prirodne smrti (2. Kraljevima 2:9-12). Bog je odlučio da ga ukloni sa zemlje prije njegove prirodne smrti.

Metuselahu se, s druge strane, pripisuje najduži životni vijek od bilo koje osobe u Bibliji: 969 godina! Metuselah (poznatiji kao Metuzalem) će takođe biti prvi od ovdje navedenih patrijarha koji će doživjeti godinu velikog potopa.

Svaka generacija nastavlja da prenosi sledećoj vlastitu ljudsku sličnost, kao što je Adam učinio sa Setom i njegovim drugim sinovima i kćerima (Postanje 5:3). Osim toga, čini se da ova Setova linija prenosi predanost pobožne loze. Ovo je važno u kontekstu nadolazeće poplave. Jedini ljudi koji su spašeni od te katastrofe bili su ljudi iz ove loze.

Enoh je „hodio s Bogom“. U Bibliji, izraz „hoditi s Bogom“ odnosi se na nekoga ko je poslušan i odan Gospodu, ko poštuje Boga svojim izborima u svakom aspektu života, što rezultira Njegovom naklonošću. U Enohovom slučaju, ovo je bilo toliko važno da se spominje dva puta: u stihovima 22 i 24.

Ukupni Enohovi dani bili su 365 godina. Do ovog trenutka, najmlađa navedena starost smrti bila je 895 godina. Šta se desilo? Biblija ne daje nikakve detalje, osim što je Bog bio odgovoran, a Enoh nije umro. Jednostavno Bog je odveo Enoha. Jevrejima 11:5 kaže se ovo:

„Vjerom je Enoh bio prenesen da ne vidi smrt, i ne nađe se jer ga je Bog prenio. A prije nego što je bio prenesen dobio je svjedočanstvo da je ugodio Bogu.“

Kada je Metuselah imao sto osamdeset i sedam godina, rodio mu se Lameh. Nakon što mu se rodio Lameh, Metuselah je živio još sedamsto osamdeset i dvije godine. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Metuselah živio ukupno devetsto šezdeset i devet godina, a zatim je umro. (stihovi 25-27)

U stihu 25, genealogija nastavlja svoj uobičajeni obrazac. Enohov sin, Metuselah, dobio je sina Lameha u dobi od 187 godina. Važno je napomenuti da ovaj Lameh, iako dijeli isto ime kao i jedan od Kainovih potomaka, nije isti čovjek. Taj čovjek je opisan kao u-bica, „rodonačelnik“ poligamije sa dvije žene (Postanje 4:23-24). Lamehova loza je bila preko Kaina, Enoha (takođe nije isto što i Enoh iz ovog poglavlja), Irada, Mehujaela i Matusala (Postanje 4:17-18). Tada, kao i sada, većina ljudi je dobila imena slična ili identična onima koje su drugi već imali.

U vrijeme kada je Metuselah rođen, svi njegovi preci po ocu još su bili živi! Prema godinama datim u ovom odlomku, Adam nije umro sve dok Metuselah nije imao više od 200 godina. I njegov sin, Lameh, takođe je rođen neposredno prije Adamove smrti. Kao što je već rečeno, to znači da je postojao neprekinuti niz istorije očevidaca koji još uvijek napreduje u svijetu. Zli, nepovratno iskvareni svijet iz Nojevih dana tačno je znao kakva je njihova istorija. Zemljom su hodali muškarci i žene koji su živjeli u direktnom kontaktu sa samim Adamom.

Metuselah živi još 782 godine nakon što je postao otac Lameha, dajući mu vremena da postane otac mnogo, mnogo drugih sinova i kćeri. Ovo je takođe važno, iz mnogo tužnijeg razloga. To govori o tome koliko je pokvarenost čovjeka bila raširena u vrijeme Nojevog rođenja. Kainovi potomci slavili su vlastiti grijeh (Postanje 4:23-24). Setova linija je hodala s Bogom (Postanje 5:22-24) i žalostila se stanjem palog svijeta (Postanje 5:29). Nažalost, u ovom trenutku ljudske

istorije većina ljudi ne hoda s Bogom. Ogromna većina Metuselahove porodične loze će odbaciti svog Stvoritelja i biti uništena na presudi.

Metuselahovo ime je, u stvari, moglo biti proročanstvo. Može se prevesti ili kao „čovjek od strijele“ ili kao „njegova smrt donosi presudu“. Koristeći proračune iz ovog poglavlja, potop se dogodio iste godine kada je Metuselah umro.

Metuselahov status najstarije osobe zabilježen u Bibliji je razlog zbog kojeg njegovo ime često predstavlja šaljivu uzrečicu. Moderni ljudi ponekad u šali nazivaju veoma staru osobu „Metuzalem“. Sa 969 godina Metuselah (Metuzalem) ne samo da je živio više od 200 godina paralelno s Adamom, već je vidio svijet kakav je bio neposredno prije velikog potopa. Metuselah je takođe nadživio svog sina Lameha, koji će umrijeti pet godina prije njega. I to je prvi zabilježeni slučaj da otac nadživi sina.

Ono što je takođe intrigantno kod Metuselaha su pitanja o njegovom životu i njegovom karakteru. Jasno je da većina njegove djece nisu bili Božji sledbenici – Bog će spasiti samo njegovog unuka Noja. Strogo govoreći, mi ne znamo ništa o Metuselahu ili njegovom odnosu sa Bogom. Možda je bio pobožan kao njegov otac, a možda i nije.

Šesto poglavlje Postanja opisuje čovječanstvo na kraju Metuselahovog života kao duboko izopačeno (Postanje 6:5). Pa ipak, istorija čovječanstva nije bila izgubljena ili nejasna. Zemljom su hodali muškarci i žene koji su lično vidjeli šta se dogodilo u prošlosti i ko je Bog. To čini dubinu grijeha tokom Nojeve ere još tragičnijom. Ovo takođe potvrđuje da eksplicitno znanje neće spriječiti ljude da griješe i da postanu pokvareni.

Kada je Lameh imao sto osamdeset i dvije godine, rodio mu se sin. Dao mu je ime Noje, rekavši: „On će nam donijeti utjehu u našem poslu i u mukama naših ruku koje nam zadaje zemlja koju je Gospod prokleo.“ Nakon što mu se rodio Noje, Lameh je živio još petsto devedeset i pet godina. Za to vrijeme rađali su mu se sinovi i kćeri. Tako je Lameh živio ukupno sedamsto sedamdeset i sedam godina, a zatim je umro. (stihovi 28-31)

Lameh je deveta generacija od Adama, uprkos tome što je rođen mnogo stotina i stotina godina nakon Adama. Koristeći godine navedene u ovom poglavlju, Adam je još bio živ kada je Lameh imao skoro šezdeset godina!

Lameh je prvi od patrijarha koji je zapravo umro prije svog oca. Dok je njegov djed, Enoh, bio na zemlji samo 365 godina, Bog ga je uzeo prije smrti. Lameh će umrijeti u 777. godini, pet godina prije svog oca Metuselaha.

Lameh je dobio sina Noja. Dato ime govori nam da on oplakuje borbe s kojima se čovječanstvo suočilo od Pada. Ime Noa zvuči veoma slično hebrejskoj riječi za „odmor ili udobnost“ i označava „počinak“ i „utjehu“.

Osim toga, Lameh govori proročanstvo o svom sinu: Iz proklete zemlje, Noje će donijeti olakšanje od bolnog rada i muke ruku svog naroda. Ne znamo šta je Lameh tačno imao na umu. Ali ono što je Bog imao na umu za Nojevog života, međutim, donijelo bi vrlo specifičnu vrstu olakšanja svijetu u obliku razorne poplave koja bi zbrisala posledice tolikog ljudskog grijeha.

Prema brojevima navedenim u ovom odlomku, Lameh je živio još 595 godina nakon rođenja Noja. Pošto nam je u Postanju 7:6 rečeno da je Noje imao 600 godina kada je poplava došla na zemlju, to znači da je Lameh umro samo 5 godina prije potopa.

Kao i kod Metuselaha, čitanje o Lamehovojoj mnogobrojnoj djeci ima tužan aspekt. Na ovaj ili onaj način, samo će Noje, njegova žena i njihova porodica biti spašeni od potopa. Ostatak Lamehovog potomstva neće preživjeti.

Smrt Lameha i njegovog oca Metuselaha takođe označava tužnu priliku za ljudsku rasu. Sa njihovom smrću dolazi kraj, u opštem smislu, onih koji su hodali zemljom u isto vrijeme kada i Adam i Set. Barem među imenima ovog poglavlja, Lameh je poslednji koji je rođen prije Setove smrti. Noje je, s druge strane, rođen neposredno nakon što su ovi ljudi otišli. U doslovnom smislu, čovječanstvo bi nakon potopa po prvi put moralo živjeti bez ikakvih direktnih sjećanja

na naše najranije pretke.

A Noje kad je napunio petsto godina, rodili su se Noju Sim, Ham i Jafet. (32. stih)

Ovo poglavlje rodoslovlja završava rođenjem još tri sina. Brza priroda ovog poglavlja bez detalja je ovdje u potpunosti prikazana, jer nam je data samo gruba starost kada je Noje dobio ove konkretne sinove. Ne kaže nam se konkretno koliko je Noje imao godina kada je svaki od njegovih sinova rođen, samo da su sva trojica rođeni nakon što je imao 500 godina. Ovo ne znači da su bili trojke, ili da je Nojeva žena imala sve troje u periodu od dvanaest mjeseci. Za potrebe priče, važno je samo znati da je, otprilike u toj dobi, Noje imao troje potomaka koji će ga pratiti na arci.

Zanimljivo je da je Noje prvi patrijarh za kojeg nije eksplicitno opisano da ima druge sinove i kćeri. Tehnički, Biblija ne kaže da Noje nije imao drugu djecu. S druge strane, dob kada je dobio pomenuta tri sina takođe je veoma kasnija u odnosu na druge patrijarhe. Takođe, za sve ostale muškarce na listi je rečeno da su imali više drugih potomaka. Ovo je možda bio čin Božje milosti, zajedno sa smrću Nojevog oca, Lameha, prije potopa. Bilo bi milosrdno, zaista, poštediti Noja bola da vidi bilo koje od svoje djece ubijene prilikom Božjeg suda.

Nojevo rođenje poslužiće kao uvod u sledeće poglavlje. Tamo će Bog odgovoriti na sveprisutno, pokvareno zlo čovječanstva (Postanje 6:5, 11).

6. Prepotopni svijet pred uništenjem

Kad su se ljudi namnožili na zemlji i kad su im se rodile kćeri, sinovi Božji vidjevši kako su ljudske kćeri lijepe, uzimali su ih sebi za žene, sve koje su izabrali. (Postanje 6:1-2)

Iako u tekstu do sada nije spomenuto mnogo žena, kćeri se rađaju dok se čovječanstvo širi po licu zemlje. Kao što ćemo vidjeti, te žene privlače pažnju grupe koja se zove „sinovi Božji“. Nije dat dalji opis ovih ljudi, što znači da bi njihov identitet trebao biti prepoznatljiv čitaocu.

Sinovi Božji uzimali su za žene sve koje su izabrali. Iz opisa je očito da je glavni kriterijum za takav njihov izbor bila fizička privlačnost tih žena. Tekst takođe sugerije da dolazi do miješanja dvije grupacije koje se ne bi trebalo događati.

Dakle, ko su bili „sinovi Božji“? Naučnici su tokom vjekova ponudili nekoliko ideja.

Neki su sugerisali da su Božji sinovi ljudi iz Setove loze opisane u prethodnom poglavlju, dok su „kćeri ljudske“ iz Kainove loze.

Mnogi učenjaci vjeruju da su ti „sinovi Božji“ anđeli ili demoni (pali anđeli) – ili da su ljudi opsjednuti demonima. Po tom gledištu, to bi takođe moglo objasniti Božji očigledan prigovor ovim „sinovima Božjim“ i njihovim potomcima.

Konačno, drugi sugeriju da je „sinovi Božji“ bila oznaka data ljudskim vladarima tog vremena. Ljudski kraljevi i gospodari kroz istoriju su često tvrdili da su božanski kako bi ojačali svoj autoritet. Možda su to bili samo moćni muškarci, koji su birali žene na zemlji. Ovo bi odgovaralo drevnoj praksi uzimanja mnogo žena ili harema seksualnih slugu. U kontekstu nadolazećeg potopa, to bi ovaj odlomak učinilo pobijanjem njihovih tvrdnji o božanstvu. Čak će i takozvanim božanskim vladarima suditi Jedini Pravi Bog u potopu.

Prije nego dođemo do pouzdanog odgovora, proći ćemo još par

stihova.

Tada je Gospod rekao: „Neće se moj Duh dovijeka sporiti sa čovjekom, jer je on samo tijelo. Neka mu još sto dvadeset godina.“ (3. stih)

Ovo je još jedan fascinantan stih koji je tokom godina tumačen kroz nekoliko različitih perspektiva. Međutim, očito je iz daljeg konteksta da Bog objavljuje da će Njegov sud doći na zemlju 120 godina od vremena ove objave.

Bog ima spor sa čovječanstvom. On kaže da neće dozvoliti da se Njegov Duh dovijeka spori sa čovjekom. Drugim riječima, ljudi, prvobitno stvoreni po Božjem obličju, sve manje su duhovno odražavali karakter, ljubav, istinu i pravdu svog Tvorca, a sve više svojim grijesima sprječavali duhovnu povezanost sa Bogom. Bili su sve više „tjelesni“, „a tjelesni čovjek ne prihvata ono što je od Božjeg Duha“ (2. Korinćanima 2:14; vidi takođe Rimljanima 8:5-8). U kontekstu miješanja dvije pomenute grupacije, stanje se rapidno pogoršavalo. Očito, jedva da je neko mario za Boga. I Bog postavlja granicu svoje milosti na još 120 godina. Objava ograničenog vremena milosti nije jedinstvena za ovaj slučaj i ponavlja se na više mjesta kroz Sveto pismo. To je uvijek upozorenje da Božje strpljenje nije bezgranično niti je Božja ljubav „bezuslovna“, kako to mnogi predstavljaju. Bog je i pravedan Bog koji će izvjesno sprovesti svoju pravdu i sud u odgovarajuće vrijeme.

Analiza: Ko su „sinovi Božji“ i ko su „nefilima“?

U to vrijeme, a i kasnije, bilo je divova, kad su sinovi Božji dolazili k kćerima ljudskim a one su im rađale djecu. Bili su to silni, znameniti ljudi, koji su živjeli u staro doba. (4. stih)

Ovo je poslednji stih u paragrafu o grupi zvanoj „sinovi Božji“ koja se ženi ženama i rađa generaciju slavni „moćnih muškaraca“.

Ovaj stih je takođe jedan od samo dva pomena kontroverzne grupe: nefilima. Oni se ne čine kao „sinovi Božji“. Navedeni su kao djeca „sinova Božjih“ i žena s kojima su se uzimali. Rečeno nam je

da su Nefili bili na Zemlji i u ovoj eri i „poslije“, vjerovatno u eri nakon Potopa.

Drugo spominjanje Nefila u Bibliji je u Brojevima 13:33. Izrael-ski špijuni, prikupljajući obavještajne podatke o Obećanoj zemlji, vidjeli su rasu ljudi zbog kojih su u poređenju sa njima izgledali kao skakavci. Za nefile se obično misli da su rasa divova, što u ovom slučaju jednostavno znači veoma velike ljude. U potopu će cijelo čovječanstvo, osim Nojeve porodice, biti izbrisano. Kako su onda opstali nefili?

U svakom slučaju, „sinovi Božiji“ i ljudske žene su rodili djecu koja su postala poznata kao „moćni ljudi“ iz davnina. Moguće je da su to bili samo ljudi poznati po svojoj moći i uticaju na zemlji.

Postoji velika zbrka oko riječi *nefilim*. Niko danas sasvim pouzdano ne zna šta to znači. Ova riječ se prevodi kao „divovi“ ali je moguće da potiče od hebrejske riječi *nefal* (pasti) što znači „pali“ zbog čega neki ovo usmjeravaju na pale anđele ili, primjerenije, na njihovo potomstvo. Međutim, ovo takođe daje snažnu podršku stavu da su ljudi otpali od Boga. Upravo su ta dva koncepta pomogla da se iznjedre različiti pogledi. Neki nalaze paralele između nefila i sumerskih mitoloških bogova zvanih anunaki.

Neki vjeruju da su bili Setiti (potomci Adamovog sina Seta). Postoje i neki minorni stavovi, da su bili poput kraljeva, vladara ili poglavara vodećih porodičnih grupa kao pobožni iz Psalma 82. Ovo gledište ima mnogo sličnosti sa gledištem Setita, ali eliminiše brojne Setove potomke i samo se drži vođa / kraljeva (kao i nekim drugim vođama drugih plemena) kao pobožnih. Druga varijacija setitskog gledišta je da su ti pobožni muškarci imali veze s bezbožnim ženama, a potomci su slijedili druge „bogove“ suprotstavljene pravom Bogu i „otpali“ na strašne načine. To se naziva pogledom „palih ljudi“. Ovo su primarni pogledi o kojima ćemo raspravljati.

Evo tabele sa kratkim sažetkom četiri razmatrana popularna gledišta:

Naziv gledišta	Ukratko o gledištu
Pali anđeli	Sotona i / ili njegovi pali anđeli parili su se s ljudskim ženama i imali potomstvo koje su zvali nefilim.
Pali anđeli koji su zaposjeli muškarce	Pali anđeli i / ili Sotona zaposjeli su muškarce i natjerali ih na razmnožavanje sa ženama.
Setitski pogled	Sinovi Božji bili su pobožna linija od Adama do Seta i Noja, a nefili su bila pala djeca koja su tražila lažne bogove.
Pali muškarci	Pobožni ljudi (sinovi Božji) uzeli su bezbožne žene, a njihovi potomci (nefilim) slijedili su lažne bogove, odbacili Boga i teško otpali daleko od Boga.

Svaka strana u ovoj raspravi, uglavnom, koristi Bibliju kao mjerodavnu kako bi iznijela svoj slučaj. Ali naša namjera je suočiti argumenti kakvo bismo vidjeli koji je pogled održiv.

Gledište o palim anđelima. – Sinovi Božji = pali anđeli; nefilim = mješavina (hibridi) ljudi i anđela. Ovo je jedan od najpopularnijih pogleda. Naslanja se na to da se anđeli nazivaju „sinovima Božjim“ ili se kao takvi tumače u Jovu 1:6; 2:1 i 38:7. U stvari, da su nefili doista polu-ljudi / polu pali anđeli, to bi dalo veliko razumijevanje mnogim drevnim religijskim pogledima nakon Babela i polubogova. Kao što je istaknuto, nefilim je povezan sa glagolom „pasti“ na hebrejskom, što pruža potporu stavu da je to povezano sa palim anđelima. Zbog toga ovo gledište ima određeni status među biblijskim učenjacima. Branioci ovog stava takođe nalaze podršku u dva ključna odlomka iz Novog saveza: 2. Petrovoj 2:4-11 i Juda 1:4-8. Ovi stihovi ne spominju konkretno Nefilime, niti jasno navode da su pali anđeli imali seksualne veze sa ženama. Međutim, oni stavljaju „anđele koji su sagriješili“ (2. Petrova 2:4), „koji nisu zadržali svoj vlastiti domen, već su ostavili svoje prebivalište“ (Juda 1:6), u isti kontekst kao i Noja. Čini se da oba odlomka upoređuju grijeh ovih anđela s

grijehom naroda Sodoma i Gomora koji su se „na sličan način kao oni, odali seksualnom nemoralu i neprirodnim polnim odnosima“ (Juda 1:7). Postanje 19:5 otkriva da su ljudi iz Sodoma poželjeli dva anđela koja su ušla u Lotovu kuću. Ali važno je razumjeti da iako se čini da ovi stihovi snažno podržavaju pogled palih anđela, oni za to ne daju pouzdani argument. Prema Bibliji, anđeli su superiorniji rang stvorenja od ljudi koji su gledali lice i uživali u Božjem prisustvu; ali neki od njih nisu zadržali ovaj status, jer je prvo Lucifer sagriješilo, a zatim još trećinu drugih uvukao u svoj koncept pobune, te su zbačeni s Neba tako da oni nisu ono što su bili prije, niti na istom imanju ili mjestu. Čuvanje palih anđela u trajnim okovima, pod tamom“ mora se razumjeti metaforički u smislu njihovog ograničavanja ili njihovih grijeha i krivnje nad njima na savjesti, pod kojom se neprestano drže; ili Božje odredbe i svrhe u vezi s njihovom konačnom kaznom i uništenjem, koje su nepromjenjive i nepovratne i od kojih se ne mogu osloboditi. Fraza „pod tamom“ može se odnositi na simboličke okove, kao u 2. Petrovoj 2:4 gdje se „okovi tame“ užas i crni očaj kao posljedica grijeha i njihove krivice, ili da su pod silom grijeha, a to je tama, i bez svjetlosti Božjeg lica, lišeni Božje slave ili utjehe, što je jednako zatvoru „u jamama Tartarusa“ (pojam iz grčke mitologije srodan riječima „ambis“ ili „bezdan“).

Naravno, budući da je ovo jedno od popularnijih gledišta, to mu je potrebna ozbiljnija kritika. Jedan od glavnih argumenata protiv ovog gledišta je da su anđeli duhovna bića i nemaju DNK koji bi se kombinovao sa ženskim DNK. Anđeli su bića drugačijeg reda od čovjeka. Ako se anđeli mogu razmnožavati, zašto onda Bog nije stvorio ženske anđele da se množe sa svojom vrstom? Ko je ikada vidio bebu anđela, osim na okultnim crkvenim slikama koje su predstave navodnog zagrobnog života? Ako se ne množe polno nego npr. partenogenezom (još jedna neodrživa pretpostavka), kako su se onda mogli pariti sa ženama? Ako se anđeli mogu razmnožavati, onda se množe i pali anđeli (demoni). Ako su pali anđeli osuđeni od Boga na vječno uništenje, šta bi predstavljalo osnov osude za „bebe anđele“

koji nisu učestvovali u pobuni na Nebu?

Vidjeli smo da se posle Potopa takođe pominju novi „nefilimi“ (Enakovi sinovi), što je istorijski više od 1.000 godina posle Potopa. Ako pretpostavimo da su to „nefilimi“ hibridi anđela i ljudi koji su preživjeli Potop, onda Biblija nije tačna jer tvrdi da je Potop preživjelo samo 8 ljudi. Potop su svakako preživjeli Sotona i pali anđeli kao duhovna bića. Navodni hibridi anđela i ljudi bi imali daleko više izgleda da prežive potop od običnih ljudi.

Iako Biblija svjedoči da se anđeli mogu materijalizovati tj. uzimati ljudsko obličje, nemamo biblijsku potporu da se pali anđeli ikad pojavljuju kao muškarci sa fizičkom ljudskom DNK. Premda se o tome može raspravljati, jer su anđeli poprimili izgled ljudi poput Gabrijela (Danilo 9:21; Luka 1:11-20) i dva anđela poslana da unište Sodom (Postanje 19:1-13), pretpostavka da su anđeli imali reproduktivne sposobnosti je posve drugo pitanje. Ta mogućnost nije nimalo vjerovatna, jer bi to značilo da u svom autentičnom obličju anđeli ne mogu da se razmnožavaju, a da to pak mogu kad uzmu drugo obličje kao što je čovječje. Naravno razlog zašto anđeli uzimaju ljudsko obličje je primarno što su i oni stvoreni po obličju slični ljudima, i što je to neophodno da bi ljudi u palom stanju mogli podnijeti njihovu prisutnost i slavu.

Jov 38:7 dobar je primjer anđela koji se nazivaju sinovima Božjim. Međutim, ovo se odnosi na anđele tokom sedmice stvaranja, i, opet, vrlo moguće i na druga stvorena bića u Božjem univerzumu.

Drugi argument koji se protivi ovom stavu je da su pobožni ljudi ponekad nazivani sinovima Božjim, poput Adama u Luki 3:38. To iznova potvrđuje već izneseni argument da je „sinovi Božji“ opšti termin koji se ne odnosi isključivo na anđele (vidi: Matej 5:9; Luka 6:35; Rimljanima 8:14, 19; Galatima 3:26).

Drugi teološki problem za gledište palih anđela su Enakovi potomci koji se nazivaju Nefilima prema Brojevima 13:33. Jošua Enakime nije potpuno uništio. Jošua kaže: „Nijedan od Enakima nije ostao u zemlji Izraelovih sinova. Ostali su samo u Gazi, Gatu i

Ašdodu.“ (Jošua 11:22) Biblija nigdje ne bilježi da su oni izumrli. Ovdje treba primijetiti da je div Golijat bio iz Gata (1. Samuelova 17:4). Stoga, nema razloga pretpostaviti da potomci Enaka i danas ne žive, ukršteni sa mnogim drugim grupama ljudi.

Djela 17:26 ukazuju na to da su svi narodi „od jedne krvi“ ili „od jednog čovjeka“. Ako su neke nacije kombinacija anđeoske krvi i a-damske krvi, kao što bi to bili Enakimi ili pretpotopni Nefilimi, tada postoji glavni problem – konstatacija u Djelima apostolskim 17:26 bila bi pogrešna.

Još jedan problem predstavlja ostatak Postanja 6:4: „U to vrijeme, a i kasnije, bilo je nefilima, kad su sinovi Božji dolazili k kćerima ljudskim a one su im rađale djecu. Bili su to silni, znameniti ljudi (ijš), koji su živjeli u staro doba.“

Ako slijedimo kontekst ijš-a u sledećim stihovima u Postanju 6. i 7. glava, nalazimo:

- Stih 6:4: Nefilimi su znameniti **ljudi**.
- Stih 6:5: Velika **čovjekova** zloća.
- Stih 6:6: Bogu je žao što je stvorio **čovjeka** na zemlji.
- Stih 6:7: On će zbrisati **ljude** sa zemlje.
- Stih 6:8-9: Noje je našao milost kod Boga i bio je pravedan **čovjek**.
- Stih 7:23: **Čovjek** i životinje su istrijebljeni sa zemlje.

Kontekst otkriva da je Noje bio upoređen sa ljudima među kojima o kojima se diskutuje u 1. Mojsijevoj, ali za razliku od njih bio je pravedan (1. Mojsijeva 6:9). Ne spominje se da je Noje bio u potpunosti čovjek i da su drugi muškarci bili mješanci, već samo da je među njima bio pravedan.

„Znamenitost“ pretpotopnih ljudi takođe nije izrečena u pozitivnom kontekstu. Ovdje je riječ o pobunjenicima protiv Gospoda koji su se dokazivali kroz silu i sopstvena dostignuća, što je svojstveno satanističkom umnom sklopu. Za razliku od njih, „sinovi Božji“ se ne ističu „junačkim podvizima“ već je skromna pobožnost njihova glavna vrlina. Na primjer, pobožni Enoh nema iza sebe nikakvih

„avantura“.

Jedan od jakih argumenata protiv ovog anđeoskog gledišta je da se anđeli ne žene na Nebu prema Isusu (Matej 22:30). Ali neko može iznijeti primjedbu da se to odnosi na anđele na Nebu, a ne na pale anđele, čime se otvara opcija da pali anđeli to itekako mogu učiniti. No i to je nevalidan argument. Otpad od Boga i zloća anđele nimalo ne bi učinio sposobnim za razmnožavanje, ako to nisu bili na Nebu. Međutim, ova pretpostavka ima i dodatni problem. Mojsije ističe da su Božji sinovi uzimali žene (iša = supruga / žena) (Postanje 6:2). Nema stiha u Bibliji u kojem su supruge, muževi ili bračni parovi nešto drugo osim muškarca i žene. Ako su to bili brakovi između palih anđela i žena, onda se otvara mogućnost brakova koji nisu ograničeni na muškarca i ženu. Ali Biblija je jasna po tom pitanju.

Ako bi se pali anđeli ili demoni, koji su duhovi, mogli trajno materijalizovati kao ljudi, onda ovo dovodi u pitanje samo Božje stvaranje po različitim klasama i vrstama stvorenja.

Ipak, možda je najrazorniji kontra argument protiv ovog stava ipak došao od samog Isusa. Izvještaj u Jevanđelju po Luki 24:37-43 kaže da su učenici bili zaprepašeni što vide Isusa (nakon uskrsenja) pa su pomislili da je duh. Ali Isus ih je razuvjerio tako što je dokazao da je materijalan i jeo s njima. To nikako nije isto što i privremeno uzimanje ljudskog obličja od strane palih ili nepalih anđela. Hrist kaže da duhovi nemaju meso i kosti, što pokazuje da fizičko tijelo nije njihovo svojstvo.

Gledište o palim anđelima koji su zaposjeli muškarce. – Božji sinovi = ljudi koje su zaposjeli pali anđeli / demoni; Nefilimi = 100% ljudi.

Ovo gledište ima neke sličnosti s prethodnim gledištem po tome što su Božji sinovi u odnosu sa palim anđelima. Sinovi Božji bili bi ljudi koje su zaposjeli pali anđeli ili demoni. Za razliku od prethodnog stava, ovaj smatra da potomci nisu bili mješavina već potpuno ljudi. Naravno, neki od argumenata protiv sinova Božjih koji su anđeli u prethodnom odjeljku vrijede i ovdje.

Postavlja se pitanje: da li bi takvi ljudi koje zaposjednu demoni ili pali anđeli opravdali naslov Božjih sinova? U jevanđeoskim izvještajima mnoge ljude su nadvladali demoni, ali nikada nisu imali titulu Božjih sinova. U drugim biblijskim odlomcima ne spominju se ni ljudi koje su zli duhovi ili demoni savladali kao Božje sinove. Štaviše, sama mogućnost da pali anđeo preuzme čovjeka potvrđuje činjenicu da su to duhovna bića i da se zaposjedanje dešava u duhovnoj i mentalnoj dimenziji ljudskog bića, a nikako da se dva bića slične strukture spajaju u jedno. Takođe je značajno da demon može opsjesti i životinju (Postanje 3:1-5; Matej 8:31-32), što znači da kompatibilnost sa bićem koje zaposjedaju nije uslov.

U ovom pogledu, međutim, nema problema s tim da se Nefilimi pojave prije Potopa, zbrišu i ponovo pojave kasnije, kao što se to dogodilo. Prema ovom gledištu, potomci / Nefili i dalje su 100% potomci Adama i Eve, pa imaju pravo na primanje spasenja ako su vjerovali u Gospoda Isusa Hrista. Ta djeca bi bila začeta u grijehu. Ali ovo nije ništa novo u svjetlu prvobitnog grijeha koji utiče na sve nas otkako je Adam zgriješio u Edenskom vrtu. Zapravo, Psalam 51 kaže: „U grijehu me je začela majka moja.“

Problem povezan s ovim gledištem je sledeći: rađaju li se Nefilimi i danas? Ako ne, zašto se to nakon Mojsija više ne spominje u Bibliji? Naročito ne u vezi sa brojnim opsjednućima demonima koji okružuju Hristovo vrijeme? Prema ovom stavu, bilo ko od nas mogao bi biti Nefilim.

Takođe, činilo bi se čudnim da bi potomcima ovog saveza bio potreban sasvim drugačiji izraz (nefilim) da se opišu. Ovo svakako nije jedno od boljih objašnjenja, ali ako ne poznajemo dobro materiju može da izgleda uvjerljivo.

Setitski pogled. – Božji sinovi = 100% ljudi; Nefilimi = 100% čovjek.

Setitsko gledište je vjerovatno drugi najpopularniji pogled. Ape-luje se na kontekst Postanja 5, neposredno prije spominjanja sinova Božjih i Nefilima. Dakle, ima dobru podršku s obzirom na književni

kontekst.

Jedna varijanta Setitskog pogleda je da su Božji sinovi bili kraljevi ili vladari. Ovo ima određenu biblijsku podršku, kao što je Psalm 82:1-6. Takođe, ovo bi objasnilo zašto se mnoge drevne kulture takođe pozivaju na polubogove. Takođe objašnjava kako obožavanje predaka može nastati, čak i u domenu nakon Potopa. Ali oba ova setitska gledišta i dalje imaju problema.

U oba ova gledišta pretpostavlja se da je postojala pobožna loza od Adama do Seta i slijedila liniju do Noja: Adam – Set – Enos – Kajinan – Mahalalel – Jared – Enoh – Metuselah – Lameh – Noje.

U ovoj pobožnoj lozi Setita, oni su nazvani Božjim sinovima u kontekstu prethodnog poglavlja. Ovi Božji sinovi ili njihova djeca ženili su se ili su se počeli ženiti sa bezbožnim ženama (kćerima čovječijim), a njihova djeca slijedila su lažne bogove i odbacila jedinog istinskog Boga. Drugim riječima, otpali su od Boga – podsjetimo da je riječ nefilim povezana s glagolom „pasti“ na hebrejskom. Prema ovom stanovištu, potomci tog spajanja otpali su od Boga i nazvani su Nefili.

„Božji sinovi“ su, bez sjenke sumnje, Setiti – oni koji su upravo opisani u petom poglavlju i imaju u svojoj sredini ljude koji hodaju s Bogom, poput Enoha (st. 22), ljude koji traže veću utjehu usred životnih nedaća, poput Lameha (st. 29), ljude koji su se javno klanjali Bogu i priznavali Njegovo ime (4:26). Takvi ljudi zaslužuju da se nazivaju „sinovima Božjim“ (benê Elohîm), naslov koji se primjenjuje na istinske Božje sledbenike i drugdje u Starom savezu.

Suprotno ovoj upotrebi koju smo naveli kritika postavlja još jednu, čija je suština: Naslov „sinovi Božji“ koristi se u odnosu na anđele. Ova tvrdnja se ne može odbiti; vidi Jov 1:6; 2:1; 38:7 i Danilo 3:25; takođe *benê 'elîm*, „sinovi Moćnog“, Psalm 29:1; 89:7. Ali ova tvrdnja postaje pogrešna kad se insistira da se naslov „Božji sinovi“ koristi isključivo u odnosu na anđele.

Ali od ove dvije upotrebe naslova, koju ćemo odabrati u ovom slučaju? Do sada u Postanju anđeli nisu spomenuti. Susreli smo se s

drugim sinovima pravog Boga, zapravo, cijelo prethodno poglavlje, od 4:25 – 5:32, tiče se njih. Na koga onda ovdje ukazuje? Odgovor je na Setite, bez sumnje.

Ovo na prvi pogled zvuči kao prilično dobar pogled. Ipak, još uvijek postoji nekoliko problema.

Jesu li ti ljudi i njihovi potomci bili svi pobožni? Od sve Adame djece, Set se smatrao dostojnim zamijeniti Abela, koji je bio pravedan, i s njim su ljudi počeli zazivati ime Gospodnje (Postanje 4:26). Enoh je zaista bio pobožan, bez sumnje. U rodoslovu navedenom u Postanju 5:24, Enoh je izdvojen s počastima, za razliku od bilo kog drugog od Adama do Noja, jer ga je na kraju Bog uzeo na Nebo.

Noje je bio pravedan među svojim generacijama i našao je milost kod Gospoda (Postanje 6:8-9). Jesu li bili drugi Setiti? Možda je nekoliko sa patrijarhalne liste bilo pravedno, ali vjerovatno ne svi potomci Setita, što je jedan od najjačih argumenata protiv ovog stava. Svakako da nije očekivano da su svi Setiti bili jednako pobožni, ali oni su živjeli kao zasebna zajednica Božjeg naroda, baš kao što je to kasnije bio Izrael.

Mnogi Setiti nisu bili spašeni od Potopa, već su stradali, što ukazuje na to da Setiti nisu nužno bili pobožni i da ih ne bi trebalo sve spajati zajedno kao Božje sinove. Ali ne smijemo zaboraviti ni činjenicu da su „sinovi Božji“ i njihovi potomci ubrzo izgubili taj status nakon nemoralnom miješanjima sa bezbožnicima, bez obzira na to čiji su prethodno bili potomci. Ovo je od ključne važnosti u našem razumijevanju, jer titula „sinovi Božji“ za ljude u palom stanju može biti samo duhovna kategorija, upravo kao što pojam duhovni Izrael obuhvata sav Božji narod (vidi Rimljanima 9:6-8; 11:26).

Drugi problem predstavlja setitsko gledište kada razgovaramo o Brojevima 13. Poslije Potopa, svi su bili Setiti! Odakle onda Nefili?

U ovom pogledu postoji još jedna nedoslednost. Postanje 6:1 odnosi se na ljude generalno, a u 2. stihu se kćeri čovječje nedosledno smatraju kćerima iz Kainovog potomstva. Međutim, kontekst nam ukazuje da je upravo to slučaj, iako treba imati na umu da je u

stvarnosti moglo biti „sinova Božjih“ i među Kainovim potomstvom koji su dijelili istu vjeru i zajednicu sa pobožnim Setitima.

Sve u svemu, ovo gledište ima manje problema, ali je i dalje spekulativno u nekim oblastima.

Gledište o palim ljudima. – Božji sinovi = 100% ljudi; Nefilimi = 100% ljudi.

Ovaj pogled sličan je Setitskom gledištu, a mogao bi se smatrati i njegovom nadogradnjom. Prema ovom stanovištu, ne pretpostavlja se da su sve Setove loze ili potomci pobožni, ali se neke od njih mogu smatrati pobožnim. Takođe ovo eliminiše svaki uočeni problem Nefilima iz Brojeva 13 koji trebaju biti Setiti, jer je bilo pobožnih ljudi i prije Potopa i poslije Potopa. Takođe sadrži doslednost između u-potrebe pojma ljudi u 1. i 2. stihu Postanja 6, držeći ih oba kao čovječanstvo.

Prema ovom stanovištu, pobožni ljudi, poput nekih muškaraca navedenih u Bibliji iz Setove loze (možda i nekih drugih loza), nazvani su „Božjim sinovima“ u skladu sa književnim kontekstom. *Dakle, sinovi Božji bili su jednostavno pobožni ljudi tog vremena.*

Poput Setitskog gledišta, pobožni muškarci (Božji sinovi) ženili su se ženama koje nisu bile pobožne (kćerima čovječijim), poput Kainovih (ili drugih Adamovih) potomaka, uključujući vrlo moguće i bezbožne ljude iz Setove loze, što je rezultiralo Nefilimima (otpadnicima) jer su pali daleko od Božje naklonosti. Još jednom, hebrejska riječ nefilim povezana je s glagolskom serijom „pasti“. Na primjer, znamo da je Kajin otpao, a Lameh (potomak Kaina) i mnogi drugi muškarci i žene su otpali. Nefili su lako mogli biti ljudi koji su na ozbiljan način pali ili se okrenuli od Boga. To bi takođe imalo smisla zašto su se neki hananski potomci (Enakovi potomci bili su Hananci) u Brojevima 13 nazivali Nefilimi.

Iako iz konteksta Postanja 6. glava ne možemo zaključiti da se pojam „nefilim“ može prevesti kao „divovi“, iz 4. Mojsijeve 13. glava to je sasvim očigledno. Ovo je očekivano, ako znamo da su svi ljudi prije Potopa bili džinovskog stasa, i da se ta genetika zadržala kod

nekih naroda dosta dugo posle Potopa. Biblija ukazuje da su Enakimi bili Nefilimi, ali to nikako nisu mogli biti potomci onih uništenih u Potopu. Stoga je to morala biti grupa ljudi koji su bili poslije Potopa.

Postoje i **skriveno pretpostavke** iza učenja o Nefilima kao mješancima palih anđela i žena. Iza svakog problematičnog i lažnog učenja uvijek se nalazi skriveni motiv. U ovom slučaju postoje dva glavna skrivena motiva ili premise: 1) Pokušaj relativizacije grijeha pretpotopne generacije prebacivanjem krivice na navodne mješance palih anđela i žena, što bi značilo da je stvarni razlog Božje kazne iskorjenjivanje te hibridne rase. 2) Pokušaj relativizacije predstojećeg Božjeg suda koji se poredi sa onim u Potopu. Biblija jasno uči da su grijesi ono što donosi Božju kaznu, i da nikad ne smijemo zamagljevati tu činjenicu izopačenim tumačenjima Svetog pisma.

Šta je s Enohovom knjigom? Zar ona ne dokazuje da su nefilimi mješanci ljudi i anđela? Knjiga o Enohu je stari apokrif pripisan Enohu, koji je naveden u lozi od Seta do Noja. Upravo je ta činjenica diskvalifikuje kao autentičnu knjigu, pored očigledne nenadahnutosti i gomile gluposti koje se nalaze u tom spisu. Enohova knjiga, jevrejske tradicije i Josif Flavije snažno se drže ideje da su sinovi Božji pali anđeli, a Nefili potomci takvih veza. Čak su i jevrejski prevodioci Septuaginte, za koje se zna da su činili greške, frazu iz Postanja 6 preveli kao „Božji anđeli“, otkrivajući svoja vjerovanja.

Nakon ove malo detaljnije analize, možemo zaključiti da je ovaj poslednji pogled, gledište o palim ljudima (modifikovano Setitsko gledište), najvjerodostojnije. Pobožni muškarci su se pomiješali sa bezbožnicima i ženili sa problematičnim ženama iz potpuno tjelesnih pobuda, što je dovelo do raspada porodice i velike moralne dekadencije. Ovaj obrazac moralnog propadanja često će se ponavljati u istoriji Božjeg naroda.

Napokon, zbog uslova koji su vladali na zemlji prije Potopa i na osnovu biblijskih referenci, pretpotopni ljudi nisu se odlikovali samo dugovječnošću već su takođe bili znatno veći po veličini („divovi“), moguće 3 ili 4 metra visoki, bili su izuzetno snažni i izdržljivi sa

izvrsnom memorijom, oštrinom čula i mentalnim sposobnostima. Konačno, kulture iz cijelog svijeta imaju legende koje su često izuzetno slične biblijskim izvještajima, uključujući postojanje divova.

Razlozi za predstojeće uništenje

Gospod je vidio da čovjek čini veliko zlo na zemlji i da je svaka misao njegovog srca uvijek usmjerenka ka zlu. (Postanje 6:5)

Sada, stotinama godina nakon što je ljudski grijeh ušao u svijet, Bog vidi da je ljudska zloba ono što je veliko na zemlji. Osim toga, Bog vidi da je svaka namjera misli ljudskog srca samo neprestano zla.

Uzimajući doslovno genealogije iz prošlog poglavlja, ovo je posebno tužno. Dugi životni vijek Postanja 5 implicira da je postojao gotovo neprekinut niz očevidaca najranije ljudske istorije, sve do godine potopa. Grijeh čovječanstva nije rezultat greške ili lutanja ili neznanja. To je rezultat namjernog odbacivanja Boga.

Božji zaključak o stanju čovječanstva je sveobuhvatna izjava ljudske izopačenosti. Ostavljeni da slijedimo svoj put, nezavisno od Boga, muškarci i žene će uvijek birati zlo. Nije to samo ono što radimo; to smo mi bez Njegovog direktnog učešća i transformacije naših srca. Ovo uveliko objašnjava Božju odluku da ograniči vrijeme milosti (Postanje 6:3).

Ovaj stih nudi još jedan trag o prirodi čovječanstva: Naša grešnost, naša sklonost da činimo ono što je štetno, počinje u našim umovima ili srcima. U našem bezbožnom stanju, mi ne padamo u grijeh. Namjerno to planiramo. To je mjesto gdje želimo ići. Nisu samo naše akcije problem; srca i umovi proizvode te radnje.

Nismo se poboljšali tokom vjekova. Naša priroda ostaje ista. Kada opisuje Dan Gospodnji u Mateju 24, Božju nadolazeću presudu za ljudski grijeh, Isus izjavljuje da će biti kao u danima Noja (Matej 24:36-39). Sve ove godine kasnije, bez Božjeg otkupljenja i rekreacije, ljudsko srce ostaje sklono da neprestano planira zlo.

Tada je Gospod zažalio što je načinio čovjeka na zemlji, i ražalostio se u srcu. (6. stih)

Biblija rijetko govori o Bogu koji doživljava „kajanje“. Hebrejska riječ koja se ovdje koristi je *jin 'nā 'hem*, od korijena riječi *naham*. Riječ je isključivo o emocijama: osjećaj bola, tuge ili nesreće. Ta riječ ne implicira da Bog osjeća da je napravio grešku, ili da želi da postupi drugačije. Moguće je doživjeti tugu i „žaljenje“, kako se ovdje koristi, a da se ne podrazumijeva greška.

Međutim, ovaj stih znači da je Bog nezadovoljan trenutnim stanjem čovjeka. Ovo je najniža tačka u historiji čovječanstva. Bog je uznemiren. On je „ožalošćen“ ili „bolan“ rezultatom Njegovog čina stvaranja. Muškarci i žene, međutim, ne žale svoj vlastiti grijeh. Oni se ne kaju. Božja tuga je u velikoj suprotnosti s onom Njegovih stvorenja, koja slijepo nastavljaju da se prepuštaju svakoj grešnoj misli, akciji i riječi koja započne u njihovim srcima i umovima.

Ako se prepusti samo sebi zlo od čovjeka će na kraju zavladati čitavom rasom i neće ostati pobožnih ljudi. Neće biti linije za stvaranje već obećanog Mesije (Postanje 3:15). Bog neće dozvoliti da zemlja ovako traje u nedogled.

I Gospod je rekao: „Zbrisaću s lica zemlje ljude koje sam stvorio, i ljude i stoku i sve životinje što se miču i stvorenja koja lete po nebesima, jer sam zažalio što sam ih načinio.“ (7. stih)

Jedan od najrazornijih stihova u Svetom pismu, stih 7 izražava i Božju tugu što je vidio kakvo je čovječanstvo postalo, i Njegovu izjavu da će zbrisati s lica zemlje toliko toga što je načinio. Ove riječi pokreću mnoga pitanja.

Kako savršeni, suvereni Bog može osjećati tugu zbog bilo kojeg postupka koji je preduzeo? Hebrejska riječ *ni 'ham 'ti* koja se ovdje koristi, potiče od istog korijena riječi *jin 'nā 'hem*, korištene u stihu 6. Ovaj izraz je *naham*, a odnosi se na emocije. Osnovno značenje je jednostavno bol, tjeskoba ili nesreća. Sasvim je moguće da se osoba osjeća nezadovoljno zbog neke situacije, a da to ne smatra „pogrešnim“ izborom. Bogu je žao što je čovjek doveo sebe u ovo stanje – Njegova odluka da stvori čovjeka u ovom trenutku mu izaziva tugu. On ne sugerise da je napravio grešku stvarajući nas.

Drugo pitanje je zašto je Bog odlučio da uništi životinje i ptice, zajedno sa čovječanstvom? Ono što znamo je da Božji suverenitet i vlasništvo nad zemljom uključuje životinje jednako kao i ljude. Podsjetimo se da je sva tvorevina postala prokleta zbog pada čovjeka. U nastavku, u 12. stihu stoji da je „svako tijelo iskvarelo svoj put na zemlji“. Da li je moguće da se životinje pokvare, pa čak i da se „iskvare“? U cijelom Svetom pismu, *bāšār* je opšta riječ za „tijelo“ koja se koristi za ljude (Postanje 2:21, 23-24; 17:11, 13-14, 23-25) i životinje (Postanje 41:2-4; Izlazak 29:14, 31), pa čak i meso namijenjeno za konzumaciju (Ponovljeni zakon; 12:23, 27). *Bāšār* je uobičajena riječ u Starom savezu, korištena je 270 puta. Čini se da se *Kōl bāšār* odnosi na istu grupu kao i *kōl hājikūm* (svako živo biće) u Postanju 7:4. Postoje dva dominantna lanca mišljenja o tome kako, zašto ili šta su životinje učinile da bi se smatrale iskvarenim.

Hipoteza 1: Životinje su postale nasilno mesožderke. Svejadi i mesožderi su bili divljački i ubijali su i jeli ljude pa je postojala opasnost da zbrišu biljojede i na kraju uzrokuju izumiranje. Ova hipoteza se zasniva na dvije komponente: životinje se još nisu bojale čovjeka, a čovječanstvo je i dalje bilo vegetarijanski orijentisano, tako da ne bi imali potrebu da aktivno love životinje.

Hipoteza 2: Životinje je pokvario čovjek. Budući da se nisu bojale čovjeka, ova teorija postulira da su gotovo sve životinje pripitomljene od strane čovjeka i potom obučene da čine podla i nasilna djela. Neki učenjaci vjeruju da je čovječanstvo pretvorilo životinje u objekte zvjerstva ili kultnog obožavanja i da su mnoge bile obučene da budu ubice drugih životinja i ljudi.

Imajte na umu da je kazna nakon potopa za nasilje životinja nad ljudima (ako je hipoteza 1 tačna) bila smrt za životinju (Postanje 9:5-6; Izlazak 21:28). A kazna za bestijalnost bila je smrt i za muškarca (ili ženu) i za životinju (Levitski zakonik 20:15-16; vidi takođe i Izlazak 19:22; Levitski zakonik 18:23; Ponovljeni zakon 27:21). Dakle, prema ovom gledištu, smrtna kazna za ove životinje (ako je hipoteza 2 tačna) bila je u skladu s kaznom koja je zabilježena za ove gadosti

u kasnijim otkrivenjima. U svakom slučaju, sudom potopom, Bog je izbrisao sav taj život koji nije bio u Arci, a zatim je strah od čovjeka stavio u životinje nakon potopa, što je doprinijelo da se rasprše i spriječilo da budu uhvaćene i pripitomljene (i iskvarene) u cjelini.

Sasvim je moguće da je Bog providenjem doveo Noju životinje koje su najmanje pogođene (ili možda premlade da bi još bile ukaljane) ovom iskvarenošću.

Na prva dva pitanja je teško odgovoriti. Treće pitanje, međutim, zapravo je čitava poenta samog Pisma: ako je ovo – uništenje i gnjev – Božji odgovor na čovječanstvo u našem prirodnom, grešnom stanju, kako se uopšte možemo nadati da ćemo biti u miru sa svojim Stvoriteljem? Knjiga Postanja, kao i ostatak Svetog pisma, predstaviće Božji odgovor na ovu dilemu. Ukratko, Bog obezbjeđuje i sud koji je potreban za grijeh, kao i sredstvo milosrđa za čovječanstvo.

Sledeći stihovi pružiće tračak nade da za čovječanstvo nije sve izgubljeno.

Ali Noje je našao milost u Gospodnjim očima. Ovo su događaji iz Nojevog života. Noje je bio pravedan čovjek, bezazlen među svojim savremenikima. Noje je hodio sa Bogom. Noju su se rodila tri sina: Sim, Ham i Jafet. (stihovi 8-10)

Jedan čovjek, Noje, našao je naklonost u Božjim očima. To neće spriječiti Boga da izvrši svoj plan da uništi toliko svoje kreacije. Takođe neće značiti da će Nojev život biti savršen, lak ili bezbolan. Međutim, to podrazumijeva da će čovječanstvo opstati. Kraj jedne civilizacije će biti praćen novim početkom. Noje ne samo da će preživjeti predstojeću presudu, zajedno sa svojom ženom i djecom, već će nastaviti opstanak ljudske rase.

Ova referenca je takođe važna jer je rijetka. Za vrlo malo ljudi u Starom savezu se kaže da su našli naklonost u Božjim očima. Noje je bio poseban, a taj favorizovani status pred Bogom značio bi razliku između smrti i života za buduće čovječanstvo.

Rečeno nam je da je i pravedan i bezazlen među ljudima svog vremena. Ovo su obje riječi poređenja. Nojevi izbori bili su u

suprotnosti, barem u Božjim očima, grešnim, sebičnim izborima ostatka čovječanstva. Za razliku od onih oko njega, Noje je bio moralan čovjek koji je odavao počast Bogu. Koje je mjerilo za pravednost? Svakako usklađenost sa Božjim zakonom života. Da ljudima nisu bila poznata Božja načela, sama presuda bi bila neopravdana.

Izraz „bezazlen“ ili besprekoran u Svetom pismu se odnosi na one koji su izuzetno poslušni Bogu (Jov 1:1; Luka 1:6). Ideja nije neko ko je „apsolutno savršen“. Noje nije bio bezgrešan, moralno savršen čovjek. Samo je Isus to ikada postigao (Jevrejima 4:14). Ali po karakteru, ugledu i praksi, Noje je bio izuzetan. Jednostavno rečeno, radio je dobre stvari, a nije radio loše. To ga je izdvajalo od ostatka čovječanstva.

Štaviše, rečeno nam je da je Noje hodio s Bogom. Te riječi su izrečene samo o jednom drugom čovjeku u Postanju: Enohu, čovjeku koga je Bog uzeo bez ikakvog izvještaja o njegovoj smrti (Postanje 5:22-24). Noje je uživao u veoma bliskom odnosu sa Bogom.

Nojeva tri sina su ponovo navedena kao u Postanju 5:32. Zajedno sa Nojem i njegovom ženom, ovi muškarci i njihove žene biće jedini ljudi koji će biti spašeni od Božjeg suda nad grijesima čovječanstva. Dato je još nekoliko detalja o njihovim životima ili karakteru. Strogo govoreći, ne znamo ko je bio najstariji ili najmlađi, niti koliko je tačno Noje imao godina kada su rođeni. Možemo pretpostaviti da su Nojevi sinovi takođe bili odvojeni od uobičajene zloće čovječanstva. To je uglavnom zato što su dobrodošli na arku.

Drugim patrijarsima iz Postanja, 5. poglavlje, pripisuje se da su imali djecu u mnogo mlađoj dobi od Nojevih 500 godina od rođenja ova tri sina. Nije nemoguće pomisliti da je imao drugu djecu prije Šema, Hama i Jafeta. Ako je tako, ti drugi potomci bi bili uništeni zajedno sa ostatkom zlog svijeta u potopu.

A zemlja se iskvarila u očima Božjim i napunila se nasiljem. Bog je pogledao zemlju i ona je bila iskvarena, jer je svako tijelo iskvarilo svoj put na zemlji. (stihovi 11-12)

Ono što je načinio i zapazio kao dobro u Postanju 1, Bog sada

vidi kao neprihvatljivo osramoćeno ljudskim grijehom. Primarni dokaz pokvarenosti zemlje bilo je nasilje. Umjesto da bude ispunjena dobrotom, zemlja je bila ispunjena ljudskim nasiljem prema drugima.

Hebrejska riječ koja se ovdje prevodi kao „nasilje“ je *hā'mās'*. Ovo podrazumijeva više od samo vrste napada grubom silom na koje pomislimo kada čujemo tu riječ. Ovo također može uključivati nepravdu, ugnjetavanje i okrutnost. Termin također sugerise efekte koje fizičko nasilje ima na osobu ili grupu koja je nasilno poražena: ugnjetavanje, lišavanje i zloupotreba. Ljudi iz pretpotopnog svijeta nisu samo neposlušni Bogu, već su i grubi i bezobzirni jedni prema drugima.

Kao što je prethodno rečeno, 12. stih snažno sugerise da su nasilje i iskvarenost bukvalno zahvatili i ljude i životinjski svijet. Drugim riječima, sve je bilo izopačeno i nepopravljivo odstupilo od Božje svrhe date prilikom stvaranja.

Posle toga, Bog je rekao Noju: „Kraj svakom tijelu dođe pred lice moje, jer je zbog njih zemlja puna nasilja; i evo, uništiću ih zajedno sa zemljom.“ (13. stih)

Bog počinje otkrivati svoje namjere Noju. Možemo samo pretpostaviti da je Noju to moralo biti razorno čuti. Kao pravedan, bezazlen čovjek koji je hodao s Bogom, Noje bi se vjerovatno složio da je zemlja ispunjena nasiljem zbog grešnosti čovječanstva. Ali da li ga je išta moglo pripremiti za Božju objavu? Ne možemo biti potpuno sigurni koliko je rođaka, uključujući možda i drugu djecu, Noje imao u to vrijeme. Bez obzira na to, ideja da će cijeli ljudski svijet biti ubijen bila bi zastrašujuća.

Jednostavnim jezikom, Bog je rekao Noju da se sprema da okonča čitavo čovječanstvo zbog njihovog nasilja. Uništio bi „svako tijelo“, što znači i čovječanstvo i životinje. U jednoj gruboj izjavi, Bog objavljuje Noju i svoju presudu i kaznu čovječanstvu i samoj zemlji punoj nasilja. Bog će iskoristiti svoje pravo kao tvorca i sudije; On će svoja stvorenja smatrati odgovornim za njihove grešne izbore. On je jedini imao (i još uvijek ima) i pravo i moć da sprovede takav plan.

„Napravi sebi barku od drveta gofera. Napravi pregrade u barci

i premaži je iznutra i spolja smolom. Napravi je ovako: neka barka bude duga trista lakata, široka pedeset lakata i visoka trideset lakata. Na barci napravi prozor, a njen zid neka se završava jedan lakat ispod krova, a ulaz na barci napravi sa strane. Napravi u njoj donji, srednji i gornji sprat.“ (stihovi 14-16)

Sada, Bog daje konkretna uputstva Noju, koja tačno opisuju kako da se izgradi arka. Još jednom, ono što je ovdje zapisano u Bibliji vjerovatno nije potpuni transkript Božjih razgovora s Nojem. Umjesto toga, daje nam osnovne onoga što ovaj čovjek uči od Boga. Čak i uz upute koje treba slijediti, tekst ne pruža sve detalje potrebne da se dovrši konstrukcija arke. Međutim, to nam pokazuje da su Božja uputstva Noju bila vrlo konkretna. Bogu je bilo stalo da Noje izvrši izgradnju ovog plovila prema Božjem posebnom planu.

Strogo govoreći, Bog ne kaže Noju da napravi barku. On kaže Noju da izgradi arku. Moguće je da je riječ arka značila „kutija“ ili „kovčeg“. Ovaj isti izraz koristi se za opisivanje kutije u kojoj je Izrael nosio Dekalog nakon što je napustio Egipat (Izlazak 25:10-16). U odnosu na „arku“ koju je sagradio Noje, ne spominju se jedra, vesla ili kormilo. Ovo plovilo je namijenjeno da pluta, a ne da putuje.

Čini se da dimenzije koje su date Noju opisuju ogromnu pravougaonu kutiju. Međutim, vrlo je vjerovatno da je izgradnja uključivala detalje koji nisu navedeni u sažetom opisu. Od Potopa do Mojsijevo pisanja Postanja proteklo je oko 1.100 godina i neke informacije su u međuvremenu mogle biti izgubljene ili teže za shvatanje ljudima u Mojsijevo vrijeme. Da bi preživjela Potop, Arka je morala biti konstruisana da uzme u obzir sve rizike plovidbe. Bez ikakvog mehanizma koji bi ga skretao u talase, plovilo u obliku kutije bi se više puta iskrenulo (okrenulo bočno prema talasima), a udarni talasi bi napravili ogroman pritisak na trup, čineći nepodnošljivo stresnu vožnju za njegove putnike. Dizajniranje Arke koja bi stalno bila okrenuta talasima pod pravim uglom bilo je apsolutno neophodno. Jednostavno rješenje za Noja bilo bi postavljanje dvije istaknute strukture na eksterijer. Na pramac je mogao postaviti veliku konstrukciju nalik

jedru. Ova kruta „pramčana peraja“ hvatala bi vjetar i stalno okretala krmu u talase, slično načinu na koji vjetar okreće vjetrokaz. Osim pramčanog peraja, neka vrsta skega ili velike izbočine nalik peraju, na dnu krme bi ograničila bočno (zavjetrinsko) kretanje, čime bi plovilo rotiralo prema talasima koji prolaze (takozvano praćenje mora). Sprečavanje savijanja i ugibanja na velikom drvenom brodu je možda glavni izazov. Da riješi ovaj problem, Noje je mogao izgraditi tri kobilice koje se protežu po dužini duž dna broda. Tri masivne grede, zajedno sa zamršenim sistemom čvrstih drvenih greda koje idu do krova, omogućile bi brodu da se suprotstavi ogromnim naprezanjima dugog putovanja. Imati tri kobilice umjesto samo jedne, kao što se vidi na većini današnjih brodova, takođe bi omogućilo da se Arka izgradi bez oslonca i da ostane uspravna nakon što pristane. Tehnika ureznih i čepnih dasaka kao međusobno povezanih djelova održavala bi brod čvrstim. Takođe postoje i druge dodatne mjere za vodonepropusnost osim pomenute smole.

U jednom trenutku u istoriji, skeptici su se smijali ideji da je takav objekat sposoban za plovidbu. Sada, međutim, proporcije velikih teretnih brodova su izuzetno slične obrisima Nojeve arke.

Noju je rečeno da je izgradi od drveta gofer, materijala za koji ne znamo o čemu se zapravo radi. Neki naučnici vjeruju da je ovo zapravo referenca na kedar ili čempres, dok drugi misle da bi to moglo biti od sada izumrlag drveta. U svakom slučaju, to je supstanca prikladna za plovilo napravljeno za ovu svrhu. Nadalje, Noje je usmjeren da napravi etaže (ili „spratove“) unutar arke, kao i da zapečati prostore između drveta smolom kako unutar tako i izvan strukture.

Treba napomenuti da je, u kontekstu priče, malo vjerovatno da se od Noja očekivalo da izgradi ovu arku samo koristeći svoje dvije ruke. Kao što se za vlasnika kompanije može reći da je nešto „izgradio“, kada veliki dio posla obavljaju drugi, čini se razumnim pretpostaviti da je Noje koristio pomoć svojih sinova, a moguće i drugih, da sagradi ovu arku. Ono što nikako ne bismo smjeli unijeti kao pretpostavku je da su tako dugovječni, inteligentni i moćni ljudi bili na bilo

koji način nesposobni kako konkretno za brodogradnju tako i za druge pothvate. Mi zapravo jedva nešto znamo o pretpotopnoj civilizaciji i to upravo zahvaljujući Svetom pismu!

Lakat je mjera dužine jednaka otprilike oko 46 centimetara. Tradicionalno se smatralo da je lakat dužina od muškog lakta do vrha prstiju sa ispruženom rukom. Iako modernim ušima to može zvučati nejasno, u davna vremena nije bilo neuobičajeno koristiti djelove tijela kao mjerne štapove. Koncept univerzalnih, objektivnih mjerenja (kao što je moderni metar) jednostavno nije bio praktičan u tom trenutku ljudske istorije.

Koristeći 1 lakat = 46 cm, plovilo koju Bog opisuje Noju bila bi dugo oko 137 metara, široko 23 metra i visoko 14 metara. Ovo bi učinilo arku 1-1/2 puta dužom od terena za ragbi. Ili, nešto dužom od propisanog FIFA fudbalskog terena. Bila bi visoka otprilike kao zgrada od 4-1/2 sprata. Čak i po modernim standardima, ovo bi bio veliki brod!

Bog dalje upućuje Noja da napravi krov sa otvorom od oko 1 lakat skroz oko vrha. Osim toga, arka bi imala tri palube i jedna vrata na jednoj strani. Ova vrata bi vjerovatno trebala biti dovoljno velika da prihvate ulaz i izlaz svih životinja koje bi putovale s Nojem i njegovom porodicom.

Arka odgovara ukupnoj površini paluba od oko 9.400 m² ili 41.000 m³ prostora. S naučnog stanovišta, ovaj objekat bio je u plovnom stanju, namijenjen za održavanje na vodi, i kapaciteta dovoljnog za smještaj svih kopnenih vrsta. Kreacionističke studije izvodljivosti pokazuju da je bilo dovoljno spasti oko 1.400 prototipova, te da u Arci nije bilo više od 7.000 životinja i ptica, ostavljajući dovoljno prostora za sav biljni materijal za hranu.

„A ja ću pustiti vode potopa na zemlju da unište svako stvorenje pod nebesima u kome je duh života. Izginuće sve što je na zemlji.“
(17. stih)

Ovaj stih je zapravo prvi put otkriva kako će Bog uništiti sav život. Bog će donijeti ubitačnu poplavu da zbriše sve što diše. Sav

život na zemlji će umrijeti. U nekom smislu, ovo je Bog koji vraća svoju kreaciju na veoma bukvalno „resetovanje“. U početku je Bog preobrazio zemlju izvođeci zemlju i životinje iz vode. U potopu, On će poslati zemlju, barem simbolično, nazad u stanje u kojem je bila prije stvaranja čovjeka.

Bog će suditi čovječanstvu tako što će uništiti skoro sve ljude. Ta presuda će izazvati pustoš i na životinjama i na zemlji. Osim toga, samo će Noje i njegova porodica preživjeti, i to samo izgradnjom ogromne arke. Zaista, ogromno je za nas da razmotrimo to sve ove milenijume kasnije. Bog planira da iskoristi svoj autoritet kao Stvoritelja i Gospodara cijelog univerzuma tako što će donijeti pravdu protiv ljudske grešnosti i nasilja. Kao što će sledeći stihovi otkriti, Bog će takođe pokazati svoju milost tako što će spasiti jednu ljudsku porodicu i po dvije od svake životinje kako bi se stvoreni život nastavio.

„A s tobom sklapam savez. Uđi u barku, i s tobom tvoji sinovi i tvoja žena i žene tvojih sinova.“ (18. stih)

Davši instrukcije, Bog sada koristi riječ koja će zauvijek postati važna za Božji narod: savez. Ovaj termin podrazumijeva više od običnog ugovora ili sporazuma. Nosi ideju zakletve i obećanja. Bog kaže da će uspostaviti svoj savez sa Nojem. U ovom slučaju, Bog želi da Noje shvati da se Gospod obavezuje da spasi Noja i njegovu porodicu od nadolazećeg uništenja.

Namjera Boga koji koristi ovaj jezik je povjerenje. Zavjet je veoma svečana, ozbiljna obaveza. Njegova vrijednost vrijedi onoliko koliko je dobra osoba koja ga pravi. U isto vrijeme, to implicira da onaj koji sklapa ugovor stavlja cjelokupnu svoju reputaciju na održavanje svog kraja pogodbe. Dakle, kada Bog kaže Noju da sklapa savez s njim, to implicira najapsolutnije obavezujuću, ozbiljnu vrstu posvećenosti. Ako se Noje ne može pouzdati u savez od Boga, ne može se pouzdati ni u šta.

Božji savez sa Nojem – i kroz Noja sa čovječanstvom koje treba uslijediti – biće dalje razvijen u narednim poglavljima.

„U barku uvedi po dvoje od svakog stvorenja, od svake životinje,

da s tobom ostanu živi. Neka budu muško i žensko. Od stvorenja koja lete, po njihovim vrstama, i od stoke po njenim vrstama, od svih životinja što se miču po zemlji po njihovim vrstama, po dvoje neka uđu s tobom da ostanu živi.“ (stihovi 19-20)

Ovdje Bog daje Noju zaista izvanredan nalog: Uzmi par svake vrste životinja sa sobom u arku. Za one u modernoj eri, posebno za one na zapadu, možda smo toliko upoznati sa pričom da nas veličina ove komande ne pogađa. Pa ipak, Noju je sigurno zvučalo zastrašujuće. Ne samo da ima zadatak da napravi ogromnu barku, već mora u nju staviti ogroman broj životinja! Na sreću, Bog će kasnije predložiti da će životinje doći same (Postanje 6:20).

Međutim, Božji nalog je bio motivisan Božjom željom da sačuva dobru tvorevinu za buduće generacije. Ovo, opet, pokazuje Božji plan da sačuva čovječanstvo. Umjesto da jednostavno uništi život i ljudsku rasu, Bog milostivo pruža pomoć da se izliječe od ove katastrofe.

Ova nalog je univerzalan: Noje će uvesti po dvoje svake vrste. Za samo nekoliko stihova od sada, Bog će dati konkretnije instrukcije u vezi sa „čistim“ životinjama, za koje će biti potrebno po sedam jedinki (Postanje 7:2).

Životinje će uključivati ptice, insekte i sve druge vrste životinja koje žive na kopnu. Drugo, sve ove životinje bi dolazile Noju da bi ostale u životu. Ova bića su bila neophodna za ponovno naseljavanje i nadopunjavanje zemlje opustošene nadolazećom poplavom. Od Noja se ne traži da pretražuje zemlju hvatajući nevoljne životinje. Od njega se traži da pripremi arku za one koje mu dolaze. To je i dalje zastrašujuće, ali mnogo više u mogućnostima jednog čovjeka.

„A ti uzmi sa sobom raznovrsnu hranu što se jede i čuvaj je kod sebe, pa neka služi za hranu i tebi i njima.“ (21. stih)

Poslednja Božja pouka Noju u ovom proširenom odlomku odnosi se na praktičnu stvar hrane. Osim izgradnje arke i planiranja za spas svih životinja koje će doći u arku, Noje mora razmisliti koja će hrana biti neophodna za putovanje. On i njegova porodica moraće nabaviti i pohraniti svaku vrstu hrane koju će trebati jesti životinje,

ptice i insekti, a moraće i nagomilati dovoljno hrane da potraje za vrijeme trajanja putovanja.

Kao i u drugim djelovima priče, konkretni detalji nisu dati. Ne znamo koje vrste hrane je trebalo donijeti. To je vjerovatno podrazumijevalo i neke vrste „konzervirane“ hrane koja može trajati duže bez kvarenja. Sve što znamo je da bi Božje obećanje saveza da će spasiti Noja i njegovu porodicu zahtijevalo od Noja da prihvati određene obaveze i odgovornosti. Među njima su i potreba za izgradnjom, planiranjem, skladištenjem, rasporedom i obavljanjem svih radova potrebnih za pripremu kada dođe poplava.

Noje je učinio sve onako kako ga je Bog uputio. Učinio je upravo tako. (22. stih)

S obzirom na sve navedeno, ovaj stih je sam po sebi izuzetan. Noje pokazuje svoju vjeru u Boga i pokornost Bogu jednostavnom poslušnošću. Uradio je sve što je Bog naredio, i uradio je to „baš kako“ je Bog naredio. U ovom odlomku nam je dato vrlo malo detalja. Naravno, Noju je lično rečeno više nego nama u ovom odlomku. Pa ipak, nema sumnje da bi Noje imao mnogo, mnogo pitanja i briga. Ali, uprkos tome, on se ponaša prema Božjim uputima. Rečeno nam je na početku ovog odjeljka (Postanje 6:9) da je Noje bio pravedan, bezazlen čovjek koji je vjerno hodio s Bogom. Ovaj stih je dokaz te duboke vjernosti.

Potrebno je zaista veliko povjerenje u Boga i posvećen umni sklop da Noje posluša i krene u potpuno suprotnom smjeru od tadašnjeg svijeta. Razložno možemo pretpostaviti da je narativ u ovom i na početku sledećeg poglavlja veoma ubrzan i da je Noje imao na raspolaganju pomenutih 120 godina prolongirane milosti za čovječanstvo, eventualno nešto kraće, za sve neophodne pripreme. Osim toga, imao je i vremena da propovijeda drugima o nadolazećem sudu (2. Petrova 2:5), što takođe daje smisao vremenu milosti. Lako možemo zamisliti da su reakcije svijeta bile omalovažavajuće i obeshrabrujuće, ali Noje je vjerno slijedio Božje instrukcije.

7. Globalni potop

Gospod je rekao Noju: „Uđite u barku, ti i cio tvoj dom, jer sam vidio da si pravedan preda mnogom usred ovog naraštaja.“ (Postanje 7:1)

Uobičajena tema knjige Postanja je činjenica da Bog „vidi“. Bog posmatra šta je istinito i djeluje u skladu sa tim. U Postanju 1, vidio je da je ono što je napravio dobro. U prethodnom poglavlju, On je vidio svu zloću koju je ljudska grešnost učinila na zemlji (Postanje 6:5).

Sada Gospod kaže da je vidio Nojevu pravednost. Konkretno, Bog je primijetio kontrast između Nojevih izbora i izbora njegove generacije. U cijelom Svetom pismu Bog poziva svoj narod da ne dozvoli svojim vršnjacima, kulturi ili moralnim standardima njihovog vremena da određuju smjer njihovog života. Umjesto toga, On poziva svoj narod da bude posvećen poslušnosti Njemu. Noje je to uradio. Poslednji stih prethodnog poglavlja posebno kaže da je Noje poslušao sve što mu je Bog rekao, tačno onako kako mu je rečeno (Postanje 6:22).

Sada kada je Noje poslušao Boga tako što je izgradio arku prema Gospodnjim specifikacijama, Bog daje nalog Noju da odvede svoju porodicu u barku kako bi se spasili od nadolazećeg potopa, dok ostatak njegove generacije ostaje nezaštićen. Narativ iz prethodnog poglavlja i ovaj konkretni uput u pripremi za ulazak u arku vjerovatno dijeli stotinak godina.

„Od svih čistih životinja uzmi sa sobom po sedmoro, mužjaka i njegovu ženku; a od svih nečistih životinja samo po dvoje, mužjaka i njegovu ženku. Isto tako i od stvorenja koja lete po nebesima po sedmoro, mužjaka i ženku, da im se sačuva vrsta na zemlji.“ (stihovi 2-3)

Sa sobom trebaju povesti parove životinja, a ovdje se dodaju završne upute. Naime, moraju dovesti po sedam čistih životinja i po jedan par nečistih životinja. Prvi čitaoci Postanja izvjesno su razumjeli šta se podrazumijeva pod čistim i nečistim životinjama, iako je

ovo prvo spominjanje u Svetom pismu da je Bog neke vrste životinja označio kao čiste, a druge kao nečiste. Ovo takođe otkriva da su Noje i pretpotopna generacija znali za tu podjelu.

Zašto sedam čistih životinja? Nakon potopa, Noje će prinijeti životinjske žrtve Bogu (Postanje 8:20). Samo čiste životinje su prihvatljive kao žrtva, a Noju će trebati više od jednog para da bi svaka vrsta životinja preživjela kao vrsta. Dakle, svaka sedma čista životinja je bila raspar i namijenjena za žrtvu. Noje je takođe trebao uzeti po sedam svih vrsta čistih nebeskih ptica.

Bog je ipak jasan o svojoj namjeri. Poenta je sačuvati život, održati potomstvo živim na licu zemlje. U slučaju ptica, kao što ćemo vidjeti u narednom poglavlju, poplava bi pokrila svaku površinu na koju bi ptica mogla sletjeti. Ne bi bilo hrane ili skloništa za ptice tokom poplave. Bez arke, ptice i sav drugi život na kopnu prestali bi postojati na zemlji. Bog to nije želio.

Životinje koje je Noje trebao uzeti u arku došle su k njemu; nije morao da ih traži, bira i vraća nazad u arku. Međutim, Noje i njegova porodica bili su odgovorni da ih uzmu sa sobom. Ove pripreme u poslednjim trenucima trebale bi vremena (Postanje 7:4), a prema ovom poglavlju, Noje i njegova porodica završavaju svoj posao tačno na vrijeme (Postanje 7:13).

„Jer za samo sedam dana pustiću da na zemlju pada kiša četrdeset dana i četrdeset noći; i zbrisaću s lica zemlje sve što postoji, sve što sam načinio.“ (4. stih)

Bog otkriva Noju svoj konačni rok za početak potopa: sedam dana. Za sedam dana od ovog trenutka počela bi kiša. To bi trajalo 40 dana i 40 noći, potop koji bi okončao sav život „s lica zemlje“.

Noje je imao jednu sedmicu da uvede u arku sve što bi bilo potrebno za vrijeme nadolazećeg Božjeg gnjeva. Sve što bi ostalo vani, uključujući i ostatak ljudske rase, bilo bi potpuno uništeno. Prema 13. stihu, oni su u stanju da završe ovaj zadatak tačno u vremenu koje im je preostalo.

Riječ koja se ovdje koristi za „zemlju“ potiče od hebrejskog

korijena *erec*. Neki proučavaoci Biblije tumače ovaj izvještaj kao lokalni potop – potop koji pokriva teritoriju ljudi, ali ne nužno i cijeli svijet. Izrazi kao što je ovaj dio su te rasprave. Postoje i drugi hebrejski termini koji se koriste za eksplicitno opisivanje cijele planete, kao što je *tebel*, ali oni se ne koriste u izvještajima o potopu.

Noje je učinio sve onako kako ga je Gospod uputio. (5. stih)

Opet, u ovom stihu, vrlo jednostavno nam je rečeno da je Noje učinio sve što je Gospod naredio. Vjerni Noje je poslušao Boga. To je bio njegov stil života. Njegova poslušnost je za nas još značajnija zbog neobičnosti instrukcija koje mu je Bog dao: izgraditi masivnu arku, pripremiti je da nosi predstavnike svih životinja na zemlji, a zatim primiti te životinje, uključujući ptice i insekte, pošto su došli na brod u sedmici prije kiše. Nojeva brza poslušnost bila je ključna za njegov opstanak: prema stihu 13, pripreme su završene baš kad je voda stigla. Da je Noje oklijevao, ne bi bilo dovoljno vremena za pripremu.

Noje je imao šesto godina kada su vode potopa došle na zemlju. (6. stih)

U Postanju 5:32 rečeno nam je da je Noje imao 500 godina kada je dobio svoja tri sina. Zatim je u 6. poglavlju Bog rekao Noju da sagradi arku. Sada saznajemo da je Noje imao 600 godina kada je došao potop. To ukazuje da je Noje imao na raspolaganju stotinak godina da izgradi arku i pripremi se za potop, iako neki učenjaci sugeriraju da je Božje otkrivenje Noju bilo mnogo bliže samom potopu. U svakom slučaju, Bog je sigurno znao koliko će Noju trebati vremena da dovrši svoj posao i da će ovaj posao biti dovršen na vrijeme.

Iako se ideja o 500-godišnjem čovjeku koji gradi ogromni plovni objekat čini čudnom, kontekst priče je ključan. U ovoj eri, tokom vremena od Rajskog vrta do Potopa, ljudi su živjeli skoro 1.000 godina. Čovjek od 600 godina bio bi u aktivnim godinama, što je ekvivalent srednjih godina. Ljudski životni vijek će početi dramatično da se smanjuje nakon potopa, ali za sada, Noje nije „stari čovjek“ u ovom kontekstu. A, s toliko vremena za rad, i barem njegovim sinovima da

pomognu, nema razloga da se misli da nije mogao izvršiti zadatak koji mu je dodijeljen.

Tako je Noje ušao u barku pred vodama potopa, i s njim njegovi sinovi, njegova žena i žene njegovih sinova. (7. stih)

Došao je i taj dan za ukrcaj na arku. Samo osam ljudi će preživjeti poplavu, koja će inače zbrisati cijelo čovječanstvo. Očito, ljudi su bili prešli granicu u svojim grijesima bez povratka. Noje i njegova žena i njihova tri sina i njihove žene uskoro će postati jedini ljudi koji su ostali na cijeloj planeti. Nojeva tri sina, Šem, Ham i Jafet, u to su vrijeme imali svaki oko 100 godina, još uvijek vrlo mladi ljudi po životnom vijeku svoje ere.

Od svih čistih i od svih nečistih životinja, i od stvorenja koja lete i od svega što se miče po zemlji, k Noju u barku ušlo je po dvoje, mužjak i ženka, baš kao što je Bog uputio Noja. (stihovi 8-9)

Ovi stihovi mnogo jasnije ukazuju na to da je Bog poslao ove životinje u arku, vjerovatno uz pomoć anđela. Noje se nije petljao okolo pokušavajući da uhvati nevoljna stvorenja. Posebna Božja intervencija bila bi neophodna za ponašanje životinja kako prilikom dolaska u arku tako i za vrijeme trajanja potopa. U isto vrijeme, od trenutka kada je Bog rekao Noju da se ukrca u arku, do trenutka kada su ove pripreme gotove, prošla je čitava sedmica. I to ni trenutak prerano, pošto se potop dogodio istog dana kada su konačno svi ušli u arku.

Posle sedam dana vode potopa zaista su došle na zemlju. (10. stih)

Konačno, počinje poplava. Dolazi tačno u vrijeme kada je Bog rekao da će to biti u stihu 4. Božje uništenje života na zemlji i spaseenje života od tog uništenja je počelo.

Ovdje, kao i u prethodnim stihovima, kaže se da je potop došao na „zemlju“, koristeći hebrejski izraz *erec*. To je nešto što bismo očekivali iz perspektive Noja i njegove porodice koji su svjedočili ovom događaju.

Zanimljivo je primijetiti da Bog nastavlja djelovati unutar sedmodnevnog ciklusa koji je uspostavio kada je stvorio zemlju. Noje će se pridržavati sedmodnevnog ciklusa kada šalje ptice da traže suhu

zemlju u 8. poglavlju. Izrael će se, takođe, prilagoditi Božjem sedmodnevnom ciklusu kada se nacija uspostavi kasnije u knjizi Postanja.

Kad je Noje imao šesto godina, drugog mjeseca, sedamnaestog dana u mjesecu, tog dana provalili su svi izvori ogromnog vodenog bezdana i otvorile su se brane na nebesima. (11. stih)

Ovaj stih ukazuje na vrlo specifičan dan u Nojevom životu za početak potopa. Naučnici su predložili mnoge moguće razloge zbog kojih bi ovaj datum mogao biti značajan. Najočigledniji može biti da uključivanje konkretnog datuma za početak poplave daje izvještaju autentičnost. Ukratko, potop nije mit. Počelo je jednog stvarnog kalendarskog dana u istoriji svijeta. Tog dana, Stvoritelj je počeo da uništava mnogo onoga što je napravio i zloću koju je grešno čovječanstvo stvorilo na zemlji.

Pored određenog datuma početka, poglavlje 8 će dati tačne datume za pristajanje arke, za povlačenje voda, za sušenje zemlje i za izlazak iz arke. Jasno, tekst nam znači da shvatimo koliko je tačno trajala svaka faza poplave, od početka do kraja. Ovaj kataklizmični Božji sud bio je istorijski događaj u životu svijeta.

Prema biblijskoj hronologiji, Potop se dogodio 1656 godina posle Stvaranja ili prije oko 4.500 godina od našeg vremena.

Rečeno nam je da su tog dana provalili svi izvori velikog bezdana. Ovo implicira da je postojao veliki podzemni okean i da je bio pod određenim pritiskom od početka stvaranja. Osim toga, otvorile su se i „brane na nebesima“. S neba su se slijevale velike bujice kiše.

Jezik je poetičan, ali je paralelan sa Božjim radom drugog dana stvaranja. Postanje 1:7 nam govori da je Bog stvorio „prostor“ atmosfere između voda ispod i voda iznad. Neki naučnici nagađaju da su vode iznad stvorile neku vrstu vodenog omotača oko zemlje. Oni sugerišu da je u ovom trenutku taj sistem urušen i da su se vode iznad zemlje izlile i stvorile poplavu. U svakom slučaju, Zemlja se spremala da se vrati u prvobitno stanje prekrivena vodom.

Kiša je pljuštala na zemlju četrdeset dana i četrdeset noći. (12. stih)

Prethodni stih opisuje dva pravca iz kojih su došle poplavne vode. S jedne strane, voda je šikljala („izbijala“) ispod površine zemlje. S druge strane, s neba je pljuštala jaka kiša. Sada nam je prvi put rečeno da je kiša padala 40 dana i noći.

U narednim poglavljima će se objasniti da će 40 dana te vrste kiše, u kombinaciji sa vodom koja je lila odozdo, biti dovoljna da pokrije cijelu zemlju.

Tog dana Noje je ušao u barku, i s njim njegovi sinovi Sim, Ham i Jafet, njegova žena i tri žene njegovih sinova; oni i sve divlje životinje po svojim vrstama, sva stoka po svojim vrstama, sve druge životinje što se miču po zemlji po svojim vrstama, sva stvorenja koja lete po svojim vrstama, sve ptice i sva krilata stvorenja. (stihovi 13-14)

Ovi stihovi opet pokazuju kako je Nojeva poslušnost još jednom bila ključna za uspjeh. Istog dana kada su završili sa ukrcavanjem u arku, stigla je poplavna voda. Svako kašnjenje bi bilo katastrofalno.

Na dan kada je poplava počela, po svemu sudeći, mala četa ljudi i ogroman kontingent životinja, ptica i insekata završili su ukrcavanje u arku. Bog je želio spasiti predstavnika (prototip) svake vrste zvijeri, svake vrste stoke, svake vrste koja se miče po zemlji (koje bi uključivalo insekte), svake vrste ptica i svake vrste krilatih stvorenja. Kao što su neki primijetili, takva zbirka različitih, velikih i malih životinja, nikada ne bi mogla zauzeti takav prostor zajedno da to Bog nije orkestrirao u svrhu očuvanja životinjskog svijeta na planeti. Ljudi su ovdje ponovo imenovani: Noje i njegova tri sina Šem, Ham i Jafet. Svaki muškarac je imao ženu, koja nije imenovana. Zajedno, ovih osam ljudi će ponovo pokrenuti ljudsku rasu na novom početku koji će Bog uspostaviti nakon potopa.

I tako je k Noju u barku ulazilo dvoje po dvoje, od svake vrste stvorenja u kome je duh života. Od svake vrste stvorenja ušli su mužjak i ženka, baš kao što je Bog uputio Noja. Zatim je Gospod zatvorio vrata za njim. (stihovi 15-16)

Životinje, ptice i gmizavci svih vrsta spašeni su od potopa ulaskom u arku s Nojem. Stigli su kao parovi, muško i žensko, ulazeći

zajedno u arku.

Većina ovih informacija nije nova, ali Biblija često ponavlja detalje kako bi istakla stvar. Božja volja i Njegovo znanje su specifični. Kada On kaže da će se nešto dogoditi, dešava se upravo onako kako je On previdio.

U normalnim okolnostima, jednostavno ne postoji način da čovjek uhvati žive, reprezentativne uzorke cjelokupnog životinjskog svijeta. Božja sila je bila na djelu tamo gdje Noje kao čovjek ograničenih sposobnosti ne bi uspio. Ovdje se provlači važna pouka: Bog očekuje od nas da sarađujemo u svom domenu, ali ne i da preduziamo Njegov posao. Ključ uspjeha je u saradnji božanskog i ljudskog, gdje se ljudski agent s povjerenjem oslanja na Boga i Njegove upute. Bog i dalje izvršava svoje planove preko poslušnih slugu ne očekujući da oni u sebi imaju moć da učine nemoguće.

Ovaj stih takođe daje vrlo specifičnu, vrlo važnu tačku o tome kako je arka zatvorena u pripremi za potop. Zatvaranje arke posebno se pripisuje samom Gospodu. Ova simbolika će postati ključna u našem razumijevanju Boga i spasenja. Ovo je važno iz dva razloga.

Prvo, ovaj čin naglašava da je Bog taj koji spašava život od osude. I služi kao podsjetnik na Božje obećanje da će sačuvati one koje je pozvao. I za Noja, i za nas, ovo je simbol Božje sposobnosti da zadrži one koje je izabrao.

Drugo, i od ključne važnosti, je činjenica da vrata nije zatvorio Noje. Kada se svaki život koji je trebalo spasiti ukrcao u arku, Gospod je zatvorio Noja i sve koji su bili s njim unutra. Njihova sigurnost nije zaslužena nečim što je Noje uradio. Noje nije bio taj koji je odlučivao kada će se vrata zatvoriti, ili kada će prilika za spas biti izgubljena za one vani. Sve ovo je isključivo Božija prerogativnost. Vrlo vjerovatno da nije postojala ni opcija da se masivna vrata zatvore iznutra. Sam čin zatvaranja vrata vjerovatno je obavio Božji anđeo ali se on svakako pripisuje Gospodu, što je uobičajeno u Svetom pismu.

Vode potopa padale su na zemlju četrdeset dana i sve više su rasle i podigle barku, tako da je ona plovila visoko iznad zemlje.

Vode su bujale i sve se više dizale nad zemljom, a barka je plovila na površini vode. (stihovi 17-18)

Poplavne vode su se povećale, a ogromna arka je plutala, uzdižući se visoko iznad svog početnog počivališta na zemlji. Noje je dobro slijedio Božje instrukcije; veliki zatvoreni brod se pokazao kao sposoban za odražavanje na vodi u takvim kataklizmičkim uslovima.

Svako ko je vidio poplavu ili cunami na djelu zna kolika je snaga u pokretnoj vodi. Ispod barke, poplavne vode su preplavile sve na kopnu, dižući se sve više i više.

Porast ovih voda, na neki način, predstavlja preokret Božjeg početnog stvaranja. U početku je Bog izvukao kopno iz vode (Postanje 1:9-10). Ovdje, u presudi, On šalje tu zemlju natrag pod vode. Ovo je, u doslovnom djelovanju, Bog „resetuje“ ovaj aspekt svoje kreacije.

Iako vode uništavaju sve na kopnu, one ne prevladavaju nad arkom. Ona pluta na površini vode. Arka i njeni stanovnici bili su u pokretu. Ona ima jednu svrhu: da se zadrži iznad uništenja, a da se Bog pobrine za ostalo.

I vode su toliko preplavile zemlju da su prekrile sve visoke gore pod cijelim nebesima. Vode su se podigle petnaest lakata iznad popljenih gora. (stihovi 19-20)

Ovdje se koristi hebrejski korijen riječi *gabar*, koja se prevodi kao „prevladao ili trijumfovao“ da opiše prevladavajuću poplavu Božjeg suda. Ovaj katastrofalni efekat se pokazuje u tome koliko visoko se voda diže iznad površine tla. Kaže se da voda pokriva sve najviše *hā'rime*. Ovaj izraz, *hā'rim*, se takođe često prevodi kao „brda“, ili čak „visoka brda“.

Ova tačka se koristi u raspravi o tome da li je ovo bila planetarna poplava ili „lokalna“ poplava koja pogađa samo regione naseljene ljudima. Najviši vrhovi u regionu Bliskog istoka nisu ni približno tako visoki kao oni na drugim mjestima na zemlji. Najviša tačka na Bliskom istoku je planina Damavand, u Iranu, na više od 5.600 m iznad nivoa mora. Najviša tačka Izraela nalazi se na Golanskoj visoravni i uzdiže se skoro 2.200 m iznad nivoa mora. Oni ove visine

porede sa Mont Everestom koji je visok više od 8.000 m, i nekim djelovima Argentine koji su visoki skoro 7.000 m. Drugim riječima, prema zagovornicima lokalne poplave, količina vode koja je bila potrebna za uništenje rane teritorije ljudi bila bi daleko, daleko manja od one potrebne da se pokriju vrhovi najviših planina planete. Primi-jetićemo da oni podrazumijevaju istu konfiguraciju tla prije Potopa kao i danas, što očito, iz više razloga, ne može biti slučaj. Takođe primje-ćujemo da ograničavaju teritoriju naseljenu ljudima na lokalno podru-čje, što takođe nije nimalo vjerovatno s obzirom da stopu rasta stan-ovništva koje je lako moglo premašiti današnju globalnu populaciju.

Izvjescno bi erupcija vode iz dubine, u kombinaciji s ogromnim silama poplavnih voda na zemlji, rezultirala stvaranjem planina kakve danas poznajemo. Posle Potopa takođe je bilo izraženih vul-kanskih aktivnosti, i mnoge planine su proizvod tih erupcija. To bi uključivalo ove različite tačke koje su već pomenute.

U svakom slučaju, Biblija izričito tvrdi da su vode iz ovog po-topa prekrile svaku značajnu tačku kopna, ne ostavljajući mogućnost bijega ili spašavanja onima koji nisu bili na arci.

Drugim riječima, poplava nije ostavila ni komadić suhe zemlje na koju bi čovjek mogao pobjeći da bi preživio potop. Isto važi za životinje.

Ovaj odjeljak takođe daje konkretnije detalje o dubini vode. Prema Postanju, najbliži vrh kopna koji je pod poplavom došao do površine vode bio je 15 lakata, što je otprilike 7 metara. Ova dubina može biti važna iz dva razloga. Kao prvo, takva dubina bi dala putu-jućoj arci mogućnost da pluta bez prepreka iznad svake kopnene mase. Drugo, takva dubina bi osigurala da nijedno ljudsko biće ili životinja ne bi mogli preživjeti poplavu, čak i da su uspjeli da se popnu do najvišeg dostupnog vrha.

Božji sud nad svim životima koji žive na kopnu i koji dišu vaz-duh bio bi apsolutan. Ništa ne bi ostalo živo što nije bilo unutar arke. Konkretno, uništena je čitava ljudska rasa, osim Nojeve porodice.

Tako je izginulo svako stvorenje koje se micalo po zemlji:

stvorenja koja lete, stoka, divlje životinje, mnoštvo drugih stvorenja koja vrve po zemlji, kao i svi ljudi. Sve u čijim je nozdrvama bio dah života – sve što je bilo na kopnu – izginulo je. (stihovi 21-22)

Do ove tačke u priči o potopu, fokus je ostao na arci i eventualnim preživjelima. Sada se kreće da jasno ukaže šta se dogodilo sa svime što je ostalo izvan arke. Ukratko, sve je izginulo. Navode se neke od tih grupa: ptice, stoka, zvijeri, divlje životinje i stvorenja koja se roje, zajedno sa svakim pojedinim ljudskim bićem. Ovi stihovi eksplicitno jasno pokazuju ishod ovog događaja: nijedna osoba nije preživjela ovu katastrofu, osim onih na brodu.

Iskustvo tih prvih dana dok se voda dizala mora da je bilo zaista užasno. Oni na brodu su u kritičnom trenutku saznavali da li će ih ovaj brod podržati ili ne. Kao što je obećano, naravno, jeste (Postanje 7:17). Dodatni izvor zabrinutosti bio bi nedostatak kontrole arke. Ova struktura nije bila tipični „brod“ ali je dobro služila svojoj svrsi. „Navigacija“ arke jednostavno je bila prepuštena Gospodu i možemo sa izvjesnošću pretpostaviti da su nevidljiva anđeoska bića bila zadužena da paze na nju.

Krajnji rezultat ovog potopa bio je konačan i apsolutan. Sve je umrlo, osim ostatka na arci koji je plutao na jednom, ogromnom okeanu.

Ponavljanje u drevnoj literaturi često se koristilo da se naglasi istinitost ili važnost neke izjave. U ovom slučaju, Bog je obećao da će „zbrisati“ svo čovječanstvo, i svako stvorenje koje živi na kopnu i zraku, kao presudu kancera grijeha čovječanstva.

Zanimljivo je da se ne spominju ribe ili druga morska bića, koja su očigledno preživjela poplavu. Ili, koji su barem bili u stanju da prežive u dovoljnom broju da ih Noje ne čuva na arci. Božja presuda bila je ograničena na kopno, jer je bila odgovor na sveprisutno zlo čovječanstva (Postanje 6:5).

Tako je on istrijebio s lica zemlje sve što je postojalo, čovjeka, divlje životinje, druge životinje što se miču i stvorenja koja lete po nebesima, sve je bilo istrijebljeno sa zemlje. Preživjeli su samo Noje

i oni koji su bili s njim u barci. (23. stih)

Ovih nekoliko zadnjih stihova poglavlja 7 izgledaju kao da se ponavljaju, i jesu. Ovo je vrlo promišljena tehnika, često korištena u drevnoj literaturi. Navođenje određenih činjenica iznova i iznova bio je način da se naglasi njihova istinitost i važnost. U ovom slučaju, Postanje jasno stavlja do znanja da nijedan ljudski ili životinjski život nije preživio potop, osim onih na brodu.

Ovaj stih takođe koristi ponavljanje kako bi nas podsjetio da ovo nije bila „samo“ prirodna katastrofa. Bog je izbrisao (ili zbrisao) sav ljudski i životinjski život. On je izazvao poplavu. Kao Stvoritelj i Sudija i Bog, djelovao je iz svog autoriteta da izvrši pravdu.

Sa ove distance, i iz puke ljudske perspektive, ova skala smrti je za većinu nas nezamisliva. To je neprijatno. To dovodi u pitanje samu našu ideju o tome ko je naš Bog. Bitno je da razumijemo i Njegovu pravednost i Njegovu milost. Bog se nije promijenio u svojoj prirodi. On neće podnijeti grijeh, i On će u milosti spasiti neke od uništenja.

Ostatak Biblije je priča o tome kako je grešni, smrtni čovjek ikada mogao biti u miru, pa čak i voljen od strane tako pravednog, moćnog, pravednog i svetog Boga.

A vode su prekrivale zemlju sto pedeset dana. (24. stih)

Poplavne vode su pokrivala površinu kopna 150 dana. Oni koji su bili svjedoci nabujale rijeke, provaljene brane ili cunamija vidjeli su ogromnu moć kretanja vode. Voda duboka samo nekoliko stopa ima snagu da sruši zgrade i utopi gotovo svaku kopnenu životinju. Prema Bibliji, poplavne vode oko arke nikada nisu bile manje od 7 metara iznad najviše tačke kopna. To je nepobjediva količina vode i ništa na njenom putu nije preživjelo.

Ovih 150 dana uključuje prvih 40 dana jake kiše, praćene u nekom trenutku prestankom šikljanja vode odozdo. Nakon toga, vode počinju da se povlače. Ali, još 110 dana, poplavne vode potpuno uništavaju sve što im se nađe na putu. Kao što ćemo vidjeti u sledećem poglavlju, arka će konačno stati na čvrsto tlo nakon tih 150 dana.

Fakti o biblijskom potopu – istorijska, globalna katastrofa

Većina modernih hrišćana ne uzima u obzir biblijske i naučne dokaze da je Postanje 1–11 doslovna istorija i da uči da je tvorevina stara nešto više od 6.200 godina. Većina hrišćana prihvata tvrdnju sekularne nauke da je Zemlja stara milijardama godina. Takođe se može zapaziti da, bez obzira prihvataju li hrišćani milione godina ili ne, velika većina nikada nije uzela u obzir Nojev potop i njegovu važnost za pitanje starosti zemlje.

Ali Nojev potop je presudan za to pitanje. Jednostavno rečeno, ako je taj potop bio globalni, jednogodišnji, katastrofalni događaj prije otprilike 4.500 godina, kako knjiga Postanja uči, tada je vrlo razumno zaključiti da bi proizveo nevjerovatnu količinu erozije i sedimentacije i da bi zakopao mnogo biljaka i životinja u tim sedimentima, koji će kasnije postati fosili kad sedimenti očvrstnu u stijene. Geolozi kreacionisti vjeruju da bi potop proizveo upravo onakve geološke karakteristike kakve vidimo po cijeloj zemlji, kao što su, na primjer, lijepo prikazane u zidovima Velikog kanjona u Arizoni, SAD. Ovi biblijski vjerujući geolozi misle da je većina (ne svi) slojeva sedimentnih stijena koje sadrže fosile rezultat potopa. Ali sekularni geolozi, koji odbacuju svjedočanstva Božijih očevidaca u 1. Mojsijevoj 6-9, kažu da su ti slojevi stijena nastajali stotinama miliona godina. Dakle, ako je potop proizveo većinu fosilifernih sedimentnih slojeva širom svijeta, tada ti slojevi ne mogu biti rezultat stotina miliona godina erozije i sedimentacije, kako tvrde sekularni naučnici.

Prvih 1.800 godina, gotovo sveopšte vjerovanje u crkvi bilo je da je Nojev potop bio istorijska, jednogodišnja globalna katastrofa. Ali početkom 19. vijeka, ideja o milionima godina uvriježila se u nauci o geologiji. Većina crkava je brzo prihvatila tu ideju, pa je oko 1850. godine većina hrišćana napustila vjerovanje o potopu, udružena sa teorijom evolucije. Danas većina hrišćana, uključujući većinu hrišćanskih geologa, vjeruje da je Nojev potop mit (tj. nikada se nije dogodio) ili velika, ali lokalna poplava u mesopotamskoj dolini rijeka

Tigris i Eufrat (današnji Irak) opisana jezikom pretjerivanja.

Postoje mnogi biblijski i izvanbiblijski redovi dokaza da je Nojev potop bio historijski događaj koji se zaista dogodio.

1. Jedanaest puta u Postanju se pojavljuje hebrejska riječ *toledot* koja se različito prevodi kao „ovo je izvještaj“ ili „ovo je rodoslov / rodoslovna hronika“. Upotreba ove riječi povezuje cijelu knjigu kao historijski dokument koji pokriva ključne događaje u historiji od Stvaranja do Mojsijevog vremena.

2. Izvještaj o potopu čita se poput dnevnika koji opisuje stvari koje su se događale određenih dana u 600. i 601. godini Nojevog života.

3. Isus (Matej 24:37–39), Petar (1. Petrova 3:20; 2. Petrova 2:5; 3:3–7), Isaija (Isaija 54:9) i Ezekiel (Ezekiel 14:14) vjerovali su da je to historijski događaj. U Isaiji i Ezekielu sam Bog govori i govori o Noju kao osnovi za svoja obećanja Izraelu kroz ovu dvojicu proroka.

4. Isusovo rodoslovlje zahtijeva da se potop zaista dogodio, jer su svi njegovi preci (uključujući Noja) morali biti stvarni historijski ljudi (Luka 3:23–38), ili je inače i Isus potekao iz mita.

5. Stotine priča o potopu od grupa ljudi širom svijeta (od kojih mnogi imaju detalje koji se podudaraju s onima iz Postanja 6-9) ukazuju na stvarni historijski događaj u sjećanju čovječanstva.

Potop nije bila lokaliziran u mesopotamskoj dolini, kako vjeruju mnogi hrišćani, već je bio globalan. Kada su vode dosegle najveću visinu, nigdje na planeti nije bilo kopna iznad nivoa voda.

1. Svrha potopa. – Poslat je da uništi ne samo grešnog čovjeka već i sve kopnene životinje i ptice koje nisu u Barci i na površini zemlje (Postanje 6:7, 13). Ptice se spominju 19 puta u 1. Mojsijevoj 6-9: ponavljanje je nesumnjivo naglašeno i snažno ukazuje na globalnost potopa jer ptice lako mogu izletjeti iz zone poplave.

2. Visina potopa. – Samo bi globalni potop pokrio sve visoke gore pod nebom za najmanje 15 lakata (oko 25 stopa ili 7 metara: Postanje 7:19). Ovdje valja napomenuti da je globalni potop moguć samo na okrugloj Zemlji – globusu. Budući da voda uvijek traži

najniži nivo, pokrivanje samo planina na Bliskom istoku rezultiralo bi globalnim potopom. Međutim, treba imati na umu da je konfiguracija kopna u pretpotopno vrijeme sasvim drugačije izgledala i da odnos nizina i gora nije bio drastično izražen kao što je to sada slučaj. To prosto znači da velikih planinskih masiva vjerovatno nije ni bilo.

3. Trajanje potopa. – Od početka poplave do iskrčavanja ljudi i životinja na suhom terenu bio je 371 dan (Postanje 7:11 i 8:14). Pozivanje na 40 dana (Postanje 7:12-18) odnosi se na neprekidne jake kiše, ali izvori iz dubina nisu se zatvorili i kiše nisu prestajale sve do 150. dana (Postanje 8:2). Tada je trebao još 221 dan da se vode povuku i zemlja dovoljno osuši. Nijedna lokalna poplava ne bi mogla trajati toliko dugo.

4. Svrha Arke. – Bog je rekao Noju da na barku uzme ptice i kopnene životinje koje je Bog doveo Noju, kako bi ponovo naselio zemlju nakon potopa (Postanje 7:1-3). Da je poplava bila lokalizirana na Bliskom Istoku, arka bi bila potpuno nepotrebna. Čak i da su sva bića u lokalnoj zoni poplave izginula, to bi područje ponovo naselila bića izvan zone. Što se tiče Noja i njegove porodice, imali su više nego dovoljno vremena da se privremeno sklone gdje god hoće. Arka je bila apsolutno bitna samo ako je najavljeni potop bio globalan.

5. Zapremina Arke. – Bila bi nepotrebno velika (Postanje 6:15) da bi se spasilo samo nekoliko životinja, ptica i ljudi od lokalne poplave. Ali opisana veličina bila je neophodna i dovoljna da se spasi broj vrsta stvorenja uzetih na brod. Ako se uzme dužina lakta od 45 cm, Barka je bila najmanje 135 m dugačka, 22,5 m široka i 13,5 m visoka. Rađena je na tri etaže, što odgovara ukupnoj površini paluba od oko 9.400 m² ili 41.000 m³. S naučnog stanovišta, ovaj objekat bio je u plovnom stanju, namijenjen za održavanje na vodi, i kapaciteta dovoljnog za smještaj svih kopnenih vrsta.

6. Pristajanje Arke. – Arka se zaustavila u planinama (množina na hebrejskom) Ararata (vjerovatno moderne istočne Turske), blizu vrha najviše planine negdje u toj regiji u to vrijeme. Prošlo je 74 dana prije nego što se mogla vidjeti bilo koja obližnja planina (Postanje

8:4-5). Nijedna lokalna poplava nije mogla podići Arku na ovu visinu. I samo bi globalnoj poplavi trebalo toliko vremena da se povuče dok su kretnje zemlje uzdizale druge planine, a vode se povlačile u nove okeanske bazene, tako da su ostale obližnje planine postale vidljive.

7. Duga obećanja. – Bog je obećao Noju i njegovoj porodici, životinjama i pticama na Arci, svom njihovom potomstvu i samoj zemlji da više nikada neće poslati novi potop da ih uništi (Postanje 9:8-17). Ako je poplava bila lokalna, onda je Bog lagao jer je od tada bilo mnogo lokalnih poplava koje su usmratile neke životinje i ljude i uništile velike površine zemlje. Ali Nojev potop bio je globalan i Bog je održao i držaće svoje obećanje.

8. Naredba nakon potopa. – Bog upućuje životinje i Nojevu porodicu da ponovno nasele zemlju (Postanje 8:15-17 i 9:1). Ovi nalozi bili su potrebni samo ako je to bio globalni potop, jer životinje i ptice van zone poplava svakako mogu prirodno ponovo naseliti pogodeno područje.

9. Ponavljanje univerzalnih pojmova. – Biblija koristi riječi i fraze kao „svi“, „svako“, „pod nebom“ i „u čijim nozdrvama je bio dah života“ u potopu. Svakako, hebrejska riječ *col* (sve ili svako) ne znači uvijek doslovno sve. Ali često je to slučaj. Kada nije, kontekst to čini savršeno jasnim. U Postanju 6-9. glava, upotreba ovih riječi 60 puta naglašeno je doslovna.

10. Upotreba hebrejskih riječi „erec“ i „adama“. – Riječ *erec* koristi se više od 2.500 puta u Starom savezu. Ima više značenja: zemlja (tj. planeta), tlo, zemljište, kopno ili zemlja. Takođe se ponekad odnosi na ljude na zemlji (npr. Postanje 11:1). Ali kao i kod većine drugih riječi u hebrejskom rječniku (i vjerojatno u svakom drugom jeziku), vrlo je važno zapamtiti da kontekst uvijek mora odrediti specifično značenje u određenoj rečenici. Riječ *adama* javlja se 225 puta u Starom savezu i prevedena je kao zemlja ili kopno (bilo teritorija ili sve kopno iznad nivoa mora). U Postanju 6:1 – 9:17 (o potopu), *erec* se koristi 48 puta i ni u jednom slučaju kontekst ne ukazuje na geografski ograničeno područje. U ovim poglavljima *adama* se

upotrebljava devet puta. U stvari, „lice zemlje“ u tim poglavljima je prevod „lica adame“. „Lice ereca“ u većini prevoda je prevedeno kao „lice zemlje“, jer kontekst jasno ukazuje da se *erec* odnosi na svu zemlju na planeti.

11. Hebrejska riječ za potop u Postanju 6-11: mabul. – U ovim poglavljima dvanaest puta Bog koristi hebrejsku riječ *mabul*. Ona se pojavljuje samo jedan drugi put u Starom savezu (Psalam 29:10), gdje se nesumnjivo odnosi na Nojev potop pošto imenici *mabul* prethodi u tom stihu određeni član. Ne misli se na bilo koju poplavu, već na „potop“ u kojem se Bog zaista pokazao kao apsolutni Vladar. Sve ostale poplave (doslovne ili metaforične) u Starom savezu opisane su imenicom, *šetef*, ili glagolom, *zaram*. U Novom savezu, grčka riječ, *kataklismos* (iz čega dobijamo našu „kataklizmu“), koristi se samo u vezi s Nojevom potopom. Isto važi i za grčki prevod Starog saveza (Septuagintu): *kataklismos* se koristi samo u 1. Mojsijevoj 6-11 i Psalmu 29:10 (LXX: Psalmu 28:10).

12. Isus i Petar. – I Isus (Matej 24:37-39) i Petar (2. Petrova 3:3-7) jasno ukazuju na to da je potop bio globalan jer povezuju presudu potopom sa budućom presudom pri drugom dolasku Isusa Hrista, koja će takođe imaju globalni efekat!

Nojev potop je bio katastrofalan. I u fazi poplave i u fazi recesije voda bi se kretala. A voda koja se kreće nagriza sedimente i taloži ih drugdje. Dakle, došlo bi do dodatne erozije i taloženja u fazi recesije, prerade materijala koji je prethodno nataložen tokom faze plavljenja. Ovo je bio složen događaj koji bi iznjedrio složene geološke dokaze (baš kao i dokaze koje danas zapažamo u stijinama).

Da je Potop izmijenio konfiguraciju tla, svjedoči i opis iz Postanja 2:10-14 koji se ne može uskladiti sa geografijom poslepotopne mesopotamske doline ili bilo gdje drugdje na zemlji. Edenski vrt nije moguće pronaći jer je svijet prije potopa bio potpuno uništen.

Gdje je nestala sva ta voda od Potopa? Kratki odgovor je da se naša planeta s razlogom naziva „Plava planeta“ (prekrivena je sa 70% vode) – tako da je voda iz globalnog potopa još uvijek ovdje, čineći

naše okeane. Okeani pokrivaju preko dvije trećine zemljine površine do velike dubine. Prosječna dubina glavnih okeana iznosi oko 3.600 m, dok su neki rovovi znatno dublji od visine planine Mont Everest. To je ogromna količina vode, toliko vode da bi, ako bi spustili visinu današnjih planina i podigli okeanske bazene, bilo više nego dovoljno vode da pokrije cijelu površinu zemlje. Takođe, značajan dio vode je zarobljen u ledu na polovima.

Većinu današnjih planinskih lanaca su izgradile tektonske sile pokrenute za vrijeme Potopa. To znamo jer su planinski lanci puni fosila (uglavnom morskih), a fosili su uglavnom poplavni fenomen.

Globalni dokazi potopa iz Postanja

Zemlja je prekrivena dokazima o svjetskom potopu opisanom u knjizi Postanja.

1. Morski fosili visoko na planinama. – Fosili su jedan od najboljih dokaza globalne poplave, posebno tamo gdje se nalazi mnogo fosila. Na primjer, ne nalazimo morska stvorenja, kao što su ribe, školjke i koralni, zakopana i fosilizovana na morskom dnu gdje su nekada živjeli. Umjesto toga, većinu njih nalazimo zakopanih u sedimentnim stijenama na kontinentima, čak i na visokim planinama. Da bi se to dogodilo, okeanske vode morale su potpuno poplaviti kontinente. A to je upravo ono što Biblija opisuje tokom globalnog potopa.

2. Masivna groblja fosila širom svijeta. – Bezbrojne milijarde biljnih i životinjskih fosila pronađene su zakopane na velikim grobljima širom svijeta. Na primjer, milijarde nautiloida s ravnim školjkama i komorama svih različitih veličina pronađeni su fosilizovani s drugim morskim stvorenjima (krinoidima, koralima, brahiopodima, puževima i briozoama) u sloju 2 m debelom unutar krečnjaka Redwall Velikog kanjona. Ovo fosilno groblje proteže se 290 km preko sjeverne Arizone do južne Nevade, pokrivajući površinu od najmanje 30.000 km².

3. Izuzetno očuvani fosili. – Tokom potopa, mnoga stvorenja su zakopana i fosilizovana tako brzo da su bila izvrsno očuvana. Budući

da su mnoge ribe žive zakopane, sačuvani su fini detalji njihovih peraja i očnih duplji. Čak su i složena sočiva u mnogim očima trilobita još uvijek dostupna za detaljno proučavanje. Samo je katastrofalna globalna poplava mogla brzo zatrpati toliko velikih stvorenja u slojevima koji su tako opsežni.

4. Raširenost sedimenata po kontinentima. – Fosili nisu jedini sveprisutni dokazi koji potvrđuju izvještaj iz Postanja o globalnom potopu. Sedimentni slojevi stijena nastali u katastrofalnim poplavnim uslovima pokrivaju ogromna područja na svim kontinentima. Mnogi od ovih slojeva sedimenta mogu se pratiti preko svih kontinenata, pa čak i između kontinenata. Ove sedimentne slojeve kontinentalnog nivoa mogu objasniti samo okeanske vode koje se uzdižu da bi se širile preko kontinenata u globalnoj poplavi.

Napokon, možemo se zapitati: Gdje su svi prepotopni ljudski fosili? Ili: Kako je globalni potop vjerovatno spriječio mnoštvo fosila prepotopnih ljudi i sisara, ali je sačuvao druge vrste organizama u fosilnim evidencijama?

Među slojevima stijena, ljudski fosili su malobrojni, a svi poznati primjerci dolaze iz slojeva stijena nakon potopa. Gdje su, dakle, svi ti fosili prepotopnih ljudi?

Da bismo odgovorili na ovo pitanje, prvo moramo razumjeti katastrofalnu prirodu potopa. Ova nasilna katastrofa pokopala bi milijarde stvorenja. Zbog morske prirode presude, očekivali bismo da će morski fosili dominirati većinom fosilnih zapisa. I to je upravo ono što vidimo. U fosilnim zapisima:

- otprilike 95% svih fosila su plitki morski organizmi, kao što su korali i školjke;
- 95% od preostalih 5% su alge, biljke i beskičmenjaci, uključujući insekte;
- preostalih 0,25% su kičmenjaci, uglavnom ribe;
- 99% od tih 0,25% uzoraka fosila kičmenjaka sastoji se od samo jedne kosti;
- većina fosila sisara potiče vjerovatno iz vremena nakon

potopa.

Stoga je broj fosila kičmenjaka zapravo relativno malen u poređenju sa drugim vrstama stvorenja.

Zašto je tako malo fosila sisara? Kako su se odvijale sve ove geološke aktivnosti, ljudi i kopnene životinje su pometeni i na kraju su se utopili ili umrli. Ljudi, kao i većina sisara i ptica koji su umrli tokom potopa, vjerovatno nisu brzo pokopani i fosilizovani. Utopljena trupla su se možda tada „nadula i plutala“, a morska bića ih pojela, kasnije izbačena na obalu i konzumirani kao strvine, ili se prirodno razložila i smiješala sa tlom.

Ljudi, sisari i ptice mnogo će vjerovatnije pobjeći iz vode u porastu i potražiti zaklon na višem terenu, na drveću ili na vrhu građevina, tako da ih ne bi tako lako uhvatila klizišta ili odroni. Bilo koja životinja koja nije brzo zakopana, utopila se ili je ubila destruktivna snaga same vode.

Nasuprot tome, veći dio fosilnih zapisa nakon potopa (i ledenog doba) odnosi se na kopnene životinje i bogat je fosilima sisara. Tokom ranog razdoblja nakon potopa, nije bilo univerzalne i svjetske morske katastrofe, već niz lokalnih poplava, močvara, iznenadnih oluja prašine i drugih katastrofa. Drugim riječima, fosilizacija se dogodila na mjestima gdje su se sisari okupljali i bili sustignuti u nekoj lokalnoj katastrofi koja ih je brzo sahranila ili sačuvala u anoksičnim uslovima.

Ukratko, najvjerovatniji odgovor na pitanje zašto je toliko malo fosila ljudi prije potopa (kao i ptica i sisara) je da su ljudi počišćeni i njihova tijela uništena tokom potopa prije nego što su mogli biti zakopani, kao i zbog mehanizama očuvanja fosila koji favorizuju očuvanje organizama sa tvrdom ljuskom u odnosu na one mekog tijela.

Jedinstveno postpotopno ledeno doba

Tri glavna uslova za ledeno doba su:

1. Mnogo hladnija ljeta nego danas (inače led ne bi opstao – današnje zime su dovoljno hladne da ga izdrže). Neophodna hladnija

ljeta bila su uzrokovana obilnim vulkanizmom tokom i posle Potopa, koji su ispunili stratosferu vrlo malim česticama koje su odbijale dio sunčeve svjetlosti natrag u svemir.

2. Mnogo više padavina (od vlage u atmosferi – na hladnijim geografskim širinama bio bi snijeg) nego što je danas slučaj.

3. Klimatske promjene/poremećaji koji moraju trajati stotinama godina da bi se formirali ledeni pokrivači.

Nakon globalne poplave, temperature okeana bi bile mnogo toplije nego danas, uglavnom zbog masivnog vulkanizma.

Najveće zagrijavanje u odnosu na današnje okeane bilo bi u srednjim i visokim geografskim širinama. Arktički okean bi bio topao i bez leda sa visokim isparavanjem, stvarajući visoke stope padavina. Snježna oluja za snježnom olujom bacala bi svoje terete na kopno gdje su se na kraju razvili veliki ledeni pokrivači. Niže geografske širine su također imale veću stopu padavina tokom ovog vremena, u vidu mnogo više kiše, uključujući i područja koja su sada izuzetno suva.

Ledeno doba bi potrajalo sve dok se okeani ne ohlade i vulkanizam nakon poplava ne popusti, nakon čega bi prestalo. Ledeno doba je trajalo otprilike 700 godina, trebalo mu je oko 500 godina da se razvije i 200 godina da se završi – za ledeno doba nije potrebno 40.000 ili 100.000 godina.

Potop iz Postanja objašnjava zašto je Ledeno doba počelo, zašto je stalo i kako je za to trebalo stotine, a ne stotine hiljada godina. Model ledenog doba također rješava druge misterije kao što su život i smrt vunastog mamuta u Sibiru, Aljasci i kanadskoj teritoriji Jukon; masovno izumiranje životinja na kraju ledenog doba; mješavina životinja i biljaka tople i hladne klime; i zašto su današnja sušna područja (npr. Sahara, centralna Australija) bila obilna vodom.

8. Završetak potopa i iskrcavanje sa arke

Zatim se Bog sjetio Noja i svih divljih životinja i sve stoke koja je bila s njim u barci, pa je pustio da zemljom duva vjetar, i vode su počele da opadaju. (Postanje 8:1)

Nakon globalnog uništenja, Postanje 8 počinje utješnom izjavom: Bog se „sjetio“ Noja i ostalih na arci. Ovo ne znači da je Bog „zaboravio“ Noja na neko vrijeme. Umjesto toga, ideja je da Bog preduzima određenu akciju vezano za arku i njene putnike. Bog je mislio i na životinje koje su bile s Nojem na arci. Isti Bog koji je zbrisao čitavo čovječanstvo i svaku vrstu životinja u presudi protiv nasilja na zemlji sada se okreće i tretira one koje je spasio sa saosjećanjem i pažnjom.

Bog započinje proces uklanjanja poplavnih voda iz zemlje. Dok su se najveće kiše dogodile u prvih 40 dana (Postanje 7:12), sledeći stih ostavlja otvorenu mogućnost da je od tada padala lakša, manje destruktivna kiša (Postanje 8:2). U narednim stihovima sva voda će konačno stati. Bog takođe izaziva da nastane veliki vjetar i počne da isparava vode.

I zatvorili su se izvori vodenog bezdana i brane na nebesima, i tako je prestao pljusak s neba. (2. stih)

Ovdje nam je rečeno da Bog takođe isključuje nadolazeću poplavu vode, zatvarajući šikljajuće „izvore dubina“ i zatvarajući „brane na nebu“. Te kiše su „obuzdane“, ne nužno „spriječene“, što znači da je relativno normalan ciklus kiše mogao početi u ovom trenutku.

Kako nova voda ne ulazi u sistem i jak vjetar duva, nivo vode počinje opadati. Od trenutka kada je Noju rečeno da uđe u arku (Postanje 7:7-9), dok arka konačno ponovo ne dodirne čvrsto tlo (Postanje 8:4), proći će 150 dana. Kopno neće biti spremno da Noje i životinje izađu u tom trenutku, ali ovo je vjerovatno bio vrlo dobrodošao osjećaj nakon nekoliko turbulentnih mjeseci valjanja na moru.

Za Noja i njegovu porodicu to su morali biti dani puni stresa i tjeskobe ali u ovoj hronici se nigdje ne ističu njihovi subjektivni doživljaji. Posla im izvjesno nije nedostajalo, makar u staranju za životinje na arci. Intrigantna je i sama pomisao na toliki broj različitih vrsta života u barci. Postoji realna mogućnost da su neke životinje provele većinu ovog kritičnog perioda u stanju hibernacije.

Vode su se postepeno povlačile sa zemlje; i nakon sto pedeset dana nivo vode je znatno opao. (3. stih)

Sada, pet mjeseci nakon što je Noju prvi put rečeno da se ukrca u arku, kaže se da su vode opale. Pred njima je još dug put, ali poplavne vode su se dovoljno spustile da arka nađe mjesto za prizemljenje, kao što će sledeći stih otkriti. U stvari, kaže se da je proces opadanja poplavnih voda kontinuiran tokom ovog perioda od 150 dana, pa i dalje.

Kako se zemlja zapravo osušila nakon Potopa? Postoje dva problema. Prvo, zvuči kao da je vjetar bio uzrok, ili barem primarni uzrok sušenja. Drugo, ako vjetar nije uzrok sušenja, zašto ga je Mojsije uopšte spomenuo? Kakva je bila svrha toga spominjati, osim reći da je to uzrok isušenja ili barem jedan od uzroka? Kako voda koja je isparila s područja Arke nije ponovo pala na zemlju i nastavila globalnu poplavu?

Možemo brzo odagnati naivnu misao da je okean vode sjedio iznad kontinenata na kraju Potopa. Na stara pitanja „Gdje je nestala sva ta voda?“ i „Da li je planina Mont Everest bila pod vodom?“ može se odgovoriti jednostavno. Rastuće planine i opadajući okeanski bazeni prirodno su doveli do odvodnjavanja voda s kontinenata. Dio njihovog prigovora možda je utemeljen u pogrešnoj misli da će nam trebati dodatnih 8,8 km (visina Mont Everesta) vode oko zemlje. Debljina takvog sloja vode imala bi zapreminu od oko 4,5 milijardi kubnih kilometara i ne bi se imala kamo staviti.

Ali Mont Everest se sastoji od morskih i kopnenih sedimenata koji su nasloženi poplavom i položeni ravno, a zatim nagnuti prema gore dok su se formirali Himalaji. Tako je tačan odgovor na pitanje

„da li je Mont Everest bio pod vodom?“ uglavnom „Ne, jer tada još nije postojao.“

Kvalitetni prevodi Biblije ne označavaju uzročno-posledičnu vezu između vjetra i isušivanja voda: „Zatim je Bog... pustio da zemljom duva vjetar, i vode su počele da opadaju.“ Gdje se kaže da je vjetar presušio vodu? Nema nijednog naučnika ili govornika među zastupnicima mlade Zemlje koji vjeruje da su vjetrovi isušili vodu. Čitav ovaj odjeljak je više jednostavan popis zapažanja nego čvrsto argumentovana naučna teza, tako da ljudi koji se drže argumenta vjetar = sušenje zaista natežu stvari.

To znači da ne trebamo uzimati u obzir nikakvu „dodatnu“ vodu.

Podizanje planina (Postanje 8:4 u odnosu na Postanje 8:5, imajte na umu redosled događaja) i opšte uzdizanje zemlje koja okružuje planinska područja iscrpilo bi veći dio vode.

U modelu „katastrofalne tektonike ploča“, pokazalo se da bi masivni cunamiji aktivirali klizanje ploča jedne o drugu. Neto učinak je potiskivanje ogromnih količina vode na kontinente iznad nivoa mora i treba više vremena da se voda isprazni nego da se podigne. Nakon većine kliznih zaustavljanja, voda bi odvodila vodu s kontinenta čak i bez izgradnje planina.

Vjetar gura vodu. Vjetar može pomicati velike količine vode, otuda olujni val uragana i ekstremne plime i osjeke uzrokovane vjetrovima na kopnu i moru.

Zrak pokreće vodu. Dok vazduh zasićen vlagom putuje širom svijeta, on prevozi velike količine vode iz područja isparavanja u područje padavina. Ali to ne znači da će se područja na koja pada kiša potopiti. Umjesto toga, dio vode ponovno isparava, a dio teče naniže do mora. Ovdje imamo recept za isušivanje zemlje, čak i u vlažnijim područjima.

U svakom slučaju, atmosfera očito ne može zadržati puno vodene pare. Ako je cijela zemlja poplavljena, ta se voda ne može usitati u zrak. Dakle, model Potopa zahtijeva uzdizanje kopna, produbljivanje okeanskih bazena, masivne cunamije koji gomilaju vodu na

vrhu kontinenata ili neku kombinaciju sve troje za plavljenje kontinenata. Nakon Potopa, potreban nam je način da vodu sa kopna premjestimo u okeane, a to se može učiniti na više načina. U stvari, sve što nam treba je neto globalna količina padavina koja premašuje neto isparavanje i kopno će se brzo isušiti. Pa ipak, postoji obilje dokaza o ogromnim slatkovodnim jezerima koja su ostala na zemlji godinama nakon Potopa (Veliko slano jezero, Aralsko more, itd.). Ona se smanjuju hiljadama godina. Drugim riječima, cijela površina Zemlje nije morala biti suha onog dana kada je poplava završila u regiji Ararat.

A sedmog mjeseca, sedamnaestog dana u mjesecu, barka se zaustavila na planinama Ararata. (4. stih)

Još jednom, Postanje nam daje konkretan datum u istoriji svijeta kada se dogodio veliki događaj. Prvi je dat u Postanju 7:11 na dan kada su padale kiše. To je bilo u 600. godini Nojevog života, sedamnaestog dana drugog mjeseca. Sada će se arka zaustaviti na planinama Ararata sedamnaestog dana sedmog mjeseca. To čini pet starosaveznih mjeseci, ili 150 dana.

Zašto je ovo važno? Pisac želi da nam pokaže da je potop bio pravi istorijski događaj obilježen stvarnim datumima u kalendaru. Pisac ovog odlomka nema namjeru da se ovaj događaj posmatra kao mit, duhovna metafora ili parabola. Namjera je predstaviti stvarnu, fizičku istoriju. Ovi datumi bi takođe postali način mjerenja vremena nakon potopa u eri nakon Nojevog života.

Osim toga, pisac želi da vidimo da se Nojeva arka zaustavila na stvarnom geografskom mjestu u svijetu: u planinama regije zvane Ararat. Prvi čitaoci Postanja su vjerovatno shvatali da je to područje sjeverno od Asirije, kasnije poznato kao Jermenija. Ovo je vjerovatno ista regija za koju znamo da se nalazi u istočnoj Turskoj, južnoj Rusiji i sjeverozapadnom Iranu.

Iako su mnogi nagađali, pa čak i tražili arku, tekst ne navodi konkretnu lokaciju za njeno počivalište. Na osnovu činjenice da planina Ararat počiva na vulkanskim naslagama na vrhu sedimenata koje je položio Potop, možemo biti prilično sigurni da Barka nikada neće biti

pronađena na ovoj planini. Nema razloga misliti da bi opstala do sada. Drvene konstrukcije uopšteno ne traju vjekovima čak i ako su tretirane smolom. Svako drvo na brodu bilo bi izuzetno vrijedno za gradnju i gorivo, i malo je vjerovatno da će preživjeti nekoliko hiljada godina. Neki su predložili da je Barka zarobljena u glečeru, čime se drvo čuva od propadanja. Međutim, glečeri napreduju i povlače se. Takav bi pokret rastrgao Barku na komade.

Vode su i dalje opadale do desetog mjeseca. Desetog mjeseca, prvog dana u mjesecu, pojavili su se vrhovi gora. (5. stih)

Vode su nastavile da otiču iz zemlje, ali je ipak bilo potrebno do prvog dana desetog mjeseca da vrhovi planina postanu vidljivi. To je otprilike još dva i po mjeseca ili deset sedmica.

Ovo je treći konkretan datum naveden u priči o potopu. Datum kada se kopno konačno počelo pojavljivati iznad voda bio je dovoljno značajan da se uključi u službenu vremensku liniju. Jedan važan razlog za uključivanje ovih konkretnih datuma i lokacija u priču o potopu je da se čitaocima stavi do znanja da je ovo istorijski događaj. Pisac je jasno mišljenja da su se ovi događaji dogodili stvarnim ljudima u stvarnom svijetu. Nije trebalo da se shvati kao mit koji se dogodio u vremenima prije sjećanja, ili kao puka parabola u nekom svijetu mašte. Bog je namjeravao da se u priču o potopu povjeruje i shvati istu ozbiljno.

Tako je Noje posle četrdeset dana otvorio prozor na barci koji je bio napravio. Zatim je poslao gavrana koji je odlijetao i dolijetao sve dok se vode na zemlji nisu isušile. (stihovi 6-7)

Noje je čekao da prođe još 40 dana prije nego što otvori prozor u arci, možda na krovu, da pošalje gavrana. Ovo je stara mornarska taktika da se locira kopno: ptica koja ne želi da sleti na vodu letjeće dovoljno visoko da vidi kilometrima okolo, a ako ne može da pronade suvo, na kraju će se vratiti u barku (Postanje 8:9). U početku, čini se, u blizini nije bilo ništa prikladno. To znači da su vidljivi planinski vrhovi vjerovatno bili prilično udaljeni.

Gavran leti tamo-amo dok voda ne presuši. Očigledno, ova ptica

nikada nije našla kopno, vjerovatno se redovno vraćala u arku sve dok zemlja nije bila dovoljno suha da je može zauzeti.

Gavrani su bili nečiste ptice prema klasifikaciji životinja. To jednostavno znači da nije prikladna za ljudsku hranu i takođe da ne može biti prinijeta na žrtvu. Kao nečista životinja, ovaj gavran bi bio dio usamljenog para dovedenog u arku. Osim ako se par već nije razmnožio, trebalo bi da preživi svoje misije potrage da bi njegova vrsta preživjela.

Kasnije je pustio golubicu da vidi da li su se vode povukle s površine zemlje. Ali golubica nije našla mjesto gde bi stala svojom nogom, pa se vratila kod njega u barku jer su vode još uvijek pokrivale cijelu površinu zemlje. On je ispružio ruku, uzeo ju je i unio u barku. (stihovi 8-9)

Sada Noje vrši isto ispitivanje sa golubicom. Golubica je bila čista životinja ali to u ovom kontekstu nije važno, osim činjenice da je Noje imao sedam golubova na izbor za ovu misiju. Ako je voda splasnula s lica zemlje, golub se možda neće vratiti. Međutim, od golubice bi se očekivalo da se vrati u arku u potrazi za hranom. Ako se vrati praznih ruku, Noje bi pretpostavio da je zemlja dovoljno isušena da bi ptica mogla sletjeti, ali još uvijek nije spremna za život.

Međutim, golubica se ipak vratila iz ove prve od tri misije. Ovdje se precizira da golub nije našao gdje da sleti. Dok su vrhovi planina bili vidljivi (Postanje 8:5), ti vrhovi su očigledno prilično udaljeni ili nisu pogodni za život. U ovom trenutku, većina zemljišta je još uvijek prekrivena vodom. Naredni stihovi će objasniti da se potop neprestano povlači, brzo i postojano.

Ovaj odjeljak nam daje rijedak uvid u odnos između Noja i životinja u arci. Kada se golubica vrati, Noje može ispružiti ruku i uhvatiti golubicu i vratiti je u arku. To je slika nježne, praktične veze između Noja i jedne od životinja za koje je on bio odgovoran.

Onda je sačekao još sedam dana, pa je ponovo pustio golubicu iz barke. Predveče mu se golubica vratila, i gle, u kljunu je imala tek otkinut maslinov list, i tako je Noje saznao da su se vode povukle sa

zemlje. Onda je sačekao još sedam dana. Zatim je pustio golubicu, ali se ona više nije vratila. (stihovi 10-12)

Noje čeka dodatnih sedam dana između ovih misija, što ukazuje da se drži istog sedmodnevnog sedmičnog kalendara koji je korišten prije potopa. Neki učenjaci sugeriraju da je Noje čak svetkovao subotu, što je potpuno očekivano za pobožnog čovjeka.

Ovog puta, golubica se ponovo vraća, ali ovaj put sa darom u kljunu: svježe iščupanim listom masline. Nojev zaključak je bio da su se vode konačno povukle sa zemlje. Prošlo je neko vrijeme otkako su prvi vrhovi zemlje izronili ispod potopa (Postanje 8:5), a sada te izložene površine zemlje ponovo stvaraju biljni svijet. Nema dovoljno hrane ili skloništa da se golubica ne vrati u arku, ali ovo je divan znak budućnosti.

Ništa nam nije rečeno o Nojevoj emocionalnoj reakciji na ovaj trenutak. Nije teško pretpostaviti da bi to bilo značajno iskustvo. Nakon skoro godinu dana provedenih u zatvorenom prostoru arke, bez svijesti o vanjskom svijetu, ovaj komadić lista u ptičjem kljunu dokazao je da se život odvija napolju. Bio je to prvi vizuelni dokaz da će ih zemlja ponovo podržati nakon razaranja poplave.

Ptice koje su se vratile učinile su to jer su bile predaleko od mjesta da bi se udobno odmorile. Pretpostavka je bila da ako se ptica nije vratila, mora da je našla pogodno mjesto za slijetanje. To bi značilo da je zemlja postala dovoljno suha nakon potopa da ponovo podržava život.

Nakon još sedam dana, Noje šalje još jednu golubicu. Ova se nikad ne vraća. Bila je prvi stanovnik arke koji je pronašao dom nazad u vanjskom svijetu. Za Noja i ostale to je značilo da je vrijeme da počnu planirati iskrcavanje i započeti život iznova.

A do šesto prve godine, prvog mjeseca, prvog dana u mjesecu, vode na zemlji su se povukle. Noje je otkrio krov na barci i pogledao, i gle, površina zemlje se osušila. (13. stih)

Ovo je četvrti konkretan datum koji nam je dat u vremenskoj liniji događaja vezanih za poplavu i njene posledice. Prvi je bio dan

kada su počele kiše. Drugi je bio dan kada se arka zaustavila u planine Ararata. Treći je bio dan kada su vrhovi planina postali vidljivi iznad talasa. I opet, jedan od razloga za davanje takvih konkretnih datuma je da se naglasi istorijska priroda teksta. Priča o potopu nije okarakterisana kao „bilo jednom“, već kao stvarni događaj u stvarnom svijetu.

Ovaj datum, 601. godina Nojevog života, prvog dana prvog mjeseca, je dan kada je Noje svojim očima vidio da se zemlja konačno osušila. Prvo je Noje skinuo pokrivač s arke. Nismo sigurni šta to tačno znači. To bi moglo ukazivati na to da je Noje shvatio da su kiše zaista završene i da pokrivač više nije potreban. U svakom slučaju, čin uklanjanja pokrivača dao mu je jasan pogled na svijet oko arke. Vidio je suhu zemlju. Zemlja je bila spremna da izdrži njega, njegovu porodicu i sve vrste životinja, insekata i ptica na brodu. Ili se barem činilo da je suvo. Ali, očigledno nije bilo sasvim spremno. Sledeći stih će otkriti da se nisu iskricali još dva mjeseca, dok im Bog nije dao izričito odobrenje da to učine.

Drugog mjeseca, dvadeset i sedmog dana u mjesecu, zemlja je bila potpuno suva. (14. stih)

Ovaj stih obilježava dan skoro dva mjeseca kasnije, kada nam se ponovo kaže da je zemlja bila isušena.

Noje je zatvoren u arku sedmog dana drugog mjeseca svoje 600. godine. Napušta je dvadeset sedmog dana drugog mjeseca svoje 601. godine. Prema starosaveznom kalendaru od 360 dana, ovo je godina i deset dana. Zbrajajući dane na ovom računu, imamo 150 dana poplava, 150 dana povlačenja voda i sedamdeset dana čekanja da se zemlja osuši.

Tada je Bog rekao Noju: „Izađite iz barke, ti i tvoja žena i tvoji sinovi i žene tvojih sinova. Sve vrste životinja koje su s tobom, svako stvorenje: stvorenja koja lete, stoku i sve druge životinje što se miču po zemlji, izvedi sa sobom da vrve po zemlji, da budu plodni i da se namnože na zemlji.“ (stihovi 15-17)

Činjenica da je Noje čekao Božju direktnu instrukciju prije nego

što je napustio arku nije slučajnost. Ranije je Sveto pismo naznačilo da je Noje bio vjeran i poslušan Bogu (Postanje 6:8, 22; 7:5). Nojev opstanak do ove tačke zahtijevao je od njega da vjeruje Božjim uputama u izgradnji arke. Prije nego što posljednje žive članove ljudske rase odvede u radikalno promijenjen svijet, Noje će ostati strpljiv i dopustiti Bogu da kontroliše njegovo vrijeme.

Umjesto da juri na prvi znak blatnjave zemlje, Noje čeka da Bog da riječ da mogu napustiti arku. Ovo je taj trenutak.

Bez arke, svi bi umrli zajedno sa ostatkom čovječanstva. Ali svrha arke bila je jednostavno da sačuva Noja, njegovu porodicu i životinje za ovaj trenutak. Sada, Bog im je namjerio da iznova započnu čovječanstvo.

Konkretna referenca na sva ljudska bića na brodu naglašava činjenicu da svi oni moraju napustiti brod. Još jednom, Bog je jasan: svako pojedinačno živo biće treba da napusti arku, da se uputi u svijet koji je izmijenio potop i počne da vrvi i da se razmnožava. Arka je je služila svojoj svrsi, a živa bića koja je Bog kroz nju spasio sada trebaju ispuniti svoju svrhu. U ovom trenutku u istoriji, glavni zadatak čovječanstva i životinja i insekata je isti: umnožavati se, širiti se, ponovo započeti proces punjenja zemlje.

Tada je Noje izašao i s njim njegovi sinovi, njegova žena i žene njegovih sinova. Sva stvorenja, sve životinje što se miču i sva stvorenja koja lete, sve što se miče po zemlji, izašlo je iz barke po svojim vrstama. (stihovi 18-19)

Iako je vjerovatno da su ljudi na brodu bili željni ponovnog hodanja po otvorenom terenu, moguće je i da je strah mogao biti problem. Nakon katastrofe poplave, teško da bi smo zamjerali onima na brodu što su bili nervozni zbog neizvjesnosti kakav svijet ih očekuje. Božji nalog u prethodnom stihu pokazuje da to nije bila Njegova namjera. Uplašeni, ili željni, poslušnost Noja i njegove porodice je primjer. Oni će postati „novi“ prvi, započeti ponovo, od svih ljudi na zemlji.

Konačno, nakon pune godine boravka na arci, sve životinje – divlje životinje, gmizavci, ptice, sve što se kreće – napustile su arku

zajedno na uredan način. Imajte na umu da, iako je izričito rečeno da su životinje ušle u parovima (Postanje 6:19-20; 7:8-9), ovaj stih jednostavno kaže da su životinje izašle „po vrstama“. Ovdje se ne pominju parovi, a „vrste“ se ne pominju kad se arka punila. Iako sam tekst to ne kaže eksplicitno, sasvim je sigurno da su se mnogi parovi životinja razmnožili tokom putovanja. Ova stvorenja sada stupaju na preuređenu zemlju kao veće porodične grupe.

Ovdje je takođe jasan Božji natprirodni uticaj. Životinje jednostavno ne koegzistiraju na ovako uređen način. Noje nije bio stručnjak za kroćenje divljih zvijeri. Jedini način na koji su ove životinje mogle ući, zajedno preživjeti i izaći iz arke bio je direktna Božja intervencija radi spašavanja svake vrste životinja koja je spašena.

Noje je podigao oltar Gospodu i od svih čistih životinja i od svih čistih stvorenja koja lete prinio je na oltaru žrtve paljenice. (20. stih)

Nojev prvi zabilježeni čin nakon izlaska iz arke je bogoslužjenje. On gradi oltar Gospodu i na njemu prinosi životinjske žrtve. Ovo je prvi put da Sveto pismo spominje izgradnju oltara Bogu. U prethodnom poglavlju, Bog je poslao po sedam od svake vrste čistih ptica i životinja. Samo čiste životinje mogle su se koristiti kao žrtveni prinosi Bogu (Levitski zakonik 11; Ponovljeni zakon 14). U ovom slučaju svaka sedma koja je raspar bila je namijenjena za žrtvu.

Nojev čin ovdje odgovara najčešćem obliku prinosa Bogu, koji će Izrael kasnije praktikovati slijedeći Božji zakon. U tom prinosu, cijela životinja se spaljuje i u potpunosti je sagorijeva vatra na oltaru. To se naziva „žrtva paljenica“, i sasvim je vjerovatno da je ovo jedini oblik žrtvovanja do ovog trenutka, počevši još od izgnanstva iz Edena. Žrtva (hebrejski „korban“) doslovno znači „približivač“ [Bogu]. Ova žrtva bi bila zaista žrtva zasnovana na vjeri, čak i da je bila direktno od Boga zahtijevana. Na svijetu je postojalo tako malo svake vrste životinja da je namjerno ubijanje bilo koje od njih, čak i onih čistih životinja koje je bilo više, bilo veoma skupo za Noja i njegovu porodicu. Očigledno je to bio čin vjere u Božju sposobnost da skrbi.

Ovaj čin bogoslužjenja otkriva da je Noje nastavio biti vjeran

Bogu, čak i nakon potopa. Noje dokazuje da je motivisan odanošću Bogu. Što se Noja tiče, ovaj novi svijet koji je preuređio potop će biti izgrađen na temeljima poslušnosti i pokornosti Stvoritelju.

Gospod je osjetio ugodan miris. Zato je Gospod rekao u svom srcu: „Nikad više neću prokleti zemlju zbog čovjeka, jer je čovjekovo srce sklono zlu od njegove mladosti; i nikad više neću uništiti sve živo kao što sam to sada učinio. Dokle god bude zemlje neće nestati ni sjetve ni žetve, ni hladnoće ni vrućine, ni ljeta ni zime, ni dana ni noći.“ (stihovi 21-22)

Sada Bog odgovara na ovaj ponizni čin bogoslužjenja. Rečeno nam je da je Bog „osjetio“ ugodnu ili umirujuću aromu žrtve i, očigledno veoma zadovoljan, preuzima novu obavezu. Ovo je jedini put kada Sveto pismo pokazuje da je Bog eksplicitno osjetio miris žrtve, iako je to direktna namjera mnogih žrtava opisanih kasnije u Bibliji. Ovo nije zamišljeno da se čita kao da Bog doslovno udiše dim. Umjesto toga, upućivanje na dim i njegov miris uobičajena je biblijska metafora koja uključuje molitvu i način na koji Bog prima naše žrtve.

Božja obaveza je da nikada više ne proklinje zemlju kao što je to učinio kroz potop. Ovo ne treba čitati kao da je Bog opozvao prvobitno prokletstvo na zemlji kao odgovor na Adamov grijeh. Prokletstvo korova i frustrirajuće muke i rada potrebnog da bi se usjevi izvucli iz zemlje ostaju do danas. Umjesto toga, Božju posvećenost ovdje treba gledati kao odluku da se ne uništi život na zemlji kao što je to učinio s potopom. Potop je donio uništenje na cijeloj zemlji, na cijelom tlu. Bog izjavljuje da to više neće učiniti.

Čini se da se Bog obavezuje na ovo priznajući da ljudska priroda nije promijenjena potopom. Ljudska bića će i dalje biti „tjelesna“ i gajiti sklonosti ka grijehu od mladosti i tokom života. Bog to zna i odlučuje da više ne odgovori na ljudsku grešnost na isti način proklinjući zemlju potopom. Osim toga, Bog obećava da nikada više neće uništiti svako živo biće. On neće izbrisati čovječanstvo i životinjske vrste globalnom katastrofom koja je u potpunosti završila život kao što je to učinio s potopom.

Trebalo bi da nas tješe ova obećanja i da budemo zaintrigirani o tome kako bi Bog umjesto toga mogao odgovoriti na ljudsku grešnost.

Bog upotpunjuje svoje obećanje. Od ove tačke, kroz istoriju planete, obrasci prirode će ostati onakvima kakvima ih je Bog stvorio. Ciklusi će se nastaviti. Dan će slijediti noć. Jedna sezona će slijediti drugu. Svijet će nastaviti funkcionisati predvidljivo prema Božjem nacrtu. Ovo je Božja milost nad svim Njegovim stvorenjima. Pominjanje ljeta i zime u ovom kontekstu takođe se može tumačiti da nije bilo izraženih godišnjih doba sa hladnim zimama i izrazito toplim ljetima u pretpotopnoj eri. To jednostavno znači najavu da će na zemlji koja je pretrpjela katastrofu globalnog potopa uslovi biti još nepovoljniji i ekstremniji. Dakle, posledice svakog Božjeg prokletstva zbog grešnosti čovječanstva se umnožavaju i dodatno otežavaju uslove života.

Važno je napomenuti da ovo obećanje počinje sa „dok god bude zemlje“. Bog ne garantuje da će planeta u svom sadašnjem obliku postojati vječno. U stvari, u nekom trenutku u budućnosti, Bog će obnoviti nebo i zemlju nakon okončanja Plana spasenja (Otkrivenje 21:1). Ali dotle, oni koji žive na zemlji uživaće u dobroti ponavljanja dana i godišnjih doba u opštoj Božjoj blagodati prema grešnom čovječanstvu.

9. Božje instrukcije posle Potopa i Nojev incident

Bog je blagoslovio Noja i njegove sinove i rekao im: „Rađajte se i množite se i napunite zemlju.“ (Postanje 9:1)

Postanje 9 počinje Božjim blagoslovom i zaduženjem za ljude koji ostaju živi na zemlji. Ovaj blagoslov je sličan Božjem blagoslovu za čovječanstvo u Postanju 1:28 i Postanju 5:2. Ovo je ujedno i treći slučaj do sada u Svetom pismu gdje Bog nalaže čovječanstvu da se plodi i množi i ispunjava zemlju (Postanje 1:28; 8:17). U vrlo stvarnom smislu, ovaj blagoslov pokazuje da Bog počinje ponovo sa Nojem ono što je započeo sa Adamom.

Ovaj put, međutim, postojaće specifične razlike postavljene od početka ovog ponovnog pokretanja Božjeg odnosa s čovječanstvom. Među njima će biti, na primjer, malo drugačiji smjerovi u vezi s hranom i posledicama ubistva. Sklonost životinja da se boje i bježe od ljudskih bića takođe će biti istaknuta u ovom odlomku.

Ranije je Bog naznačio da su životinje iz arke bile namijenjene ponovnom naseljenju zemlje opustošene potopom (Postanje 8:17). Sada, Božji nalog definiše za Noja i njegove sinove njihovu najveću preostalu svrhu: razmnožavanje.

„Neka vas se boje i neka pred vama strahuju sva stvorenja na zemlji, sva stvorenja koja lete po nebesima, sve što se miče po zemlji i sve morske ribe. U vaše je ruke sve to predato.“ (2. stih)

Bog im sada govori o pokoravanju životinjskog carstva, kao što je učinio s Adamom (Postanje 1:28). Međutim, ova odredba da vladaju životinjskim carstvom razlikuje se od originalne verzije date u Edenu. Umjesto da samo kaže Noju da pokori zemlju, Bog govori Noju i sinovima da će ih se životinjsko carstvo bojati. Svaka vrsta neljudskog života će se bojati čovječanstva. Neki to tumače kao da se, prije potopa, životinje nisu bojale čovjeka. Drugi sugerišu da to

jednostavno pojačava neprijateljsku, tešku prirodu preživljavanja u svijetu nakon potopa.

Čovječanstvo će vladati na Zemlji, čak i nad najstrašnjim životinjama. Bez obzira na to da li su se životinje bojale čovjeka prije potopa i da li su ih jele prije potopa, odnos uspostavljen po izlasku iz arke je siguran. Ovaj stih uspostavlja uglavnom suprotstavljeni odnos između čovjeka i životinja, nešto drugo izgubljeno iz raja u Edenu kao rezultat čovjekove grešnosti. Drugim riječima, stepen otuđenosti između ljudi i životinja se produbljuje, a uslovi preživljavanja postaju suroviji.

„Sve što se miče što je živo neka vam bude za hranu, kao što sam vam dao i sve zeleno bilje.“ (3. stih)

Bog je rekao Adamu da se hrani veganski, što je podrazumijevalo sve **jestivo bilje**, osim jednog zabranjenog drveta koje je služilo kao test lojalnosti. Bog opet daje čovječanstvu posebnu dozvolu da jede, govoreći Noju i njegovim sinovima da mogu jesti sve što se kreće, slično kao što mogu i bilje. To bi dijelom moglo objasniti razlog zašto je čovjekov odnos prema životinjama u ovom odlomku okarakterisan kao neprijateljski.

Čini se da u ovom trenutku u Božjem odnosu s čovječanstvom nisu spomenuta nikakva ograničenja u pogledu definisanja određenih životinja kao jestivih ili nejestivih: čistih ili nečistih. Ovo je moglo biti shvaćeno u smislu da je Noje očigledno već znao koje životinje nisu definisane kao „čiste“ i time su neprikladne za jelo (Postanje 7). Bog je to kasnije eksplicitno dao u Zakonu (Levitski zakonik 11, Ponovljeni zakon 14). Ovdje je važno zapaziti sažeto izražavanje. Bog zapravo kaže: kao što sam vam dao sve **jestive biljke** (ne svaku moguću biljku) za hranu ranije, tako vam sada dajem sve **jestive životinje** (ne bukvalnu svaku životinju) kao dodatak biljnoj ishrani.

Dozvola da se jede sve što se kreće možda je uključivalo implicitno ograničenje protiv jedenja životinja koje su već uginule. Drugim riječima, prihvatljive su bile samo životinje koje su se „kretale“ kada bi ih čovjek odlučio pojesti.

Posle Potopa, trećeg velikog prokletstva na zemlji, i usled znatno izmijenjenih uslova života, Bog je dopustio mesnu ishranu za ljude. Dodatni detalji kao „što je živo“ i zabrana konzumacije krvi (4. stih) ukazuju na iste zakone koji su kasnije sistematizovani u Levitskoj knjizi 11. glava.

„Samo ne jedite meso s njegovom dušom, to jest s njegovom krvlju.“ (4. stih)

Međutim, iako Bog dopušta čovjeku mogućnost da jede životinjsko meso, On uključuje ograničenje: ljudi ne smiju jesti krv ovih životinja zajedno s njihovim mesom. Stih opisuje krv kao „dušu“ (život) životinje. Kasnije, kroz trenutke kao što je prva Pasha (Izlazak 12:1-7) i žrtve u svetišću (Izlazak 29:19-21; Levitski zakonik 4:1-21), ovo poštovanje prema krvi će biti uvećano. Prema Mojsijevom zakonu, od Izraelaca će se tražiti da vrlo pažljivo iscijede krv iz životinja prije nego što ih pojedju. Konačno značenje ovog simbola će se ispuniti u žrtvi Isusa Hrista (Jovan 1:29; 1. Korinćanima 5:7). Krv, dakle, predstavlja život, kao i sredstvo čišćenja od grijeha.

„Ali vašu ću krv za vaše duše tražiti. Tražiću je od svake životinje, i od ruke ljudske, od njegovog bližnjeg, tražiću čovjekovu dušu. Ko god prolije čovjekovu krv, i njegovu će krv proliti čovjek, jer je Bog po svom obličju načinio čovjeka.“ (stihovi 5-6)

Ovi stihovi se okreću od životinjske krvi do prolivanja ljudske krvi. Ovo je uredba za način na koji bi se ljudske zajednice trebale ponašati; to je promjena od Božjih zahtjeva za čovječanstvo prije potopa. Konkretno, Bog će zahtijevati adekvatnu kaznu kada se prolije žila kucavica neke osobe. Bog će tražiti kaznu bez obzira da li je onaj koji ubije osobu čovjek ili životinja.

Institucija smrtne kazne od strane Boga drastično se razlikuje od Njegovog odgovora na Kainovo ubistvo njegovog brata Abela. Tada je Bog dopustio Kainu da živi, pa čak i da napreduje na zemlji (Postanje 4:15-16). Međutim, nasilje na zemlji bilo je dio Božjeg razloga da zбриše čovječanstvo potopom (Postanje 6:5).

U čemu je bila razlika? Pošteno govoreći, mi zapravo ne znamo

da li je smrtna kazna bila ustanovljena u pretpotopnoj eri. Jedan od razloga zašto je Kainu bilo dopušteno da se izvuče sa zločinom ubistva, pored ranije navedenih, može biti Božje dopuštenje da se razviju koncepti i pokažu karakteri ljudi u pravom svjetlu. Potpuna propast te civilizacije se dogodila kad su predstavnici Božjeg naroda (sinovi Božji) podlegli tjelesnosti i pomiješali se sa kainovcima. Oni su zlopotrijebili sve blagodati koje su imali kroz svoj dugi životni vijek. Očigledno je da posle Potopa ljudi počinju u znatno surovijim uslovima života u svakom smislu. I Bog želi da odmah uspostavi odgovornost za najteži prekršaj protiv druge osobe. On u stvari naglašava vrijednost ljudskog života tako što daje konkretan razlog za ovu novu uredbu da se ubijaju oni koji ubijaju druge: Ljudi su stvoreni na Božju sliku (Postanje 1:26-27). Bog cijeni ljudski život i neće dozvoliti da oduzimanje života stoji a da ubica ne polaže račun. Ova uredba takođe pokazuje da se ljudski život u Božjim očima cijeni iznad životinjskog. Ljudima je bilo dozvoljeno da ubijaju životinje za ishranu, ali ljudi ili životinje koji su ubili osobu sami bi bili ubijeni.

Ovo specifično upućivanje na smrtnu kaznu – prekršaj dostojan fizičke smrti – takođe je važno po tome što prethodi Mojsijevom zakonu. Hrišćani su često podijeljeni oko koncepta smrtne kazne. Kao dio te rasprave, ovaj stih nas podsjeća da smrtna kazna nije nastala od Mojsija, već od Noja.

„Rađajte se i množite se, raselite se po zemlji i napunite je.“ (7. stih)

Noje, njegovi sinovi i cijelo čovječanstvo koje slijedi bili su zaduženi da imaju sve više djece i da ponovo napune zemlju. U nalogu se podrazumijeva Božji blagoslov da omogući čovječanstvu da se nastavi razmnožavati, da nastavi primati dar djece iz Božje ruke kroz proces ljudske reprodukcije.

Bog je zbrisao čovječanstvo zbog njegove grešnosti, ali Božja namjera je da čovječanstvo ponovo napreduje pod novim i ponovo uspostavljenim odnosom s Njim.

Ponavljjanje ovog naloga je takođe važno po tome što slijedi

Božji poseban poziv na strogu kaznu u slučajevima ubistva. Ovdje, vraćajući se na pitanje širenja ljudske rase, vidimo drugi razlog za oštar Božji stav protiv ubistva. Umjesto da dopusti onu vrstu nasilja koja je uništila svijet prije potopa, Bog postavlja novi standard.

Važno je primijeti da je Božja volja bila raseljavanje ljudi po zemlji. Ovo će postati vrlo značajno u svjetlu onoga što će se događati u 11. poglavlju.

Božji savez sa čovjekom posle Potopa

Zatim je Bog rekao Noju i njegovim sinovima: „Evo, sklapam savez s vama i s vašim potomstvom posle vas, i sa svim živim dušama koje su s vama, s pticama, sa stokom, sa svim drugim zemaljskim stvorenjima što su s vama – sa svim što je izašlo iz barke, sa svim stvorenjima na zemlji.“ (stihovi 8-10)

Bog posebno uključuje sledeću generaciju u svoja obećanja, u redbe i blagoslove.

U ovom odlomku, Bog će uspostaviti poseban sporazum sa Nojem i svim njegovim potomcima. To je Bog nagovijestio prije potopa (Postanje 6:18). Ovo Božje obećanje uključuje Njegov zavjet da nikada više neće uništiti sav život na zemlji potopom.

„Savez“ je svečani sporazum između dvije strane, gdje svaka strana ima određene obaveze. Obje strane u ugovoru su dužne da ispoštuju svoj kraj sporazuma. U nekim slučajevima, te odgovornosti su uslovne. U takvim slučajevima, zahtjevi se navode kao „ako ovo, onda ono“. U drugima se mandati očekuju bez obzira šta druga strana radi. U Postanju 6:18, Bog obećava da će uspostaviti savez sa Nojem. Nojeva strana tog obavezujućeg sporazuma došla je u njegovom radu na izgradnji arke.

Sada, kao što je obećano, Bog se sprema da objasni svoj dio saveza koji je sklopio sa čovječanstvom preko Noja i njegovih sinova. Bog otkriva svoj savez svima četvorici, a ne samo Noju, patrijarhu. Ovo će biti savez sa svim narodima na zemlji koji će uslijediti od ova četiri čovjeka – što znači da je to savez sa svim narodima svijeta koji

će živjeti od tog dana.

Ovaj sporazum bi se odnosio na sva živa bića, koja potiču od onih koji su napustili arku. Ono što 10. stih otkriva je da je savez takođe između Boga i svih vrsta životinja: svake vrste stvorenja koja je preživjela potop na kovčegu. Bog ih navodi: ptice, stoku, svaku vrstu zvijeri, svako živo biće. Bog uopšteno ne sklapa savezne sporazume sa životinjama. Ipak, On daje životinjama posebnu čast uključivši ih u ovo obećanje. Bog pokazuje da, iako je u potopu zbrisao i životinje, On još uvijek duboko brine o tim stvorenjima koja je stvorio. Bog je rekao da će čovjek vladati nad životinjama i da ih ljudi mogu koristiti za hranu, ali to ne znači da Bog vidi životinje kao bezvrijedne ili potrošne. Njegovo obećanje uključuje i njih. One nemaju nikakvu posebnu obavezu, ali ih Bog uključuje u svoj zavjet.

„Sklapam savez s vama: Nikada više svako tijelo neće izginuti od voda potopa, i nikada više neće biti potopa da opustoši zemlju.“ (11. stih)

Ta zakletva je ovdje data u direktnim terminima: Bog nikada više neće koristiti potop da uništi zemlju ili da uništi sva živa bića. Bog je završio sa poplavama koje pustoše svijet. Ovo obavezivanje s Božje strane takođe nam potvrđuje da je Potop bio globalni. Naravno lokalne poplave nisu izuzete u ovom zavjetu. Jezik koji se ovdje koristi je pravno obavezujući ugovor. Bog strukturira službeni sporazum kojim će se vezati za čitavu zemaljsku istoriju. Kao i sa drugim savezima tog doba, Bog će uspostaviti neki znak, ili dokaz, koji ukazuje da je ovaj savez stvaran.

Bog je još rekao: „Ovo je znak saveza koji sklapam s vama i sa svim živim dušama koje su s vama, za sve naraštaje, dovijeka. Svoju dugu stavljam u oblak, i ona će služiti kao znak saveza između mene i zemlje. I kad god navučem oblak nad zemlju, tada će se u oblaku pojaviti duga. Ja ću se sjetiti saveza između mene i vas i svih živih duša svake vrste. I nikada više od voda neće nastati potop da uništi sva stvorenja. Duga će se pojaviti u oblaku, i ja ću je vidjeti i sjetiću se saveza koji će dovijeka trajati između mene i svih živih duša, svih

stvorenja na zemlji. “ (stihovi 12-16)

Bog ponavlja da je ovo obećanje saveza da više nikada neće koristiti potop da uništi zemlju ili zбриše svako živo biće između Njega i čitavog čovječanstva za sve generacije koje dolaze. Zanimljivo je da Bog takođe uključuje sve životinje kao dio ovog sporazuma, što znači da ovaj zavjet nije samo za dobrobit čovječanstva, već i za sva živa bića.

Osim toga, Bog će dati vizualni znak kao potvrdu ovog pravno obavezujućeg ugovora. Ovo je bio uobičajen aspekt ugovora o zavjetu. Kasnije, kada uspostavlja savez sa Abramom, Bog će koristiti znak obrezanja (Postanje 17:11).

Tačnije, Bog kaže da je postavio svoj luk u oblak. Riječ za luk se može koristiti za borbeni luk, ali opis luka koji se postavlja na oblacima i vidljiv je na zemlji – zajedno sa činjenicom da se ista riječ može koristiti za dugu – čini jasnim da Bog govori o dugi. Ovo je „znak“ koji ljudi mogu direktno vidjeti.

Jezik koji je Bog ovdje koristio ima za cilj da sugerise simbolično kaćenje borbenog oružja nakon što je rat završen i vrijeme je za mir. Bog preuzima odgovornost za stvaranje duge kao simbola svog obećanja čovječanstvu i životinjama, da nikada više neće poslati globalni potop. Dok je duga naučni, meteorološki fenomen, Postanje tvrdi da je Bog odgovoran za svaki naučni i meteorološki fenomen (Postanje 1:1; Psalam 19:1). Moguće je prije potopa duga nije bila poznata kao meteorološki fenomen, tim prije što se čini da kiše nisu padale u toj eri. Bog je odlučio da duge funkcionišu kao simbol njegovog obećanja saveza.

Bog kaže da kada duga postane vidljiva na oblacima, On će se sjetiti svog saveza. Neće poslati još jednu poplavu.

Obično u Svetom pismu znake za saveze daju ljudi, a ne Bog. Ti znaci, kao što je obrezivanje (Postanje 17:11), imaju za cilj da pokažu posvećenost ljudi savezu i da ih podsjetu da se pridržavaju dogovora koji su sklopili. U ovom slučaju, međutim, znak je dao Bog i služi kao podsjetnik Bogu na sporazum koji je sklopio.

Za nas je čudna ideja da bi Boga na neki način trebalo podsjetiti na Njegov dogovor. Njemu, naravno, nije potrebno da mu se osvježava pamćenje, ali on svejedno traži pravo na podsjećanje. Ovo je slično razlogu zašto Bog, koji ne može lagati ili se mijenjati (Brojevi 23:19; Malahija 3:6), govori o „zavjetima“ na prvom mjestu: da naglasi čovječanstvu ozbiljnu prirodu svog obećanja. I dok Bog kaže da je podsjetnik za Njega, istina je i da je pojava duge podsjetnik za čovječanstvo na obećanje Božjeg saveza, na Njegovu milost i milost prema svemu životu na zemlji.

Interesantno je da ljudi po običaju pojavu duge poistovjećuju sa znakom prestanka padavina. I raduju se samoj pojavi duge.

Bog je ponovo rekao Noju: „Ovo je znak saveza koji sklapam sa svakim stvorenjem na zemlji.“ (17. stih)

Ovaj stih još jednom ponavlja da znak duge treba da dokaže Njegovu obećanje saveza cijelom čovječanstvu i svim životinjskim vrstama zauvijek. Simbolika nagovještava bojni luk koji je „postavljen“ u oblacima, umjesto da se drži u Božjoj ruci, što predstavlja trajni mir. Taj mir dolazi u obliku Božjeg obećanja da više nikada neće potopiti zemlju i uništiti sav život.

Zapazite još jednom da ljudi i životinje nisu učinili ništa da zarade ili zasluže Božji dar milosrđa i nikada više nisu zbrisali život potopom. Bog je uspostavio savez. Bog će održati dogovor. Bog je dao znak obećanja.

Incident sa Nojem i sinovima

Nojevi sinovi koji su izašli iz barke bili su Sim, Ham i Jafet. Kasnije se Hamu rodio Hanan. Njih trojica su bili Nojevi sinovi, i od njih je nastalo stanovništvo cijele zemlje. (stihovi 18-19)

Primarna odgovornost čovječanstva sada je da ponovo naseli zemlju (Postanje 9:7). U stihovima 18 i 19, Sveto pismo bilježi nova rodoslovlja koja će proizvesti ostatak ljudske rase. Nojevi sinovi, Šem, Ham i Jafet, ponovo su predstavljeni kako bi postavili priču koja će uslijediti. Hamov sin Hanan nam se takođe prvi put predstavlja.

On će takođe biti istaknut u priči i njenim posledicama.

Ovdje je data jasna izjava da će svi ljudi buduće zemlje biti rođeni od ova tri čovjeka. Svako ljudsko biće koje će ikada živjeti, od tog dana nadalje, smatraće jednog od ova tri čovjeka svojim prvobitnim pretkom, zajedno s Nojem i napokon zajedno s Adamom. Ovo je važan podsjetnik da su, u konačnici, sva ljudska bića od istih predaka (Postanje 3:20; Galatima 3:28), dajući eksplicitnu biblijsku podršku ideji da su sve rase jednako ljudske.

Tako ljudski rod možemo podijeliti na semite, jafetovce i hamite. Čak nam i moderna genetika, preko utvrđenih haplo grupa, pomaže da prepoznamo ove osnovne korijene.

Drugo, primjećujemo da Noje i njegova žena više nisu imali djece nakon Potopa.

Noje je počeo da obrađuje zemlju i zasadio je vinograd. Jednom kad je pio vino, opio se i otkrio se u svom šatoru. (stihovi 20-21)

Noje, graditelj arke, sada postaje Noje zemljoradnik. Vjerovatno je to ono što je Noje radio prije svog rada na arci. Sada kada je potop gotov, a čovječanstvu je rečeno da ponovo naseli zemlju, on postaje čovjek tla. Počeo je da se bavi poljoprivredom.

U ovom slučaju, Noje je zasadio vinograd i napravio vino. Svakako je moguće da je vino pravljeno i prije potopa, ali ovo je prva zabilježena referenca na vino u Svetom pismu. To je primjer komplikovanog odnosa čovječanstva s alkoholom koji će doći u svim budućim generacijama. S jedne strane, vino je opisano kao Božji dar koji donosi radost ljudskom srcu (Sudije 9:13; Psalam 104:15). S druge strane, vino i drugi oblici alkohola često će doprinijeti grešnim mislima, postupcima i riječima kroz ljudsku istoriju (Izreke 31:4; Efescima 5:18). Svaka stvar se može upotrijebiti ili zloupotrijebiti.

Nije jasno da li Nojeve radnje opijanja i ležanja nepokrivenog u vlastitom šatoru treba shvatiti kao grešne same po sebi. Naučnici imaju različita mišljenja o ovom pitanju. Moguće da je ovo bila prva proizvodnja alkoholnog pića ikada. Moguće je da Noje nije imao namjeru da proizvede alkohol i da je brzo došlo do procesa vrenja, što

možda nije bio slučaj u pretpotopnoj eri. Svakako, pijanstvo se posebno osuđuje u Novom savezu i upozorava na njega u Starom savezu.

Kako god, Noja je njegovo pijanstvo jednostavno učinilo neopreznim da se ne pokrije od potencijalnog viđenja od strane drugih. Noje je upao u zamku opasnosti koje alkohol donosi.

A Ham, Hananov otac, vidio je golotinju svog oca i otišao da to kaže dvojici svoje braće koja su bila napolju. (22. stih)

U doslovnom smislu, sve što nam ovaj stih govori je da je Ham vidio Nojevu golotinju u pijanom stanju i rekao svojoj braći o tome.

Tada su Sim i Jafet uzeli ogrtač i prebacili ga preko ramena i ušli hodajući unazad. Tako su pokrili golotinju svog oca, dok su licem bili okrenuti na drugu stranu, pa tako nisu vidjeli golotinju svog oca. (23. stih)

Odgovor Šema i Jafeta otkriva koliko su oni i njihova kultura ozbiljno shvatili pitanje gledanja tuđe golotinje i poštovanja nečijeg oca. Sa velikom pažnjom i kreativnošću, pronašli su način da pokriju svog oca, a da ga ni ne pogledaju. Na taj način su odali veliku čast Noju.

Da li je Ham namjeravao obeščastiti Noja? Sledeći stih će implicirati da jeste, što je rezultiralo Nojevim prokletstvom na Hamove potomke (Postanje 9:25). Hamov grijeh je bio što nije pomogao svom ocu skrivajući ga – umjesto toga, Ham je otišao da ispriča drugima šta je vidio i da se izruguje.

Neki vjeruju da je „ono što je učinio“ (Postanje 9:24) bilo nešto više uznemirujuće i ličnije. Ali ovaj odlomak to ne kaže, iako je Biblija poznata po tome ne skriva neke vrlo eksplicitne i teške lične grijeha. Ham je imao ženu i porodicu i nema nikakvih naznaka da je bio homoseksualno ili biseksualno orijentisan. Takav grijeh bio bi vjerovatno kažnjen njegovom smrću.

Kad se Noje probudio, otriježnivši se od vina, i kad je saznao šta mu je učinio najmlađi sin, rekao je: „Neka je proklet Hanan. Neka bude sluga slugama svojoj braći.“ (stihovi 24-25)

Sada se Noje budi. Ili se sjeća šta se dogodilo ili mu neko kaže.

Neki naučnici sugerišu da u ovoj eri, vidjeti tuđu golotinju znači sramotiti ga i postati superiorniji od njega na neki način. Moguće je da je Ham mislio da će govoreći svojoj braći ono što je vidio na neki način podići njegov status. Umjesto toga, dogodit će se suprotno.

Ovaj stih, ispričan iz perspektive naratora, odnosi se na Hamove postupke kao na „ono što je [Ham] učinio Noju.“ Da li se radi o nečem tako jednostavnom kao što je vidjeti Noja bespomoćno golog ili je još nešto uradio, odlomak ne govori eksplicitno. Međutim, hebrejski glagol ovdje je aktivan: podrazumijeva svrsishodnu radnju, a ne samo pasivnu. Ham radi nešto više od jednostavnog viđenja Noja, ali ne možemo sa sigurnošću reći šta je to bilo.

Zanimljivo je da u tekstu Noje zove Hama najmlađim sinom. Lako je pretpostaviti da je Ham bio srednji sin, pošto su imena uvijek navedena kao „Šem, Ham i Jafet“ (Postanje 9:18; 6:10). Njihov uobičajeni redosled imena očito nije dat po godinama.

Šta je tačno Ham pogriješio? U najmanju ruku, kršio je Božji uput o poštovanju roditelja. Njegov izbor da kaže svojoj braći da je vidio Nojevu golotinju učinio ga je krivim za produblјivanje Nojeve sramote. Možda se smijao Noju, govoreći svojoj braći u pokušaju da se ruga svom ocu. Moguće je da je Ham pokušavao iskoristiti ono što je vidio da podigne svoj značaj u porodici. U svakom slučaju, 24. stih jasno pokazuje da je Ham zgriješio protiv Noja. I, kao što pokazuje ovaj odlomak, to ima strašne posledice.

Ako je Hamova namjera bila da poboljša svoj status ponižavanjem svog oca, to se izjalovilo. Umjesto toga, Noje sada proklinje Hamove potomke. Oni će postati sluge potomcima Hamove braće. Prokletstvo je zapravo nametnuto na Hanana, Hamovog sina. Ovo je prvi put u zapisanom Svetom pismu da ljudsko biće proklinje druge ljude. Očigledno, Nojevo prokletstvo je bilo podržano Božjim autoritetom, tj. imalo proročanski značaj.

Zašto proklinjati sina Hanana umjesto samog Hama? Nije nam dat razlog. Bog je blagoslovio Noja i njegove sinove ranije u poglavlju, ali to ne isključuje odgovornost za vlastite grijehe. Možda je

kazna odgovala zločinu jer bi Hanan postao nečastan za Hama kao što je Ham bio nečastan za Noja.

U svakom slučaju, prokletstvo je da će Hanan i njegovi potomci postati najniži robovi ili „sluge slugama“ Hamovoj braći i njihovim potomcima. Mnogo kasnije, ovi potomci Hanana postali su poznati kao Hananci, narod koji je okupirao Obećanu zemlju koju je Izrael osvojio nakon izlaska iz Egipta. Sledeća dva stiha će se proširiti na kletvu.

Ovaj stih se, nažalost, često koristio u pokušaju da se opravdaju različiti oblici rasizma, uključujući ropstvo. Pod tom upotrebom, ovaj stih bi sugerisao da je prokletstvo zaista bilo na Hamu, a ne na Hananu, i implicira da postoji određena „rasa“ ljudi (crnci) koji su božanski određeni za ropstvo i pokoravanje. Ovo ne podržava hebrejski koji ne koristi terminologiju za ropstvo, čak ni u ograničenom smislu u kojem ga je praktikovao Izrael. U stvari, u većini istorije zabilježene u Starom savezu, Hamovi potomci imaju prednost u odnosu na potomke Šema i Jafeta.

I još je rekao: „Neka je blagosloven Gospod, Bog Simov, a Hanan neka bude sluga Simov. Neka Bog da Jafetu da se rasprostrani i da živi u šatorima Simovim. Neka Hanan i njemu bude sluga.“ (stihovi 26-27)

Sada, očigledno da bi naglasio prokletstvo, Noje blagosilja Hamovu braću. Ovdje, zapravo, Noje blagosilja Gospoda, „Simovog Boga“. Budući da je Šemova linija ona koja vodi do Abrama i Izraelaca, ovo bi vrlo lako mogao biti prvi nagovještaj da će Bog Šemov narod učiniti svojim narodom. Ovo ne samo da čini Šema pretkom izraelskog naroda, već znači da će Šemova loza predaka proizvesti obećanog Mesiju, Isusa Hrista (Luka 3:36).

Prokletstvo na Hananu se još jednom ponavlja. Mnogo kasnije u istoriji, narod koji je okupirao obećanu zemlju, narod koji će Izrael osvojiti, biće poznat kao Hananci. Mnogo puta kroz istoriju Izraela, Hananci će biti u sukobu sa Izraelcima (Šemovim potomcima) i služiti im. Što je još važnije za ovo prokletstvo, oni bi se na kraju uvijek

našli na „gubitničkoj strani“ svojih sukoba s Izraelom.

Noje zatim blagosilja drugog Hamovog brata, Jafeta. Bog će „rasprostraniti“ Jafeta ili proširiti njegovu teritoriju. Osim toga, Jafetovi potomci će živjeti u (ili među) Šemovim šatorima.

Nije baš jasno šta znači da će Jafetov narod živjeti u Šemovim šatorima ili među njima. To vjerovatno sugerise da će jafetovci bili uključeni u blagoslovima izabranog Božjeg naroda.

U svakom slučaju, kletva nad Hananovim potomcima se ponavlja treći put, dajući joj neobičan naglasak u Svetom pismu. U svjetovnom smislu, hananci će biti uspješni na mnogo načina i često će imati prednost u odnosu na druge ljude i narode. Međutim, njihova sudbina će uvijek dolaziti do istog konačnog zaključka: neuspjeha, zbog njihovog protivljenja izabranom narodu od Boga. Iako hebrejski jezik koji se ovdje koristi ne sugerise da će Hananovi potomci postati bukvalni robovi – prisilne sluge – Jafetovog ili Šemovog naroda, to ukazuje na nedostatak naklonosti.

Noje je živio još trista pedeset godina posle potopa. Tako je Noje živio ukupno devetsto pedeset godina, a zatim je umro. (stihovi 28-29)

Od potopa do Nojeve smrti prošlo je 350 godina. To bi omogućilo Noju da doživi da vidi kako se broj njegovih unuka povećava. Noje bi doživio da vidi kako se njihova djeca i unuci počinju širiti po zemlji. Ovo je dio Nojevog blagoslova u poslušnosti Bogu (Postanje 6:9) – šansa da se ta obećanja ispune.

Nakon poplave životni vijek počinje dramatično opadati. Patrijarsi kao što su Adam, Set i Metuselah žive preko devet stotina godina, kao i Noje. Čak ni drastično pogoršani životni uslovi nisu umanjili Nojev životni vijek. Međutim, 11. poglavlje Postanja će opisati niz potomaka čiji se dani brzo smanjuju.

10. Tablica naroda

Ovo su rodoslovni zapisi Nojevih sinova, Sima, Hama i Jafeta. Posle potopa rodili su im se sinovi. (Postanje 11:1)

Ovaj stih uvodi ono što se ponekad naziva tablicom naroda. Osim popisa nekih od potomaka Nojevih sinova, poglavlje takođe spominje zemlje i narode koji su se formirali među ovim potomcima. To je svrha koju je Bog namijenio čovječanstvu u svojim instrukcijama nakon potopa: da ponovo naseli zemlju (Postanje 9:7).

Sjajna je misao shvatiti da su potomci ovih pojedinaca postali narodi drevnog svijeta, nacije s kojima će Izrael na kraju i sam stupiti u interakciju kao nacija. Incidenti iz prethodnog poglavlja imaju drastičan uticaj na ove buduće generacije. Pošto je Ham obeščastio Noju (Postanje 9:24), njegov sin Hanan je bio proklet. Djelovanje tog prokletstva neće biti jasno sve do mnogo generacija kasnije, kada Izrael stigne u Obećanu zemlju.

Ovaj stih je jasan da su Nojevi potomci rođeni nakon potopa, a ne prije.

Jafetovci

Jafetovi sinovi bili su Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Me-seh i Tiras. (2. stih)

Prvi dio u 10. poglavlju „Tablice naroda“ prati Jafetove sinove. Jafetovi potomci su se uglavnom naselili na sjeveru od mjesta gde će na kraju živjeti izraelski narod. Iako su ih starosavezni proroci ponekad spominjali, oni se neće mnogo pojavljivati u biblijskim događajima. Stoga se manje govori o Jafetovim nasljednicima. Oni nisu bili prokleti, na način na koji je bio Hanan (Postanje 9:25). Niti su bili posebno blagosloveni, na način na koji su Šemovi potomci doveli do Abrama i konačno do Mesije, Isusa Hrista (Postanje 9:26).

Međutim, neka imena Jafetovih sedam sinova se mogu povezati

s imenima i narodima određenih geografskih regija u starom svijetu, od kojih bi se neki povremeno ukrštali s narodom Izraela. Neka od ovih imena bila bi povezana s gradovima-državama koje se spominju kasnije u Svetom pismu, kao što su Magog (Ezekiel 38:2), Tarsis (Postanje 10:4; Psalam 72:10; Ezekiel 38:13) i Kitim (Postanje 10:4; Brojevi 24:24; Danilo 11:30).

Javan – izvorno Jonija, mjesto stanovanja Grka u zapadnoj Turskoj; kasnije Grčke uopšte.

Madaj – Međani, sjeverozapad Irana.

Aškenazi – Skiti, koji su emigrirali iz Sibira u Ukrajinu (najsjevernije od navedenih naroda). Nekoliko mjesta u Maloj Aziji (moderna Turska).

Jafetovo ime je vjerovatno povezano s imenom Titana Japetosa, posvjedočenog u grčkoj mitologiji, koji je bio predak helenističkih naroda, kao što je Jafet predak Grka i drugih mediteranskih naroda. Jafetovoj ženi, Klimeni, dato je ime Azija, što ukazuje na vezu sa Anadolijom (Mala Azija, moderna Turska), koja se snažno pojavljuje među Jafetovim sinovima. Ne postoji poznata grčka etimologija za ime Japetos.

Gomerovi sinovi bili su Aškenaz, Rifat i Togarma. (3. stih)

Umjesto duboke linije očeva i sinova, ovaj odlomak pokazuje široku rasprostranjenost braće i rođaka.

Ovaj stih navodi tri sina Jafetovog sina Gomera. Potomci ova tri sina postala su tri plemena koja su se naselila na sjeveru Obećane zemlje. Čini se da su ti ljudi Kimerijci, takođe poznati kao Skiti.

Javanovi sinovi bili su Elišah, Tarsis, Kitim i Dodanim. (4. stih)

Ovaj stih navodi sinove Jafetovog sina Javana. Ova četiri sina su očigledno povezana sa narodima koji će kasnije postati (uglavnom) Grci. Iako Izrael ne bi imao mnogo posla u Starom savezu sa sjevernim narodima koji su došli iz Jafeta, čini se da su ova imena i ljudi uključeni u biblijska proročanstva. Neki od njih se mogu naći u 27. i 37-39. poglavljima Ezekielia. Kulturno, Grci će postati duboko uticajni i čak će osvojiti teritorije Izraela pod Aleksandrom Velikim.

Elišah – Kiprani grčkog ili drugog nefeničanskog porijekla.

Tarsis – najudaljenije mjesto na zapadu koje se spominje u Postanju 10, iako je njegova precizna lokacija sporna. Različite biblijske reference impliciraju da je Tarsis bio udaljeno mjesto na zapadu do kojeg je dopiralo more (Psalam 72:10; Isaija 66:19; Jona 1:2; up. 4:2), što je pojačano činjenicom da su brodovi koji su išli u daleka mjesta poput Ofira nazivani „lađama Tarsisa“ (1. Kraljevima 10:22; 22:49 [22:48]; Isaija 23:1, 14; Tarsis se tradicionalno izjednačava sa Tartesosom u južnoj Španiji, koji je proizvodio iste metale koje Biblija pripisuje Tarsisu i koje su Feničani donijeli nazad na Levant.

Kitim – takođe Kiprani, posebno oni feničanskog porijekla; ime potiče od feničanskog mjesta Kition, na istočnoj obali Kipra.

Rodanim – ostrvo Rodos (varijacija hebrejskog Dodanim).

Od njih potiču narodi koji žive na ostrvima, koji su se proširili po svojim zemljama, svako prema svom jeziku, prema svojoj porodici, prema svom narodu. (5. stih)

Korisno je zapamtiti da je ovo širenje i postojanje odvojenih jezika došlo nakon događaja oko Vavilonske kule u Postanju 11. Do tog vremena, svi ljudi na zemlji bili su koncentrisani u jednom regionu i govorili su jednim jezikom.

Hamiti

Hamovi sinovi bili su Huš, Misraim, Fut i Hanan. (6. stih)

Ovaj stih započinje dio koji opisuje potomke Hamove i narode koji su potekli od njih. Ham (stihovi 6-20) posebno je predstavljen kao otac ili predak raznih naroda u sjevernoj Africi oko Egipta i raznih mjesta u Arabiji, ali i zanimljivo za Hanance (kao i nekoliko drugih poput Krićana i Lidijaca).

Ovi narodi i nacije će postati sastavni dio priče o Izraelu i poznata su im imena do danas. Hamova prva generacija sinova uključivala je Huša, Misraima, Futa i Hanana. Svaki njihov red biće opisan u sledećim stihovima.

Egipat je takođe poznat kao Misraim (Misir) i originalni hebrejski

tekst ovdje koristi tu riječ. U drevnoj literaturi, imena nacija i njihovih osnivača često su se koristila naizmjenično, kao što su Edom i Isav (Ovadija 1:8-10).

Hušovi sinovi bili su Seba, Havila, Sabtah, Rama i Sabtaka. Raminini sinovi su Šeba i Dedan. (7. stih)

Nakon događaja oko Vavilonske kule opisanih u Postanju 11, potomci Nojevog unuka Huša naselili su se u Arabiji i na područjima današnjeg Egipta, Sudana i Etiopije. Među njima su Seba, Havila, Sabtah, Sabtaka i Rama, zajedno sa Raminim sinovima Šebom i Dedanom.

Huš – Iako se tradicionalno prevodi kao „Etiopija“, Huš je zapravo sjeverni Sudan i Egipat južno od Asuana, područje koje se ponekad naziva Nubija.

Misrajim – Egipat.

Fut – Fut je Libija.

Hanan – ovo obuhvata kako područje Palestine/Izraela, tako i moderni Liban (potonji su okupirali Feničani).

Huš je predak raznih mjesta, uglavnom u Arabiji, uključujući:

Havila – u južnoj Arabiji. Ime je duplirano u stihu 29 pod Šemom.

Dedan – oaza i grad-država u sjeverozapadnoj Arabiji.

Šeba – kraljevstvo Šaba u jugozapadnoj Arabiji, moderni Jemen, poznato po priči o posjeti kraljice od Šabe Solomonu. Zove se „daleka zemlja“, u Jeremiji 6:20, i „daleki narod“, u Joelu 3:8. Kasnije je pogrešno identifikovana kao Etiopija, kao kod Josifa Flavija (Jevrejske starine, 2:10.2 i 249; 8:6.5 i 165) i etiopskom nacionalnom epu, *Kebr Negast*. Šeba je duplirana u stihu 28 pod Šemom.

Seba – u istočnoj Africi. Čini se da je ovo ime povezano sa Šebom. Šeba i Seba su najjužnija mjesta u tabeli naroda.

Nimrod – prvi poslepotopni „narodni heroj“

Hušu se rodio Nimrod. On je postao prvi moćnik na zemlji. (8. stih)

U sredini ove tabele nacija nalazi se fascinantna istorijska strana

o Nimrodu, jednom od Hušovih sinova.

U početku nam je rečeno da je Nimrod bio prvi na zemlji koji je postao „moćan čovjek“ ili „šampion“, što ukazuje da je bio moćan i poznat vladar. Hebrejski izraz ovdje može značiti da je Nimrod jednostavno „počeo“ biti moćan, ili se može protumačiti da je on bio prva osoba koja je postigla taj nivo moći.

Nimrod je utemeljivač političko-religijskog sistema manipulativne centralizacije moći, suprotstavljenog Bogu, koji su kopirali kasniji tirani i vladari, zajedno sa klerom. Kult Nimroda, njegove majke-žene Semiramis i Tamuza, raširio se po cijelom starom svijetu. Nimrod je kroz istoriju poznat pod imenima: Gilgameš (ep), Baal, Bel, Ninus, Ra, Mitra, Pan-Ku, Zevs, Jupiter, Višnu, Vodan, Odin, Marduk, Hermes, Luperkus, Kronus, Atlas, Dagon, itd.

Bio je moćan lovac koji se protivio Gospodu. Zato se kaže: „Baš kao Nimrod, moćan lovac koji se protivio Gospodu.“ (9. stih)

Ovdje je Nimrod opisan kao moćni lovac koji se protivio Gospodu. Neki učenjaci sugerišu da je Nimrod možda povezan s kraljevima Mesopotamije ili Asirije, koji su lov cijenili kao vrlo cijenjenu vještinu. Očito Nimrod je stekao zemaljsku slavu kroz svoja dostignuća. U stvari, neki učenjaci vjeruju da ga je Nimrodova vještina u lovu mogla dovesti do vještine u borbi i izgraditi osnovu za njegov uspjeh. Njegovo ime je slično hebrejskoj riječi za „pobunu“, a tradicionalno se smatrao diktatorom i tiraninom. Nacionalne države koje je osnovao Nimrod, uključujući Ninivu, Asiriju i Babel, postaće neki od glavnih neprijatelja Izraela.

Etimologija riječi „nimrod“ je trostruka: 1) „onaj koji se pobunio; 2) Nim-rod; od „nir“ – leopard, i „rada“ ili „rad“ – potčiniti, ukrotiti; 3) nebrs = pjegav. Sin Huša (Postanje 10:8), poznatog još kao Belus ili Bel (takođe Hefaistos) i Haos, začetnika vavilonskog otpadništva od Boga. Nimrod slovi kao „Otac bogova“. U mitologiji i paganizmu starih naroda izvedena su mnoga druga imena za ovog „narodnog heroja“:

Mars – Pobunjenik. Ili Mamers – uzročnik pobune.

Kronos (moguće da je to Huš) – Rogati (usko vezano sa Kerastes – rogatom zmijom) tj. predstavnik Đavola (porijeklo prvobitnih rogatih krana i nošenja rogova od bafala kod poglavica i vračeva američkih Indijanaca). Rein muž.

Zevs – Vrhovni bog, sin Kronosa i Ree (rimski Jupiter).

Vodan (ili Odin) – Bog kojeg su slavili drevni Meksikanci, Skandinavci, Germani, Anglo-Saksonci, Sloveni... Povezuje se sa mudrošću, smrću, znanjem, ratom, poezijom, itd. Muž je boginje Frige.

Pluton (ili Had) – Bog podzemnog svijeta (pakla) – aluzija na Sotonu.

Oziris – „Sjeme ženino“, „Gospodar nebeski“ i takođe Pluton; bog povezan sa plodnošću, muž Izis i otac Horusa; pogubljen od ruke Seta (patrijarha Šema ili Sima) ali i stekao novi život kao vladar u zagrobnom životu. Poznat i kao „Muž Majke“.

Saturn – „Skriveni“ (takođe aluzija na Sotonu). Rim se nekada zvao Saturnia (skrovište Saturna – Nimroda).

Nin / Ninus – doslovno „sin“.

Bel / Bal / Moloh – Gospodar ili kralj. Slavi se kao praznik plodnosti i vatre 1. maja.

El-Bar – Bog Sin (među Vavilonjanima).

Višnu – Održavalac, Onaj koji je sačuvao (aluzija na spasenje u Nojevoj barci). „Višnu“ je sanskrit od haldejskog „Iš-Nuh“ – „Čovjek Noje“.

Čovjek iz Mora (Oanes, Janus) – Aluzija na spasenje u Nojevoj barci, kao osnove za uspostavljanje paganskog ritualnog krštenja (norođenja ili regeneracije iz vode) i egzorcizma (veći dio tih običaja prenesen je u crkvenom obredu krštenja, uključujući krštavanje male djece).

Janus – „Janus“ znači „haos“. Bog početaka, kapija, prolaza, dualizma... onaj koji nadzire početak i kraj konflikta, sa dva lica. Poznat, uz Kibelu, kao imalac ključeva. Takođe se poistovjećuje sa „Tumačem misterija“ ili „Petrom“ (odakle potiče latinski pojam

„interpretere“). Otuda papsko nasleđe „Petrovih ključeva“.

Ala Mahozim – Bog tvrđave (Danilo 11:38).

Zernebogus – Zer-Nebo-Gus – „sjeme proroka Huša“

Bal-aberin – Gospodar moćnih (ratnika); takođe ima značenje „krilati“ (simbol moći).

Kons (egip.) – Lovac. Latinski Konsus ili Neptun u jednom aspektu, „skrivač tajni“ ili „bog skrivenih savjeta“. Kentaur (mitološki polu čovjek, polu konj) i Strijelac u Zodijaku.

Foronej – Sin Inahusa i Melije. Muž Evrope ili Laodike ili Niobe (poznate i pod brojnim drugim imenima). Jedno od značenja ovog imena je Otpadnik (vjerovatno dato od stane Božjih sledbenika), ali takođe se dovodi u vezu sa „oslobođenjem“ (od strane Nimrodovih sledbenika) tj. sa „emancipacijom“.

Atlas – Podizač ili držalac nebesa, što simboliše pobunu džinova protiv Neba.

Orion – Mitološki: džinovski lovac kojeg je Zevs postavio među zvijezdama kao sazvežđe Orion.

Balder – Skandinavski bog, sin Odina i Frige.

Zoroaster (Zaradušit ili Zerdušt na arapskom) – Od „zero-ašta (iša)“ – sjeme ženino (aluzija na obećanje Božje posle pada u grijeh). Tako su zapravo pagani izopačili prvobitno obećanje o Mesiji koji će stati Zmiji (Sotoni) na glavu, što je preneseno u mitologijama raznih naroda (u grčkim mitovima, Herkul gazi zmiju; kod Indusa to čini Višnu preko svog avatara Krišne; zatim skandinavski Tor, veliki duh Teotl drevnih Meksikanaca, itd.). Zoroaster se smatra poglavarem obožavaoca vatre i osnivačem magija (mudraca).

Hermes Trismegistus – (lat. *Mercurius ter Maximus*) „Trostruko najveći Hermes“ (trostruki heroj). Poistovjećuje se sa egipatskim Totom. Pominje se u Kuranu kao Idriz u stihu 19:56-57. Prema drevnim arapskim genealogizima, prorok Muhamed je njegov direktni potomak. Pripisuje mu se zaostavština hermetičkih tekstova i misterija. Prisvajaju ga takođe tajna društva i okultisti.

Luperkrus (latinski) / Pan (grčki) – Lovac na vukove. Rimske

Luperkalije slavljene su 14. februara (40 dana posle zimskog solsticija tj. rođenja Nimroda (Božića), kada se Semiramis „očistila“).

Valentin – Od „valens“ u značenju „silan“, „snažan“, „jak“.

On je najprije kraljevao nad Vavilonom, Erehom, Akadom i Halnom, u zemlji Senar. Iz te zemlje otišao je u Asiriju i izgradio Ninivu, Rehobot, Halah i Resen koji je bio između Ninive i Halaha: oni zajedno sačinjavaju veliki grad. (stihovi 10-12)

Nimrod je izgradio niz kraljevstava za sebe. Počevši u zemlji poznatoj kao Senar, Nimrod je uspostavio svoje kraljevstvo sa Vavilonom (ili Babelom), Erehom, Akadom i Halnomom. Tradicionalno, Nimrod se smatra ranim tiraninom – diktatorom velike moći. Grad Babel postaće žarište sledećeg poglavlja kako se budu odvijali događaji oko izgradnje Vavilonske kule (Postanje 11:1-9).

Nakon što je uspostavio svoje kraljevstvo u regiji Senar na jugu, Nimrod se preselio na sjever u Asiriju. Tamo je sagradio veliki grad Ninivu i obližnje gradove Rehobot-Ir, Halah i Resen. Ime Resen je vjerovatno značilo „izvorište“, a grad je možda bio smješten na rijeci Tigris.

Kasnije u Svetom pismu, Niniva i Asirci će postati poznati po svojoj moći, okrutnosti i zloći. Bog će poslati proroka Jonu da prenese poruku pokajanja narodu Ninive. Ruševine Ninive ostale su do danas, u blizini modernog grada Mosula u Iraku.

Nimrodu i njegovoj porodici vrtićemo se u sledećem poglavlju.

Hamiti (nastavak)

Misraimu su se rodili Ludim, Ananim, Lehabim, Naftuhim, Patrusim, Hasluhim (od koga potiču Filisteji) i Kaftorim. (stihovi 13-14)

Misraim je bio jedan od sinova Hama, sina Nojeva. Nakon Vavilonske kule, potomci Misraima uglavnom su se naselili u i oko zemalja koje čine ono što će postati poznato kao velika nacija Egipta. Odnos Izraela sa Egiptom bio bi dug i komplikovan. U početku su bili ljubazni i podržavali narod Izraela (Postanje 50:1-14), ali se to

ubrzo pretvorilo u potčinjavanje i ropstvo (Izlazak 1:1-14).

Izrael bi takođe imao duge i konfliktne odnose sa Filistejima, i-ako se postavlja pitanje da li su Filisteji koji se ovdje pominju isti oni protiv kojih se Izrael borio u vrijeme Davida. Mnogi učenjaci vjeruju da se ovaj odlomak odnosi samo na filistejske ljude koji prolaze kroz neko područje, a ne nužno porijeklom iz njega.

Od Hanana su potekli Sidon, njegov prvenac, i Het, zatim Jevuseji, Amoreji, Gergeseji, Hiveji, Arkeji, Sineji, Arvadeji, Samareji i Hamateji. Posle su se hananska plemena rasijala. (stihovi 15-18)

Ovdje počinje popis sinova Hananovih. Ovi sinovi će postati Hananci, narodi koji su zauzeli Obećanu zemlju prije nego što je izraelski narod stigao da je zatraži pod direktnim Božjim uputima (Izlazak 3:17). Zlo ovih hananskih naroda postalo bi toliko ozbiljno da je Izrael korišten kao Božje oruđe presude protiv njih (Ponovljeni zakon 9:3-6).

Hananov prvorođeni sin bio je Sidon. Grad Sidon (Sudije 1:31; Djela 27:3) jedan je od najstarijih u regionu Hanana. Hananov sin Het ima vezu sa Hetitima, ali očigledno ne direktnu vezu sa velikom nacijom Hetita koja će nastati kasnije (Izlazak 13:5; Sudije 1:26).

Drugi skup imena koja potiču od Hanana je u množini (stihovi 16-18), što upućuje na narode, a ne na istoimene pojedinačne pretke nacija:

U Palestini – Jevuseji, Amoreji, Gergeseji i Hiveji.

U Fenikiji – Arkeji, Sineji, Arvadeji, Samareji i Hamateji. Imena se navode ispravnim geografskim redosledom od juga prema sjeveru, s izuzetkom Samareja, koji bi trebali doći neposredno prije, a ne poslije Arvadeja.

Arvad je mali ostrvski grad uz obalu Sirije, poznat i kao ostrvo Ruad. Samareji su živjeli u gradu Sumuru, koji je možda bio južno od Arvada.

Hamat se danas nalazi u zapadnoj centralnoj Siriji, pod nazivom Hama. Stanovnici tog grada služili su izraelskim kraljevima Davidu (2. Samuelova 8:9-10) i Solomonu (2. Dnevnika 8:4), a grad je kasnije

ponovo zauzeo Jeroboam (2. Kraljevima 14:28).

Ovaj odjeljak završava izjavom da su se klanovi Hananaca rasprišili. Ovo se može odnositi na rasijanje u regiju Hanana nakon događaja u Vavilonskoj kuli opisanih u 11. poglavlju Postanja.

Prelazak na oblike množine i činjenica da je nekoliko ovdje navedenih Hananaca živjelo sjeverno od Sidona, iako se za Sidon kaže da je sjeverna granica Hanana (stih 19), sugerije da je ovaj popis naroda kasniji dodatak.

Identifikacija Hanana kao Hamovog potomka je neočekivana. Etnički i lingvistički, Hananci su bili Semiti, a geografski su bili bliži nekim od Šemovih potomaka nego Hamovim potomcima. To je vjerovatno posledica izraelskog neprijateljstva prema Hanancima, a time i želje da se kaže da Izraelci i Hananci imaju različite pretke. Čini se da nacije obuhvaćene Hamom odražavaju narode prema kojima su Izraelci osjećali određenu distancu ili antipatiju.

Tako je granica Hananaca bila od Sidona do Gerara, blizu Gaze, pa sve do Sodoma, Gomore, Adme i Sevojima, blizu Laša. (19. stih)

Ovaj stih definiše, u labavim geografskim opisima, približne granice zemlje koju su zauzimali Hananci. Opis ove teritorije će postati važan kasnije u historiji Izraela. Bog će dati područje Hananaca narodu Izraela. To će postati Obećana zemlja (Izlazak 3:17), i Izrael će se useliti u nju, osvojiti njene narode i zauzeti zemlju i njene gradove.

Neki od hananskih klanova navedenih u prethodnim stihovima biće izbrisani; drugi će postati sluge Božjeg naroda Izraela. To je dijelom zbog kletve koju je Noje nametnuo na Hanan u Postanju 9:20-25. To je takođe zbog izuzetnog zla u kojem su učestvovali Hananovi potomci (Ponovljeni zakon 9:3-6).

Sodom i Gomor će postati toliko poznati po svojoj zloći da će njihova imena postati sinonimi za pokvareno zlo. Božji sud nad njima opisan je u Postanju 19.

To su Hamovi sinovi prema svojim porodicama, prema svojim jezicima, u svojim zemljama, prema svojim narodima. (20. stih)

Ovaj stih završava dio koji opisuje linije Nojevog sina Hama pošto su se raspršili i uspostavili klanove nakon događaja opisanih u 11. poglavlju. Većina rodoslovlja u Postanju prati dugu liniju očeva i sinova koja se proteže kroz istoriju. Liste date ovdje u 10. poglavlju, međutim, treba da budu široke. Umjesto da prati vrijeme, ova „tabela nacija“ pokazuje kako su Nojevi sinovi postali rodonačelnici svih plemena i naroda starog svijeta.

Semiti

Sim, praotac svih Eberovih sinova i brat Jafeta, koji je bio najstariji, takođe je imao potomstvo. (21. stih)

Ovdje započinje posljednji dio tabele nacija u 10. poglavlju, opisujući kako su sve grupe ljudi drevnog svijeta potekle od Nojeva tri sina. Ovaj odjeljak o Šemovoj liniji dolazi posljednji, iako ovaj stih jasno pokazuje da je Jafet bio najstariji od Nojevih sinova. Ranije je Ham opisan koristeći hebrejski izraz koji znači ili „najmlađi“ ili „najmanji“ (Postanje 9:24). Ovdje su prevodi podijeljeni po tome da li je stariji brat Šem ili Jafet. Naravno, njihov tačan redosled rođenja nije eksplicitno naveden nigdje u Bibliji. Najvjerovatnije, ali ne i sigurno, Jafet je bio najstariji od tri sina koje je Noje doveo sa sobom na arku (Postanje 7:1). Šemova linija je ona koja će dovesti do Abrama i Izraelaca.

Stih 21 počinje spominjanjem Šema kao oca Eberovaca. Ovo je tipično za genealogije, posebno u antičkom svijetu. Izraz „otac“ se često koristi za označavanje bilo kojeg muškog pretka (Postanje 15:15; Postanje 31:3). Ovo čini Šema „ocem“ Eberovaca, u smislu da je, kao Eberov pradjeda, Šem predak tog naroda. Preko Eberovaca, na kraju, Šemova loza će dovesti do Abrama.

Simovi sinovi bili su Elam, Asur, Arfaksad, Lud i Aram. (22. stih)

Veliki dio ovog istog genealoškog materijala predstavljen je u Prvoj knjizi Dnevnika 1:17-25.

Elam – u sjeverozapadnom Iranu, najistočnija lokacija koja se spominje u Postanju 10. Iako uključen među Šemove sinove, Elam

nije bio semit, a elamski nije semitski jezik. Vjerovatno je Elam ovdje naveden zbog svoje geografske lokacije istočno od Mesopotamije, koju predstavljaju sledeća dva Šemova sina, Asur i Arfaksad. Ime Elam se u hebrejskoj Bibliji nalazi još u izgnanstvu (vidi: Isaija 21:2), ali od vremena osvajanja Vavilona od strane Kira Persijskog (539. prije n.e.) pa nadalje, u Bibliji se uvijek naziva Persija.

Asur – Asirija, u sjevernoj Mesopotamiji (moderni Irak).

Arfaksad – Nakon Elama (Persija) i Asura (Asirija), označava Haldeju (Vavilonija, u južnoj Mesopotamiji), što je već poznato u antici. Drugi dio imena se vjerovatno odnosi na *kašdîm*, hebrejski naziv za Haldejce, ali se prvi dio imena pokazao zbudjujućim naučnicima.

Lud – moguće Lidija u zapadnoj Maloj Aziji (takođe navedena u Hamovom potomstvu u stihu 13).

Aram – Sirija. Ovaj narod je dao ime aramejskom jeziku.

Aramovi sinovi bili su Uz, Ul, Geter i Mas. (23. stih)

Ovaj stih navodi sinove Šemovog sina Arama. Malo se zna iz Biblije ili vanjskih zapisa o grupama koje su potekle od ovih ljudi. Jedino ime vrijedno pažnje koje je ovdje dato je ime Uz, koje je isto kao Jovova domovina (Jov 1:1), spomenuto na nekoliko mjesta u Svetom pismu (Jeremija 25:20; Plač 4:21).

Arfaksadu se rodio Šela, a Šeli se rodio Eber. (24. stih)

Šemova linija vodi preko Arfaksada do Šele pa Ebera i na kraju do Abrama i Izraelaca.

Eber je unuk Arfaksada. Ime Eber (‘eber) je pozadinska tvorba, riječ nastala od već postojećeg etničkog naziva ‘ibri, „hebrejski“, tako da je Eber zapravo Hebrej, istoimeni predak Hebreja. Kao takav, on je predak Abrama i narednih Izraelaca, iako se Izrael spominje tek kasnije u Postanju (kao i Izraelovi susjedi Moab, Amon i Edom, između ostalih).

Eberu su se rodila dva sina. Jedan se zvao Peleg, jer se u njegovo vrijeme zemlja podijelila, a njegov brat se zvao Jektan. (25. stih)

Ovaj odlomak takođe daje zanimljiv komentar o jednom od

Šemovih potomaka, Pelegu. Pelegovo ime očigledno dolazi od drevne riječi koja znači „dijeliti“. Jedni smatraju da se ovdje spomenuta podjela zemlje u Pelegovo vrijeme vjerovatno odnosi na podjelu i raspršivanje čovječanstva koje će se dogoditi nakon događaja oko Vavilonske kule.

Druga linija tumačenja je da je „Peleg“ (heb. „niflega“) dobio ime po razdvajanju zemlje odnosno kontinenta (oko 100 godina nakon Potopa), jer je u to vrijeme „zemlja plovila.“ Geološki, lakše granitne stijene „plovile“ su po bazaltu, koji čine osnovu zemljine kore.

Peleg (2466–2227. prije n.e.) je bio četvrta generacija nakon Potopa. Međutim, prema najboljoj rekonstrukciji biblijske hronologije, Vavilonska kula je građena 1996. godine, računajući od Stvaranja, ili približno 2228. prije n.e. (Postanje 10:8, 10, 25; 11:1-15), što znači 340 godina posle Potopa ili gotovo u isto vrijeme kad je Peleg umro. Sem toga, Biblija kaže da se u Pelegovo vrijeme razdjelila *zemlja*, a ne narodi. Ime „Peleg“ je povezano sa pojmom „zemljotres“ (Strong H6389), tako da je asocijacija jasna. Kad je Peleg rođen, na zemlji je moglo biti oko 60-70 hiljada ljudi, tako da tada nije postojao nijedan razlog za značajniju podjelu među ljudima, niti se pomenuta podjela zemlje mogla odnositi na diobu zemljišta među tako malim brojem stanovnika.

Ovo sporedno spominjanje Pelega je korisno za razumijevanje drevnog pisanja. Ovaj dio Postanja opisuje potomke Nojevih sinova, uključujući njihovu konačnu geografiju.

Naučnici sugerišu da će drugi Eberov sin Jektan postati otac arapskih naroda. Njegovi potomci uključuju čak 13 imena mjesta nacija u južnoj Arabiji (stihovi 26-29), što implicira izvanredan osjećaj srodnosti između Izraela i Arapa.

Jektanu su se rodili Almodad, Šalef, Hazarmavot, Jerah, Hadoram, Uzal, Dikla, Obal, Abimail, Šeba, Ofir, Havila i Jobab. Sve su to bili Jektanovi sinovi. Područje na kome su živjeli protezalo se od Mise pa sve do Sefara, brdovitog područja na istoku. (stihovi 26-30)

Ukupno je popisano 13 Jektanovih sinova. Imena nekoliko od

ovih sinova postala su povezana sa dobro poznatim područjima u širem regionu Bliskog istoka. Stvarno raseljavanje ovih ljudi u njihove eventualne geografske regione, izgleda da se ne dešava sve do 11. poglavlja po incidentu sa Vavilonskom kulom.

Jerah je hebrejska riječ koja znači „mladi mjesec“. Kasnije u istoriji, Mjesec će postati jedan od najistaknutijih bogova koji se obožavaju u regionu, koji je, čini se, pradomovina arapskih naroda.

Ime Uzal može biti Azal, staro ime za Sanu, današnju prijestonicu Jemena, što ukazuje da se ova grana Jektanove loze nastanila u tom području.

Južna Arabija je bila važan izvor trgovine začinima i zlatom. Neka od imena u stihovima 26-29 su pomalo nejasna, ali najpoznatija su Ofir i Šeba. Ofir je bio posebno poznat po svom zlatu. U prošlosti se Ofir ponekad smatrao zamišljenom zemljom poput Eldorada, ali to je opovrgnuto otkrićem iz 8. vijeka prije Hrista. Drugi su ponekad locirali Ofir na dalekim mjestima poput južne Afrike ili Indije. Međutim, gotovo sigurno je bio u južnoj Arabiji, jer je naveden između Šebe i Havile u Postanju 10:29, a svi ostali Jektanovci koji se mogu identifikovati bili su tamo.

Naučnici su raspravljali o tome da li se Uz nalazi u Edomu/Sjevernoj Arabiji ili Siriji. Većina dokaza podržava prvu lokaciju. Tako je u Postanju 36:28 Uz naveden među potomcima Isava (Edoma), a u Plaču 4:21 Edom je opisan kao onaj „koji živi u zemlji Uza“. Nadalje, dva Jovova takozvana utješitelja potiču iz Edoma (Elifas Temanac) i sjeverne Arabije (Bildad Sušanin; ref. Postanje 25:2), dok je dodatni čovjek, Elihu iz Buza, došao iz Buza (Jeremija 25:23), koji se spominje uz Uza u Postanju 22:21.

30. stih opisuje geografsku teritoriju koju su okupirale različite grupe ljudi porijeklom od Jektana. Naučnici nisu sigurni koja su tačno moderna područja ova imena. Međutim, podaci dati u širem pasusu ukazuju na to da je Jektan bio otac arapskog naroda.

To su Simovi sinovi prema svojim porodicama, prema svojim jezicima, u svojim zemljama, prema svojim narodima. (31. stih)

Ovaj stih služi da formalno zaključi genealogiju Šema i njegovih potomaka, zajedno sa opisom krajeva u kojima su se naselili. Međutim, linija od Šema do Abrama biće detaljnije opisana u 11. poglavlju. Cijelo ovo poglavlje je posvećeno objašnjavanju porijekla različitih nacija na Bliskom istoku i šire. Svi ljudi, uključujući sva moguća plemena ili rase, potiču od Noja i njegovih sinova Šema, Hama i Jafeta. Naime, detalji u ovom dijelu Biblije tiču se samo porodičnih odnosa.

Zaključak Tablice naroda

To su porodice Nojevih sinova prema svom porodičnom porijeklu, prema svojim narodima, i od njih su se raširili narodi po zemlji posle potopa. (32. stih)

Ovo je formalni zaključak Tablice naroda u 10. poglavlju. Priređivač je završio svoj posao predstavljanja rodoslovlja Noja kroz njegova tri sina i njihovih sinova i opisa naroda i nacija koji su potekli od njih, zajedno sa regijama u kojima su se naselili nakon Vavilonske kule. Umjesto da se fokusira na jednu, duboku liniju očeva i sinova, ova lista je naglasila široku vezu između svih ljudi. Umjesto udubljenja u detalje o tome kako su postali odvojeni ljudi, s odvojenim nacijama i jezicima, ovaj odlomak jednostavno objašnjava kako su ti ljudi bili međusobno povezani.

Sve biblijske genealogije su skraćene. Ključne istorijske ličnosti su uključene, dok su „manja“ ili manje kulturno relevantna braća i sestre izostavljeni. Moguće je da je to slučaj sa Tabelom naroda. Sastavljač Tabele je možda usredsredio svoju studiju na nacije koje su najznačajnije za njegovu naciju u vrijeme sastavljanja Tabele, zanemarujući osnivače drugih dalekih, možda čak i davno zaboravljenih nacija. Iako je svaka nacija u konačnici povezana sa svakom drugom nacijom preko Noja, ova veza predaka ne održava unedogled zajednički kulturni značaj među njegovim potomcima.

Dok su neke od navedenih nacija lako prepoznatljive, neke ostaju nejasne. Brojni naučnici su pokušali da identifikuju ove nepoznate nacije sa različitim stepenom uspjeha. Zbog arhaične prirode

izvornog materijala, ostaje podosta nejasnoća.

Tačnost tabele dovedena je u pitanje činjenicom da se neki od opisanih odnosa ne poklapaju sa modernom komparativnom lingvistikom. Na primjer, za Elamce se kaže da potiču od Šema, ali njihov jezik nije bio semitski. Za Hanance se kaže da potiču od Hama, ali njihov jezik je bio semitski.

Ovaj prigovor pretpostavlja da ovi jezici nikada nisu doživjeli nikakvu dramatičnu promjenu. Čini se da istorija regije sugerise da je ovo sumnjiva pretpostavka. Kulture ovog regiona bile su stalno podložne migracijama i invazijama stranih sila. Osvajačka carstva često su nametala svoj jezik i kulturu poraženima.

Helenizacija Persijskog carstva nakon osvajanja Aleksandra Velikog je klasičan primjer. Ili uzmite u obzir Izraelce, koji su prvenstveno govorili stari hebrejski sve do vavilonskog ropstva i persijskog osvajanja. Zatim su usvojili aramejski, službeni jezik Persijskog carstva. Jevrejski Talmud je napisan na aramejskom, kao i veliki djelovi knjiga proroka Danila i Ezre. Smatra se da je aramejski bio Isusov maternji jezik. Nakon Aleksandrovog osvajanja Persije, Jevreji su prihvatili grčki kao drugi jezik. Kao rezultat toga, sav Novi savez je napisan na grčkom (izuzev Jevanđelja po Mateju). Jezici regiona nisu bili statični.

Još jedan prigovor Tabeli naroda je da se nekoliko navedenih nacija ne pojavljuje u istorijskim zapisima (kao što ih imamo danas) sve do prvog milenijuma prije nove ere. Ovo je navelo neke kritičke naučnike da datiraju Tabelu ne ranije od 7. vijeka prije nove ere.

Ovo je ponavljajuća kritika Biblije. Umjesto da daje Bibliji zasluge kad god spominje grad ili kulturu koja se ne pojavljuje nigdje drugdje u istorijskim zapisima, ili kad god stavlja kulturu u eru koja prethodi bilo kojem drugom zapisu koji imamo iz naših drugih ograničenih izvora, kritičari uglavnom pretpostavljaju da su biblijski autori bili ili neiskreni ili neuki. Takav je bio slučaj sa drevnom metropolom Ninive i drevnom hetitskom civilizacijom Levanta, obje su ponovo otkrivene u modernim vremenima, u 19. odnosno 20. vijeku,

u izvanrednom dokazu biblijskog istorijskog svjedočanstva. Činjenica je da je naše znanje o drevnim kulturama izuzetno fragmentirano i često zavisi o ključnim pretpostavkama. Stoga je spekulativno tvrditi da je Tablica naroda napisana tako kasno isključivo na osnovu činjenice da se neki od navedenih naroda ne pojavljuju nigdje drugdje osim u kasnijim istorijskim zapisima.

Još jedna primjedba odnosi se na činjenicu da se za Nimroda kaže da je bio Hušov sin (Postanje 10:8), za koga se vjeruje da je osnovao Nubiju južno od Egipta. Ipak, Nimrod je osnovao nekoliko gradova u Mesopotamiji koji ne pokazuju znake nubijskog porijekla (Postanje 10:8-12). Znači li to, kako neki kritičari tvrde, da je tabela stoga očigledno pogrešna, bilo u vezi Nimrodove loze ili njegove uloge u uspostavljanju mesopotamskih gradova?

Skeptici koji iznose ovaj argument zanemaruju činjenicu da je Huš takođe bio otac osnivača najmanje šest arapskih naroda (Postanje 10:7), od kojih nijedan ne pokazuje znakove nubijskog porijekla. To je zato što se Nubija razvijala svojim vlastitim kulturnim putem kroz mnoge generacije. Nimrod je bio neposredni Hušov sin. Nemamo razloga da očekujemo da on ili gradovi kojima je pomogao u osnivanju pokazuju bilo kakav znak nubijskog porijekla.

Ukratko, Tabela naroda predstavlja biblijski, etnološki stav da svi narodi potiču od Noja preko tri njegova sina, Šema, Hama i Jafeta. Nije poznato da li je spisak od njih sedamdesetak trebao biti iscrpan ili su neki narodi izostavljeni, namjerno ili slučajno. Tačnost onoga što znamo o Tabeli dovedena je u pitanje od strane skeptika čiji polemički prigovori imaju tendenciju da budu manjkavi i nebitni. Zbog arhaične prirode izvornog materijala, istinitost Tabele na kraju ostaje neodređena. Napokon, oni koji to prihvataju čine to vjerom, uzimajući to zdravo za gotovo kao dio šire, opravdane perspektive. Oni koji je odbijaju u suštini to čine da opovrgnu Bibliju.

11. Vavilonska kula i Šemov rodoslov

Cijela zemlja je imala samo jedan jezik i iste riječi. (Postanje 11:1)

Postanje 11 se vraća na naraciju u kojoj se ljudski rod još nije raštrkao po cijeloj zemlji na nacije, plemena i jezike opisane u 10. poglavlju. Fokus 10. poglavlja bio je širok i gleda daleko u budućnost, na mnoge generacije posle Potopa. Stvarna podjela nacija, kako je opisana u Bibliji, neće se dogoditi sve dok čovječanstvo ne bude podijeljeno jezikom i raspršeno po cijelom svijetu. Taj događaj se dešava ovdje, u 11. poglavlju, kod Vavilonske kule.

Potomci Nojeva tri sina, Šema, Hama i Jafeta, ostali su neko vrijeme zajedno, a zatim su se preselili iz oblasti oko Ararata, gde se zaustavila arka. Imajući u vidu ovaj kontekst, logično je da je čovječanstvo nastavilo da ima jedan jezik i da dijeli iste riječi ili zajednički govor. Na Zemlji je postojala samo jedna grupa ljudi i svi su dijelili istu kulturu. Nažalost, to je dovelo do gotovo istog problema koji se dogodio prije potopa: ujedinjeno čovječanstvo može to jedinstvo iskoristiti za grijeh, nešto što Bog ne planira dozvoliti (Postanje 11:6).

Dok su ljudi išli prema istoku otkrili su jednu ravnicu u zemlji Senar, i tu su se naselili. (2. stih)

Ova rastuća proširena porodica migrirala je iz regije u kojoj se zaustavio kovčeg u zemlju Senar. Ova migracija istočnije ili južnije bila je nešto što bismo prirodno očekivali zbog promjene klime posle Potopa i oštih zima. Senar je regija u kojoj će se osnovati Vavilon. Dakle, u ovom trenutku u istoriji Zemlje, vjerovatno skoro svi ljudi svijeta bili su okupljeni u jednoj regiji.

Koliko se moglo namnožiti ljudi do Vavilonske kule? Širom svijeta, prosječna stopa rasta danas iznosi 1,14%. Međutim, manje zemlje imaju stope rasta od čak 5%. Stoga je prilično sigurno pretpostaviti da je s tako malom početnom populacijom (samo 8 preživjelih od

Potopa, uz napomenu da Noje i njegova žena kasnije nisu imali djece) stopa rasta bila na višoj strani. Imajte na umu da kontrola rađanja tada nije bila u modi. Tako je stopa rasta od 3,5% sigurna pretpostavka. Dalje, potrebna nam je formula za izračunavanje. Ako računamo po formuli: $P_b = P_s \times (1+s)^n$ [P_b = Populacija buduća; P_s = Populacija sadašnja; s =stopa rasta; n =broj godina], i zamijenimo to našim ciframa $P_b = 6 \times (1+0,035)^{339}$, dolazimo do brojke od oko 696.500 stanovnika. Kad od te cifre izdvojimo jednu grupu Hušovih / Nimrodovih srodnika i sledbenika u pobuni, bez sumnje je bilo više nego dovoljno ljudi za izvođenje jednog takvog projekta. Čak i ako pretpostavimo manju stopu rasta stanovništva, recimo 2,5% – što bi bio vrlo konzervativan broj s obzirom na tako malu početnu populaciju, dolazimo do značajno manje populacije u vrijeme Vavilonske kule od oko 25.900 ljudi, ali ipak dovoljno brojne za poduzimanje gradnje.

Iako za čovječanstvo zvuči divno što je ujedinjeno u kulturi i jeziku, ljudski grijeh čini ovo opasnim stanjem. Kao što je pokazano prije potopa, prirodna navika čovječanstva je prema izopačenosti (Postanje 6:5). Potreba da se ograniči ljudska saradnja u grešnim namjerama, barem u određenoj mjeri, glavni je razlog za Božje postupke u ovom odlomku (Postanje 11:7-8).

Tada su jedni drugima govorili: „Hajde da pravimo cigle i da ih pečemo.“ Tako su im cigle služile kao kamen, a zemljana smola kao malter. (3. stih)

Ovdje nam je rečeno da su neki ljudi zajedno počeli praviti planove za izgradnju ogromne građevine u svojoj novoj domovini. Ovaj stih izgleda neobično specifičan u opisivanju njihovih građevinskih materijala: cigle stvrđnute spaljivanjem – ili pečenjem – i maltera napravljenog od bitumena. Izraelski čitaoci bi vjerovatno bili zainteresovani da znaju da su ovi drevni ljudi koristili cigle dok su sami često koristili kamen za gradnju.

Zatim su rekli: „Sazidajmo sebi grad i kulu kojoj će vrh dopirati do nebesa da bismo sebi stekli slavno ime i da se ne bismo rasijali po

svoj zemlji. “ (4. stih)

U ovom trenutku, ljudi očito nisu htjeli da se razidu i idu u različitim pravcima, prema Gospodnjim instrukcijama (Postanje 9:1). Vidjećemo kasnije zašto bi to bilo važno.

Najvjerojatnije su neki ljudi od uticaja prepoznali da je u njihovom jedinstvu moć i sigurnost. Ako mogu ostati jedan narod, bili bi jači i sigurniji. Kada bi se podijelili, svaka grupa bi bila slabija i vjerojatno pod prijetnjom rata i sukoba s drugim grupama. Njihov motiv za nas ima smisla, ali njihov plan da ostvare svoj cilj bio je da postanu veliki na način koji je Bog smatrao arogantnim i opasnim.

Plan koji čovječanstvo smišlja je da izgradi snažan, odbranljiv grad sa masivnim tornjem koji bi sezao do neba. Oni bi „stekli ime“ za sebe. Ako njihov grad ne bi mogao biti poražen, a oni bi bili prosperitetni i jaki, zašto bi iko od njih želio otići i riskirati da im postane rival?

Ova incijativa zasniva se na vjerovanju da će kroz samoveličanje i samopouzdanje postići svoje najveće ciljeve. Oni, očigledno, nisu ni na koji način priznavali Boga niti su tražili Njegovu pomoć. Sledeći stihovi će otkriti da iako mogu postići mnogo, Bog im neće dozvoliti da ostvare svoj plan.

Iz ovog kratkog opisa teško se može uočiti u čemu je stvarni problem ovog plana i pothvata. Podsjetimo se da je u 10. poglavlju Nimrod označen kao najveći moćnik, „heroj“ i poduzimač na zemlji. On postaje veliki graditelj i, između ostalih gradova, osniva Babel. Nimrodov problem bio je izraženi satanistički umni sklop: stvaranje vlastitog identiteta kroz dostignuća, moć i slavu. 4. stih upravo otkriva taj motiv.

U osnovi te ideje nalazio se materijalizam i preduzetnički duh u negativnom smislu te riječi, trka za prestižom, profitom i moći. Materijalizam palom čovjeku predstavlja neposrednu manifestaciju motiva njegove grešne prirode, jer putem tih dostignuća on dobija priliku da sebe predstavi u lažnom sjaju moći i dominacije.

„Nije li ovo Vavilon veliki, koji sam ja sagradio svojom silnom

moći da bude kraljevska prijestonica i na slavu moga veličanstva?“ (Danilo 4:30) Ovo su riječi prvog čovjeka, kralja Vavilonske imperije, izrečene oko dvije hiljade godina kasnije, u istom duhu. Ali Boga je baš nakon te izjave ponizio i naučio pameti (vidi: Danilo 4:31-37).

„Da sebi steknemo slavno ime“ (Postanje 11:4) osnovni je životni moto svih silnika i velikih satanista u historiji čovječanstva. Začetnik tog koncepta posle Potopa bio je Nimrod, prvi moćnik na zemlji (Postanje 10:8-12). Ta okultna familija – trio Nimrod, Semiramis, Tamuz – uspostavila je sistem pseudo religije koji u raznim svojim oblicima dominira cijelim svijetom. Svi veliki klasni poreci takođe su kasnije proistekli iz tog koncepta: robovlasništvo, feudalizam, kapitalizam, kolonijalizam... uključujući i idejne pokrete kao što su rasizam, fašizam, ateizam i dr. Otuda i ideologija tajnih i okultnih društava kao što su masoni (u prevodu „slobodni zidari“), iluminati („prosvjetljeni“), moćni oligarsi, međunarodni bankari, čuvari drevnih misterija, svjetovni i duhovni vladari... Svi oni žude za moći i dominacijom. Njihova želja je da „vladaju svijetom“, dok je stvarni vladar u sjenci zapravo sam Sotona.

Možemo reći da poduzimači gradnje Vavilonske kule i grada slijede svoje planove u „tajni bezakonja“ (Otkrivenje 17:5). Vavilonska kula je građena 1996. godine od Stvaranja, prema najpribližnijoj hronologiji. Glavni protagonisti gradnje ovog monumenta pobune protiv Boga u pokušaju stvaranja sistema centralizovane političke i religijske moći bili su Nimrod i njegova majka-žena Semiramis. Semiramis je bila kraljica zavodljive ljepote, primjer neobuzdane požude i bluda, duboko upletena u okultizam. Njihov snažan uticaj, očigledno podržan od sila tame, lansirao ih je u orbitu lažnih bogova. Semiramis je obožavana kao Rea, velika Majka „bogovima“, sa gnusnim ritualima koji su je identifikovali kao Veneru, Majku sve nečistote. U tom kontekstu, Vavilon je postao sjedište idolatrije i tzv. svete prostitucije. U okultnom svijetu, stupanje u kontakt i saradnja sa demonima (palim anđelima) postiže se kroz tri glavna pravca: 1) sudjelovanjem u

okultnim i magijskim praksama, uključujući sve oblike idolatrije; 2) sudjelovanjem u nemoralu i seksualnim perverzijama; 3) upotrebom različitih tehnika ili droga koje mijenjaju stanje svijesti i isključuju razum (kritičko rezonovanje).

Neki (neupućeni) teolozi ili historičari mogu izaći sa primjedbom da se Nimrod pominje u Bibliji ali ne i Semiramis. To, međutim, nije tačno. Iako je biblijski izvještaj o Vavilonskoj kuli dosta oskudan sa informacijama o glavnim protagonistima te zavjere protiv Boga i čovjeka, Semiramis se pominje pod drugim imenima kroz Sveto pismo. Jedno njena istaknuta titula bila je „Kraljica Nebesa“ i taj kult je bio prihvaćen među Izraelcima koji su smatrali da mogu služiti i Bogu i lažnim bogovima istovremeno (Jeremija 7:18; 44:16-19). Veoma je važno zapaziti taj mentalitet „sjedjenja na dvije stolice“ koji je isti i danas. Dalje, Semiramis se takođe pominje kao Artemida (u grčkoj mitologiji) ili Dijana (u rimskoj mitologiji) u Djelima apostolskim 19:24. Ona se smatrala boginjom lova, mjeseca (Alah ili Alilah među Arapima) i rađanja. Njen hram u Efesu važio je za jedno od sedam svjetskih čuda antičkog doba. Po svemu sudeći, Artemis ili Dijana samo su varijacije imena vavilonske Semiramis, majke-žene Nimroda, poznate u biblijskim spisima i kao Astarta, tim prije što se Dijana smatra majkom Kupidona, što u prevodu znači „želja“. Žene su žudile za Nimrodom koji je izazivao njihovu ljubomoru kao narodni heroj i silan lovac, Luperkus, Pan ili Saturn, latinski Valentin (latinska riječ „valens“ doslovno znači „biti snažan, jak, moćan, silan“). Ista ličnost se pominje i kroz istoriju starog Izraela pod kulturnim imenom „Astarota“ (vidi: 1. Samuelova 7:4). Nakon Nimrodove (Balone) smrti (cca. 2167. prije n.e.), Semiramis je promovisala vjeru da je on bog sunca. Da bi održala kult božanstva među svojim sledbenicima, ona je zatrudnjela i rodila sina, 25. decembra, poznatog kao Tamuz, Horus, Bahus, Krišna..., koji je smatran simbolom ponovnog rođenja Nimroda. Odatle je raširen kult majke „bogorodice“ („djevice“ ili „gospe“) i djeteta po cijelom svijetu. Mnogi paganski festivali, uključujući i današnje „hrišćanske“ praznike, okultni rituali,

celibat, hramska prostitucija, magija i vještičarenje... potiču od ovog paganskog trija. U Bibliji Tamuz se pominje u knjizi proroka Ezekijela 8:14. Znak Tamuza je početno slovo njegovog imena, tav, u obliku krsta. Otuda simbol krsta nalazimo u drevnim misterijama i paganizmu vjekovima prije hrišćanstva koje je počelo ovaj simbol da koristi kao svoje obilježje upravo u vrijeme uspostavljanja velikog otpada u Rimskoj imperiji, ili preciznije u 3. i 4. vijeku, posebno nakon Konstantinove navodne vizije krsta u suncu (sam Konstantin je bio obožavalac „Nepobjedivog Sunca“ – *Sol Invictus* na latinskom).

Sasvim je jasno da od ovog trija utemeljivača paganizma u poslepotopnoj eri potiče koncept „trojstva“, poznat pod raznim imenima u starom svijetu, kao i kult majke (Božje) i djeteta, odakle je oboje preko rimske crkve završilo u tradicionalnom hrišćanstvu.

Etimologija mnoštva imena prvobitnog „oboženog“ trija iz Vavilona može nam veoma pomoći u razumijevanju drevnih predanja i demistifikovati mnoge stvari, uključujući aluzije i konekcije sa prvobitnim Padom u grijehom, Potopom, Sotonom i demonima... Ipak treba razumjeti da se ne mogu precizno ustanoviti uloge i odnosi među Hamovim potomcima od Hanana, Huša i njegovog sina Nimroda. Prema najboljoj rekonstrukciji događaja i likova, Huš (crnoput, crnac) je bio kolovođa vavilonske pobune, poznat još kao Belus ili Bel te Haos tj. izazivač zbrke i pometnje (jezika). U Bibliji se pominje i kao Nebo (od „niba“ – proricanje; Isaija 46:1). Moguće je takođe da je Huš bio prvi „tumač bogova“ i da zapravo njemu pripada zvanje „Hermes“ (odakle potiče pojam hermeneutika – teorija i metodologija tumačenja). Huša možemo povezati i sa Janusom – „bogom bogova“ i Vulkanom – „ocem bogovima“. Vulkan je poznat kao lik sa čekićem (maljem) koji razbija zemlju na komade (vidi Jeremija 50:23), što je u kasnijoj mitologiji preneseno na skandinavskog boga Tora. Bel i Merodah (od „mered“ – pobuniti se; vidi Jeremija 50:2) su po svemu sudeći sinonimi za istog lažnog boga – Huša. Dakle, Huš je bio osnivač, a Nimrod graditelj prvog Vavilona. Semiramis je bila Hušova žena i Nimrodova majka i kasnije žena, dok je

najzagonetniji lik Tamuz (sam Nimrod ili vjerovatnije sin Semiramis kojeg je dobila posle Nimrodove nasilne smrti i proglasila ga bogom sinom ili reinkarnacijom „boga sunca“).

U osnovi, vavilonske misterije su bile baza za razvoj različitih oblika paganizma i okultizma, kao i kvarenja izvorne religije od Boga. U tom sistemu i njegovim brojnim varijantama i ograncima prožimaju se razne suprotnosti ili apsurdni svojstveni satanističkoj ideologiji, kao na primjer teza o djevici i prostitutki u istoj личности, bogu rata i mira, i sl.

*Gospod je sišao da vidi grad i kulu koju su zidali ljudski sinovi.
(5. stih)*

Umjesto da se oslone na Boga za pomoć, ljudi su krenuli sa idejom da postanu dovoljno moćni da dobiju ono što žele. Mnogi naučnici ovo vide kao namjerni pokušaj zaštite od još jedne poplave, stvaranjem strukture posebno namijenjene zaštititi čovječanstva od Božjeg suda. To bi takođe impliciralo da pobunjenici nisu vjerovali u Božji savez sa Nojem i njegovom porodicom.

Ali vjerovatnije je da bi kula imala „bogoslužbenu“ namjenu i kao centar uprave za političko-religijski establišment. Vrlo je moguće da je kula sagrađena pod krinkom da bude mjesto za bogosluženje. To bi spriječilo ljude da odu predaleko, jer bi se morali vratiti i prinositi žrtve u Babelu. Takođe treba uočiti još jedan građevinski obrazac: grad + kula kao dominantni (vjerski) objekat, koji se uglavnom ponavlja u svim kasnijim kulturama. Štaviše, i svako naselje tradicionalne „hrišćanske“ kulture je obavezno imalo svoju „crkvu“ (građevinu sa tornjem ili šiljkom tj. obeliskom uperenim prema nebu), a sličan obrazac vidimo i u drugim svjetskim religijama. Ovdje treba napomenuti da jevrejski hram, sagrađen prema Božjim uputama za vršenje službe koja je tipski prikazivala Plan spasenja, nije imao nikakvih tornjeva ili šiljaka.

Tekst otkriva da Bog odlučuje da „siđe“ i da vidi njihovu kulu. Naravno, sam Bog nije morao da putuje u bilo kom pravcu da bi vidio ili znao šta se dešava na zemlji. Umjesto toga, jezik treba da naglasi

kako je to bila glupa ideja da ljudi mogu izgraditi kulu koja bi sezala do nebesa, ili spriječiti Boga da izvrši svoju volju.

U direktnijem smislu, ovaj stih prikazuje Boga kako se „igra“, slično kao što je učinio kada se Adam sakrio od Njega u Edenskom vrtu i kada je Bog pozvao (Postanje 3:8-10).

Zatim je Gospod rekao: „Oni su jedan narod i svi govore jednim jezikom, i evo šta su počeli da rade. Šta god naume da urade, ništa im neće biti nedostižno. Hajde da siđemo i da im napravimo pometnju u jeziku tako da ne razumiju jedan drugoga.“ (stihovi 6-7)

Nakon što je vidio grad i kulu koju su sagradili ujedinjeni ljudi zemlje, Gospod ne odbacuje njihove napore kao slabe i uzaludne. Umjesto toga, On priznaje da bi čovječanstvo, radeći zajedno, moglo postići sve što zacрта. To, naravno, odmah dovodi do pitanja: zašto je to problem? Zašto bi se Bog protivio takvoj jedinstvenoj produktivnosti?

Odgovor je u sposobnosti čovječanstva da darove pretvori u prokletstva, a sposobnosti u zloupotrebe. Potop nije promijenio prirodu grešnih ljudskih bića. Božje zapažanje u Postanju 6:5 i dalje se odnosi na ljudska srca prepuštena samima sebi. Bog ne pokušava ugušiti potencijal čovječanstva da postigne „bilo što“ dobro, ali je veoma zabrinut za njihov potencijal da postignu „bilo što“ zlo.

Moćno ujedinjeno čovječanstvo, sklono činjenju zla, moglo bi postići veliko zlo. Koliko god nešto izgledalo perverzno, nečuvano ili smiješno, čovječanstvo može i hoće to pokušati, ako mu se pruži prilika.

Stih 7 koristi frazu „hajde da siđemo“ u množini. Sličan jezik se koristi u Postanju 1:26 i 3:22. Najvjerojatnije riječ je o Sinu Božjem i anđelima koji su poslani od Boga Oca da direktno intervenišu na licu mjesta, slično kao što je to bio slučaj sa regijom Sodoma i Gomora.

Gospod odlučuje da zaustavi njihov projekat i napredak tako što će za početak podijeliti jezike ljudi. Ljudi koji govore različite jezike imaju neposrednu prepreku u komunikaciji, što otežava saradnju. Da-lje, ovo bi prirodno počelo razdvajati ljude u grupe, na osnovu tih

jezika, i u ispunjenju Božje namjere za čovjeka nakon potopa (Postanje 9:1).

Tako ih je Gospod odande rasijao po cijeloj zemlji i prestali su da zidaju grad. (8. stih)

Bog odlučuje da pobrka jezike ujedinjenih naroda na zemlji. Ovo je posebno imalo za cilj da ih spriječi da ostvare sve što su naumili. U kontekstu, Božja briga je da će ujedinjeno čovječanstvo skliznuti nazad u isti ciklus grijeha i smrti kakav je postojao prije potopa (Postanje 6:5).

Rečeno nam je da je Bog takođe rasijao čovječanstvo iz područja Senara po cijeloj zemlji. Uzeti zdravo za gotovo, ovi stihovi opisuju natprirodna Božja djela u stvaranju i dodjeljivanju jezika ljudima i postavljanju tamo gdje je On želio da budu na zemlji. Drugi tumači vide Božje postupke u ovom poglavlju na postupniji način, opisujući efekte bez da impliciraju da su bili neposredni.

Doslovno shvaćena, tvrdnja Postanja je da se ovi jezici nisu razvili prirodno tokom vremena jer su ljudi razvili vlastite varijacije na izvornom jeziku. Bog je to jednostavno uradio. Takav čin bi zahtijevao ogromnu moć, kreativnost i autoritet. Svakako, Bog koji je stvorio svijet i poslao globalni potop bi bio sposoban za takve postupke.

Božji početni nalog Noju i njegovim sinovima bio je da napune zemlju (Postanje 9:1). Pošto su ljudi odbili da se odvoje i poslušaju Boga na ovaj način, Bog je to učinio za njih. On ne bi dozvolio čovječanstvu da odredi svoj vlastiti plan za Zemlju.

Izgradnja grada i kule je stala. To više nije bio fokus zajedničkih napora čovječanstva. Mjesto je dobilo ime Babel, koje je veoma slično hebrejskoj riječi za „zbrku“. Kasnije će ovaj grad biti poznat kao Vavilon (Babilon).

Vavilonska kula tradicionalno se prikazuje kao vrsta zigurata, iako Biblija ne daje određene dimenzije. Hebrejska riječ za toranj korištena u Postanju, koja se odnosi na Vavilonsku kulu, je *migdal*: kula. Zanimljivo je da ova riječ znači toranj, ali figurativno odražava gredicu koja daje piramidalni oblik. To daje malu potporu ideji da je

Vavilonska kula možda imala piramidalni ili ziguratni oblik.

Zigurati, piramide, humke i slično pronađeni su u mnogim djelovima svijeta – od Mesopotamije i Egipta do Južne Amerike. Drevni Kinezi gradili su piramide, a misisipska kultura humke. Piramide su klasifikovane nešto drugačije od zigurata, kao i humke, ali sličnosti su zapanjujuće.

Zato je taj grad nazvan Vavilon, jer je tamo Gospod napravio pometnju u jeziku kojim se govorilo na cijeloj zemlji. Gospod ih je odande rasijao po cijeloj zemlji. (9. stih)

Stih 9 sažima Božji čin presude igrom riječi. Zamisao graditelja bila je da naprave „Bab-El“ ili „kapiju k nebu“ („vrata Božja“) kroz vlastiti centar moći i pseudo vjersku i političku upravu, ali Bog je osujetio ovaj projekat i nazvao ga „Vavilon“ [Babilon] – „zbrka,“ od glagola „balal“ (pomiješati; pobrkati). Zapravo, cijeli odjeljak stihoa od 1. do 9. uključuje nekoliko aluzija, na hebrejskom jeziku, na ime Vavilon. Babel je kasnije postao poznat kao Vavilon, veliki i drevni grad koji je postao sjedište moći u svijetu. Ovaj grad će, zapravo, kasnije postati simbol čovjekocentričnog, svjetovnog sistema koji se suprotstavlja Bogu.

Kasnije su Vavilonjani bili prilično ponosni na svoj impresivan grad. Božji narod je, međutim, shvatio da je istorija grada dokaz da se ljudska oholost i arogancija ne mogu suprotstaviti Bogu. On zaustavlja planove čovječanstva kad god to odluči (Jov 42:2).

Po okončanju Plana spasenja, međutim, Bog će ponovo stvoriti novo kraljevstvo sa jednim jezikom i kulturom. Sefanija 3:9-11 opisuje taj trenutak.

Nakon rasijanja graditelja Vavilonske kule, opisanog u knjizi Postanja 11:1-9, porodične grupe napustile su ravnicu Senar i putovale u različite djelove svijeta, noseći sa sobom svoj jezik koji druge porodice nisu mogle razumjeti. Na žalost, ono što su ponijeli sa sobom je i iskvareni oblik religije, koja je imala tendenciju daljeg kvarenja i paganizacije kroz istoriju. Da su ljudi u početku poslušali Božji nalog i raselili se odmah po zemlji, moglo je biti drugačije –

naime, ponijeli bi sa sobom Nojevu i Šemovu ispravnu religiju.

Nedugo nakon rasijanja, započeli su Vavilon, Egipat i Grčka. Civilizacije koje su bile bliže Babelu (npr. one na Bliskom Istoku) uspostavljene su prije civilizacija dalje od Babela (npr. one u Australiji ili Americi).

Vavilonska kula objašnjava zašto danas svi ne govore isti jezik.

Jezik potiče od Tvorca. Gospod je stvorio Adama sa znanjem jezika u početku. Adam je slušao i razumio Gospodnje riječi i upute koji su mu bili dati vezano za Drvo života i Drvo poznanja dobra i zla. Adam je davao imena životinjama nakon završenog stvaranja. On je takođe dao ime Evi na dan kad su bili stvoreni. Zadatak davanja imena sam po sebi demonstrira zapanjujuće verbalno znanje i vještinu.

Od Stvaranja do Potopa prošlo je 1656 godina (egzaktan biblijski podatak), a prema najpribližnijoj rekonstrukciji poslepotopne hronologije Vavilonska kula se gradila 1996. godine, računajući od Stvaranja, tj. nešto manje od 350 godina posle Potopa. U vrijeme gradnje Vavilonske kule, cijela populacija je govorila istim jezikom (Postanje 11:1,6). To je samo po sebi logično, jer pretpotopni jezik su sačuvali Noje i njegova porodica (ukupno 8 ljudi). Ono što je svakako dodatno išlo u prilog očuvanju jednog izvornog jezika prije Potopa bila je dugovječnost patrijarha te samo 10 generacija od Adama do Noja. Samo 126 godina je prošlo od Adamove smrti i Nojevog rođenja. Adam je živio 930 godina, što se preklapa sa 243 godine suživota sa Nojevim djedom Metuselahom koji je umro u godini Potopa. Dalje, Nojev život se preklapa sa Metuselahovih 600 godina. Ovi fakti isključuju mogućnost jezičkih promjena prije Potopa.

U svijetu takođe postoje legende kao svjedočanstvo o zajedničkom prvobitnom jeziku.

Ali od Vavilonske kule desila se pometnja jezika. Interesantno je zapaziti da se kolovođa pobune, Nimrodu, u okultnom svijetu tajnih društava poznatom kao Hermes Trismegistos, između ostalih sposobnosti pripisuje tumačenje jezika. Hermes se smatrao glasnikom

bogova. Izraz „hermeneutika“ odnosi se na vještinu tumačenja ili prevođenja, objašnjenja doktrina, prenošenja znanja ili simboličkog izražavanja. Filozofske i humanističke nauke počivaju na platformi hermeneutike. Sa stanovišta biblijski religiozne osobe, mogli bismo kazati da je „Hermes“ (Nimrod) bio prvi poslepotopni doktor za izvratanje istine.

Na koji način je Bog proizveo pometnju jezika? Iako je ulazak u razumijevanje mehanizama koje Bog koristi uvijek opasan teren i nepotrebno znanje za čovjeka, da bismo se uopšte bavili pometnjom jezika najprije moramo biti svjesni činjenice da je jezik Božji dar čovjeku, zajedno sa svim drugim sposobnostima i osobinama koje su naši praroditelji dobili prilikom stvaranja. Gospod i anđeli su očito djelovali na centar za govor, nerve i mozak u svrhu postizanja promjena koje su rezultirale trenutnom funkcionalnošću novih jezika. Bila je to neka vrsta reprogramiranja jezika. Da je to moguće potvrđuje i izvještaj iz Djela apostolskih 2:4 kada je Bog svojim duhom osposobio apostole da propovijedaju jevanđelje na stranim jezicima okupljenih ljudi iz dijaspore koje prethodno nijesu ni znali ni učili. Da i pali anđeli mogu uticati na centar za govor svjedoci smo i danas kroz djelovanje harizmatičkih zajednica i nekih paganskih sekti gdje se upražnjava govorenje potpuno nepoznatim jezicima.

Različiti jezici istovremeno znače i različite obrasce razmišljanja, umnog sklopa, poimanja i objašnjavanja stvari. Stoga ne treba da nas čudi što je projekat Vavilonske kule morao biti obustavljen.

Za svjetovne lingviste postojanje oko dvadeset jezičkih porodica u svijetu danas je zagonetka. To se pokušava prikazati u vezi sa genetikom ali je malo genetskih veza koje bi to potvrdile. Ako je kao što ateisti vjeruju čovjek evoluirao od čovjekolikih majmuna, čovjek je jednom morao steći sposobnost govora. To bi značilo da su svi jezici genetski povezani ali očito nisu.

Samo biblijski izvještaj daje kredibilno objašnjenje. Bog je od Vavilonske kule dao ljudima nove jezike i grupacije koje su govorile istim jezicima i prirodno se držale zajedno. Ti jezici kasnije su se

razvili u druge do oko šest hiljada koliko ih nalazimo danas, dok su neki izumirali ili mijenjali oblike.

Danas u svijetu postoji preko 6.900 govornih jezika. Ipak, broj jezika koji su nastali iz Babela u vrijeme rasijavanja bio bi mnogo manji od ovog – vjerovatno manje od 100 različitih porodica izvornih jezika.

Pa odakle svi ti jezici? Lingvisti prepoznaju da većina jezika ima sličnosti sa drugim jezicima. Srodni jezici pripadaju onome što se naziva jezičkim porodicama. Ove porodice izvornih jezika nastale su kao posledica pometnje jezika u Babelu. Od tada su porodice izvornih jezika narasle i preobrazile se u obilje današnjih jezika.

Da li je izvodivo da se 7.000 jezika razvije iz manje od 100 za 4000 godina? Jezici koji su izašli iz zbrke u Babelu bili su „korijenski jezici“ ili jezičke porodice. Vremenom su se ti korijenski jezici mijenjali posuđujući iz drugih jezika, razvijajući nove pojmove i fraze i gubeći prethodne riječi i fraze.

Šemova genealoška linija (Postanje 11:10-32)

Ovo su događaji iz Simovog života: Kada je Sim imao sto godina, rodio mu se Arfaksad, dvije godine posle potopa. Nakon što mu se rodio Arfaksad, Sim je živio još petsto godina. Za to vrijeme rodilo mu se još sinova i kćeri. (stihovi 10-11)

Ovaj stih započinje genealogiju koja će direktno povezati Nojevog sina Šema sa Abramom. Ovo postavlja porijeklo naroda Izraela. Za razliku od široke genealogije koja se proteže na naciju u 10. poglavlju, ovaj odlomak prati ravnu liniju od svakog čovjeka do jednog od njegovih sinova do sledećeg u liniji. Ovaj opis počinje sa Šemom. Od tri Nojeva sina, Šem je onaj koga je Bog otvoreno blagoslovio (Postanje 9:26). Ovdje nam je rečeno da je Šem dobio Arfaksada dvije godine nakon potopa kada je imao 100 godina.

Ovo je poslednje spominjanje potopa u Postanju, označavajući početak nove ere. Rođenje Arfaksada tako brzo nakon Božjeg naloga da se umnoži i napuni zemlja pokazuje da je Šem živio u poslušnosti.

Stavljajući dva doba zajedno, Šem je doživio 600 godina, što mu je omogućilo mnogo godina da ima druge sinove i kćeri dok je čovječanstvo krenulo da ponovo napuni zemlju ljudima. U istom duhu, ova genealogija se ne fokusira na fraze kao što su „i onda je umro“, kao što je to činila genealogija iz 5. poglavlja.

Kada je Arfaksad imao trideset i pet godina, rodio mu se Šela. Nakon što mu se rodio Šela, Arfaksad je živio još četiristo i tri godine. Za to vrijeme rodilo mu se još sinova i kćeri. (stihovi 12-13)

Ovo je vrijedno pažnje u Postanju zbog starosti Arfaksada kada mu se rodio Šela: „samo“ 35 godina. Ovo je drastično smanjenje dobi za dobijanje djece u poređenju sa erom prije potopa (Postanje 5). Naravno, genealogije navedene prije potopa ne zahtijevaju da su ta djeca prvorođena, tako da su ti patrijarsi mogli imati drugu, raniju djecu. Pa ipak, značajno je da se dob povezana s djecom smanjuje, kao i životni vijek.

Kao rezultat toga što je svijet oštećen potopom (Postanje 7:22-24), životni vijek čovječanstva će se vrlo brzo smanjiti u generacijama koje slijede Noja. Da bi se umnožila i ispunila zemlja, ljudi su morali da počnu da imaju djecu u mnogo mlađoj dobi.

Nakon što je postao otac Šele, Arfaksad je živio još 403 godine i imao je drugu djecu. Zbrajanjem brojeva, Arfaksad je doživio 438 godina. Kao i kod drugih stihova, ova izjava podržava brzi pad ljudskog životnog vijeka nakon potopa. Dok su drevne ličnosti kao što je Noje živjele skoro hiljadu godina, generacije koje prethode Abramom (Postanje 11:19-26) imaće sreću da žive posle jednog vijeka.

Kada je Šela imao trideset godina, rodio mu se Eber. Nakon što mu se rodio Eber, Šela je živio još četiristo i tri godine. Za to vrijeme rodilo mu se još sinova i kćeri. (stihovi 14-15)

Ovaj stih nastavlja praksu ranije dobi očinstva i kraći životni vijek. Ovo je trend koji će se nastaviti kroz genealogiju, jer se čovjekov život ubrzano skraćuje do rođenja Abrama. Šela je živio još 403 godine i imao je drugu djecu. Ako zbrojimo brojeve, Šela je doživio 433 godine. I, u potpunoj suprotnosti sa svijetom prije potopa, izgledi za

rađanje djece u dobi od 100 godina postali bi nevjerovatni (Postanje 17:17). To je jednostavno bila posledica života na surovijoj, manje idealnoj planeti nakon potopa.

Kada je Eber imao trideset i četiri godine, rodio mu se Peleg. Nakon što mu se rodio Peleg, Eber je živio još četiristo trideset godina. Za to vrijeme rodilo mu se još sinova i kćeri. (stihovi 16-17)

Pelegovo ime očigledno dolazi od riječi koja znači „dijeliti“. Postanje 10:25 nam govori da je u Pelegovo vrijeme zemlja bila podijeljena, što smo ranije komentarisali. Ova jasna linija i životne dobi patrijarha daju nam podatke da ustanovimo kako pomenuta podjela nema ništa sa rasijanjem naroda od Vavilonske kule, jer je Peleg zapravo umro u to vrijeme.

Kada je Peleg imao trideset godina, rodio mu se Reu. Nakon što mu se rodio Reu, Peleg je živio još dvjesta i devet godina. Za to vrijeme rodilo mu se još sinova i kćeri. (stihovi 18-19)

Nakon što je postao otac Reua, Peleg je živio još 209 godina i imao drugu djecu. Ako zbrojimo brojeve, Peleg je doživio 239 godina. Primjećujemo da se životni vijek nastavlja dramatično smanjivati što se više udaljavamo od potopa. Očito uslovi životne sredine na Zemlji postali manje idealni za dug životni vijek nakon potopa. Ovo je u skladu sa Božjom namjerom da ograniči čovjekovu sposobnost za zlo. Pelegov život je znatno kraći od života njegovog oca, kao i život narednih generacija.

Kada je Reu imao trideset i dvije godine, rodio mu se Seruh. Nakon što mu se rodio Seruh, Reu je živio još dvjesta i sedam godina. Za to vrijeme rodilo mu se još sinova i kćeri. (stihovi 20-21)

Ime Seruh može biti povezano sa mjestom koje se zove Sarugi oko 30 kilometara od Harana, gdje će se Abramova porodica na kraju nastaniti. Kao što je prikazano u drugim stihovima, ova generacija će nastaviti trend brzog smanjenja životnog vijeka viđenog nakon potopa. Od Pelega do Abrama, ljudski život u najboljem slučaju pada na otprilike stotinu godina. Ako saberemo brojeve, Reu je doživio 239 godina. Ovo je znatno kraći život od njegovih djedova, kao što

su Šela i Eber (Postanje 11:15-17).

Kada je Seruh imao trideset godina, rodio mu se Nahor. Nakon što mu se rodio Nahor, Seruh je živio još dvjesto godina. Za to vrijeme rodilo mu se još sinova i kćeri. (stihovi 22-23)

Genealogija ovdje dolazi do rođenja Nahora, Abramovog djeda. Zbrajanjem brojeva, Seruh je doživio 230 godina.

Kada je Nahor imao dvadeset i devet godina, rodio mu se Tara. Nakon što mu se rodio Tara, Nahor je živio još sto i devetnaest godina. Za to vrijeme rodilo mu se još sinova i kćeri. (stihovi 24-25)

U ovom trenutku, životni vijek u Postanju se smanjio na nešto slično modernom obrascu: ljudski dani su otprilike jedan vijek. Ovo je jak kontrast u odnosu na prethodne generacije, koje su živjele duplo duže. To je drastična promjena u odnosu na one koji su živjeli prije Vavilonske kule, koji su živjeli nekoliko stoljeća. I to je katastrofalan pad u odnosu na doba dozvoljeno za najranije ljude, koji su preživjeli skoro hiljadu godina (Postanje 5). Nahor je doživio samo 148 godina, što je najkraći životni vijek do sada zabilježen nakon potopa.

Priča o Tari i njegovom sinu Abramom dovede do temelja izraelskog naroda. Uskoro će Bog početi da sprovodi svoj dalekosežni plan da ispuni obećanje o obnovi dato u Postanju 3:15.

Kada je Tara imao sedamdeset godina, rodili su mu se Abram, Nahor i Haran. (26. stih)

Linija od Noja do Abrama je sada završena. Slijedi preko Šema do Arfaksada do Šele do Ebera do Pelega do Reua do Seruha do Nahora do Tare i sada do Abrama. Kraj ove genealogije uključuje činjenicu da je Tara imao troje muške djece nakon što je živio 70 godina. Osim Abrama, jedno dijete je nazvano po Tarinom ocu, a drugo dijeli ime grada Harana.

Abramovo ime očigledno znači nešto poput „uzvišenog oca“. Ovo je važan trenutak u genealogiji čovječanstva. Abram će kasnije biti preimenovan u Abrâm. Abramov odnos prema Bogu biće kamen temeljac tri glavne moderne svjetske religije: judaizma, hrišćanstva i islama. Abram će biti pozvan od Boga (Postanje 12:1) koji će mu dati

posebne blagoslove (Postanje 12:2-3). Njegov unuk, Jakov, biće preimenovan u Izrael, kao otac nacije koju će Bog odrediti kao Njegov izabrani narod.

Ovo su događaji iz Tarinog života. Tari su se rodili Abram, Nahor i Haran; a Haranu se rodio Lot. (27. stih)

Ovdje se ponavlja Tarino nasleđe.

Jošua 24:2 otkriva da su Tara i njegov otac Nahor obožavali lažne bogove. Pošto je poznato da su i Ur i Haran bili centri obožavanja mjeseca, moguće je da su obožavali mjesečeve bogove. Obojica su živjela nakon rasijanja čovječanstva nakon izgradnje Vavilonske kule. Budući da je Tara jednom od svojih sinova dao ime Haran, a zatim se kasnije preselio u Haran, neki učenjaci nagađaju da se Tara odatle preselio u Ur Haldejski prije nego što se ponovo vratio.

Tara je takođe dobio Nahora, nazvanog po njegovom vlastitom ocu, i Abrama „kada je poživio 70 godina“ (Postanje 11:26). Haran je otac Lota, Abramovog nećaka, čovjeka koji će igrati veliku ulogu u Abramovoj priči. Lot će takođe igrati centralnu ulogu u jednom od najdramatičnijih incidenata Božjeg suda u Starom savezu: uništenju Sodoma i Gomore (Postanje 18-19).

Haran je umro dok je bio sa svojim ocem Tarom u zemlji gde se rodio, u Uru Haldejskom. (28. stih)

Haran, jedan od tri Tarina sina, umro je mnogo prije Tare. U vrijeme kada je umro, porodična kuća bila je u regiji poznatoj kao Ur Haldejski, vjerovatno u današnjem južnom Iraku. Haran je živio dovoljno dugo da postane otac djece kao što su Melha, Jisha i Lot. To čini Lota Tarinim unukom i Abramovim nećakom. Ovaj odnos će se pokazati važnim u Postanju.

Lot i Abram će vidjeti kako im se putevi ukrštaju mnogo puta. Abram će voditi operaciju spašavanja kako bi spasio Lota od zarobljavanja (Postanje 14). Nakon uspostavljanja odnosa s Bogom, Abram će moliti za narod Sodoma, gdje Lot živi. Lot, još jednom, mora biti spašen od uništenja (Postanje 19).

Abram i Nahor su se oženili. Abramova žena zvala se Sara a

Nahorova žena zvala se Melha, kći Harana, koji je bio otac Melhe i Jishe. (29. stih)

U ovom stihu je opisano nekoliko komplikovanih porodičnih odnosa. Prvo je Abram oženio Saraju – koja će kasnije biti preimenovana u Sara. Iz Postanja 20:12 znamo da je Saraja bila Abramova polusestra, ćerka njegovog oca Tare, ali ne od iste majke. Abramov brat, Haran, umro je ostavivši iza sebe najmanje troje djece: Melhu i Jishu, kao i Lota (Postanje 11:27). Abramov drugi brat Nahor je oženio Haranovu kćer Melhu.

Kasnije je Božji zakon za Izrael zabranio brakove članova porodice koji su tako blisko povezani. U to vrijeme, čini se, to je bila uobičajena praksa i nije od Boga zabranjena. Većina naučnika vidi potencijal za genetske probleme kod djece bliskih rođaka kao razlog zašto Bog zabranjuje incest (Levitski zakonik 18:6-18). Ovo će, najvjerovatnije, postati sve ozbiljnije pitanje kako je čovječanstvo nastavilo da živi u palom, iskvarenom svijetu nakon potopa.

Međutim, treba zapaziti na čemu je fokus u pogledu seksualne moralnosti u Dekalogu, čija načela su vječna. Sedmi Božji uput osuđuje preljubu, dok Deseti uput osuđuje i želju u srcu za preljubom (uporedi sa Matej 5:27-28). Dakle, grijeh pretpotopne generacije i generacija određeno vrijeme posle Potopa nije bio u svrsishodnom rođaćkom braku, koji je vjekovima kasnije s razlogom postao nelegalan i označen kao „incest“, već u preljubočinstvu, nasilju i niskim strastima (Postanje 4:19, 23; 6:2-3, 5, 11; 12:18-19).

Biblija pominje i pagansku moralnu izopačenost kao jedan od najvećih razloga za njihovo uništenje, što znači da su seksualne odnose sveli na puku pohotu, ne birajući načine kako i s kime da se zadovolje, kao i stanovnici svijeta pred Potop. Dakle, stvarnu moralnu razliku čini to da li je brak izraz Božje volje i plana ili je proizvod požude i drugih niskih pobuda.

Na isti način, nakon što je dozvolio mješovite brakove između bliskih rođaka kako bi započelo čovječanstvo od jednog muškarca (i jedne žene koja je takođe potekla od tog jednog muškarca), došlo se

do tačke u kojoj je Bog jasno odlučio da uvede novi zakon koji je njima koristio, radi njihove vlastite zaštite. Ovo je moglo biti posebno važno u slučaju djece Izraela (kojima je dat Mojsijev zakon). Bili su genetski „izolovana“ populacija; rečeno im je da izbjegavaju mješovite brakove izvan svoje grupe (osim ako se osoba ne obrati na obožavanje pravog Boga Izraela).

Sara je bila nerotkinja; nije imala djece. (30. stih)

Ovaj kratki stih sažima pokretačku snagu u životima Abrama i Sare: Sara je bila nerotkinja i nije mogla imati djece. Iako ne možemo znati ko je bila prva žena nerotkinja, ovo je prvi pomen takvog slučaja. Očito je da geni ljudi mutiraju i kvare se, a to je moglo biti vrlo povezano sa brakovima u bližim rodbinskim vezama. Ipak, u sledećem poglavlju Bog će Abram i Sari obećati dijete. To obećanje neće biti ispunjeno mnogo godina i duboko će testirati njihovu vjeru. Međutim, kada se obećanje ispuni, to će biti pobjednička sigurnost da je Abramov Bog pouzdan i istinit.

Posle toga Tara je uzeo svog sina Abrama i svog unuka Lota, Haranovog sina, i svoju snahu Saru, ženu svog sina Abrama, i oni su pošli s njim iz Ura Haldejskog u hanansku zemlju. Posle nekog vremena stigli su u Haran i tamo se nastanili. (31. stih)

Ovdje se ne navodi konkretan razlog za migraciju porodice iz Ura. Tara, Abram i cijela porodica napustili su svoj dom i uputili se u zemlju Hanan. Iako im je to bila ciljna destinacija, nikada do nje nisu stigli. Umjesto toga, nakon što su prešli nekih 950 kilometara, nastanili su se u Haranu. Naučnici nagađaju da je Tara možda ranije živio u Haranu i da se vraćao. Ovo je moglo biti inspirisano Haranovom smrću (Postanje 11:28), nečim što uključivanje Haranova sina, Lota, izgleda podržava.

Tara je živio ukupno dvjesto i pet godina. Zatim je umro u Haranu. (32. stih)

Poglavlje se završava govoreći nam da je Tara doživio 205 godina prije nego što je umro u Haranu. Iako prilično kratak životni vijek u poređenju s onima koji su živjeli prije i neposredno nakon

potopa, Tara bi poživio dovoljno dugo da bude živ za gotovo sve glavne događaje u Abramovom životu, uključujući konačno rođenje Tarinog unuka, Isaka.

Ovim završava sažeti prikaz istorije čovječanstva od Stvaranja do Abrama. To pokriva period od nešto preko 2.000 godina. Dakle, biblijska istorija ne podržava nikakva ogromna „praistorijska“ razdoblja niti bilo kakav oblik „evolucije“ čovjeka i milione godina. I biblijska istorija na mnogo načina opravdava realnosti svijeta u kojem živimo, za razliku od sekularnih nagađanja. Ignorisanje ovih izvještaja ne bi trebalo da nas čudi ako znamo tendencije pale ljudske prirode. Čak ni eksplicitno znanje o Bogu neće spriječiti čovjeka da slijedi vlastite puteve i zamisli i shodno tome oblikuje svoju ideologiju. Ali Božji plan sa ljudskim rodом završiće se upravo onako je najavljeno u Svetom pismu, bez obzira na naše izbore i mišljenja. Stoga je „odvajanje“ od svijeta i zauzimanje mjesta na Božjoj strani najveće životno dostignuće koje ikada možemo imati.
